(Innehåller fidd. 233—280.)

Postilla

Trettionde ~~femte~~ sette årgången,

innehållande

Predikningar öfwer wåra nya Högmessotexter.

Fjerde häftet.

December 1877.

Stockholm,

Kære Broder! Du undrar på Rom. 5: 9 och förstår ej, hwad det will säga, att frälsas genom Kristus från wreden. Detta språk synes dig nemligen innebära, att ändå Kristus i någon mening måste wara de trogna ett stydd emot Gud, alldenstund det här säges, att de trogna skola genom honom frälsas från Guds wrede. Detta låter ju ock temmeligen klart. Men will du se ett exempel, som förklarar denna sak, så finner du ett sådant uti Loths räddning wid Sodoms förstöring. Guds wrede skulle drabba den staden för deß innewånares orättfärdighets skull. Men Loth war rättfärdig, derför sände Gud englar, som skulle rädda honom så, att han icke förgicks i den wredesdom, som träffade staden. Säg nu: woro dessa englar för Lot ett stydd emot Gud? Nej, säger du, ty Guds wrede war icke riktad emot honom, utan emot den orättfärdiga staden. Nuwäl, deri har du ock förklaringen till Rom. 5: 9. Det skall gå en wredesdom öfwer werlden — derom wittnar hela nya testamentet allt ifrån Johannes döparens predikan till och med Uppenbarelseboken. Men den wredesdomen rör icke de kristna utan werlden; derför skola ock icke de kristna förgås deri; den lefwande, på Faderns högra hand upphöjde Kristus skall stydda dem, så att de icke förgås.

En bild af detta hafwa wi ock i Jos. 6: 20 följ. Der berättas, huru Josua förstörde Jericho och gjorde till spillo allt det, som war i staden. Men till Rahab sände han twå män och frälste henne undan förstörelsen samt lät henne blifwa i Israels läger. Der är det ju alldeles rätt att säga, att de twå männen frälste henne undan den wredesdom, som genom Josua öfwergick staden, men icke på något sätt wore det rätt att säga, att de woro henne ett stydd emot Guds eller Josuas wrede. Sammalunda skall ock Jesus å Guds wägnar (såsom de twå männen å Josua wägnar) frälsa oß från den tillkommande wreden (1 Thess. 1: 10), i hwilken werlden skall förgås, men det är ju något helt annat, än att han skulle wara oß ett stydd emot Gud.

Jag kommer åter igen till den mycket omtalade skilnaden mellan synden och syndaren. För icke längesedan läste jag en berättelse, som på ett tydligt sätt åskådliggör denna sak. Berättelsen lydde så här:

En israelitisk yngling, Teon, höll en dag på att läsa i de heliga skrifterna. Men plötsligt lade han i hop sin bok, och hans ansigte fick ett grubblande och dystert utseende.

Hillel, rabbinen, märkte det som förskiggick och frågade den unge mannen: "hwad är det som bekymrar dig, och hwarför mörknar ditt ansigte?"

Teon swarade: "jo, jag ser, huru det på somliga ställen i de heliga skrifterna talas om Guds wrede; men på andra ställen framställes Gud såsom sjelfwa kärleken. Sådant föresaller mig underligt; det tyckes innebära en motsägelse."

Läraren swarade lugnt: "skulle icke wåra heliga skrifter tala till menniskor på menniskors språk? Och är det då icke lika besynnerligt, att de framställa för oß den allra högste i mensklig gestalt?"

"Nej", swarade ynglingen, "det är ett figurligt talesätt; men wrede —"

Hillel afbröt honom, sägande:

"Hör på, jag will berätta för dig en tilldragelse. I Alexandria bodde twänne köpmän. De hade stora rikedomar och hade äfwen hwar sin son. Ynglingarne woro wid samma ålder, och föräldrarne skickade dem till Efesus för att sköta affärer, som stodo i förbindelse med deras rörelse.

Båda ynglingarne hade blifwit uppfostrade i sina fäders religion. Men efter någon tids wistelse i Efesus tjusades de af den glans och rikedom, som der omgaf dem. De gäfwo wika för frestelsen, öfwergäfwo den wäg, hwarpå deras fäder wandrat, wände sig till afgudarne och böjde sina knän i Dianas tempel.

En wän, som bodde i Efesus, underrättade Kleon, fadern till den ene af ynglingarne, om det som förskiggått. När Kleon läst brefwet, blef han bedröfwad i sin själ och blef wred på ynglingarne. Han gick till den andre fadern och berättade för honom, huru deras söner hade affallit, och huru detta smärtade honom. — —

Men den andre fadern log och sade: 'om min son gör fördelaktiga affärer, frågar jag litet efter hans religion'.

Då wände Kleon sig bort från honom och blef ännu mera wred.

"Hwilkendera af dessa fäder", sade Hillel till Teon, "anser du hafwa warit den wisaste och bäste?"

"Den som blef wred", swarade ynglingen.

"Och hwilkendera tror du hade största ömheten och kärleken till sin son?" frågade läraren.

"Den som blef wred", swarade Teon åter.

"War det på sin son Kleon wredgades?" frågade Hillel.

"Nej", sade Teon, "icke på sonen, utan på hans affall och synd."

"Hwad är det då", frågade läraren, "som du tror kunna förorsaka ett dylikt mißbag till det onda?"

"En helig kärlek till det goda och sanna", swarade lärjungen.

"Se här", sade den gamle, "kan du blott uppfatta såsom gudomligt det, som är gudomligt, så skall det mensliga uttrycket icke längre wara dig till anstöt."

Ja, broder, saken är mycket, mycket enkel. Kan man icke göra skilnad mellan synden och syndaren, då kan Gud icke älska syndare utan att älska synd, icke frälsa syndare från deras synder, icke utplåna synder utan att utplåna syndarena o. s. w. Det är mycket swårt att förstå den förblindelse, som gripit dem, som förneka denna åtskilnad, ja häna talet derom. Ingenting kan mer tydligt än detta ådagalägga swagheten af deras sak. Men hwad du säger, att det alltid är **den syndande** personen, som får **erfara** Guds wrede öfwer synden, det är alldeles rätt. Det är med detta såsom med Guds wälbehag till det goda. Gud har wälbehag till det goda, och de, som göra det goda, få **smaka** eller **erfara** detta hans wälbehag; Gud har misshag (eller wrede) till det onda, och de, som göra det onda, få **smaka** eller **erfara** detta hans misshag.

Att jag icke kan förklara allt, deri har du mycket rätt. Jag har icke heller gifwit mig ut för att kunna det. Nej, twertom will jag fritt erkänna, att jag ännu icke är kommen längre än till den första begynnelsen. Men Guds ord will jag ändå hålla, **såsom det står skrifwet.** Hwad Gud efter hand gifwer mig nåd att förklara, det will jag med glädje förklara, men hwad jag icke kan förklara, det will jag ändå behålla, **derför att han har sagt det.**

Att offerdjuren i gamla testamentet icke ledo dödsstraffet i stället för de menniskor, som hade syndat, det kan du genast weta deraf, **att man aldrig fick offra för synder, som i lagen woro belagda med dödsstraff.** Huru skulle någonsin en troende israelit kunna komma på den tanken, att offerdjuret led den död, som han hade förtjent, när han ju wisste, att den synd, för hwilken han offrade, icke war i lagen belagd med dödsstraff? — I hwad mening Gud kan sägas hafwa kraft Kristi offer, derom har jag skrifwit på omslaget till junihäftet.

Nu stundar julen igen, den sköna och herrliga högtid, som bådar, att oss är född ett barn, en frälsare. Måtte Gud wälsigna den högtiden på wåra hjertan. Under allt buller och strid, hwari man måste wara, är det outsägligen godt att få hwila hjertat wid de stora Guds frälsningsgerningar, att få betrakta den stora werklighet, att han utgifwit sin enfödde Son i synds kötts likhet för att frälsa syndare. Måtte Gud hjelpa oss att behålla denna ankargrund, så att wi ej af stormarna drifwas derifrån. På denna klippan, Kristus, stola wi wara trygga i lif och död. O, broder, låtom oss med all flit wisa syndare till den der underliga personen Jesus af Nazaret, den der föraktade, korsfäste men ifrån de döda uppwäckte mannen, uti hwilken frälsning är, hwilken Gud har satt till en nådastol för syndare, till ett tjäll, der han gömmer de sina undan alla synder, undan werlden, döden och djefwulen. Må wår predikan wara såsom en uppräckt arm, hwilken oafslåtligt pekar på en och samma punkt, Jesus af Nazareth, såsom dörren och wägen till Fadren, som gifwit honom ut, hwilken är Gud öfwer allting, högtlofwad i ewighet. Amen.

P. W.

Pietisten

utkommer, will Gud, under år 1878 på samma sätt som hittills i fyra häften om året med tillsammans 12 tryckta ark. Dess uppgift är att, utan asseende på menniskors beröm eller tadel, efter den nåd, Gud gifwer, framlägga, hwad som står skrifwet. Hwad wi felat eller fela, äro wi alltid willige att rätta, så snart wi blifwa derom med Guds ord öfwerbewisade. — Hos wåra prenumerantsamlare stadna wi alltid i stor tacksamhetsskuld. Må Gud wälsigna dem.

Pietistens pris förblir detsamma hädanefter som hittills eller 1 krona 25 öre för hwarje exemplar, postarvodet deri inberäknadt. Men när tio exemplar eller deröfwer tagas på en hand, lemnas hwart elfte gratis. Prenumeration kan ske såwäl å alla postkontor som hos tidn. Pietistens Expedition, Stockholm. Tagas mindre än fem exemplar på en hand, bör prenumerationen helst ske på posten.

P. W.

Obs. Med detta nummer följer ett af Red. utgifwet Bihang med anmälan af "Wittnet" med flera tidningar.

På Pietistens Expeditions förlag hafwa, sedan sista häftet utgafs, följande nya skrifter utkommit:

Barnens bäste wän, barnpredikan af Fr. Lundgren, andra upplagan. Pris 6 öre.

Den rätte fadren, barnpredikan af Fr. Lundgren. Pris 6 öre.

Barnens skyddswakt, barnpredikan af Fr. Lundgren. Pris 6 öre.

De rättfärdiges wäg, barnpredikan af F. Lundgren. Pris 6 öre.

De ogudaktiges wäg, barnpredikan af F. Lundgren. Pris 6 öre.

Brefwet wid grafwen, berättelse för barn. Öfwersättning af F. Lundgren. Pris 25 öre.

☛ **Blandade paket.** Af de små wäckelseskrifterna: Du behöfwer frälsas, Här är ännu rum, Si, jag står för dörren, Det skedde för dig, Du will ju till himmelen, finnas nu att tillgå blandade paket, innehållande fem exemplar af hwar och en af de nämnda skrifterna. Pris per paket är 1 krona.

Hos Pietistens Expedition, Stockholm, kunna reqwireras följande arbeten:

Predikningar öfwer de nya högmessotexterna. Första årg. Pris: häftad 6: 25; bunden 8: 25; 9: 25; 9: 75; 11: 75; 22 kr. Andra årg. Första delen. Pris: häftad 3: 25; bunden 4: 25; 4: 75; 5 kr.

Herren är from. Pris: häft. 1: 15; wälsitt band. 1: 50; klotb. 2 kr.; fint klotb. med guldsnitt 3 kr.

Kristi öfwerstepresterliga förbön. Pris: h. 40 öre; wälsitt band 60 öre; fint klotb. 1 kr.

Stora äro Herrens werk. Pris 35 öre.

Fader wår. 25 öre.

Guds barns trygghet och hopp. 25 öre.

Guds Lam. 20 öre.

Lösepenningen. 20 öre.

I ingen annan är frälsning. 15 öre.

Råd för de förlorade. 12 öre.

I Sonen är lifwet. 10 öre.

Frälsning för alla syndare. 10 öre.

Andliga sånger. Pris: wälsitt band 45 öre; klotb. 60 öre. Samma sånger med musik i notskrift af H. Beyer, 1: 25. Melodierna i sifferskrift särskildt, 20 öre.

Du behöfwer frälsas à 5 öre; paket om 25 st. i omslag 1 kr.

Här är ännu rum à 5 öre; paket om 25 st. i omslag 1 kr.

Si, jag står för dörren och klappar à 5 öre; paket om 25 st. i omslag 1 kr.

Det skedde för dig à 5 öre; paket om 25 st. i omslag 1 kr.

Du will ju till himmelen, wäckelseskrift af P. W. Pris: 5 öre; samma skrift i paket om 25 st. 1 krona.

Herren är mitt ljus, af C. J. Ekman. Pris: 90 öre; wälsitt b. 1: 20; klotb. 1: 70.

Det gjorde Gud, af C. J. Ekman. Andra uppl. 25 öre.

Minnen från hafwet, anteckningar af en swensk sjöman. Andra uppl. 25 öre.

Herren är min herde, af Swening Johansson. Pris 25 öre.

Tiden är kort, af K. P. Pris: 10 öre.

Barnens prydnad, barnpredikan af Fr. Lundgren. Andra uppl. 6 öre.

Wet du hwad du wågar? af Fr. Lundgren. Pris: 5 öre; paket om 25 st. i omslag 1 kr.

Af Red. utgifwet Bihang till Pietisten, 4:de häftet för 1877.

Wittnet,

Kristlig månadsskrift, utgifwen af **P. Waldenström** och **E. J. Ekman**, kommer w. G. att fortfarande utgifwas under år 1878. Deß omfång, typografiska utstyrsel och prenumerationswillor (3 kronor för 12 häften med 2 ark i hwardera, med 2 friex. på 10 betalade ex., på 15 tre o. s. w.) blifwa de samma som i år. Red. will beträffande innehållet fortfarande göra till sin uppgift att se efter, **huru det står skrifwet**, samt att oförskräckt uttala sanningen så långt hon förstår den. Om tidskriftens syfte kan man döma af följande innehållsförteckning för detta år:

Anselm och försoningen,
Om det historiska förloppet af den första Påskdagens händelser,
"Den rena läran",
Rec. öfwer Nya Katekesförslaget,
Upsala Domkapitel och Nattwardspetitionen,
Boröfwerfigt: L. Landgren, Om försoningen,
S. A. J—n, De kristnes enhet,
Brefwexling till Theofilus om åtskilliga kristliga och kyrkliga frågor, i de flesta häften,
} af **P. Waldenström.**

Om konfirmationen inom Swenska kyrkan,
Kyrkolagsfrågor,
Om petitionen i Nattwardsfrågan,
Om kyrkan,
Om nattwarden,
Genmäle till G. E. Beskow i anl. af hans tankeutbyte med Wittnet,
Rec. öfwer "G. E Beskow, Herren är öfwerstepräst",
} af **E. J. Ekman.**

Om Kristi blod,
Om betydelsen af det bibl. uttrycket "bära synd",
Hwad menas med döpelsens nåd?
I nattwardsfrågan,
} af **J. Löfgren.**

Apostlagerningarnes predikan om Kristi död och uppståndelse,
Den nu s. k. nya uppfattningen af försoningen på 1700-talet,
Missf. Woes afstädande ur Hermannsburgermissionens tjenst,
} af **Fr.**

Några ord om de brännande frågorna af **Matts**
Rec. öfwer Chr. Möller, "Antingen—Eller", af **A. F—m.**
Insända artiklar af **N. J. Linnarsson, Mwl, A. F—k. i D. m. fl.**

Denna årgång för 1877, omfattande 24 ark, kommer att från 1878 års början tillhandahållas i ett kartoneradt band för 3 kronor genom **Tidskriften Pietistens Expedition**, och lemnas derå wanlig rabatt, då requisition göres samtidigt å öfriga skrifter från samma Expedition.

Tidskriften för **nästa år** bör deremot requireras å postanstalterna i riket, hos Hrr Bokhandlare och prenumerantsamlare, hwilka senare torde wända sig direkte till

Tidskriften Wittnets Expedition, Stockholm.
Adr. Karduansmakaregatan 12.

Från samma Tidnings-Expedition, Stockholm, Kardunansmakaregatan N:r 12, utkomma äfwen för nästa år följande nya tidningar:

Illustreradt Weckoblad,

Läsning för det kristliga hemmet.

Prosnumret har utkommit och utsändes till de wänner, som man hoppas wilja intressera sig för deß spridning, och tillsändes gratis alla som derom framställa önskan i bref till ofwannämnda Tidnings-Expedition.

Prosnumret innehåller:

Från en pilgrims färd. Något för wår pilgrimsfärd. I. Af K. P.
Den unge läkaren I och II, öfwers. af A. M.
Carl den V hos bankiren Fugger med planſch, af A. M.
En stund med en bedröfwad wän. Sång af L. S. med planſch.
Minnen från en resa till Dalarne och hemigen, sommaren 1877. Af E. L.
Wåra jernwägar till tjenst för Guds rike. Med planſch. Af A. B.
Anmälan.

I denna sistnämda angifwer Redaktionen tidningens plan och yttrar derwid:

På det kristliga området förefinnas många och olikartade behof, och wår Gud, som äfwen i det minsta förjer för sina barn, låter alla dessa behof warda tillgodosedda.

Nu är det ju så, att i hemmen än den ene, än den andre har några stunder lediga, stunder, hwilka dock äro för dyrbara att gagnlöst förspillas. Det är för sådana stunder wi, i den tidning wi härmed anmäla, wille erbjuda en sysselsättning, som medgåfwe den behöfliga hwilan, utan att lemna anden tom. Wi wille än genom kortare uppbyggelseartiklar tala ett ord i lifwets wigtigaste fråga, frågan om själens frälsning, än genom kristliga berättelser, bland annat från missionswerlden, skildra de wägar, på hwilka Gud föder och fostrar själar för sitt himmelska rike, än genom taflor såwäl ur kyrko- som werldshistorien meddela åtskilligt från det förflutna, än genom resestildringar föra wåra läsare omkring i wårt kära Swerige och i främmande land, än åter genom framställningar ur djur- och wäxtriket erinra om de under, som äfwen på dessa områden, snart sagdt stundligen, förekomma, bärande wittnesbörd om den Gud, som leder allt, från det minsta till det största i sin skapade werld.

I Hans namn är det nu wi börja wårt företag: bedjande Honom, att det måtte i någon mon få wara till gagn för Hans rike och att Han måtte gifwa det sin wälsignelse.

Illustreradt Weckoblad utkommer w. G. från och med nästa års början hwarje Onsdags eftermiddag med ett nummer om 8 qwartsidor å fint, glättadt papper samt med 2 à 3 illustrationer.

Då tidningens innehåll påkallar förenade krafter, om den skall kunna fylla sin uppgift, kommer redaktionen att bestå af flere personer, bland hwilka må nämnas Fil. Dr **Axel Beskow**, Red. af Stadsmissionären **A. Moberg**, Pastorerna **Karl Palmberg** och **Emil Låstman**, af hwilka de två förstnämnda hafwa åtagit sig den närmaste tillsynen öfwer tidningens innehåll, hwarföre ock bref angående redaktionen böra ställas till någon af dem. Lämpliga bidrag mottagas med tacksamhet och lemnas derför ersättning, der så önskas.

Weckobladets pris blir å alla rikets postanstalter **5 kronor** för helt år och **3 kronor** för halft år, all befordringsafgift inberäknad; för dem, som wilja tjena oß som prenumerantsamlare och taga minst **tio** exemplar samt insända kontant reqvisition till tidningens Expedition, nedsättes priset till **4: 50 pr ex.**, hwarjemte hwart 11:e exemplar lemnas gratis.

I Stockholm kan prenumeration ske å alla tidningskontor och hos de flesta bokhandlare samt å tidningens Expedition, hwars adreß är: **Kardunansmakaregatan N:r 12. Stockholm i Dec. 1877.**

Redaktionen.

Barnens Söndagsskolebibliotek,

äfwen en ny liten tidning för nästa år, will i Barnawännens, Herrens Jesu, namn tjena de nu i wärt land allt talrikare förekommande söndagsskolorna. Det will uteslutande wara en tidning för barnen och utgifwes i fyra serier, med ett nummer i månaden i hwarje serie, hwarjemte för de månader, då det är fem söndagar, ett färglagdt belöningskort skall medfölja till dem, som hafwa prenumererat å alla serierna, så att barnen alltid må få någon liten gåfwa för hwarje söndag.

Hwarje serie kommer att beträffande innehållet hafwa sin särskilda karaktér, nämligen:

Första serien: **Barnpredikningar och kortare bibelutläggningar;**
Andra serien: **Längre berättelser, som genomgå flera nummer;**
Tredje serien: **Kortare berättelser och små sånger;**
Fjerde serien: **Meddelanden för barnen från missionswerlden.**

Den lilla tidskriften, som sålunda önskar fylla ett ännu ej tillgodosedt behof för söndagsskolorna, utan att wilja på något sätt göra de wackra Barntidningarne, som hwarje månad redan utkomma, öfwerflödiga, utgifwes af "L. L." och Red. af kalendern "Korn åt små fåglar", med bidrag af "L—d" och "én" i Göteborg med flera Söndagsskolans wänner.

Å tidningen prenumereras wid alla rikets postanstalter med 2 kronor för alla fyra serierna, men 60 öre pr serie, om blott särskilda serier reqwireras, och inberäknas häri all befordringsafgift.

För söndagsskolor och andra, som behöfwa minst tio exemplar af alla fyra serierna samt insända kontant reqwisition till tidningens Expedition, nedsättes priset till 1 kr. 80 öre pr ex. och lemnas deßutom

2 friexemplar å tio ($^{12}/_{10}$)
12 " å femtio ($^{62}/_{50}$)
och 30 " å hundra ($^{130}/_{100}$).

De söndagsskolor, som behöfwa flera än 130 ex., kunna pårätna ytterligare rabatt, beroende af antalet, samt någon kredit å prenumerationsmedlen, om derom brefwexlas med Expeditionen.

Sålunda kunna barnen i de större söndagsskolorna erhålla en liten tidning eller ett belöningskort hwar enda söndag hela året om genom att lägga blott 2 à 3 öre i tidningsbössan för hwarje wecka.

Stockholm i December 1877.

Expeditionen af Barnens Söndagsskole-Bibliotek,
Adr. Karduansmakaregatan 12.

Till julen utkommer i bokhandeln:

Fristunden.

Kalender för år 1878, tillegnad

"Arbetarens Wäns" wänner,

af

C. O. Berg.

Utgifwaren har, enligt hwad han yttrat i sin anmälan i Arbetarens Wän n:r 12, med denna kalender welat lemna sin tidnings wänner någon liten julklyfta, utöfwer hwad tidningen kan erbjuda, på lediga stunder under nu instundande julhelgd och hoppas att läsningen deraf må kunna stänka någon wederqwickelse, uppbyggelse och lärdom både för detta lifwet och det tillkommande. Det skulle wara för honom kärt och uppmuntrande, om den blefwe wälkommen och till wälsignelse i någon arbetares hem och sålunda hans nedlagda möda på kalenderns utgifwande ej blefwe alldeles utan frukt. Den utgifwes uti färgtryckomslag, illustrerad med flera planscher och med följande innehåll:

Moderskärlek. Salomos stenbrott. Draken och wilddjuret. "Jag hedrar dem mig hedra". Twenne julaftnar. Twenne bröder. Ett godt beslut. Låt glaset stå! Hwad som skall följa mig. Minnen från Norge. Wid en ung flickas graf. Lita på hwad Gud har sagt. Juleqwällen.

Priset å kalendern är 1 kr. 50 öre i bokhandeln, men kan äfwen per kontant reqvireras från tidningens Expedition, Stockholm, Kardunsmakaregatan N:o 12. För alla, hwilka kontant reqvirera derifrån minst fem ex., nedsättes priset till 1 krona pr ex. och exemplaren sändas utan widare afgift till reqvirenten i korsband per posto. Deßutom lemnas hwart 11:te exemplar gratis.

Till julen utkomma äfwen:

Söndagsskolsånger

utgifne af L—d och —én.

Tredje upplagan af första häftet, andra upplagan af andra häftet, jemte ett nytt tredje häfte.

Pris: i wb. 25 öre.

Dessa omtyckta sånger, hwilka från Göteborg utgått på mindre än ett år i 10,000 ex., utkomma numera från Stockholm, och börapartireqwisitioner insändas till

A. L. Normans Förlags-Expedition,
Clara Södra kyrkogata N:o 5.

Stockholm, tryckt hos A. L. Normans Boktryckeri-Aktiebolag, 1877.

N:o 44.

Andra Söndagen efter Trinitatis.

Text: Luc. 9: 51—62.

Och det begaf sig, då tiden fullbordad war, att Han skulle hädan tagen warda, wände Han sitt ansigte till att fara till Jerusalem o. s. w.

---

1. När evangelisten säger: **Då tiden war fullbordad,** så syftar han derpå, att det i Fadrens ewiga råd war bestämdt, icke allenast att Herren Jesus skulle lida och dö, utan ock på hwad dag sådant skulle ske. Ingenting skedde här efter menniskors råd eller af en slump utan allt efter Guds ewiga råd. Det såg wäl ut, som wore fienderna de regerande, det såg ut, som war det deras öfwerläggningar, deras list, deras anslag, som ändtligen tillkämpade sig segren, och dock war det Gud, som styrde alltsammans efter sitt förut bestämda råd. Ty efter detta råd skulle Jesus dö för folket och icke allenast för folket, utan på det Han församla skulle Guds barn, som förströdda woro (Joh. 12). Ja, Herren Jesus sade sjelf om denna saken: "Utan hwetekornet, som faller till jorden, warder dödt, så warder det allena, men warder det dödt, så bär det mycken frukt". Dersst Han icke hade dött, så hade det icke blifwit någon frälsning af för oß. Det war genom döden Han skulle nederlägga honom, som hade döden i wåld, d. ä. djefwulen, samt göra oß fria. Det war genom sitt blod Han skulle blifwa en nådestol för syndare; det war genom hans blod wi skulle rättfärdigas från alla synder och igenlösas åt Gud. Så säger Han ock i Joh. 3: 15 om sin död, att Han måste såsom

kopparormen i öknen blifwa upphöjd, på det att hwar och en, som tror på Honom, må få ewinnerligt lif.

2. Men evangelisten stadnar icke derwid utan ser widare framåt på hans uppståndelse och himmelsfärd. Derföre säger han: **dagarna för hans upptagande**, såsom orden egentligen lyda. Herren skulle icke allenast blifwa tagen ifrån jorden, utan Han skulle blifwa tagen upp till himmelen. Hans död war för Honom sjelf en genomgång hem till Fadren för att förherrligas med den herrlighet, som Han hos Fadren hade haft före werldens grundläggning. Men för oß war hans upptagande likasom hans död ett nödwändigt frälsningswilkor. Ty hade Han icke blifwit uppwäckt från de döda och upptagen till himmelen, så hade wi ju ingen frälsare, ty en död frälsare wore ingen frälsare. Men en frälsare, som war död för wåra synders skull men nu lefwer för wår rättfärdiggörelses skull, det är en werklig frälsare. Derföre se wi ock, att apostlarna i sina predikningar lägga den långt öfwerwägande wigten på Herrens uppståndelse, och det dels derför, att den bewisar, att Jesus war Guds Son, dels och isynnerhet derför, att det är på hans uppståndelse som wår frälsning i allra wäsendtligaste mening beror. Hwarför ock Paulus säger, att om Kristus icke wore uppstånden, så wore evangelii predikan fåfäng, då wore ock de kristnas tro fåfäng, då wore ock de förtappade, som i Kristus affomnat, ja då funnes intet folk så eländigt på jorden som de kristna.

3. När alltså tiden för hans upptagande war inne, wände Han sitt ansigte **stadigt** (såsom evangelisten uttrycker sig) för att gå till Jerusalem. Herren Jesus wißte sjelf, hwad som förestod, men Han drog sig dock icke undan, det war hans Faders wilja, att Han skulle dö, och sin Faders wilja gjorde Han gerna. Ingen behöfde twinga Honom, ingen behöfde påminna Honom, ty det war hans mat att göra Fadrens wilja. Och när Han en gång wid tanken på sitt förestående lidande sade: "Hwad skall jag säga? Fader, fräls mig från denna stunden!" så tillade Han strax: "Dock är jag kommen för denna stunden" (Joh. 12: 27). Det ligger en outsäglig tröst för alla fattiga syndare uti denna Sonens

willighet att gå i döden. Fadren wille det och Sonen gjorde det willigt, o hwilken salig sanning! Syndares frälsning war för Fadren och Sonen wigtigare än allt annat. Fadren skonade icke sin Son utan gaf Honom ut, och Sonen skonade icke sitt lif utan gaf det ut, när det gällde deras räddning, som hade trotsigt öfwerträdt hans bud samt öfwergifwit Honom för att förfalla i synd och död. Det är förwisso en kärlek, som öfwergår all kunskap. I ewigheten först — om ens då — skola wi med wår kunskap nå höjden och djupet och längden och bredden af denna kärlek.

4. På wägen sände Herren bud framför sig till en samaritisk stad, genom hwilken Han skulle gå, på det de måtte skaffa Honom herberge och tillreda för Honom. Men innewånarna i den staden mottogo Honom icke, emedan Han war på väg till Jerusalem. Mellan Samariterna och Judarna rådde nemligen en sådan fiendskap, att de ena icke wille hafwa någon gemenskap med de andra. När derför innewånarna i staden förnummo, att Jesus war en Jude, så wägrade de Honom inträde i staden. Hwad som så åtskilde Judar och Samariter, det war olika religion. Enligt erfarenhetens wittnesbörd har det aldrig heller funnits någonting, som warit så mäktigt att förbittra menniskor mot hwarandra som olika religiös tro och gudsdyrkan. Ja, der man dock tror på samma Gud och samma Frälsare, der kunna blott olika uppfattningar af wissa läropunkter så söndra och förbittra hjertan mot hwarandra, att ingenting är mäktigt att mellan dem åstadkomma en sådan owilja och förbittring. Så förfärligt har ormens gift genomträngt och förderfwat menniskohjertat. Mängenstädes går ock mörkret ända derhän — och det icke bland de okunnigaste utan förnämligast bland dem, som wilja wara de bäste och kunnigaste — att sådant partisinne hyllas och berömmes såsom en Gud behaglig trohet mot sanningen och bekännelsen.

5. När lärjungarna Jacobus och Johannes sågo detta, så förbittrade det dem. Att deras mästare skulle så skamligt afwisas, det upprörde alldeles deras hjerta. Dessa lärjungar kände detsamma som många Kristi lär-

jungar efter dem kännt. När man ser, huru Herren Kristus försmädas, huru hans evangelium föraktas och förtrampas, så ock huru de, som tro på Honom och bekänna hans namn, blifwa förföljda, beljugna, försmädade, ja huru de, som woro satta dertill, att de skulle befordra Guds rike, twertom göra allt, hwad de förmå, för att förhindra det, anseende sig göra Gud en tjenst dermed, då händer det wisserligen, att hjertat will koka öfwer. Johannes war en ödmjuk och saktmodig man, likwäl wardt han här uppfylld af wrede. Så war ock Mose en saktmodig man, men när han såg, huru folket hade wändt sig till afguderi, blef han så wred, att han ock sönderslog lagens taflor. Wid detta tillfälle gick ock lärjungarnas wrede ända derhän, att de gerna hade welat förgöra staden, såsom de sade: **Herre, will du, så wilja wi säga, att elden måtte komma ned af himmelen och förtära dem, såsom ock Elias gjorde.**

6. Emellertid war icke deras uppbrusning god. Att de nitälskade om sin mästare, det war godt, men att de i sitt nit önskade ondt öfwer menniskor, det war icke godt. Den rätta nitälskan om Herren wisar sig deri, att man önskar frälsning åt fienderna. Derföre straffade Herren dem sägande: **I weten icke, hwars andas I ären,** d. ä. I weten icke, hwad för en ande I tillhören. "Gud är mild och låter sin sol skina öfwer onda och goda; de som äro Guds barn, de hafwa Guds Ande och äro icke hämndgiriga utan milda" (L.). Såsom wille Han säga: Det passar icke eder, som hören Gud till, att önska förderf öfwer syndare; Gud will icke, att någon skall förgås, Han har icke lust till den ogudaktiges död, och huru skolen då I, som ären hans, hafwa lust dertill? Si hade Gud, medan I lefden i synd, welat handla med eder, såsom I nu önsken, att Han måtte handla med den staden, huru hade det gått eder då? Hwar woren I då nu?

7. Detta är sköna ord, som äro egnade att göra oß saktmodiga mot syndare. Det står om Herren, att Han är barmhertig, nådelig, tålig och af stor godhet. Fastän menniskor förakta Honom, trotsa hans bud samt lefwa i allehanda synd och orenlighet, är Han likwäl tålig, förifrar sig icke, slår icke genast till utan wän-

tar på deras bättring. Herren är allom god, heter det ock, och förbarmar sig öfwer alla sina händers werk. Der wi skulle wänta, att Han skulle förtörnas och slå till, der förbarmar Han sig fast heldre, så att Han mycket heldre wille hjelpa och frälsa än förderfwa. Si, sådant borde nu lära oß, som äro hans, huru ock wi böra wara så sinnade, att när wi möta fiendskap och bitterhet, wi också måtte wara stilla och förbarma oß öfwer wåra fiender. Att möta ondt med ondt, dermed gör man det onda endast wärre, will man bota det onda, så måste det ske med godhet. Si, detta är ett stycke, deri wi alla försyndat oß ofta på det allra grufligaste. Petrus trodde wäl, att han icke gjorde någon synd dermed, att han högg örat af öfwerstepresténs dräng — han wille ju endast förswara sin mästare — men synd gjorde han ändå. Derför säger Herren: "Saliga äro de saktmodiga, ty de skola besitta jorden." De wåldsamma synas wäl till en tid segra och få öfwertaget, men den fullständiga segren tillhör de saktmodiga. Det der ihärdiga saktmodet skall till sist behålla fältet. Guds Ande är en sådan Ande, som blott will syndare godt; derför är det aldrig Guds Ande, som lifwar en menniska, när hon har lust att förderfwa. Det är icke den rätta heligheten, som will syndare ondt, ty så helig kan djefwulen wara. Den rätta heligheten förbarmar sig öfwer de eländiga och ser till, huru hon måtte hjelpa dem ur all deras nöd. Ett sådant heligheten exempel se wi hos wår Herre Gud och hans Son Jesus.

8. Detta inskärper Herren Jesus ändå mer, när Han tillägger: **Ty menniskans Son är icke kommen till att förderfwa menniskornas själar utan till att frälsa dem.** Likasom wille Han säga: Sen dock, hwad den Gud har gjort, hwilken I tillhören och hwilken I kallen eder Fader. Han har icke sändt eld af himmelen för att förderfwa, utan Han har sändt sin Son för att frälsa syndare. Af en sådan Ande är Han, och I, som tillhören Honom — skullen I wäl wara af en annan Ande? Det wore ju för orimligt, om barn af en sådan Fader skulle wilja nedkalla eld öfwer syndare.

9. Hwad wi af dessa orden först lära, det är, hwad

wi nyss påpekat, nemligen huru wi med allt saktmod böra förhålla oss äfwen emot dem, som förfölja Kristus och evangelium, så att wi uti wårt förhållande framför allt tänka på deras frälsning. De som nu förfölja och smäda, de göra, hwad wi sjelfwa tillförene hafwa gjort, när ock wi lefde i otro. De äro blinda, såsom wi förut woro, och de behöfwa frälsas, såsom wi behöfde det. Men icke blott det: dessa förföljare och smädare äro ock föremål för Guds brinnande kärlek och barmhertighet. O med hwilka ögon Gud ser ned på dem! Se, hans händer äro uträckta för att frälsa dem, om de blott wille låta sig frälsas. Hör, huru Han ropar: "Wänden eder till mig, alla syndare, hwarför wiljen I dö"? Men icke blott det: de som nu smäda och förfölja, för dem är ock menniskans Son kommen, på det Han måtte frälsa dem. Herren Jesus har ock för deras frälsnings skull blifwit pint under Pontius Pilatus, korsfäst, död och begrafwen samt uppstånden från de döda och farit till himmelen. Och när Han ser på dem, då törstar Han efter deras saligbet. Men när wi sådant weta, tänk då, huru owärdigt, huru för wårt barnaskap förnedrande, huru förfärligt brottsligt, att wi icke allenast med bitterhet tänka på och tala om dem utan ock kunna önska ondt öfwer dem, så att wi ock wore färdiga att nedkalla eld öfwer dem! I Eph. 4: 2 säger Paulus: "Så förmanar jag nu eder, att I wandren med all ödmjukhet och saktmodighet". I Phil. 4: 5 säger han: "Eder saktmodighet låten för alla menniskor kunnig warda"! I Col. 3: 12 säger han: "Så kläden eder nu såsom Guds utkorade, helgon och älskliga uti hjertans barmhertighet, saktmodighet" o. s. w. I 2 Tim. 2: 24 säger han: "Herrens tjenare skall med saktmodighet straffa dem, som motstå". Och Petrus förmanar i sitt första bref: "Waren alltid redobogna att swara hwar och en med saktmodighet och fruktan" (3: 15). Alltså när någon gör dig något emot, eller när du ser någon, som förföljer och smädar evangelium, och du känner dig frestad att förbittras och önska ondt öfwer honom, så tänk genast derpå, att Herren Jesus kommit i werlden för att frälsa honom. Det skall kufwa ditt sinne.

10. För det andra lära wi af dessa ord, huru-

dan den rätta kristliga bestraffningen är. Se huru sakta och wänligt Herren Jesus bestraffar sina twå lärjungar! Der woro inga hårda ord eller domar, utan så bestraf- far Han dem, att Han föreställer dem, huru de böra se på Honom och hans werk samt lära af Honom, såsom Han ock annorstädes säger: "Låren af mig, ty jag är mild och ödmjuk af hjertat". Detta är ock oß föreståldt till ett exempel. Derför så snart du ser en broder eller syster synda, så wakta dig, att du icke kommer dertill med hårda ord och domar, utan att du på det allra saktmodigaste och ömmaste förehåller honom Kristus samt i allo beter dig så som den der icke will nedtrycka utan upprätta den syndande. Hwarom Paulus säger: "Kære bröder, om någon menniska råkade falla i synd, I, som andliga ären, upprätten honom med saktmodig ande och se uppå dig sjelf, att icke ock du frestad warder!" Hårda domar uträtta intet godt, de nedtrycka eller förbittra men upprätta ingen. Kommer man deremot i Kristi kärlek till den syndande och säger: "Si, kære broder, så borde du icke hafwa gjort, du tillhör nu genom tron Herren Jesus, och derför anstår det dig icke att göra så; dock will Han icke för denna syndens skull förkasta dig, ty Han är kommen för att frälsa; derför stå upp och bekänn din mißgerning, så warder det dig alltsammans förlåtet" — si kommer man i sådan Kristi kärlek, då gör det hjertat godt, skrämmer och bortstöter icke synda- ren utan drager honom fram till nådestolen och upprät- tar honom, så att han får kraft att lefwa annorlunda.

11. Men den allra wigtigaste lärdom, som dessa ord gifwa oß, är i alla fall den, som ligger i dessa ords innehåll, att Herren Jesus är kommen icke för att förderfwa utan för att frälsa menniskornas själar. Fråga wi, hwarifrån Han är kommen, så swarar Han: "Jag gick ut af Fadren och kom i werlden", och åter: "Fadren haf- wer mig sändt". Men fråga wi åter efter bewekelsegrun- den dertill, att Fadren sände Honom, så swarar Han: "Så älskade Gud werlden". Men fråga wi åter, huru Han kunde älska en i synd fallen werld, så swarar Skriften: Han är kärleken. Alla Guds tankar, hans ord och hans gerningar hafwa sin rot och sin grund i

hans wäsen. Sådan som Han är, sådana äro hans gerningar. Han skonade, Han sparade icke sin ende Son utan utgaf Honom för oß alla, icke för att döma werlden utan för att frälsa werlden. Från fallets dag har Gud betraktat menniskan såsom ett förloradt barn, som det gäller att till hwad pris som helst rädda, och för hwars räddning intet offer får anses för dyrt.

12. Men hurudan den nöd är, ur hwilken wi behöfde räddas, derom wittnar både Skriften och erfarenheten. "Edra synder äro de, som skilja eder och eder Gud ifrån hwarandra", säger profeten Esaias. Så länge menniskan war rättfärdig och helig, war hon ett med den rättfärdige och helige Guden, men i och med detsamma hon syndade och blef orättfärdig, war hon skild från Honom. Från de första föräldrarnas fall gick sedan synden i arf till alla deras efterkommande. Om detta syndens tillstånd heter det: "Den är icke till, som rättfärdig är, icke en; ingen är ock den, som förståndig är, ingen är, som aktar Gud. Alla hafwa afwikit, allesammans äro onyttiga wordna, ingen är, som godt gör, icke till en" (Rom. 3). Derom säger ock Herren genom Esaias: "Hela hufwudet är krankt, hela hjertat är försmäktadt, ifrån fotabjellet allt upp till hufwudet är der intet helt uppå utan sår, swulnad och etterböld, de der intet plåstrade eller förbundna eller med olja uppmjukade äro (Es. 1: 5, 6). Allt tal om ett godt hjerta, som menniskan ännu skulle hafwa qwar, allt tal om en ännu inneboende förmåga till det goda är en dikt, en lögn, med hwilken djefwulen förför själar. Wi äro icke skickliga att något godt tänka såsom af oß sjelfwa — det är Skriftens bestämda utslag. Hjertat är ett argt och illfundigt ting öfwer allting. Att man ännu kan tala om deß godhet, det beror på förblindelse, som gör, att man icke ser, huru det werkligen står till. Allt kött har förderfwat sin wäg på jorden.

13. Denna hjertats ondska kan uppenbara sig i det yttre mer eller mindre groft. Se wi på alla de laster, som regera i werlden, såsom dryckenskap, otukt, hat, mord, stöld, swordom, bedrägeri och annat dylikt, då se wi, hurudan hjertats ondska är, när han får fram-

träda ohöljd. Men äfwen der denna ondska mer bemantlas, så att det utwertes lefwernet är fläckfritt, är likwäl hjertats orenlighet densamma. O under denna ofta fina och polerade yta, under allt detta bildade och wackra wäsen, hwaraf werlden ofta berömmer sig, gömmer sig en afgrund af orenlighet, dold för menniskors blickar men uppenbar för Gud. Och den är i annalkande den dag, då Gud skall sätta det fördolda i ljuset.

14. Genom denna synd äro wi skilda från Gud, andligen döda, samt hemfallna åt den ewiga döden. Det domsord, som Gud redan före fallet uttalade: "På hwad dag du deraf äter, skall du döden dö" — det domsordet gick i fullbordan efter Guds förutsägelse. Adam dog, och med honom genom hans olydnad dogo de många (Rom. 5). Döda i öfwerträdelser och synder — det är wårt naturliga tillstånd; afskilda från Gud och hemfallna åt ewig gråt och tandagnißlan, åt den mask, som aldrig dör, och den eld, som aldrig släckes. Ty att wara afskild från Gud, det är död, att wara ewigt skild från Gud, det är ewig död, det är pina, ewig outsäglig pina. När Skriften skall beskrifwa den pinan, brukar hon de förfärligaste bilder, som kunna tänkas: ewig eld, en sjö som brinner med eld och swafwel, och ur hwilken röken af de fördömdas plågor uppstiger från ewighet till ewighet. Syndens lön är döden. Man må erkänna eller håna det talet, werlden må deremot inwända hwad som heldst; Skriftens bestämda, omutliga dom är denna: Syndens lön är döden. Det hjelper icke brottslingen, att han icke tror på sanningen af den dom, som lagen fäller öfwer hans gerning. **Den domen drabbar honom ändå.**

15. Sådant war det tillstånd, i hwilket djefwulen genom sin förförelse hade fört oß, och i detta tillstånd höll han oß fångna under sitt wälde. Men när Gud såg wår nöd, då brast hans hjerta af förbarmande och Han sände sin ende Son icke för att tillräkna och förebrå oß wåra synder, icke för att döma, icke för att förklara, att Gud icke kunde annat än förkasta oß, ja icke heller för att endast säga oß, att Gud älskade oß och wille oß wäl, utan ännu mycket mer: **för att å hans wägnar frälsa oß från allt detta elände.** Hade Han kom-

mit och sagt: "Gud älskar eder och will gerna taga eder emot, om I gören eder rena från edra synder", då hade wi wäl deri haft anledning att prisa hans barmhertighet, men hjelpta hade wi icke warit. Wi hade i alla fall måst förbliswa i wåra synder. Men nu hade Han ett annat och högre ärende, nemligen att sjelf frälsa oß, upprätta oß ur detta elände och föra oß hem. Derföre bekänna ock alla trogna med Luther: "Jag tror, att Han mig förtappade och fördömda menniska förlossat, förwärfwat och wunnit hafwer från alla synder, från döden och djefwulens wåld".

16. Se wi nu efter, huru Herren Jesus utförde det werk, som af Fadren war Honom gifwet, då finna wi först, huru Han föddes i ringhet, nedlades i en krubba, huru Han i fattigdom uppwexte i en timmermans hus i Nazareth o. s. w., öfwer hwilket allt apostelen gör den förklaringen: "Han blef fattig för wår skull, på det att wi genom hans fattigdom skulle bliswa rika". Sedan när Han hade begynt sin werksamhet, gick Han omkring, uppsökande allehanda syndare, allehanda eländiga, blinda, halta, spetälska, döfwa, korteligen allehanda sådana menniskor, som behöfde hjelpas. Öfwer allt bewisade Han barmhertighet, öppnade de döfwas öron och de blindas ögon, renade de spetälska, predikade evangelium för de fattiga, förlät syndare deras synder och hjelpte dem upp ur deras elände. Wid början af sin werksamhet läste Han i synagogan i Nazareth ett stycke ur Esaias så lydande: "Herrens Ande är öfwer mig, derför att Han hafwer smort mig, till att förkunna evangelium för de fattiga hafwer Han sändt mig, till att läka de förkrossade hjertan, till att predika de fångar frihet, de blinda syn och de sönderslagna förloßning, till att predika Herrens behagliga år". Och sannerligen: en bättre öfwerskrift till hans lif och werk kunde aldrig gifwas. Här kommo spetälska ropande: "Jesu, Davids Son, warkunna dig öfwer oß"! och dem halp Han; der kom en synderska och lade sig wid hans fötter, henne förlät Han synderna och lät henne gå i frid; der kom en farise till Honom om natten, för honom predikade Han evangelium, der satt en publikan i ett träd för att få se Honom, och strax

kallade Han honom, gick in hos honom och gjorde hans hus saligt.

17. Men icke blott det. Med allt detta hade wi ännu icke warit hjelpta. Ty här erfordrades för wår fullständiga frälsning något mer nemligen: **att Han ock skulle dö för wåra synder.** Hela gamla testamentets offergudstjenst pekade fram på en frälsning genom blod, ja redan i sammanhang med första löftet om Kristus sades icke blott, att qwinnosäden skulle krossa ormens hufwud, utan ock att ormen skulle krossa qwinnosädens häl. I Esaias 53 kap. framställes ock Frälsaren såsom ett Lam, som till slagtning ledes och låter icke upp sin mun. Om nödwändigheten af sin död säger ock Herren sjelf: "Utan att hwetekornet, som faller i jorden, warder dödt, warder det allena, men warder det dödt, så bär det mycken frukt". Såsom i gamla testamentet nästan allting renades med blod och utan blodsutgjutelse ingen syndaförlåtelse skedde, så är det ock genom Kristi blod wi hafwa förloßning. Det war på korset den kamp skulle utkämpas, i hwilken synden skulle "fördömas" (Rom. 8: 3), det war i blodet, som Kristus skulle sättas till en nådestol för syndare, det war genom hans blod syndare skulle renas och köpas åt Gud, såsom wi ock ofwanföre hafwa sagt. Det är Skriftens enhälliga lära. Herren Jesus skulle icke blott wara en god och wänlig lärare utan en frälsare, hwilken skulle göras till synd för oß, på det att wi skulle blifwa Guds rättfärdighet genom Honom. Ty en Frälsare war det wi framför allt behöfde.

18. Dock det stadnade icke heller derwid. Hade Herren Jesus förblifwit i döden, så hade det bewisat, att döden hade blifwit Honom öfwermäktig, och då hade wi ändå ingen frälsare haft. Men nu blef Han icke i döden utan stod upp ifrån de döda och det för wår rättfärdiggörelses skull, for upp till himmelen och satte sig på Faderns högra hand — allt, allt för syndares frälsnings skull. Derom hafwa wi ock i början af denna predikan talat. "Pint under Pontius Pilatus, korsfäst, död och begrafwen, uppstånden ifrån de döda, uppfaren till himlarna, sittande på allsmäktig Guds Faders högra hand" — allt är det

gerningar, som syfta till ett och samma mål, nemligen att frälsa menniskornas själar. På det målet är Fadrens wilja riktad, på det målet är Sonens wilja riktad — ja det är Sonens mat att göra, hwad Fadren will — på det målet är ock den Helige Andes werksamhet riktad. Gud will, att alla menniskor skola frälsas — det är grundlagen för hela hans werldsregering.

19. Detta är en outsäglig tröst för alla, som behöfwa frälsas. Det är så wanligt att själar, när de wakna till besinning, förskräckas och tänka, att för dem ingen frälsning finnes. Dels tycka de, att det är för sent för dem, dels tycka de, att de äro för stora syndare. När djefwulen icke längre kan hålla dem fast i det, att det ju ännu är god tid, så söker han fånga dem i det, att det är för sent; när han icke längre kan fånga dem i det, att de ju icke äro wärre syndare de än andra, att de ju hafwa ett godt hjerta, så söker han bringa dem i förtwiflan med det, att han säger: Du är för stor syndare. Ty djefwulen söker blott, hwem han uppsluka må. På hwad sätt och genom hwad medel det sker, det är för honom detsamma, blott han kan förderfwa själar, så winner han sitt mål. Derför är det framför allt af nöden, att förtwiflade själar weta, att djefwulen är en lögnare. Ingen underrättelse är så förskräcklig, att man icke kan le åt densamma, när man förnimmer, att den icke är sann.

20. Alltså skola här alla de, som frukta, att de äro för stora syndare, eller att de äro komna för sent, weta, att sådant icke är sannt. Om du hade kommit för flere år tillbaka, så hade det wißt warit bättre, men då du icke kommit för länge sedan, är det i alla fall bättre, att du kommer nu, än att du aldrig skulle komma. Likaså hade det wäl warit godt, om du icke hade lefwat så förfärligt i synd, som du gjort, men sedan det nu en gång är gjordt, så är det bättre, att du nu wänder om, än att du skulle fortfara ännu längre i dina synder. Se, Herren Jesus är ju kommen i werlden för att frälsa icke fromma menniskor, icke något wißt slag af syndare utan allehanda syndare. Han har aldrig ware sig i ord eller gerning låtit förstå, att det finnes några syndare, som Han icke är

kommen att frälsa. Si Guds Lam, som borttager werldens synd, heter det, och i det ordet "werlden" sammanfattar Han allt, hwad syndare heter. Derför låt wara, att du ock i werkligheten wore den störste syndare, som funnes, låt wara, att du hade lefwat i dryckenskap, otukt, swordom, hädelse eller hwad annan styggelse som helst, alltid är det ändå säkert, att menniskans Son är kommen för att frälsa din själ, alltid är det ändå säkert, att hans blod renar äfwen från alla dina synder. Om det än synes dig wara alldeles orimligt, ja om du ock skulle tycka, att sådant måste wara att draga nåden till lösaktighet, så står det i alla fall, som det står. Alla skriftlärda, alla fariseer och fiender må ropa, att det är laglöshet, fast som hälleberget står i alla fall det ordet: "Om än dina synder wore blodröda, skola de dock warda snöhwita, om de än wore rosenfärgade, skola de dock warda såsom en ull. Jag, jag utstryker dina öfwerträdelser för min skull och kommer dina synder intet ihåg". Må djefwulen rasa, han kommer dock ingen wäg för dessa ordens skull, som ligga honom i wägen. Dig kan han wäl förskräcka, dig kan han wäl slå omkull, men Herrens ord — det är honom för starkt, det måste han låta bestå.

21. Den som derför will wara klok, han bör läsa Herrens ord icke allenast så, att han lär sig dem efter förståndet, icke heller så att han tänker, att de angå andra, icke heller så att han tänker och suckar: "Ack om äfwen jag finge eller kunde tro dessa orden", utan så att han säger: "Gud ware lof, att det finnes ett fäste, ett werkligt och säkert fäste för arma syndare. Gud ware lof, att det finnes ord, som säga syndare, hwart de må wända sig, när de hålla på att förgås, Gud ware lof, att här finnes en frälsare äfwen för mig att lita på i lif och död. Si när jag sådant wet, will jag icke lägga mig att förtwifla utan gå fram till nådestolen, på det att jag måtte finna nåd och få barmhertighet, äfwen jag den förnämligaste bland alla syndare". Men kommer djefwulen och säger: Det är för öfwerdådigt, för djerft, så will jag swara: "Nuwäl, att öfwergifwa Guds ord och följa djefwulens ingifwelse det är öfwerdådigt, men

att följa den lefwande Gudens ord, det är det enda trygga, som tänkas kan. Håller icke det, då går jag förlorad, men håller det, då är jag bergad ewinnerligen".

22. Tänk dock ännu en gång uppå, hwad det har att betyda, att Jesus kommit icke för att förderfwa utan för att frälsa syndare. Hade Han kommit för att handla med oß efter wår förtjenst, då hade Han kommit för att förderfwa, och då hade alla blifwit förderfwade, ja då hade Han kommit såsom djefwulen, ty djefwulen kommer endaft för att förderfwa. Men är Han nu kommen för att frälsa, då är ju uppenbart, att Han icke kommit för någon förtjensts eller gernings skull, utan att Han kommit för sådana menniskors skull, som behöfwa frälsas. Men om så är, då är det ju de, som behöfwa frälsas, som skola hålla sig till Honom. Annars måste ju hela hans embete blifwa om intet. Tänk om de, som behöfde frälsas, droge sig undan, såsom wore Han icke kommen för dem, hwad skulle Han då hafwa här på jorden att göra? Fördenskull: will du skicka dig rätt i förhållande till hans embete, så se dertill, att du, när du känner dig syndig och oren, då icke drager dig undan Honom utan med fullkomligt och barnsligt förtroende wänder dig till Honom och säger: "Käre Herre Jesus, si jag är en arm, förtappad syndare och wore wäl wärd att kastas långt bort ifrån ditt ansigte, men jag wet, att du är kommen för att frälsa syndare, jag wet, att ditt blod blifwit utgjutet för mig till syndernas förlåtelse, jag wet, att du är uppstånden för min rättfärdiggörelses skull, derför kommer jag till dig, Herre Jesu, warkunna dig öfwer mig och fräls mig från alla mina synder!" Men när du sålunda bedit, så gå då icke derifrån på det sättet, att du tänker: "Ja, Gud wet, om min bön är hörd" — utan så att du är alldeles wiß, att du har det, som du bedit, efter apostelens ord: "Wi weta, att wi de böner hafwa, som wi hafwa bedit". Ty förr skall himmel och jord förgås, än Han skall försumma sitt embete att frälsa syndare.

23. Men wi fortsätta i berättelsen. När Herren Jesus icke blef mottagen i den samaritiska byn, gick Han dädan uti en annan by. Att gå ur wägen för fienderna,

när de woro förbittrade, men sedan komma igen för att frälsa dem — det war hans sätt. Uti den andra byn synes Han hafwa blifwit emottagen, der funnos kanske själar, som wißte, att Han war Kristus. Men när Han war på wäg till den byn, sade en till Honom: **Jag will följa dig, ehwart du går, Herre.** Denne man war en skriftlärd (Matth. 8: 19) men war icke en af de wanliga. Ty en skriftlärd af wanligt slag skulle hafwa sagt: Jag will ligga dig i wägen och förhindra ditt werk, hwarhelst du går. Det har, Gudi klagadt, i alla tider warit de skriftlärdas werk att ligga Herren Jesus och hans evangelium i wägen. Sådana skriftlärda, som warit lärda till himmelriket, hafwa alltid warit få till antalet, såsom hwar och en äfwen i denna tiden kan se. Emellertid: den här omtalade mannen war en, som wille följa Jesus. Af hwad bewekelsegrund han dref, kunna wi icke weta. Men af Herrens swar synes det framgå, att han genom att följa Jesus wäntade att blifwa stor i denna werlden. Herren swarade nemligen: **Räfwarna hafwa kulor och foglarna under himmelen näften, men menniskans Son hafwer icke, der Han kan luta sitt hufwud till.** Likasom wille Han säga: Will du följa mig, så bered dig derpå, att du skall blifwa fattig, utstött och föraktad i denna werlden. Herren Jesus wille icke bedraga någon, derför war Han angelägen, att hwar och en, som wille blifwa hans lärjunge, skulle öfwerräkna bekostningen. Det är ganska många, som när de höra evangelium, blifwa hänförda och fulla af goda föresatser att tro på och följa Jesus. Men när de få smaka, hwad det kostar, tröttna de. Ordet faller hos dem såsom säd ibland stenar, hwilken strax går upp men snart wißnar.

24. Derför må hwar man, som will tro på Herren Jesus, icke göra sig några oriktiga föreställningar i den delen. När Herren Jesus utsände sina lärjungar, sände Han dem såsom får ibland ulfwar samt beredde dem derpå, att de skulle blifwa jagade från den ena staden till den andra, att de skulle blifwa försmädade, beljugna, förorättade för hans skull. Och när Han stod färdig att skiljas från dem, sade Han: "I werlden hafwen I twång, men waren wid en god tröst, jag har

öfwerwunnit werlden!" Trångt, mycket trångt skall Guds folk bereda sig på att få det här på jorden. Den ena skall tryckas af fattigdom, den andra af sjukdom, den tredje af andra swårigheter. Man må bära sig åt, huru man will, så blifwer det ändå derwid, att på denna jorden finnes icke hwila för Guds folk. De, som efter menskligt tycke haft det som bäst, skola dock nödgas bekänna, att när det warit som bäst, har det warit möda och arbete, ofta trångt utwertes, ofta trångt inwertes. Apostelens ord förblifwa sanning: "Genom mycken bedröfwelse måste wi gå in i Guds rike". Hwilan, friden, herrligheten — den står Guds folk tillbaka, och då när werldens fröjd tager ända med förskräckelse, då skola Guds barn i ewiga fridsboningar hwila från sitt arbete och all sin nöd. Der — der hafwa de med menniskans Son något att luta sitt hufwud till. Ja, der skola de hwila i hans eget sköte.

25. Öfwer dessa Herrens ord talar Luther följande: "Kristus förklarar här, att hans rike icke är ett werldsrike, och att en kristen, om saken fordrar det, äfwen måste blifwa ännu fattigare än en räf eller fogel, så att han hwarken har ett bestämdt näste till boning eller en kula till sin tillflyktsort, utan för evangelii skull gerna för hwarje stund utstår fara. Så göra ock alla sanna kristna; de bruka sina egodelar, de hafwa nästen och kulor, men om nöden fordrar, att de för Kristi skull öfwergifwa alltsammans, så göra de det och låta det gerna behaga sig, om de än icke hafwa något ställe, der de kunde luta sitt hufwud såsom på egen mark. De äro gerna gäster i werlden. För den skull afmålar Kristus i detta swar en kristen menniskas gestalt, nemligen att hon icke skall söka, hwad som tillhörer denna werlden, såsom om hennes rike bestode deruti, utan hon skall blott betjena sig af det närwarande såsom en gäst, som snart will åter afresa, och skall wara beredwillig att öfwergifwa alltsammans för hans skull. När räfwarna och foglarna hafwa kulor och nästen, så hafwa de åtminstone ett bestämdt tillhåll, men ännu icke mat, dryck och annat mer; men en kristen skall icke ens förlita sig på en bestämd boningsort, huru mycket mindre då på andra egodelar,

utan, han skall sätta sitt hopp på det tillkommande riket och bruka denna werlden, såsom brukade han henne icke".

26. Derefter mötte Herren en annan och sade till honom: **Följ mig. Då sade han: Herre, låt mig först gå bort och begrafwa min fader. Då sade Jesus till honom: Låt de döda begrafwa sina döda, men du, gå och förkunna Guds rike.** Denne mannen war alldeles olik den förre. Han sjelf war trög, men Herren wille hafwa honom till att förkunna Guds rike. Han begärde att först få gå bort och begrafwa sin fader, men Herren wille icke tillstädja det. Icke som wille Herren dermed fördöma den naturliga kärlek, som en menniska har till de sina och som i fjerde budet anbefalles, utan derför att Han wille framhålla nödwändigheten för sina lärjungar att, när de hafwa ett bestämdt bud af Honom, lyda genast och sätta hans wilja framför alla äfwen de naturligaste och innerligaste familjeband. Dessa ord blifwa derför i alla tider mycket lärorika. Bland de band, som icke allenast tillbakahålla syndare från att omwända sig till Herren utan ock förhindra de omwända att wittna om Herren, äro familjebanden ofta de swåraste. En man är rädd för sin hustru, en hustru för sin man, barn för föräldrar o. s. w. Si, till alla sådana säger här Herren Jesus: Nu — nu genast! Gif mig ditt hjerta i dag! Börja att wittna i dag! Du må taga, hwad deraf komma kan. Det kan icke hjelpas. Låt fara allt, som är dig kärt, hustru och barn, bröder, systrar, föräldrar ja t. o. m. ditt lif. Lyd genast! Dändligt mycket kan bero derpå, att du lyder genast.

27. Men att förkunna Guds rike det är att förkunna, att Gud nu på jorden upprättat sitt rike, i det Han sändt sin ende Son åt werlden till en frälsare. I gamla testamentet hade Gud utlofwat ett sådant rike, och i tidens fullbordan upprättade Han det. Om detta rike säger Paulus, att det är rättfärdighet d. w. s. det är ett sådant rike, uti hwilket syndare blifwa rättfärdigade från alla sina synder. Derför består detta rikets medlemmar af idel helgon samt kallas de heligas samfund. Ty ehuru de, i sig sjelfwa betraktade, äro arma fattiga

syndare, äro de dock genom Jesu blod twagna och renade från alla synder d. ä. de hafwa genom Jesu blod en daglig och stundlig syndaförlåtelse, hwilken alldeles upphäfwer alla deras synder. Denna rättfärdighet bär ock frukt uti sinnets och lefwernets rättfärdighet, så att Guds barn hafwa ett heligt sinne och wandra i ett heligt lefwerne. Widare säger Paulus om detta rike, att det är frid d. w. s. det är ett sådant rike, som gifwer syndare frid med Gud och gör, att de med förtroligt barnasinne kunna nalkas Gud och säga: Abba, käre Fader. Slutligen säger han ock, att det är fröjd i den Helige Ande d. w. s. det är ett sådant rike, som gifwer syndare en rätt herrlig och innerlig fröjd, icke en sådan fröjd, som tager en ände med förskräckelse, utan en fröjd i den Helige Ande, hwilket är en ewig owansklig glädje. Sådan frid och fröjd gifwer Guds rike derigenom, att det rättfärdigar Ty såsom all sorg, nöd, ofrid och elände kommer af synden, så är rättfärdigheten roten till all sann frid och fröjd.

28. Ett sådant rike är det alltså Gud upprättat derigenom, att Han sändt sin Son i werlden samt satt Honom till en nådestol i hans blod. Detta rike är det evangelium förkunnar och kallas derför med rätt ett evangelium d. ä. ett godt budskap. Ty såsom ingenting är så förfärligt som det att wara orättfärdig och sakna frid med Gud, så finnes deremot intet budskap så ljufligt som det, som säger syndare, huru de skola blifwa rättfärdiga och komma till frid med Gud. Såsom profeten säger: "O, huru ljufliga äro på bergen budbärarenas fötter, de der frid förkunna, predika godt, förkunna saligheten och säga till Zion: Din Gud är konung". Derom wittnar ock all Guds rikes erfarenhet, att hwarhelst evangelium annammas, der werkar det fröjd, och alltid rör sig då den fröjden omkring den stora saken, att själen i Jesu blod genom tron blifwit rättfärdigad från alla sina synder. Ty intet förmår åstadkomma en så outsäglig glädje som detta. En syndares rättfärdiggörelse är den största tilldragelse, som sker på jorden.

29. Slutligen talar ock denna text om en man, som kom och wille följa Herren men icke genast; han wille

först gå bort och skilja sig, taga afsked af dem, som woro i hans hus. Han drogs mellan Herren och "sitt hus". Följa Herren, det wille han nog, men öfwergifwa sitt hus genast, det wille han icke. Han wille ännu "befråga sig med kött och blod". Denne man är alltså en bild af alla dem, som, när de höra Herrens bjudning, swara "ja, ja, blott en gång till följa med werlden, sedan kommer jag. Det är omöjligt genast — att alldeles twert bryta med anförwandter, slägt och wänner, nej, det är icke möjligt". Men hör, hwad Herren säger: **Den som sätter sin hand till plogen och ser tillbaka, han är icke beqwäm till Guds rike.** Det är allwarliga och oeftergifliga ord. Antingen helt eller icke alls! Att dela hjertat går icke an! Ett sådant ord låter wisserligen mycket hårdt, men det kan icke ändras. Will du icke tillhöra Herren Jesus helt, så duger du icke för Guds rike. O tänk, huru många de äro, som hafwa en wiss fromhet, äro öfwertygade om sanningen, ja öfwa ock i det enskilda mycken gudaktighet med bedjande, läsande och andra werk, men under tiden wilja de hafwa sin del med i werlden och hennes fåfänglighet. De kunna ju icke säga, att de hafwa rättig trefnad i werlden, men de kunna för de finas skull omöjligen helt bryta med werlden. Si det är försärligt att säga, men det är wisst, alldeles wisst, de äro icke beqwäma till Guds rike. De stå nära porten men kunna icke komma derin. De wilja dela sitt hjerta, och det går icke an.

O Herre Gud, du käre himmelske Fader, wi tacka dig, att du har sändt din ende Son för att frälsa menniskors själar; o Herre Jesu, dig ware tack och lof, att du utgjutit ditt blod för syndare till syndernas förlåtelse! Nu bedja wi dig: gif oss din Helige Ande, pröfwa oss och förnim, huru wi mena det, att wi icke till äfwentyrs må wara bland dem, som dela sitt hjerta. Herre, Herre Jesu, förbarma dig öfwer oss och tag wåra hjertan helt! Amen.

N:o 45.

Tredje Söndagen efter Trinitatis.

Text: Matt. 9: 9—13.

Och när Jesus gick dädan, såg Han en man sittande wid tullen, som hette Matthæus, och Han sade till honom: Följ mig; då stod han upp och följde Honom, o. s. w.

---

1. **När Jesus gick dädan,** heter det, och dermed syftar evangelisten tillbaka på det, som näst förut berättas, nemligen huru några kommo till Honom bärande på en säng en borttagen man, hwilken de genom taket firade ned midt framför Honom. Den mannen blef af Herren botad både till kropp och själ. Ty först sade Herren till honom: "Synderna förlåtas dig", och sedan, när fariseerna knorrade, tillade Han: "Stå upp, tag din säng och gå i ditt hus!" Efter att hafwa sålunda hulpit den förlamade mannen gick Herren Jesus widare för att hjelpa äfwen andra, som kommo i hans wäg. Han war kommen icke för att låta sig tjenas utan för att tjena och frälsa syndare från all deras nöd. Derför hastade Han från den ena till den andra, som behöfde frälsas. Ty på samma gång det war hans Faders wilja, war det ock hans egen mat att så göra. Att fariseerna knorrade, det gjorde Honom intet. Han frågade icke efter tack eller lön utan efter syndares frälsning. Att en syndare blef frälst, det war för Honom lön nog. För sådan lön gaf Han ock sitt lif.

2. Nu såg Han wid tullen en man, som hette Matthæus. Den mannen war alltså en publikan. Med

publikaner menades nemligen sådana, som af staten arrenderade tullinkomsterna i wissa distrikt. Emedan de wanligen måste betala högt arrende, plägade de, allt hwad de förmådde, preja och skinna sådana, som skulle betala tull till dem. För den skull woro de af Judarna grufligen föraktade, och om en Jude gaf sig till denna tjensten, så räknades han lika med en hedning. En äkta Jude wille ingen umgängelse eller handel hafwa med en publikan. Då fariseen, som omtalas i Luc. 18, tackade Gud för sin fromhet, tackade han ock bland annat derför, att han icke war såsom den publikanen, som stod ett stycke ifrån. Att publikanerna woro en styggelse för Gud samt ohjelpligt fördömda, det war för Judarna en alldeles afgjord sak.

3. Men Herren Jesus hade andra tankar. När Han såg denne arme mannen, sade Han till honom: **Följ mig.** Såsom wille Han säga: "Käre Mattheus, sitt icke längre qwar i ditt gamla yrke för att plundra och preja menniskor utan stå heldre upp och gå med mig!" Att Herren Jesus sålunda böd honom, det wisar å ena sidan, att Han icke föraktade honom, fastän han war en publikan, å andra sidan att Han icke förtwiflade om hans frälsning. Detta allt är ock föremåladt arma syndare till tröst, på det de icke, när de känna sina synder, måtte förtwifla, såsom wille Herren icke widare hafwa med dem att skaffa, eller som kunde de icke widare hjelpas. Ty så plägar djefwulen bullra i samwetet: Si, hade du icke lefwat i sådana grufliga synder, hade du icke så länge tjenat synden, så wore det wäl möjligt, att äfwen du kunde hjelpas, men nu är det intet hopp widare. Du har kommit alltför djupt ner i synden. Synnerligen måste de, som lefwat i någon grof last, såsom dryckenskap, otukt, hemlig eller uppenbar, kämpa med sådan förtwiflan. Ty dem synes, att de äro alldeles sålda och af Gud öfwergifna till att tjena synden. Huru mycket de än föresätta sig och arbeta, gråta och anstränga sig, tager dock synden en sådan makt med dem, att de kunna icke stå henne emot utan falla uti henne gång efter annan.

4. Si der kommer då djefwulen och säger: "Hwad är det, att du ropar? Herren är helig och rättfärdig och kan icke hafwa någon del med sådana syndare, som du

är". Följer då syndaren den rösten, så måste han förtwifla. Men på det att sådant icke måtte ske, står nu denna och andra berättelser, hwilka föremåla dig en sådan helighet hos Gud, som icke bortstöter och föraktar, utan som frälsar och uppsöker syndare. Wille du söka en sådan helighet, som bortstöter och föraktar, då måste du söka densamma hos fariseer och skriftlärda. Ty de woro heliga just på det sättet, ja höllo ock Herren Jesus för en oren och ohelig man, emedan Han icke gjorde såsom de utan i stället uppsökte och frälste syndare. Derför lär nu dig sjelf och andra till tröst af detta exempel, hwari den rätta Guds helighet består, så att du deri ser icke en sådan egenskap, enligt hwilken Han will förderfwa, utan en sådan enligt hwilken Han will frälsa syndare. Ty det att frälsa är ett mycket heligare och rättfärdigare werk än att bortstöta och förakta. Der du ser någon, som föraktar och bortstöter de eländiga — honom skall du icke kalla en helig man, utan will du säga, att han är ohelig och orättfärdig, då säger du sannt. Will du deremot finna en helig man, då måste du se dig om efter någon, som älskar syndare, som förbarmar sig öfwer dem, gör dem godt och hjelper dem, så långt han förmår, ur deras synder. Si, finner du någorstädes sådana werk, så skall du kalla dem heliga och rättfärdiga werk, och den som sådana werk gör, honom skall du kalla ett helgon, det är: en helig och rättfärdig man. Men när du detta wet, så låt icke förwilla dig till att tänka annorlunda om Guds helighet, utan wet, att Han är helig och rättfärdig icke på samma sätt som fariseerna eller hedningarnas gudar, utan på det sätt att Han låter sig wärda om arma, eländiga syndare, uppsöker och frälsar dem. Derföre kallas ock Herren Jesus den helige och rättfärdige (Apg. 3: 14, 4: 27, 30, 7: 52, 22: 14), icke emedan Han föraktar och bortstöter syndare, utan emedan Han hjelper och frälsar dem, såsom detta Matthei exempel bewisar.

5. Men, säger du, är det icke rättfärdighet af Gud att hata och wredgas öfwer synden? Swar: jo alldeles riktigt. Ty sådan är hans rättfärdighet, att på samma gång Han älskar, uppsöker och frälsar syndare, hatar Han allt hwad synd och orättfärdighet heter. Detta skall du

förstå, om du betraktar en helig menniska. Ty en sådan menniska utmärkes såsom helig just af dessa tu stycken: att hon hatar all synd men älskar alla syndare. Ser du en som hatar syndare, så är han icke helig; ser du en, som icke hatar all synd, så är han icke heller helig. Nej, hos en helig man skall du alltid finna begge delarna förenade: älska syndare — hata synd. Ja, ju mer han hatar synden, desto mer skall han göra för att frälsa syndare. Ser du t. ex. en, som icke hatar dryckenskapen, så wänta aldrig, han skall göra något för att rädda drinkare. Men ser du en, som rättigt hatar dryckenskapen, så war wiss, att af honom kan du wänta något för drinkares räddning. Sammalunda förhåller det sig ock med Herren: den angelägenhet, som Han wisar om syndares frälsning, den beror just derpå, att Han å ena sidan älskar dem, å andra sidan hatar den synd, hwari de ligga. Ja, när Han låter sin wrede drabba syndare, så sker äfwen det för deras bättrings och frälsnings skull. Först när de äro komna derhän, att ingen sinnesändring widare är möjlig, skola de bortkastas. Ty när de icke widare kunna frälsas, så skola de afhuggas, "på det de icke må stå och förhindra jorden". Guds rättfärdighet kan icke annat än hämnande ingripa mot all synd. Gjorde Han icke det, så kunde icke en enda syndare frälsas. Men will då menniskan, när hans wrede af himmelen uppenbaras öfwer all ogudaktighet och orättfärdighet, icke deraf låta sig föras till besinning, på det hon måtte frälsas, så måste hon under den wreden krossas och förgås.

6. Si, sådant kan du nu finna af detta exempel. Icke älskade Herren Jesus denne publikanens synder. Men Mattheus, den syndaren, honom älskade Han. Och emedan Han älskade honom men hatade hans synd, så frälste Han honom derur. Men hade Mattheus icke låtit sig frälsas ur synden, så hade han ändtligen måst deri förgås. För den skull när du i Skriften läser om Guds wrede öfwer all orättfärdighet, så låt det icke skrämma dig från Gud utan wet, att det är allt uppenbart till den ändan, att du derigenom måtte drifwas till Honom, emedan det är hans lust att frälsa dig. Och om djefwulen aldrig än så mycket försöker bringa dig i förtwiflan,

så håll du ordet stadigt fast och wet, att Herren icke har lust till din död utan dertill, att du måtte lefwa. Wore du än tusen gånger wärre än någon publikan, drinkare eller stöka, låt dock det alltid wara wißt, att Han ännu will förbarma sig öfwer dig, slå dina mißgerningar neder och kasta dina synder i hafwets djup.

7. Men att Herren säger till Mattheus: Följ mig! det är så mycket sagdt: Kom och blif min lärjunge! Sitt icke qwar uti dina synder. Kom, jag will förlåta dig alla dina synder och gifwa dig ett ewigt lif. Blifwer du i ditt gamla wäsende, så förgås du, ty syndens lön är döden. Men jag är af Gud sänd för att frälsa dig, stå derföre genast upp och gå med mig. — Der woro icke hårda ord utan den allra hjertligaste bjudning på fri och oförskylld näd. Mattheus blef för wisso bjuden att komma utan penningar och för intet. Der fanns ingenting att betala med. Hela hans lif war ju en sammanhängande kedja af synder. Skulle han komma till Jesus, så måste han få komma alldeles så brottslig, så owärdig och usel han war. Och sådan fick han komma. Herren sade icke: Om du gör det eller det, så skall du få komma — nej, följ mig! det sade Han utan wilkor eller inskränkning. Hwilket ock, såsom wi redan sagt, är skrifwet alla dem till tröst, hwilka behöfwa på samma sätt få komma alldeles för intet.

8. Men Matthei kallelse gällde icke blott det, att han skulle tro och efterfölja Herren, utan ock att han skulle blifwa en apostel. Det är ju mycket underligt, att Herren, när Han skulle kalla apostlar, icke såg sig om efter sådana, som något woro i anseende. Här kunde ju någon hafwa sagt: Herre, tager du en sådan syndare till apostel, så gör du illa. Alla weta, hurudant hans lefwerne warit. När de nu få se, att han är din apostel, skola de smäda evangelium och säga: "Si, sådana äro hans lärjungar! Gud beware oß för en sådan mästare!" Men Herren hade för sed att utwälja det, som war galet för werlden. Han behöfde och behöfwer än i dag icke i sin tjenst det, som är stort och lysande, utan hwad Han behöfwer, det är syndare, som af egen erfarenhet kunna wittna, att Han är frälsaren. Att en

studerar och får goda betyg samt fördenskull af biskopen under de bästa förhoppningar sändes ut i embetet — nuwäl det ser godt och wäl ut. Under tiden får han stå der och predika år ut och år in utan frukt. Frågar man honom efter tio år: "Wet du då någon, som genom din predikan blifwit dragen till Jesus och född på nytt?" så måste han swara: nej, ingen. Men på sidan om honom uppwäcker Herren nu den ena, nu den andra publikanen, hwilken genom sitt enfaldiga wittnesbörd sprider lif och wälsignelse widt omkring. Det är underligt, wäcker ofta anstöt, men är nu en gång Herrens sätt att gå till wäga, på det den stora kraften må synas wara af Honom men icke af menniskor. Derjemte har det den nyttan, att på samma gång det förödmjukar dem, som för något räknade äro, tjenar det de eländiga till tröst, emedan det wisar, att Han will och kan begagna äfwen dem i sitt rikes tjenst. **Det är ingen kristen, som icke duger till något i Guds rike.** Herren är en mästare att kunna göra stora werk med dåliga werktyg.

9. Men att Mattheus genast stod upp och följde Honom, deri hafwa wi twenne wigtiga lärdomar att hemta. Först wisar det, **att det går an för syndare att tro genast,** när de blifwa kallade. Det är nu en wändlig dårskap, att syndare, som waknat till besinning, mena, att de icke få tro genast, ja att ock lärare finnas, som warna syndare för att tro genast. Men tänk om någon hade sagt till denne Mattheus: "Akta dig för att tro genast! Det wore att taga näden för lätt. Du måste först göra en grundlig bättring, annars blifwer det blott en kunskapstro." Hwad menar du, att Herren skulle hafwa sagt om sådant? Alltså lär nu af detta exempel, att det är dig tillåtet att tro genast! Du behöfwer icke wänta en dag, icke en timma, nej der du går och står och blir bjuden, tro genast! Det är ju underligt: när Herren säger: "älska och tjena din nästa", då wet hwar och en, att det icke blott är tillåtet, utan att det ock är meningen, att wi skola lyda genast. Ingen tänker då, att han ännu måste dröja dermed. Men när det heter: Tro på Jesus! straxt wrider man sig och kan icke begripa, att det äfwen der går an att lyda genast. Men, såsom

wi redan sagt, låt du fara alla sådana röster, som försöka hindra dig att tro, låt det icke heller afskräcka dig, att du ser, att du är owärdig, utan wåga allenast, wåga fritt och driftigt att tro genast. När Herren Jesus säger: "I dag!" så menar Han icke: "I morgon!" Det går werkligen an att göra, precis såsom Han säger. Han är ändå den bäste själasörjaren.

10. Men på det att du mätte se detta desto bättre, så akta på den heliga Skrifts exempel. Ingenting kan så fullkomligt tolka Herrens ord som de tillämpningar, hwilka Herren sjelf gör deraf. Se på David. När Nathan kom och förehöll honom hans synd samt tillsade honom syndernas förlåtelse, då trodde han genast; när Herren i Simons hus tillsade synderskan syndernas förlåtelse, då trodde hon genast; de tio spetälska, röfwaren på korset, höfwitsmannen i Kapernaum och andra trodde ock genast. Men anser du ändå, att det icke går an för dig att tro genast, så sök då fram något Guds ord, som förbjuder dig det! Finner du något sådant, då bör du lyda och låta bli tro, men finner du icke något sådant, då är det ju mycket däraktigt, att du går och qwäljer dig. "Ja, säger du, men tänk, om jag skulle bedraga mig med en alltför lätt och hastig tro!" Men wi säga: Ja men tänk, om Gud will, att du skall tro straxt! Det kan ju aldrig wara bedrägeri att straxt göra, hwad Gud will. Men för öfrigt: saken är mycket wigtig, ja så wigtig, att du i densamma icke må gifwa dig till ro på annat än ett bestämdt Guds ord. Derför ransaka och se! Läs och läs om bibeln, och när du der finner något ställe, der Herren warnar syndare för att tro straxt, eller der Herren bestraffar någon för det, att han trott för snart, så låt oss genast weta det stället. Sannerligen: du skall allt få söka förgäfwes efter ett sådant ställe! Men will du finna ett ställe, som råder syndare att tro nu, eller som förebrår syndare, att de äro senhjertade till att tro, då skall du icke behöfwa söka länge. Ty så säger Guds ord: Nu är den behagliga tiden; nu är frälsningens dag. Och "nu" det will säga nu.

11. Men uti detta Matthei förhållande hafwa wi äfwen en annan mycket wigtig lärdom att hemta. När

Mattheus öfwergaf tullen, så öfwergaf han sitt yrke, hwaraf han hade sin näring. Det lider icke twifwel, att djefwulen då har frestat honom och sagt: "Si om du öfwergifwer denna näring, hwad skall du sedan taga dig till för att försörja dig och de dina med?" Det war således ingen lätt sak för honom att följa Jesu kallelse. Men han lät alltsammans fara. Sammalunda finnas ock nu många, hwilka hafwa en sådan näring, som icke wäl öfwerensstämmer med lifwet i Guds Sons tro. Serskildt tänka wi derwid på sådana, hwilkas yrke är att tillwerka eller handla med de kropp och själ förderfwande rusdryckerna. O det sitter förfärligt hårdt, när Herren säger: Följ mig! Å ena sidan äro de oroade i sina samweten, å andra sidan se de icke annat, än att de i timligt affeende skola löpa fara, om de öfwergifwa sin näring. Men hwad gäller? Herren säger "släpp"! Det kan wäl hända, att du får mindre inkomster, att du icke får lefwa så beqwämt, att du icke får kläda dig och de dina så dyrbart, om du öfwergifwer den näringen och följer Herren. Men släpp! Herren säger släpp! Om din hand eller din fot är dig till förargelse, så hugg den af! Om ditt öga är dig till förargelse, så rif det ut. Det är bättre, att du lemnar allt, står upp och följer Jesus, än att du skulle blifwa qwar i något, som hindrar din frälsning. På den ytterste dagen skall du aldrig beklaga dig öfwer, hwad du lemnat. Men tänk — tänk om du lemnar allt utom ett! Om du stadnar qwar i ett — ett enda, som hindrar din frälsning! O we dig på den dagen!

12. Men så snart Mattheus lärt känna Herren Jesus, är han genast angelägen, att äfwen hans gamla kamrater i synden skola lära känna Honom. Derför gör han ett gästabud och bjuder dertill både Herren Jesus och många publikaner. Detta är nu ett äkta lärjungetecken. Werlden tycker, att det är illa, att Guds barn icke kunna låta andra wara i fred. Hon will ju, att hwar och en skall högakta den andres tro samt lemna honom ostörd deri. Men det är för de kristna alldeles omöjligt, och den som är kristen på det sättet, att hos honom ingen angelägenhet uppenbarar sig derom, att ock

andra mätte komma till Kristus, han är ännu ingen sann kristen. Herren Jesus har icke kunnat lemna andra ostörda, hans apostlar likaså. De sågo wäl, att de genom sitt wittnande ådrogo sig hat och förföljelse, ja utsatte sina lif för fara, men det kunde icke hålla dem tillbaka. Sina lif kunde de offra, men lemna syndare ostörda i deras synder, det war omöjligt. De wittnade och blefwo slagna och wittnade om igen för dem, som slogo dem. Ja, Paulus säger till och med, att när han såg på sina bröder efter köttet, hwilka förföljde honom, så war han i sådan oro och pina för dem, att han ock för deras skull önskat sig wara bortkastad från Kristus, om han dermed kunnat hjelpa dem. Sedan man sjelf fått smaka saligheten af att tillhöra Jesus, är det omöjligt att wara likgiltig om andra, som ännu lefwa i synden. Werlden må döma derom, huru hon will, wi måste ändå göra, hwad wi kunna, för att draga lärjungar till Jesus.

13. Men, säger någon, det är ju förfärligt att skåda, hwilka slitningar som derigenom uppstå öfwer allt; de ömmaste familjeband och wänskapsband blifwa ju derigenom upplösta o. s. w. Nuwäl, det se wi wisserligen, men ändå måste wi fortfara. Herren Jesus sade sjelf, att sådan strid och slitning skulle uppstå genom Honom. Fem, säger Han, skola wara skiljaktiga uti ett hus, två emot tre och tre emot två; fadren skall wara mot sonen och sonen emot fadren; modren mot dottren och dottren mot modren o. s. w. Det har af begynnelsen så warit. Kain slog Abel ihjäl derför, att Abels offer behagade Gud men icke Kains. Så skall det ock blifwa intill ändan. Wår Herres Jesu kors skall i alla tider dela menniskorna i twå stora hopar. Icke alla skola wilja låta sig frälsas; och de, som icke wilja låta sig frälsas, skola alltid wara fiendtliga emot de andra, som tro på Jesus. Derför får Guds folk icke låta sig afskräckas. Det wore en usel menniska, som såge sin broder swäfwa i lekamlig dödsfara, och icke gjorde något för att warna honom. Sammalunda och ännu mer förfärligt wore det, om Guds folk, som ser werlden swäfwa i fara för den ewiga döden, icke gjorde något för hennes frälsning. Nej, såwidt wi tillhöra Jesus, äro wi dertill

kallade, att wi skola förkunna hans dygd, som kallat oß från mörkret till sitt underliga ljus. Wilja icke alla låta sig frälsas, så will dock Herren, att alla skola frälsas. Wißt är det förfärligt att skåda den slitning och nöd, som uppstår, när somliga tro och andra icke tro, men långt förfärligare wore det dock, om man skulle låta alla i ro förgås. Fördenskull är det Herrens allwarliga upprop till alla sina lärjungar, att de skola wittna om Honom. Ja, så allwarlig är Han i detta affeende, att Han ock säger: "Den mig bekänner inför menniskor, honom skall ock jag bekänna inför min Fader, men den mig förnekar inför menniskor, han skall ock warda nekad inför min Fader". Och hos Hesekiel säger Han: "Om jag säger den ogudaktige: du måste dö, och du warnar honom icke och säger honom det icke, att den ogudaktige tager sig till wara för sitt ogudaktiga wäsende, på det han må bliswa lefwande, så skall den ogudaktige dö för sina synders skull, men hans blod skall jag kräfwa ur din hand". Det är en dyr, en wigtig kallelse, som åligger de kristna, att wittna om Honom.

14. Men att Mattheus gör ett gästabud för sina gamla kamrater, på det han måtte bringa dem i beröring med Herren Jesus, det är ett skönt exempel af kärlekens uppfinningsförmåga. Hade Mattheus kallat sina kamrater tillsammans för att "höra en predikan", så hade nog de flesta utebliswit, men när han gjorde en bjudning för dem, så wißte han nog, att de skulle komma. Den der bjudningen gjorde dem willigare, och då passade han på tillfället och böd äfwen Herren Jesus. Herren swarade honom icke heller så: "Hwar och en sak för sig, Mattheus, det passar icke att hopblanda gästabud och predikan; komma dina kamrater för gästabudets skull, så gagnar dem predikan ingenting". Nej, Herren hade samma sinne Han — wißt hade det warit bättre, om de hade kommit för ordets skull, men när de icke kommo för ordets skull, så war det ju godt, att det fanns något, som kunde draga dem tillsammans. Kärleken må taga wara på alla medel och tillfällen att draga syndare till Jesus; och den behöfwer aldrig frukta, att Herren Jesus skall draga sig undan. Ty Han will wara med i allt,

som är egnadt att bringa syndare i beröring med Honom. När alltså äfwen i den närwarande tiden den kristliga kärleken mångenstädes börjat att äfwen genom bjudningar samla syndare, som annars aldrig gå att höra Guds ord, så är det alldeles efter detta Matthei föredöme. Och att Herren Jesus är med derom, det synes af den wälsignelse, som dylika försök hafwa med sig. Många syndare hafwa på den wägen wunnits.

15. Alltså gick då Herren Jesus in hos Mattheus, satte sig ock fritt och med glädje wid hans bord midt i kretsen af många stora syndare. Der war en himmelswid skilnad mellan Honom och dem. Han war den helige och rättfärdige, de woro belastade med grofwa och swåra synder; Han war Guds enfödde Son, de woro fiender till Gud. Likwäl skämmes Han icke för att sitta midt ibland dem, ja finner sig i deras krets mycket wäl "såsom en god kamrat, hwilken har all luft och glädje till dem samt af hjertat gerna är hos dem". (L.) Ty Herren Jesus finner sig alltid wäl der, hwareft Han får frälsa syndare; deremot trifwes Han aldrig hos sådana, som äro sig sjelfwa nog. Ty för Honom är endaft en sak wigtig, nemligen det bud, som Han fått af sin Fader. Der menniskor wämjas att wara, der går Han gerna in, blifwer ock gerna qwar, bara der är någon, som will låta sig frälsas. Han går gerna in i drinkares hem, i swärjares hem, i skökans hem, korteligen i hwarje hem, der förfall, synd och elände råder, bara der är någon, som will låta sig frälsas. Ja der det riktigt kostar på för Guds barn att gå in, der går Han med glädje in. Det är hans ära — ja Han har aldrig sökt någon annan ära än den att frälsa syndare. Någon större ära lärer wäl icke heller finnas. Att förakta syndare, att döma, anklaga, förtrampa syndare, det är ingen ära. Men att förbarma sig öfwer dem, uppsöka dem, tala wäl med dem, försaka, arbeta och lida, ja gå in i döden för dem, det är den rätta äran. Det är wår Herres Jesu Kristi ära. Att rädda en fiende är större ära än att nederlägga och förgöra tusen. Dock räknas det i werlden twertom.

16. Emellertid woro der tillstädes sådana, som togo

illa wid sig, att Herren Jesus gick in och åt hos Matheus. Det war de fariseer. De tyckte sig sjelfwa wara fromma; de gjorde ordentligt sin gudstjenst med fasta, böner, offer och mera sådant samt twiflade icke derpå, att de genom sådana sina gerningar woro fromma och rättfärdiga inför Gud. Men mot Herren Jesus woro de alltid fiendtliga. Ty den predikan, som Han förde, war en dom öfwer deras rättfärdighet, på samma gång som den öppnade himmelrikets portar för allehanda publikaner och syndare. Och för dem, som äro i sina egna ögon fromma och rättfärdiga, finnes ingenting förhatligare än evangelii predikan om fri nåd för syndare. Hela kyrkans historia från början intill nu är derför full af wittnesbörd derom, att Guds rike aldrig haft bittrare fiender än de fariseer. Under deras händer är det helgonens blod flutit. Och will du än i dag finna ett folk, som förbittras öfwer det fria evangelium samt aktar det såsom en förwillelse, att syndare tro och fröjdas, så skall du finna det förnämligast i de fariseer. Werlden kan wäl ock förbittras, men hennes motstånd är intet att räkna emot de fariseers. Ty de fariseer wilja icke gälla såsom tillhörande werlden utan wilja wara ett fromt och heligt folk, förfölja ock evangelium under ett fromt sken, gifwande före, att det lärer folk att förakta goda gerningar och Guds lag, draga Guds nåd till lösaktighet, så ock att det om intet gör en grundlig bättring med mera sådant. Derför säga de här till lärjungarna: **Hwarför äter eder mästare med publikaner och syndare?** Likasom wille de säga: Si det är ju uppenbart, att eder mästare icke kan wara någon profet. Ty en profet måste wara en helig och rättfärdig man, men helig kan icke den wara, som på detta sätt umgås och äter med syndare.

17. När Herren Jesus sådant hörde, war Han genast färdig att förswara sig — icke för de fariseers skull, ty de woro icke sinnade att taga något skäl, utan för lärjungarnas skull och deras, som wid bordet sutto, på det de icke måtte låta sig förbrylla. Derför säger Han först: **De helbregda behöfwa icke läkare utan de kranka.** "Likasom wille Han säga: Om I lågen sjuka i eder säng och en läkare wore hos eder, månne det skulle behaga

eder så serdeles wäl, om man wille drifwa läkaren bort ifrån eder och icke wille låta honom wara hos eder? Ty sannt är det: läkaren och de sjuka böra wara tillsammans. Derför likàsom den sjuke icke kan undwara läkaren, så bör läkaren gerna wara hos den sjuke. Men den som wille räkna det läkaren till last, att han gerna låter begagna sig till den sjukes tjenst, han måste antingen wara en dåre eller en afundsam, ond, giftig menniska, som icke unnar den sjuke hans helsa." (Luther). Om der funnes idel helbregda menniskor på jorden, då behöfdes ingen läkare. Men eftersom nu läkaren är till för de sjuka, så wore han ju en föraktlig menniska, om han droge sig ifrån de sjuka.

18. I dessa ord se wi först, huru Herren liknar synden wid en sjukdom. Icke så till förstående, som wille Herren förneka, att synden är skuld. Nej, derom är hela Skriften endrägtig, att synden är brott och skuld inför Gud, hwarför det wisserligen är en mycket gruflig willfarelse, när man på ett eller annat sätt will skilja synd och skuld åt, såsom kunde synden wara till utan att wara skuld, eller såsom kunde skulden wara betald och borttagen, medan synden ännu är qwar. Allt sådant är en falsk och förförisk lära, mot hwilken man måste hålla det orubbligt fast, att all synd, äfwen den allra minsta, är skuld, så att ingen betalning i himmelen eller på jorden kan göra henne till något annat än skuld. Annars måste man upphöra att bedja: Förlåt oß wåra skulder. Men så tillwida är ock synden lik en sjukdom, att såsom en sjukdom genomtränger och förderfwar kroppen med alla deß krafter samt slutligen medför döden, sammalunda har synden genomträngt och förderfwat hela menniskan med alla hennes krafter, samt bringar henne ändtligen i den ewiga döden, om icke hjelp i tid mellankommer.

19. I denna grufliga nöd lågo wi nu allesammans. Från Adams synd genomträngde synden hela det menskliga slägtet. Med synden följde döden. Genom den enes synd kom döden till konungawäldet öfwer alla menniskor. Så hade Gud sagt: "På hwad dag du deraf äter, skall du döden dö". Ur denna nöd kunde ingen

hjelpa sig sjelf, mycket mindre den ene den andre. Hade icke wår Herre Gud sjelf förbarmat sig öfwer oß och sändt oß en Frälsare, så hade wi warit ewinnerligen förtappade. Men då kom Herren Jesus såsom den rätte hjelparen, på det Han å Fadrens wägnar skulle taga sig wår sak an samt genom sitt lidande, sin död och uppståndelse förlossa oß från alla synder, från döden och djefwulens wåld. Derför hafwa wi af dessa Herrens Jesu ord widare det att lära, att Han i anseende till sitt embete intet annat är än en frälsare och läkare, den der icke är kommen för några rättfärdigas skull utan allenast för syndare. Såsom Han ock här säger, att Han icke är kommen för att kalla rättfärdiga utan syndare till bättring. Men är Han nu kommen för syndares skull, då bör man ock söka Honom bland syndare, då böra ock syndare med allt förtroende af Honom tillförse sig all Guds nåd, syndernas förlåtelse och ewigt lif. Såsom apostelen förmanar: "Låtom oß dristeligen framgå till nådestolen, på det wi måtte finna nåd och få barmhertighet, på den tid oß hjelp behöfwes".

20. Alltså när du sådant hör och wet, så se genast dertill, att du må tillämpa det på dig sjelf, ty det är hufwudsaken. Si, det skall wisserligen icke gå dig bättre, än att du skall synda på tusen sätt i tankar, ord och gerningar. Men när sådant händer och du icke wet, huru du skall hjelpa det, så passa då på och anwänd, hwad du här hör, nemligen att denne personen, Jesus af Nazareth, ännu står dig åter, hwilken är kommen för syndares skull, på det Han måtte uppsöka dem, förlåta dem deras synder och frälsa dem från allt ondt, samt att Han har detta uppdrag och embete af sin Fader. Passa på, säga wi, och skynda till Honom med alla dina synder. När en farsot utbryter, der ingen läkare finnes, så pläga myndigheterna förordna en läkare att resa dit; när nu denne kommit till stället och det warder spordt, så skynda alla sjuka att antingen komma till honom eller gifwa honom bud. Ingen tänker uppå, huruwida han är rik eller fattig, wärdig eller owärdig, huruwida han kan mer eller mindre wärdigt emottaga läkaren; ingen tänker, att han behöfwer kläda sig serskildt för att gå till honom

eller för att kalla honom. Nej, allas tankar äro upptagna deraf, **att de äro sjuka** och **att han är läkaren**; ja läkaren tänker icke heller på något annat. Blir han bjuden på gästabud hos en frisk, der de allra dyrbaraste rätter skulle wänta honom, men han på samma gång får kallelse till en sjuk, så måste han låta gästabudet fara samt gå till den sjuke, äfwen om denne bodde i den eländigaste koja.

21. Si, lär du nu af detta exempel att sjelf begagna dig af Frälsaren på samma sätt. Han har i evangelium till känna gifwit, att Han är tillstädes och emottager syndare och det icke en eller twå timmar på dagen, utan hela dygnet om är Han till finnandes. Aldrig har man hört Honom knota deröfwer, att Han blifwit anlitad af för många, men wäl har man sett Honom gråta öfwer sådana, som icke wille låta sig frälsas. Aldrig har man heller hört Honom förklara någon syndare obotlig, men wäl har man sett Honom frälsa en röfware ända in i sista stunden. Aldrig har man hört Honom handla om betalning eller uppställa wilkor för sådana, som sökte Honom, men wäl har man hört Honom bjuda syndare på nåd för nåd — att taga lifwets watten för intet. Aldrig har man sett Honom wara trött af att undfå syndare, men wäl har man sett Honom blifwa wederqwickt deraf, att syndare annammade Honom. Bland allt hwad Han talat, finnes icke ett enda hårdt eller afwisande ord sagdt till någon syndare, som kom till Honom för att finna nåd och få barmhertighet. Twertom säger Han: Den till mig kommer, honom kastar jag icke ut. Eho du wara må, hör, blott hör: Den till mig kommer. Det står icke: Den som from är — icke: den som öfwerwunnit sina synder — icke: den som ångrat och bedit nog — nej, utan: Den som kommer. Här göres ingen åtskilnad. Är du blott en af dem, som komma, så skall det aldrig blifwa fråga om, huruwida du är wärdig att komma eller icke. All wår wärdighet tog slut i Adams fall, och när den ene berömmer sig framför den andre, så är det, såsom om **en** mördare berömde sig framför en annan deraf, att han icke **stuckit** utan endast **huggit** sin broder ihjäl. Men för de fallna, för de owärdiga och

orättfärdiga är Kristus kommen — och det icke för att anklaga och döma utan för att frälsa och rättfärdiga.

22. Men när Han säger, att Han är kommen för att kalla icke rättfärdiga utan syndare till bättring, så hafwa några menat, att Han med de "rättfärdiga" skulle afse de egenrättfärdiga fariseerna. Nu inses ock lätt, att ordet "rättfärdig" stundom brukas likbetydande med en, som är i sina egna ögon rättfärdig, såsom t. ex. i Luc. 15. Men här tyckes en sådan uppfattning icke wara riktig, eftersom ju Herren såwäl som Johannes Döparen (för att icke tala om apostlarna) äfwen manade fariseerna till sinnesändring. För oß kan det ock wara en god lärdom att besinna detta, alldenstund wi äro så benägna att med förakt och gyckel tala om fariseerna, alldeles såsom behöfde icke de kallas till sinnesändring. Det är förwisso säkert, att den, som förbarmar sig öfwer de fariseer och ser efter deras frälsning, behagar Gud mer än den, som föraktar och stöter dem tillbaka. I denna del hafwa wi otroligt mycket synd att bekänna. Gud hjelpe oß att göra bättring.

23. Alltså will Herren här säga: Jag är icke kommen hit i werlden för att uppsöka och frälsa sådana, som äro rättfärdiga, ty sådana finnas ingenstädes, och funnes de, så behöfde de ingen Frälsare. Nej, mitt embete gäller syndare, derföre blyges jag icke att umgås med sådana, som äro syndare. Twertom är det just det folket jag måste uppsöka och umgås med.

24. Men när Han säger, att Han är kommen att kalla syndare till bättring, då uppstår den wigtiga frågan, hwad bättring är. Det är så ofta själar klaga, att de icke hafwa någon riktig bättring; och innan de hafwa en riktig bättring, mena de, att det icke är dem tillåtet att tro. Ja många kunna gå och qwälja sig åratal med den frågan: Har jag haft en riktig bättring, så att jag icke trott för lätt? För att nu finna ett tillfredsställande swar på denna fråga, måste wi först se efter, hwad det bibliska ord betyder, som i wår bibel återgifwes med bättring. Då finna wi, att det egentligen betyder sinnesändring, så att när det i wår bibel står: bättren eder, eller: gören bättring, så heter det på

grundspråket egentligen: ändren edert sinne. I Apg. 20 kallar Paulus det: Den sinnesändring, som är till Gud d. w. s. den sinnesändring, som består deri, att en syndare wänder sig till Gud. Deraf förstå wi alltså, att när en syndare från sina synder wänder sig till Gud, så är det, hwad Skriften menar med att ändra sitt sinne eller göra bättring. Och när du wänder dig från dina synder till Herren, då gör du bättring. Men hwad angår talet om en grundlig och en sann bättring, är att märka, att bättringen är sann och grundlig, när man icke kan stadna i lagens gerningar utan måste lemna allt, hwad gerningar heter, samt wända sig helt och hållet till Herren för att få allt af nåd utan penningar och för intet. När du alltså behöfwer komma till Gud såsom en i allt förlorad syndare, då är det en sann och en grundlig bättring. Men att lära om bättringen, såsom bestode den deri, att syndaren en tid wore under lagen för att göras ödmjuk och gudfruktig, det är alldeles falskt. De som äro under lagen, de äro icke stadda i den rätta bättringen, nej de måste ännu göra bättring d. ä. stå upp ur lagens gerningar och wända sig helt till Herren.

25. Det är en mycket stor skada, som förorsakas af det falska begreppet om, hwad bättring är. När någon gått länge och wäl under lagen samt ändtligen fått sina ögon öppnade för nåden, då ligger det så grufligt nära till hands att tänka, att det der tillståndet under lagen war bättringen, och ju längre och tyngre det tillståndet warit, desto grundligare synes bättringen hafwa warit. När nu en sådan skall "efter erfarenheten", såsom det heter, tala om bättring, så är han genast färdig att framställa träldomen under lagen såsom bättring, hwarigenom andra själar blifwa förwirrade och förda in i samma träldom — ja deraf följer, att man ändtligen börjar betrakta träldomen under lagen såsom ett godt och glädjande Andens werk och icke såsom ett farligt tillstånd. Men hwad skada af sådant kommer, det kan ingen beräkna.

26. Fördenskull är det af nöden att i denna och alla andra ting döma erfarenheten efter Guds ord och icke Guds ord efter erfarenheten. Bättringen är icke

något, som du skall hafwa att komma med, bättringen är icke heller något, hwari du måste hafwa warit, innan du får tro, utan bättringen består just uti det, att du wänder dig till Herren och tror. Och hwarje tillstånd, hwari du må hafwa warit, förrän du tror, är ett falskt tillstånd, ehwad du lefwat fritt i synden eller gått och suckat under lagen. Den stunden, då du från alla synder och alla gerningar wände dig till Herren Gud och den Han sändt, Jesus Kristus, det war den stund, då du gjorde bättring. Och du som står och undrar, huru du skall bära dig åt för att göra bättring, se, huru Herren i den förlorade sonens historia beskrifwit bättringen. När sonen börjat lida nöd, så att han icke kunde hjelpa sig sjelf, då sade han i sitt hjerta: Jag will stå upp och gå till min fader tillbaka och säga: Fader, jag har syndat i himmelen och för dig och är icke wärd att kallas din son. Si, följ nu ock du det samma exemplet, så att, när du ser, huru full af synd du är, du då går med allt till Gud och säger: Fader, jag har syndat, förlåt mig alla mina synder efter din stora barmhertighet. — Ty det är att göra bättring eller ändra sitt sinne.

27. Nu säger Herren, att Han är kommen för att kalla syndare, werkliga och swåra syndare, till bättring. Han will icke, att de skola fortfarande lefwa i sina synder borta ifrån Gud, utan att de, medan det är tid, skola wända om, ty om de fortlefwa i sina synder, så förgås de. Det är derför så långt ifrån, att någon syndare skulle behöfwa fråga, om det kan wara honom tillåtet att komma, att det just hör till Herrens Jesu embete att kalla och bjuda alla syndare att wända om och komma. Det är icke en tillfällig sak, att en syndare tillåtes att komma, utan det är det stora hufwudändamålet med alla Guds frälsningsgerningar, att alla alleståedes måtte ändra sitt sinne. Ty Gud will, att alla skola ändra sitt sinne och lefwa. Den som blott är en af de alla, han är på samma gång en af dem, som få komma till Jesus och tro på Honom.

28. Men att Herren säger till dessa fariseer: Gån och lären, hwad det är: Jag har lust till barmhertighet och icke till offer, det kan hafwa en twåfaldig betydelse.

Herren kan dermed mena: Jag har mer lust att öfwa barmhertighet, än att mottaga offer; derför måste jag ock heldre låta mig finnas bland dem, som behöfwa barmhertighet, nemligen syndare, än bland dem, som hafwa offer att frambära åt mig. Sådant är ju en sann och skön mening, passar icke heller illa uti sammanhanget. Men Herren kan ock hafwa en annan mening. Han kan wilja säga: I fariseer umgås med mycket offrande och wiljen dermed tjena Gud, men under tiden ären I uti edert sinne obarmhertiga och fulla af domar mot arma, fattiga syndare. Nuwäl, jag will säga eder: Gud älskar icke edra offer, utan det will Han hafwa af eder, att I bewisen barmhertighet. Detta passar ock wäl i sammanhanget samt gifwer en sann och skön lärdom. Ty för Herren är det en styggelse, när den ene syndaren icke unnar den andra nåd utan förargas deröfwer, att Herren är så god.

29. Så må nu denna text wara alla fattiga syndare till tröst, på det de må weta, hwart de skola taga wägen med sina synder, nemligen till Kristus, hwilken fördenskull af Fadren är sänd, fördenskull lidit, dött och uppstått från de döda samt satt sig på Fadrens högra hand, på det Han skulle hjelpa och frälsa syndare. Det är wissa Guds ord, att hwar och en, som tror på Honom, skall blifwa salig. Det må stundom se så mörkt och omöjligt ut, som det kan, säkert är det i alla fall. Här wexla känslorna, här swigtar tron, här är det den ena dagen ljust, den andra dagen mörkt, men under alla wexlingar här är det dock en, som aldrig wexlar, nemligen den Frälsare, som Gud gifwit syndare. Han är den klippfasta grund, som Gud lagt till syndares frälsning. Och hans werk består för ewigt.

O Herre Gud, wi tacka dig, att du gifwit syndare denne Frälsaren! Herre Jesu, wi tacka dig, att du undfår syndare, stora, owärdiga syndare. Förbarma dig nu öfwer oß och hjelp oß, att wi måtte enfaldigt hålla oß wid dig samt wandra efter dig, tilldeß wi med dig få ingå i de ewiga boningarna uti Fadrens hus. Amen.

N:o 46.

Fjerde Söndagen efter Trinitatis.

Text: Matth. 7: 1—6.

Dömen icke, på det I icke skolen warda dömda. Ty med den dom, som I dömen, skolen I warda dömda o. s. w.

---

1. Uti denna text gifwer Herren oß en lärdom, hwilken wi må allwarligt lägga på hjertat. Ja wi kunna wäl säga, att knappt någon förmaning är så wigtig för den tid, som nu är. Att man icke bör lefwa i dryckenskap, hor, swordom, stöld och annat dylikt wäsende, det förstå wi nog är wigtiga förmaningar. Faller ock någon kristen i en sådan köttets gerning, så anse wi det förfärligt, och lefwer någon i sådana synder, då anse wi, att han icke kan wara en kristen, äfwen om han talar kristligt, läser, sjunger och beder samt synes wara glad åt Herren. Men hwem tänker wäl derpå, att det att **döma** är någon så swår synd, att den, som lefwer deri, skulle derigenom äfwentyra sitt andliga och ewiga lif? Twertom synes ju ofta den synden gå så ledigt och lätt, som wore det alls ingen synd; ja stundom kan hon wilja ställa sig fram, såsom wore hon en äkta, kristlig dygd. Men huru grufligt denna synd förstör den kristliga kärleken, sargar samweten, söndersliter Guds församling samt derigenom förhindrar arbetet för Guds rikes framgång, det wisar den sorgligaste erfarenhet, hwarför det wisserligen är tid, att wi rätteligen wakna upp öfwer denna sak och börja wandra i ett nytt lefwerne.

2. Att i denna text icke menas det dömande, som tillkommer domareembetet i ett land, det förstår hwar

och en. Ty sådant embete är godt och nödigt och af Gud befaldt samt dertill gifwet, att det inom det borgerliga samhället skall uppehålla tukt och ordning, hwarförutan intet samhälle skulle kunna bestå. Widare må man ock akta sig för det mißförstånd, som ofta will göra sig gällande, nemligen att allt slags dömande öfwer menniskors andliga ställning skulle genom dessa ord wara kristna förbjudet. Wi weta nemligen, att när de kristna döma öfwer de ogudaktiga och säga dem, att de äro på den breda wägen och gå förlorade, så mötas de ofta med det swaret: Dömen icke! För den ogudaktige wore det ju kärt, att ingen störde honom på hans wäg, utan att hwar man läte honom i fred gå bort till fördömelse. Att emellertid de kristna äro pligtiga att efter sin mästares exempel bära wittne om werlden, att hennes gerningar äro onda, och att hennes wäg leder till förtappelse, det är tydligt af allt Guds ord. Ty detta ord rent af **befaller** de kristna att både med ord och med exempel wittna mot werlden. Ja Gud säger till och med, att om de icke wittna mot den ogudaktiges wäsende, så skall Han kräfwa hans själ ur deras hand. Men i hwarje sådant wittnande ligger på samma gång en dom öfwer werlden, och det känner werlden.

3. Det gifwes alltså ett dömande, som är de kristnas **pligt.** Betrakta wi det gamla testamentets historia, så finna wi der profeterna på Guds befallning uttala de mest förfärliga domar öfwer det i synd fallna folket. Ställa wi oß wid ingången till nya testamentet, så höra wi Johannes döparen med det heligaste allwar i öknen bära wittne mot werlden. "Nu är yxan satt till roten af trän, säger han, hwart och ett träd, som icke bär god frukt, skall afhuggas och kastas i elden". Och när fariseer kommo till hans döpelse, sade han: "I huggormars afföda, hwem har föregifwit eder, att I skolen undfly den tillkommande wreden!" Betrakta wi sedan Herrens Jesu eget exempel, så säger Han sjelf, att werlden hatade Honom, emedan Han bar wittne om henne, att hennes werk woro onda. Gå wi widare till apostlarna, så finna wi hos dem samma omutliga dom öfwer den i synd lefwande werlden. Ja, när apostelen ock såg sådana, som foro

efter att upprätta sin egen rättfärdighet, så gjorde det honom grufligt ondt att döma öfwer dem, men när sanningen fordrade det, gjorde han det likwäl. Sådant dömande är alltså rätt och af Herren befaldt.

4. Men hwad är det då, som utmärker detta dömande till skilnad från det orätta? Swar: först och främst den källa eller rot, hwarifrån detta dömande utgår. Ty det rätta dömandet har sin rot i kärleken, som icke kan lida att se syndare utan warning förgås. När en syndare sjelf blifwit upprättad ur sitt elände och funnit frid med Gud, så är det ju omöjligt, att han icke på ett eller annat sätt skulle wilja werka för deras wäckelse, som ännu sofwa. Men huru skall han kunna wäcka dem till besinning, dereft han icke säger dem, att deras tillstånd icke är godt, samt sålunda dömer öfwer dem, att deras wäg leder till fördömelse? Sådant smakar icke werlden wäl utan förbittrar henne, men det kan icke hjelpas. Kärleken, Kristi kärlek, förbjuder i alla fall de kristna att låta werlden wara i fred. Wille ock werlden förstå det, så skulle hon för wisso inse, att den, som warnar henne för den fara, hwari hon swäfwar, icke är hennes owän. Men hon will icke förstå. Dock en annan gång skall hon inse det. Den rike mannen, som omtalas i Luc. 16, tyckte wisserligen icke om dem, som warnade honom, men när han låg i helwetet, då bad han Abraham sända Lazarus till hans bröder för att warna dem, att icke de måtte komma i samma pinorum. War wiß: har du en dag gått in i en osalig ewighet, då skall du förstå, hwilka som woro dina werkliga wänner, de som befordrade eller de som sökte störa din säkerhet.

5. Widare utmärkes det rätta dömandet deraf, att såsom det utgår från kärleken, det ock sker i kärlek d. w. s. på ett sådant sätt som bär wittne om den kärlek, hwarifrån det utgår. När Herren Jesus dömde, så skedde det wisserligen med allt allwar men ock alltid på ett sådant sätt, som wittnade derom, att Han älskade dem, som Han dömde. Serskildt se wi det, när Han satte sig ned på oljoberget och grät öfwer Jerusalem. Han kunde icke predika frid, der ingen frid war; nej Han måste döma, men när Han gjorde det, så smärtade det Honom

sjelf så djupt, att Han grät. Ett dylikt exempel finna wi ock hos Paulus, hwilken, på samma gång han måste döma öfwer evangelii fiender, kände för deras skull en så idkelig pina i sitt hjerta, att han ock önskade sig sjelf bortkastad från Kristus.

6. För det tredje igenkänner man det rätta dömandet derpå, att det åsyftar själars upprättelse och frälsning. Det är mycket besynnerligt, att de ogudaktiga tänka, att man will dem något ondt, att man will fördöma dem, när man i Kristi kärlek will öfwerbewisa dem om nödwändigheten af sinnesändring. Wißt säger man dem då, att deras ställning är förfärlig, men det säger man dem ju i den affigten, att de måtte wända om och undgå fördömelse, alltså just på det att de **icke** måtte blifwa fördömda. Men att säga något, som är egnadt att rädda en syndare från fördömelse, det är ju icke att fördöma. Se wi ock på profeternas, Kristi och apostlarnas exempel, så finna wi, att alla de domar, som de uttalade, åsyftade syndares sinnesändring och frälsning. De **werkade** icke hos alla sinnesändring, men de **åsyftade** den, och der de icke werkade sinnesändring, der drabbades syndarena af den fördömelse, som de skulle hafwa undwikit, om de hade tagit domarna till hjertat. Sammalunda döma ock wi nu, wäl wetande, att om man icke tager domen till hjertat, så måste fördömelse följa. O wi wille så gerna, att werlden skulle förstå detta. Det låter så wackert det talet, att hwar och en bör högakta den andres öfwertygelse — der man är likgiltig för själarnas frälsning, der går det ock an — men der Kristi kärlek fattat hjertat, der kan man icke stillatigande åse, att själar hålla på att förgås. Wi weta i alla fall, att **en** allenast är wägen, **en** allenast är grunden, **en** allenast är porten, och det är Jesus. Alla de, som äro utom Jesus, äro förlorade. Det må wara med öfwertygelser och meningar, som det kan, utan tron på Jesus är menniskan fördömd, ehwad öfwertygelse hon än må hafwa haft. Det är, hwad wi med wißhet weta och döma och **måste** döma. Ty så säger Guds ord. **Och det är för menniskornas frälsning nödwändigt, att de få weta det.**

7. Att detta är ett rätt och Gud behagligt dö-

mande, det kan man ock förnimma deraf, att det bjuder emot den gamle Adam. Är allenaft något orätt å färde, då går det lätt för köttet, och djefwulen drifwer på. Men gäller det att göra Guds wilja, då ligger genaft naturen deremot, och djefwulen söker hindra det allt, hwad han kan. Det weta ock alla Guds barn, att ehuru Anden manar dem att wittna emot werlden, så warder det dock ofta underlåtet, ja skola de deran, så måste det mången gång ske efter mycken kamp mot köttet och djefwulen, hwilka icke wilja tillstädja det. O huru ofta måste de icke just för denna saks skull förskräckas inför sådana ord som dessa: "Den som blyges wid mig och mina ord, wid honom skall ock jag blygas inför min Fader".

8. Deremot är det ett köttsligt och syndigt dömande, som Herren i wår text åsyftar. Ett sådant dömande är tywärr mycket wanligt äfwen bland kristna och består deri, att den ene lastar, tadlar, tänker och talar illa om den andre. Ett sådant dömande är ock djefwulen mycket nitisk och flitig att uppwäcka bland de kristna, dertill är ock naturen mycket willig, och tungan lånar sig gerna dertill. Ja, skulle man räkna de samqwäm, der icke dömande och tadlande ord uttalas, så skulle man få se, huru få de äro. Det är likasom en brand i menniskonaturen detta. Wet man blott eller tror man sig weta något ondt om en broder, så tränger det på och will nödwändigt fram. Möter man då en wän och är icke på sin wakt, straxt begynner man sålunda: "Har du hört så förfärligt, den och den har nu gjort eller sagt det och det — är det icke grufligt?" Och straxt är ett samtal i gång, åt hwilket Gud förwisso icke glädes. Må wi här erkänna wåra synder samt söka nåd till bättring!

9. Det är icke möjligt, att icke de kristna skulle på allehanda sätt stöta emot hwarandra. Huru andliga de än må wara, hafwa de dock ännu ett kött, som strider emot anden. Den ene har det felet, den andre ett annat, och af naturen tycker man alltid, att det fel, som man sjelf har, är drägligaft. När nu hos den ene och den andre dessa fel framträda, så sker genaft en sammanstötning, hwilken ock djefwulen genaft är till hands att underblåsa. Wore man nu der på sin wakt, då skulle

man genaft skynda till Herren dermed, på det allt måtte bliswa botadt. Men nu sker det icke alltid så, utan den ene blir mißlynt på den andre, man skiljes åt såsom owänner, den ene går med stygga tankar från den andre, och när han möter en tredje, så gifwer han honom del deraf. Får han då af denne intet medhåll, så blir han desto mer mißlynt, får han medhåll, gör det honom godt i hjertat, och han befästes i sin afwighet emot sin broder. Och hwem har då wunnit? Säg: hwem har wunnit?

10. Detta mißförhållande wisar sig nu på alla områden, om ock i olika grad. Det wisar sig inom den enskilda familjen deruti, att makar kunna bliswa afwiga emot hwarandra, ja att ett sådant mißförhållande emellan dem kan uppstå, att den ene icke kan göra eller säga något, utan att det synes den andre illa och förtretligt. Ja, äro de icke wakna deröfwer, så kan der bliswa ett sådant lastande och dömande, att all husfrid förgår, och de bliswa hwarandra en plåga, der de dock woro hwarandra gifna till en hjelp. När kristna makar först begifwa sig i äktenskap, så tro de icke, att sådant skall wara möjligt, men erfarenheten wisar, att det just till följd af sådant dömande äfwen bland kristna gifwes många olyckliga äktenskap, och ju förr makar besinna, hwad djefwulen har i sinnet, samt sätta sig honom till motwärn, med bön och åkallan, desto bättre är det, och desto tryggare äro de.

11. Ännu wanligare är dock ett sådant dömande mellan husbondefolk och tjenare. Det månde, menskligt taladt, wara bittert för Herren Jesus att skåda all den synd, som i detta stycke förekommer. Å ena sidan kunna husbönder och husmödrar göra sig skyldiga till att så mißtänka, döma och tadla sina tjenare, äfwen när dessa göra det bästa de förmå, att deras lif blir mycket tungt och bittert; ja stundom kan ock hända, att de inför fremmande utgjuta sin harm öfwer sina tjenare genom att tala illa om dem. Hwad deraf skall bliswa för ett lif, kan lätt begripas. Ty börjar man blott engång i hjertat bliswa afwig emot en tjenare, då ser man illa, ehwad han gör, och när tjenaren sådant märker, så lärer han icke derigenom bliswa bättre. Twertom warder han deri-

genom endaſt förbittrad och deß mer förſumlig, när han ſer, att ingenting är hans husbonde eller matmoder till nöjes.

12. Å andra ſidan göra ſig ock tjenare ofta ſkyldiga till lika ſtora och ännu större ſynder i ſamma afſeende. Det kan ju hända en kriſten tjenare, att han kan känna ſig ſtött och mißnöjd öfwer en aldrig än ſå wänlig och foglig tillſägelſe eller tillrättawisning. Om nu ſådant för köttets ſwaghets ſkull kan hända, ſå är derom icke mycket att ſäga. Men om denſamma tjenaren eller tjenarinnan i ſtället för att inſe och erkänna, att detta är ſynd, ſamt bedja Gud om nåd och hjelp deremot, twertom lemnar ſitt mißnöje rum ſamt börjar inför medtjenare eller andra laſta och nedſätta ſin husbonde eller matmoder, då ſker dermed en gruflig ſynd. Giſwe Gud, att den ſynden wore mycket ſällſynt! Men wi wilja lägga hwar och en, ſom detta läſer, den frågan allwarligt på hjertat: Huru är det med dig i denna del? Och wi bedja: Låt nu icke köttet och ſinnet reſa ſig emot denna fråga, utan underſök ſaken med ärlighet enligt ſanningen och inför Gud! Det är ſå lätt att ſöka ſamt att finna urſäkter — djefwulen hjelper gerna till med det — men akta dig? Endaſt genom ſanning kan du behållas wid lif. Men att leſwa i någon ſynd eller att ſöka urſäkt för ſin ſynd, det leder till döden.

13. Dock ännu mycket wanligare är ett ſådant dömande och laſtande mellan kriſtna, ſom haſwa affärer med hwarandra. Der går det alltför lätt för djefwulen att medelſt den egna fördelen förwända ögonen ſamt förwirra begreppen om rätt och orätt. Det är grufligt att tänka på, hwilka ſlitningar ſom i detta afſeende förekomma, och hwilka förfärliga domar ſom kunna fällas emellan ſådana, ſom bekänna **en** Gud, **en** Frälſare, **en** tro, **ett** dop. Här förledes den ene af ſin winning att göra mot den andre något, ſom han icke wille, att den andre ſkulle göra emot honom, der förledes den andre af ſin winning att mißtänka den förſte — och ſå uppſtår ett förfärligt laſtande, dömande och baktalande, i det att hwar och en förſöker att förſwara ſig och wälta ſkuld på den andre. Får detta haſwa ſin gång en tid, ſå

warder deraf bitter fiendskap och agg, och hwar det sedan slutar, det wet Gud. O att alla kristna, som hafwa något att göra med hwarandra, från början besinnade detta, så att de genast wore på wakt emot djefwulen! Ty det är lättare att icke släppa honom in än att drifwa honom ut, sedan han engång sluppit in.

14. Allra sorgligast wisar sig dock detta dömande, när det gäller det andliga området. Tänk hwilken syn det måste wara för Herren, när de som tro på Honom, och hwilka enligt Herrens ord skulle igenkännas på kärleken — när dessa twertom bitas och rifwas för olika meningars skull, såsom gällde det att utträngа hwarandra från Guds rike. Allra farligast är denna synd på detta område, derför att den här isynnerhet klädes i så wackra namn. Man menar, att man måste göra det för Guds skull, för sanningens skull, för bekännelsens skull o. s. w., ja när man här låter det gå friskt undan med de allra förfärligaste domar, så menar man, att man handlar till Guds behag. Der går en och tänker om den andre, att eftersom han icke i allt kan wara af samma mening som han, så måste han icke wilja weta sanningen utan wara oärlig. Ser han nu densamme brodren på ett eller annat sätt försynda sig, straxt uppsnappar han det, för det ut och är genast färdig att döma honom. På sådant sätt uppkommer ofta bland Guds barn ett sqwallrande, örontaßlande, dömande och baktalande, hwilket litet eller intet skiljer sig från det, som förekommer bland werldens barn.

15. Hwad skada sådant gör, kan aldrig beräknas. Först och främst söndersliter det Guds församling, så att de, som skulle wara ett hjerta och en själ, blifwa söndrade från hwarandra, blifwa afwiga och bittra mot hwarandra. Deraf följer widare, att deras frid blir störd, alldenstund det är omöjligt att lefwa i ett godt och fridfullt förhållande till Gud, när man lefwer i ett bittert förhållande till någon broder. Ofta beror en kristens ofrid, slapphet och swaghet just på detta förhållande. Ty det att döma och tala illa om näftan, synnerligen bröder, har en otroligt stor förmåga att göra själen tom och ödslig, hwaraf sedan följer swaghet i be-

kännelsen, swaghet i hela lifwet och umgängelsen, oluft till Guds ord, likgiltighet för Herren och ofrid. Denna skada är wisserligen så stor, att den borde komma oß att wakna och stå upp ur denna synd. Ty hwar sådant icke sker, följer snart en försoffning, som gör, att man rent af får behag, för att icke säga ett inre behof att tala illa om sin nästa, och att alltså den, som började med att tala wäl om Herren och prisa hans namn, slutar med att tala illa om sina bröder.

16. För det andra förhindras genom sådant dömande Guds rikes framgång. Ty der sådan inbördes slitning mellan de kristna är för handen, der kunna de omöjligt med den enhet, kraft och frimodighet, som wore nödig, inför werlden wittna om sin Herre och mästare. Det är ju uppenbart, att om fiskare, som draga en och samma not, skola wänta att få någon fisk, så få de icke börja träta och slita noten än hit än dit, utan de måste endrägtigt draga åt ett håll. Men om de, som draga evangelii not, i stället för att endrägtigt se på det stora målet samt sorgfälligt undwika allt sådant, som kunde skrämma fiskarna bort, twertom genom inbördes lastande och dömande dels sjelfwa blifwa så upptagna, att de icke hafwa tid att draga noten, dels skrämma fiskarna bort för hwarandra — icke är det då underligt, om de få litet eller intet fisk. Jemför man ock Guds rikes framgång på sådana trakter, der det bland de kristna är ett hjerta och en själ, med deß framgång på sådana ställen, der de kristna inbördes träta och döma hwarandra, då kan man med sjelfwa de naturliga ögonen se en himmelswid skilnad. Att bedja: Tillkomme ditt rike! att hålla missionsböner och hafwa annan werksamhet för Guds rikes befrämjande men under tiden genom inbördes dömande förhindra frukten af denna werksamhet, det är ju grufligt illa. Och i detta stycke behöfwa wi wakna upp allesammans. Ty denna synd aktas ännu bland oß ganska ringa emot hwad den i sjelfwa werket är.

17. Men att Herren säger: **Dömen icke, på det I icke skolen blifwa dömda,** dermed hänwisar Han oß derpå, att om wi sålunda häfwa oß upp till att döma, så skola wi sjelfwa falla under dom. Dels skola wi derigenom

falla under andra menniſkors dom, ſåſom det heter: **Med den dom, ſom I dömen, ſkolen I dömda warda, och med det mått, ſom I mäten, ſkall eder mätet warda,** hwilka ord hos Lucas lyda ſå: Med ſamma mått, ſom I mäten, ſkola **andra** mäta eder. Dels ſkola wi derigenom falla under Guds dom. Ty wilja wi icke hafwa öfwerſeende med wåra bröder ſamt förlåta dem deras fel utan i ſtället tillräkna och döma, ſå ſkall ock wår Herre Gud begagna ſamma mått emot oß, och we oß då! Att bedja Gud om förlåtelſe för ſina egna ſynder, medan man ſjelf är afwig och full af domar mot bröderna, det ſtöter twertemot femte bönen: "Förlåt oß wåra ſkulder, ſåſom ock wi förlåta dem, ſom äro oß ſkyldiga". Det är alldeles fåfängt, att man med ett godt och heligt namn ſkyler ſin ſynd. Gud will ändock icke lida ett ſådant dömande.

18. Fördenſkull tillägger Herren widare enligt Lucas berättelſe: **Förlåten, ſå warder eder förlåtet** d. w. ſ. när du ſer din broder ſynda och fela, ſå förlåt honom det. Såſom wi förr hafwa ſagt, ſå är det omöjligt, att icke de kriſtna måſte på mångahanda ſätt ſynda mot hwarandra. Will du finna en kriſten, ſom icke ſyndar, ſå får du icke ſöka honom här på jorden. Men när nu ſådant händer, ſå ſtå dig twenne möjligheter öppna. Den ena möjligheten är den, att du blir ond och dömer din broder ſamt ſjelf ådrager dig Guds dom, den andra möjligheten är den, att du förbarmar dig öfwer din broder och förlåter honom det, ſåſom Gud har förlåtit dig och fortfarande will förlåta dig. Den förra utwägen är den, ſom köttet heldſt wäljer, den andra utwägen är tung för köttet, iſynnerhet när det ofta förekommer, men juſt detta begär Herren af ſina lärjungar med ſådant allwar, att Han ock ſäger: "Om I icke förlåten edra bröder, ſå ſkall Gud icke heller förlåta eder."

19. Alltſå, när nu din broder ſyndar dig emot och du känner luſt att döma och tala illa om honom, ſå wet, att detta kommer från köttet och djefwulen ſamt är egnadt att förderfwa dig ſjelf wida mer än din broder. Derför kufwa det! Fall ned på dina knän och bed om nåd att kunna kufwa det. Ty låter du ſynden få råda öfwer dig, ſå 1:o) wanhedrar du Gud, 2:o) ſkadar du din bro-

der, 3:o) skadar du dig sjelf. Kufwar du henne deremot, så skall du aldrig behöfwa ångra det. Och om din broder syndar dig mycket emot, så kufwa dig mycket och förlåt mycket; och om han ofta syndar dig emot, så förlåt honom ofta. Herren will hafwa det af dig, och du skall aldrig behöfwa ångra det. Det kan wäl hända, att din broder icke är wärd ett sådant förlåtande, men det är Herren, som begär det af dig, och Han är wäl wärd, att du gör, hwad Han will, allra heldst när det är du sjelf, som har mesta skadan, om du icke gör det, och mesta wälsignelsen, om du gör det.

20. Det är ock af mycket stor wigt, att wi alltid besinna, att när någon syndar, så är det han sjelf, som lider den största skadan. Således när din broder syndar dig emot, så är det han och icke du, som egentligen lider skada. Om du ginge med din broder wid sjön och din broder fölle deruti, men wid hans fall något watten stänkte på dina kläder, hwem wore det då, som lede största skadan, och hwad borde du då göra? Det wore ju din broder, som lede största skadan, och du skulle utan twifwel genast se till, huru du kunde rädda honom, och det utan att akta det watten, som wid hans fall stänkt på dina kläder. Nuwäl, laga då så, att du ock beter dig sammalunda, när din broder faller i synd! Ty när sådant sker, så är det större fara för handen, än när han faller i wattnet. Se dertill, huru du måtte rädda honom! Och är det mot dig sjelf han syndat, så räkna då din skada såsom det watten, hwilket wid hans fall stänkt på dina kläder! Men kommer djefwulen och säger: "Si det är dock en stor skilnad mellan att falla i watten och att falla i synd; det förra är en olyckshändelse, det sednare är ett brott" — så swara du: "Nuwäl, deß mer är det af nöden, att jag söker upprätta och rädda honom".

21. Ja, säger du, men skall man då icke alls fråga efter, huru mycket en broder än syndar, utan bara förlåta? Swar: Att icke fråga efter hans synd, det är icke rätt. Nej wißt bör du på allt allwar fråga derefter, men märk: icke så, att du dömer och hämnas, utan så att du söker rädda och upprätta honom derur! Men huru

du derwid bör gå till wäga, derom upplyser Herren i Matth. 18. När din broder syndar dig emot, så gå och straffa honom mellan dig och honom allena; hörer han dig, så har du wunnit din broder. Men hör han dig icke, så tag en eller twå med dig och gå åter till honom, på det han måtte föras till besinning. Men hör han icke heller dem, så säg det åt församlingen, på det församlingen må tillrättawisa honom. Si, har du plägat göra så? Wi fråga dig å Guds wägnar. Eller har du kanske begagnat andra wägar, sqwaller, förtal, bakdantande och annat, som icke höfwes kristna? War icke rädd för att wara ärlig! Om du i denna del handlat illa, så är det bättre, att du erkänner det och gör bättring, än att du skulle sofwa deröfwer och fortgå på samma sätt. Ja, Herre Gud, när skall det i detta stycke blifwa bättre med oß! Det wore wisserligen godt, att man för denna sakens skull utlyste en stor, allmän bot- och bönedag. Ty fara är för handen, att wi trots allt wårt bedjande om syndernas förlåtelse hålla oß sjelfwa qwar under domen derigenom, att wi icke af hjertat förlåta utan döma och lasta wåra bröder.

22. Men på det att denna sak måtte gå oß desto djupare till hjertat, tillägger Herren en liknelse sägande: **Huru ser du ett grand i din broders öga och warder icke warse en bjelke i ditt öga?** Såsom wille Han säga: Si medan du så wäl märker äfwen de allra minsta synder hos din broder, är du alldeles blind för dina egna synder, som äro mycket större. Dermed uppenbarar Herren, hwad som är den egentliga orsaken till allt det dömande, som förekommer mellan de kristna, nemligen att de ännu äro mycket blinda för sina egna synder. Säge wi rätt djupt wåra egna synder, så skulle wi icke få så mycket att säga om wåra bröders synder. När då min broder syndade mig emot, skulle jag säga: "Nuwäl, han har syndat, det är sannt; dock will jag hålla honom det till godo och förbarma mig öfwer honom; jag har ock sjelf syndat i många handa mått och dagligen och behöfwer, att både Gud och menniskor förlåta mig mina synder. Herren har ock allt härtills haft tålamod med mig och eftergifwit mig alla mina stora skulder, och hwem är då jag,

att jag icke skulle wilja eftergifwa min broder denna lilla skuld? Den är dock icke mer än femhundra penningar emot tio tusen pund".

23. Det är lätt sagdt med munnen: "Jag är den förnämligaste bland syndare", men att tro det, är en annan sak. Ty trodde jag det werkligen, så skulle det wisserligen så förkrossa mitt hjerta, att aldrig en hård dom skulle komma öfwer mina läppar. Fritt må man ock säga: Ju friskare och hurtigare en kristen är att döma, desto mindre känner han sig sjelf. Den som har mycken tid att sysselsätta sig med grandet i sin broders öga, har ännu icke mycket sett af bjelken i sitt eget. Och tycker han sig hafwa aldrig än så stort ljus, så är det bara ett sken. Ty wore det ett werkligt ljus han hade, så skulle det först lysa in i hans eget öga, så att han upptäckte den bjelke, som der sitter. Menniskor, som weta mycket godt att säga om sig sjelfwa och mycket ondt att säga om andra, äro långt ifrån Kristi sinne.

24. Men att Herren kallar det för skrymteri, när någon will borttaga grandet i sin broders öga och ser icke bjelken i sitt eget, det är ett allwarligt ord. Ty en sådan will ju ingalunda heta en skrymtare utan will fastheldre gälla såsom en allwarlig kristen. Men att detta allwar i botten ändå är skrymteri, det är lätt att se. Ty wore der i honom en werklig och sann nitälskan emot synden, så skulle han ock lika allwarligt nitälska mot sin egen synd, ja han skulle då framför allt wända sig emot sig sjelf. Men när icke det sker, så bewisar han, att det är emot sin broder och icke mot hans synd han nitälskar. Och då är det skrymteri, att han gifwer sig sken af att nitälska mot synden. Ty under hans nitälskan ligger ingenting annat än begäret att sjelf komma upp och gälla såsom någonting märkwärdigt.

25. Men, säger då någon, skall jag icke få tillrättawisa min broder, förrän jag sjelf är syndfri, då kan aldrig den ene få tillrättawisa den andre. — Nuwäl sådant will Herren icke heller hafwa sagt. Men att tillrättawisa en broder, medan man sjelf är blind för sina egna synder, det förbjuder Han. Ty den, som är blind för egna synder, kan icke tillrättawisa, så att deraf blir

någon wälsignelse. Skall tillrättawisandet hafwa någon wälsignelse med sig, så måste det ske i ödmjukhet och kristlig kärlek, såsom Paulus säger: "Om en menniska råkade falla i någon synd, I, som andliga ären, upprätten henne med saktmodig ande och se uppå dig sjelf, att icke ock du frestad warder". Men sådant förutsätter, att den tillrättawisande känner sina egna synder. Då först kan han komma till sin syndande broder icke såsom en myndig domare utan såsom sjelf en syndig broder, hwilken ock behöfwer förlåtelse — och då först kan tillrättawisningen uträtta något godt. O när man först fått syn på bjelken i sitt eget öga samt fått bära den till Jesu kors och sedan såsom en förödmjukad men benådad syndare kommer till sin broder i en saktmodig ande sägande: "Si, käre broder, der är ett grand i ditt öga, som bör komma bort; broder, akta dig för den synden! Bär henne till Herren Jesus, att du må blifwa förlossad från henne, annars kommer hon att göra dig mycken skada" — när man kommer på det sättet, då blir det werklig wälsignelse af. Ty en förhärdad warelse och ingen kristen måste den wara, hwars hjerta icke af en sådan kärlek warder gripet och öfwerwunnet.

26. Men är det af wigt att med sådan kärlek och saktmodighet gå till wäga, när det gäller en broder, som syndar, så är samma kärlek och saktmodighet ännu mer nödwändig, när det gäller bröder, som i läran på ett eller annat sätt fara wilse. Ty der isynnerhet uträttar man intet godt medelst öfwermod och hårda domar. Och dock är det i intet fall så swårt att fara fram med stillhet, kärlek och saktmodig ande som just der. Ser jag min broder fara wilse efter menniskors funder och han icke rättar sig, när man för honom påpekar Guds ord, strax är djefwulen färdig att i mitt hjerta inskjuta misstankar mot honom, såsom den der icke will lyda sanningen. Men der gäller det då, att jag icke gifwer djefwulen rum utan säger: "Si, att min broder far wilse, det är beklagligen sanning; nuwäl, jag will hålla honom det till godo. Gud har ock fördrag dermed. Han menar det ock ärligt. I andra stycken lärer wäl ock jag fara wilse lika swårt eller ännu swårare. Hufwudsaken är, att hans

hjerta har sitt bo och fäste wid Herren Jesus och hans kors".

27. Wore nu ibland oß ett sådant wäsende rådande, så skulle wi wisserligen få ett halft paradis här på jorden. Ty tänk, om alla de ledsamheter wore borta, som nu komma af det hårda, kärlekslösa dömandet! Tänk, om man aldrig finge höra en broder tala illa om en broder, tänk, om hwar och en tyckte sämst om sig sjelf, om hwar och en, när han såg en broder synda, wore full af förlåtelse, öfwerseende, urskuldande och öfwerskylande, full af barmhertighet samt begär att hjelpa och upprätta sin broder! Si deraf skulle wisserligen blifwa ett sådant lif, åt hwilket Gud och hans heliga änglar skulle fröjda sig, för att icke tala om, hwilket lif och hwilken kraft i werksamheten för Guds rike deraf skulle följa. Men nu — se nu i stället, hwilken anblick Guds församling företer! Så snart sammanstötningar ske, straxt är sinnet uppretadt och straxt är tungan i gång icke för att urskulda och bota utan för att anklaga, döma och sarga. Ja, så snart blott olika meningar uppstå, straxt måste de kristna söndras, här bildar sig ett parti, der ett annat, och från ömse sidor hagla de swåraste domar, ja ofta förenade med gyckel och begabberi. Bröder, detta är icke rätt! Tänk, barn af samma fader, lärjungar af samma frälsare, syndare som behöfwa samma nåd, arfwingar till samma salighet — inbördes trätande, kifwande och dömande för hwarjehanda olika meningars eller skröpligheters skull! Wißt måste det wara en förfärlig anblick!

28. Ja, men, säger du, min broder far werkligen i denna punkt wilse, och det är en wigtig punkt! — Nuwäl, låt så wara, men du — du sjelf far naturligtwis icke wilse? Eller hwad menar du? Om Herren skulle, när Han hos dig funne någon willfarande mening, wända dig ryggen, såsom du nu gör emot din broder — huru skulle det då gå med dig? Du säger kanske: Jag håller honom nog för en broder ändå, men jag kan icke hafwa gemenskap med honom — nuwäl, hwad skulle du säga, om Herren talade sammalunda om dig: Jag will icke hafwa gemenskap med dig? Eller menar du, att du i denna del icke bör likna din Herre Jesus?

Han har fördrag, Han trifwes af hjertat gerna hos hwarje syndare, som behöfwer Honom, äfwen om den samme ännu i lefwerne och lära är behäftad med hwarjehanda felaktigheter. Ja wore Herren icke sådan, så blefwe du sjelf aldrig salig. Nu bjuder Han ock sina lärjungar att likna Honom — men du — du menar, att sådant angår icke dig, åtminstone icke i denna del? Gud öppne wåra ögon! Ty i detta afseende går mörkret icke blott hos de fariseer och skriftlärda — hwilka alltid warit stenblinda — utan äfwen hos många kristna ända derhän, att de anse, att det skulle wara ett brott emot sanningen, om de hade gemenskap med dem, som äro af annan mening eller, såsom det kallas, bekännelse. Wi säga åter: Gud öppne oß ögonen!

29. Men huru skall det då kunna blifwa ett bättre förhållande bland de kristna? Swar: Skall det häri blifwa ett bättre förhållande, så är af nöden först, att wi wakna upp och erkänna wåra många och swåra synder i detta afseende samt bedja Gud om förlåtelse derför. Ty hwar det icke först sker, utan hwar och en står på sin rätt, will icke se någon synd hos sig utan allenast hos sin broder, der är det aldrig wärdt att tänka på någon förbättring. Der sådant förhållande råder, **der har redan döden smugit sig in.** För det andra är af nöden, att wi se på Jesus, huru Han gått i döden för att frälsa både oß och wåra felande bröder från synd och willfarelse. Aldrig skall denna din synd kunna blifwa dig så wederstygglig, som när du ser, huru Herren Jesus låtit sitt lif för att frälsa din broder från den synd, för hwars skull du är färdig att döma och förargas på honom. Tänk, hwilket olika förhållande: du känner dig afwig och Han har gått i döden för din broder — säg, är du Honom lik, och beter du dig likt Honom? För det tredje är af nöden, att wi bedja Gud om nåd till att ju mer och mer lära känna wårt eget hjertas ondska, bjelken i wårt eget öga. Ty ju större syndare wi blifwa i wåra egna ögon, desto mindre skola wi få lust att döma wåra bröder. Håll det bara lefwande för ditt hjerta, att du är lika brottslig, ja brottsligare än din broder, och du skall få se, att du skall förlora lusten att döma! För det fjerde

är ock för denna sak wigtigt att betänka, att om wi icke wilja förlåta wåra bröder, så skall icke heller Gud förlåta oß wåra synder. Så kärt det will wara för oß att hafwa förlåtelse af Gud, så wigtigt må det ock wara för oß att förlåta wåra bröder allt — allt hwad de bryta.

30. Men Herren tillägger ytterligare: I skolen icke gifwa hundarna, det heligt är, och edra perlor skolen I icke kasta för swin, att de icke trampa dem med sina fötter och wända sig om och rifwa eder. Dermed menar Herren sannolikt, att lärjungarna icke skulle utsätta den kostliga perlan, evangelii sanning, för försmädelse af sådana, som föraktade densamma. De skulle wäl förkunna evangelium för alla, men när de då sågo någon, som, i stället för att annamma detsamma, twertom försmädade och förbannade det, så skulle de wända sig ifrån en sådan och icke utsätta evangelium för hans widare begabberi. När Herren först utsände sina lärjungar till att predika, sade Han dem, att om de af innewånarna i en stad icke blefwe mottagna, så skulle de gå ut ur den staden och skudda stoftet af sina fötter till ett wittnesbörd öfwer dem. Samma exempel se wi ock, att Paulus följt. Ty när Judarna i Antiochia sade emot och smädade det evangelium, som han förkunnade, så wände han sig från dem och gick till hedningarna (Apg. 13: 45, 46). Han wille icke widare göra den kostliga perla, som af Herren war honom anförtrodd, till föremål för hädelse af deß fiender. Sådana fiender och försmädare må man förkunna Guds dom och sedan lemna dem. Detta synes Herrens mening här wara; detta synes ock hafwa Pauli exempel till stöd för sig. Allenast må man se till, att intet sker af köttslig bitterhet eller annan oren bewekelse utan i Herrens fruktan och af werklig omsorg om evangelii och Herrens Jesu ära. För öfrigt kan Herren ensam här wid lag gifwa den rätta wisheten.

31. Det händer icke sällan, när man will tala med menniskor om Herren Jesus, att de göra det talet till föremål för åtlöje samt utösa eder och förbannelser öfwer den, som talar med dem. De förtrampa perlan och bita den, som framlägger henne för dem. Då har man intet

annat att göra än att i allt saktmod försöka förmå dem till stillhet. Men hwar sådant icke hjelper, der måste man wända sig bort från dem. Deremot är det alltid en falsk anwändning af detta språk, när man dermed will skyla sin feghet i bekännelsen. Till sådant har dock detta ord ofta mäst tjena. Man känner sig inwertes manad att här eller der wittna om Kristus men är för feg dertill, och så ursäktar man sig dermed, att man tager för gifwet, att om man der skulle wittna, så skulle det framkalla hån och försmädelse. På sådant sätt får detta språk tjena till att döfwa samwetet, der man twertom skulle bekänna sin synd och söka nåd till förlåtelse och hjelp ur densamma. Pröfwe sig hwar och en ärligt! Säll är den, som med sanning kan betyga, att han icke träffas af den domen.

O Herre Jesu, wi bekänna inför dig wåra många och stora missgerningar. Förlåt oss det allt! Gif oss rätt syn på wårt eget stora elände och en rätt kärlek till wåra bröder. O Herre Jesu, förlåt oss allt wårt dömande och hjelp oss i denna del och i allt annat till bättring för ditt namns skull och för det embetes skull, som du fått af din Fader. Amen.

N:o 47.

Femte Söndagen efter Trinitatis.

Text: Matth. 16: 13—19.

Då kom Jesus i den ängden Cesarea Filippi och frågade sina lärjungar och sade: Hwem säger folket mig, menniskans son, wara? o. s. w.

---

1. Denna text är mycket wigtig för hwar och en, som will i sanning lära känna Herren Jesus. Ty här hafwa wi ett bestämdt ord af honom sjelf, hwilket säger oß, hwem han är. Från hans första uppträdande allt intill nu har det warit en häftig strid om hans person. Att denne mannen warit en owanlig man, det hafwa alla insett, men **hwem** han då warit, derom hafwa tankarna warit delade, ja så delade, att fariseerna t. o. m. ansågo honom för Beelzebub, de onda andarnas öfwerste. Under sådana förhållanden är det ju af wigt att om den saken höra ett ord af honom sjelf.

2. När nu Herren derom wille underwisa sina lärjungar, så började han med att fråga dem, hwad folket sade om honom. Derpå swarade de: **Somliga Johannes döparen, somliga Elias, somliga Jeremias eller en af profeterna.** Alla hade alltså höga tankar om honom, men olika woro deras tankar, och ingen war, som träffade det rätta. Sålunda disputerade de sinsemellan och hade dock allesammans orätt. Det skedde då detsamma, som ofta sker nu. Der twå disputera, är det icke sagdt, att den ena måste hafwa rätt, utan de kunna hafwa orätt begge, och den afgörande domsrätten till-

kommer i alla andliga frågor Guds ord. Märkwärdigt är i alla fall, att huru olika och oriktiga föreställningar folket än hade, war det dock sanningen närmare än de skriftlärda, hwilka höllo Herren för att wara Beelzebub. Ty hos folket, huru okunnigt och ogudaktigt det än må wara, är dock känslan för sanningen icke så förslöad som hos de skriftlärda, hwarför man ock i alla tider sett, att det alltid warit folket, som först gifwit sanningen rätt. De skriftlärda gjorde nog allt, hwad i deras förmåga stod, för att lära folket, att Jesus war en bedragare, men det hjelpte icke. Till sist måste de ändå säga: "I sen, att I ingenting kunnen uträtta, si hela folket löper efter honom." Samma förhållande återfinna wi på Luthers tid och i allmänhet i alla tider, då Gud rört folken.

3. Men då frågade Herren sina lärjungar: **Hwem sägen I mig då wara?** Det war hufwudfrågan. Hwad andra mena om Kristus, det är en sak för sig, hufwudsaken för dig är detta: **hwad säger du sjelf** om honom? Det är så wanligt, att menniskor draga sig undan denna hufwudfråga genom att syssla med, hwad andra säga om honom. Men andra må nu mena och säga hwad som helst om honom, derpå blir du hwarken salig eller fördömd; det som afgör **din** ställning, det är, hwad du sjelf säger om honom, och i hwad förhållande du sjelf står till honom. Det duger icke, att den ene litar på den andre och säger: blir han salig, så blir wäl äfwen jag salig; jag tror som den eller den, ty icke kan wäl han taga miste o. s. w. Nej, känner du sjelf denne mannen? är du sjelf bekant med honom? det är hufwudfrågan.

4. Då swarade Petrus: **Du är Kristus, lefwande Guds Son.** Der bekänner Petrus både hwad han tror om Herrens Jesu person, och hwad han tror om hans embete. Om det förra säger han: Du är lefwande Guds Son, om det sednare säger han: Du är Kristus. Denna bekännelse gillade ock Herren, såsom wi längre ned skola få se.

5. Petrus säger, att Herren Jesus är den lefwande Gudens Son. Denna benämning förekommer ock ofta i nya testamentet om Jesus. Endast i Johannes evangelium kallas Kristus wid pass tretio gånger Guds Son.

Herren begagnar ock sjelf denna benämning om sig på flere ställen. Så säger han t. ex.: "Den tid skall komma och är nu allaredan, då de döda skola höra Guds Sons röst och de, som henne höra, de skola lefwa" (Joh. 5) o. s. w. Med detta uttryck framhåller Herren sin sanna och werkliga guddom, såsom han å andra sidan framhåller sin sanna mandom, när han kallar sig menniskans son, hwilket uttryck han ock mycket ofta begagnar om sig. Nu är det wisserligen sannt, att det uttrycket Guds Son i Skriften begagnas äfwen om andra personer, utan att Skriften derför tillerkänner dem guddom. Så kallas t. ex. Adam Guds son med anledning deraf, att han war omedelbart skapad af Gud. Af samma anledning kallas ock änglarna Guds söner. Likaså kallas Israels folk Guds son med anledning deraf, att Gud hade till sitt egendomsfolk utkorat det folket. I nya testamentet är det ju ock wanligt, att de trogna kallas Guds barn, söner och döttrar, hwilket säges om dem derför, att de äro födda på nytt. Men på det wi måtte weta, att Herren Jesus icke i någon af dessa bemärkelser utan i en wida högre och egentlig mening kallas Guds Son, tillägges honom benämningen: Guds **enfödde** Son. Kallades han Guds Son i samma mening som någon annan, så skulle han kunna kallas: Guds **förstfödde** Son men aldrig: Guds **enfödde** Son. Men nu kallas han den enfödde. Så heter det t. ex.: "Ingen hafwer någon tid sett Gud; enfödde Sonen, som är i Fadrens sköte, hafwer det kungjort". Och åter: "Så älskade Gud werlden, att han utgaf sin **enfödde** Son, på det att hwar och en, som tror på honom, skall icke förgås utan få ewinnerligt lif."

6. Att Herren Jesus kallade sig Guds Son i en högre och annan mening än alla andra, det insägo ock fienderna sjelfwa. Det war ju ingalunda owanligt, att de sjelfwa kallade sig Guds barn och sade, att Gud war deras fader (Joh. 8: 41), men när Herren sade det om sig, då förbittrades de, emedan "han gjorde sig sjelf lik Gud" (Joh. 5: 18). När de sjelfwa kallade Gud sin fader, gjorde de sig icke lika Gud, men de kände, att Herren i en helt annan mening talade om sin fader,

de kände, att han dermed gjorde sig lik Gud. Och Herren Jesus sade aldrig, att de hade orätt deri. Nej, i den saken förstodo de honom alldeles rätt, ty det war werkligen hans mening att framställa sig Gud lik. Ja, huru werkligt han ställde sig lik Gud, det kunna wi se af Joh. 5: 23, der han säger, att Fadren gifwit all dom åt Sonen, på det alla skola hedra Sonen, såsom de hedra Fadren. Och när han gaf lärjungarna befallning om dopet, sade han, att de skulle döpa till Fadrens, Sonens och den helige Andes namn. Der ställer han ju sig lik Fadren.

7. Om denna sak säger ock apostelen Paulus i Phil. 2: 6, 7: "Ändock han war i Guds skepelse, räknade han icke för ros att wara Gud jemlik, utan förnedrade sig sjelf" o. s. w. Der säger Paulus direkt, att Sonen war jemlik Fadren. Detsamma säger han om möjligt ändå mer bestämdt i Col. 2: 9, der det heter: "I honom bor all guddomens fullhet lekamligen." Desto märkwärdigare blifwa dessa ord, när wi af sammanhanget se, att han sade dessa ord emot den hedniska filosofien. Det tillkännagifwer nemligen, att de kristna i Colosse woro utsatta för hedniska filosofer, hwilka wille bewisa dem, att Kristus icke kunde wara Gud. När de nu hänsköto saken till apostelen, swarade han: "Låten ingen förföra eder med filosofia och fåfängt bedrägeri, ty i honom bor all guddomens fullhet lekamligen." Märk: all guddomens fullhet. Sådant wisar ju tydligt, hwad Paulus tänkte om Herrens Jesu person.

8. Men icke blott det. Skriften kallar ock Herren Jesus direkt med namnet Gud. Derom heter det i Joh. 1: "I begynnelsen war ordet, och ordet war hos Gud, och ordet war Gud, och ordet blef kött och bodde ibland oß, och wi sågo hans herrlighet såsom enfödde Sonens herrlighet af Fadren, full med nåd och sanning." I dessa ord ligger owedersägligen uttaladt, att Herren Jesus, såsom den der är Guds Son, äfwen är Gud, och det lika wißt, som jag kan säga, att han såsom menniskans son är menniska. Det är icke i någon oegentlig mening, han kallas menniskans son, och sammalunda är det icke heller i någon oegentlig mening, han kallas Guds Son.

Nej blifwer det ock alltid sannt, hwad han sjelf säger, nemligen att Fadren är större än han, eftersom Fadren födt honom och sändt honom, så blifwer det ock alltid lika wißt, att Skriften framställer honom såsom Gud och såsom ett med Fadren.

9. Denna lära måste man alltså behålla såsom den heliga Skrifts wissa och sanna ord. Fördenskull måste man ock såsom willfarande undfly all sådan lära, som predikar annorlunda om Sonen än om Fadren, annorlunda om Fadren än om Sonen. Sålunda när man talar om en annan rättfärdighet hos Fadren, en annan rättfärdighet hos Sonen, när man lärer dig att taga Sonen till en sköld att sätta emot Fadren, eller att undan Fadren fly till Sonen o. s. w., då märker du genast, att man gifwer dig en annan bild af Fadren än af Sonen, i det man lärer dig att i Fadren se ett annat kraf, en annan helighet, en annan rättfärdighet, ett annat förhållande till syndare, en annan dom än uti Sonen. Men när du sådant märker, så wet, att man dermed alldeles omstörtat den heliga Skrifts lära om Kristi guddom. Ty bekänner man honom sedan med munnen för att wara Gud, så har man dock i werkligheten förnekat det. Ty är i Sonen en annan rättfärdighet, ett annat kraf, en annan dom o. s. w. än i Fadren, då kan han icke i anseende till wäsendet wara ett med Fadren, dereft man annars icke will förneka, att rättfärdigheten hör till Guds wäsende.

10. Derför ser man ock, huru den heliga Skrift öfwer allt gifwer samma bild af Fadren och af Sonen, så att, såsom Sonen är till wäsendet ett med Fadren, så är han ock på jorden Guds herrlighets sken och hans wäsendes rätta afbild. Ja, när Filippus bad honom, att han skulle låta dem se Fadren, så swarade han: "Jag är så lång tid när eder, och du känner mig icke, Filippus, den mig ser, han ser Fadren." Märk: han säger icke: jag är så lång tid när eder, och du känner icke **Fadren**, nej utan: du känner icke **mig**. Så alldeles ett gör han sig med Fadren, att man icke ens känner honom, dereft man icke i honom ser Fadren. Will du derföre rätteligen känna Fadren, så wänd dina ögon helt och hållet på

denne mannen, Jesus af Nazareth. Såsom du ser och hör honom wara sinnad, såsom du ser och hör honom handla, tala, döma, såsom du ser honom wara rättfärdig o. s. w., så wet att allt, hwad du sålunda i honom ser, är ett troget uttryck, en den aldra trognaste fotografi af Fadrens sinne, af Fadrens gerningar, ord, dom, rättfärdighet o. s. w. Ja, allt hwad du i den delen tänker eller hörer eller säger annorlunda om Fadren, än hwad du ser i Sonen, är idel willfarelse. Guds ord är äldre, wissare och pålitligare än alla menniskors ord. Herrens ord blifwer ewinnerligen, men menniskors ord förgår.

11. Men när Petrus säger, att Jesus är Kristus, då bekänner han, att Jesus är den frälsare, som Gud under gamla testamentet hade lofwat sitt folk. Wi känna de profetiska löftena om honom. Genast wid syndafallet lofwade Gud, att qwinnans säd skulle söndertrampa ormens hufwud, och till Abraham gafs om samma sak det löftet, att i hans säd skulle alla slägten på jorden få wälsignelse. Och att der med Abrahams säd icke menas hela Israels folk utan en wiss serskild person, nemligen Kristus, det förklarar Paulus uttryckligt i Gal. 3: 16. Sedan bestämmer profetian både tiden och stället för hans födelse, omtalar de gerningar han skulle göra, o. s. w. När nu apostlarna hade sett dessa profetior uppfyllas i Jesus af Nazareth, så förstodo de deraf, att denne Jesus war den Messias, som i gamla testamentet war utlofwad. Wisst skulle deras tro ännu få en hård stöt, då de fingo se honom korsfästas och dödas, ty att det fanns profetior äfwen derom, det hade de aldrig gifwit akt uppå. Men när Herren åter uppstod ifrån de döda, så stadfästes deras tro igen, och då förstodo de äfwen profetiorna om hans död.

12. Evangelium lägger en utomordentlig wigt derpå, att man känner Jesus såsom Kristus. Den som känner, att Jesus är frälsaren, Kristus, han wet i sjelfwa werket nog för att kunna blifwa salig. Ty han wet, hwad han behöfwer weta, för att kunna sätta sin lit till honom. De heliga apostlarna wisste före Kristi död och uppståndelse icke mer. Att han skulle dö, hwad den döden skulle betyda m. m., det wisste de alldeles icke, ja hade så allde-

les ingen aning derom, att ock Petrus tog sig för att näpsa Herren, när han började tala om sin död. Men troende woro de likawisst ändå; de wisste, att han war Kristus, **det war deras wetande.** Det wetandet war ock nog för att draga deras hjertan till honom, och **deri bestod deras tro.** Nu kan man wäl inwända: Före Kristi död war wisserligen det wetandet nog till salighet men icke så efter Kristi död. Men att sådant icke står skrifwet, det wet hwar och en. Tron är icke något annat efter Kristi död, än den war före Kristi död. Efter Kristi död och uppståndelse fingo wäl apostlarna **en djupare kunskap,** men de fingo **ingen annan tro.** Ty trott på Jesus, satt sitt hjertas lit till honom såsom Kristus, det hade de gjort förut lika wäl, som de gjorde det efteråt. De hade wisst i många stycken trott orätt **om** Kristus, men dc hade dock trott rätt **på** Kristus. Sedermera blef wäl deras tro **om** honom riktigare, men deras tro **på** honom, deras lit till honom, blef derför icke en annan utan stärktes blott genom deras bättre kunskap.

13. Men på det att wi i denna del måtte blifwa riktigt wissa, wilja wi se, huru Skriften efter Kristi död derom talar. Ty hafwa wi intet sådant ord, då måste wi alltid wara owissa, men hafwa wi ett sådant ord, då kunna wi stå säkra såsom på ett hälleberg. Nu säger apostelen: "Om du bekänner med din mun Jesus, att han är Herren, och tror i ditt hjerta, att Gud har uppwäckt honom från de döda, så blir du frälst" (Rom. 10: 9). Se der, det är ju ingen widlyftig eller besynnerlig teologi han framställer. Wisste du än icke mer än dessa tu ting, neml. att Jesus är Herren och att Gud har uppwäckt honom från de döda, så wet du nog för att kunna tro på honom. Ty hwad man behöfwer weta för att kunna tro på en person, det är, att han är en sådan person, som duger att sätta sin lit till, och hwad man behöfwer weta om Jesus för att kunna tro på honom, det är, att han är Herren, frälsaren, samt att Gud uppwäckt honom från de döda, så att han werkligen lefwer och icke ligger i grafwen. På en död frälsare kan ingen sätta sin lit utan endast på en lefwande. Derför se wi, att medan Kristus lefde, trodde lärjungarna; när han dog, braft deras tro,

men när han åter blef lefwande, trodde de igen. Och hade de wid hans död behållit **ordet** om hans uppståndelse, så hade deras tro aldrig behöft brista. Korteligen: när du wet, att Jesus är Herren, och att Gud uppwäckt honom från de döda, så sätt du ditt hjertas lit till honom. Det är den rätta kristna tron, genom hwilken du skall blifwa salig, äfwen om du icke wet eller förstår något annat.

14. Men wi wilja ännu anföra ett ställe till bewis på detta. Af alla nya testamentets böcker har man goda skäl att anse Johannes evangelium wara den sist skrifna. Paulus, Mattheus, Petrus och de andra hade längesedan skrifwit sina bref och evangelier, när Johannes skref sitt evangelium. Och se nu! När Johannes war färdig att nedlägga pennan och skulle förklara ändamålet med det, som han hade skrifwit, då sade han: "Detta är skrifwet, **på det att I skolen tro, att Jesus är Kristus.**" Wi höra honom icke säga: Detta är skrifwet, på det att I skolen tro, att werlden har syndernas förlåtelse och är rättfärdig, eller att Gud nu har fått full betalning, eller att Gud nu på Jesus fått släcka den wrede, som annars skulle hafwa öfwergått eder — nej, utan på det att I skolen tro, att **Jesus är Kristus.** Ty såsom redan är sagdt: hwad syndare behöfwa weta, för att kunna tro på Kristus, det är, att han werkligen är den rätte frälsaren, som Gud har gifwit werlden.

15. Men att apostlarna på allwar tillämpat saken så, det wisa oß apostlagerningarna. När Petrus på första pingstdagen höll den predikan, genom hwilken tre tusen menniskor fördes till tron, hwad sade han då? Talade han då om för dem, att Gud nu i sin Sons blod och marter hade utkraft hela den skuld, som hwilade på werlden, och att om de nu trodde detta och sålunda för egen del annammade betalningen, så skulle de blifwa saliga? Nej sådant hade apostlarna **aldrig** att förkunna. Deras predikan war mycket enklare än så. Wid det ifrågawarande tillfället wisade Petrus, huru Jesus af Nazareth hade bland dem blifwit af Gud bewisad (såsom warande Kristus) genom allehanda under, som Gud hade gjort genom honom. Sedan påpekade han, huru han war efter

Guds betänkta råd utgifwen, huru de hade tagit och dödat honom, samt huru ändtligen Gud hade uppwäckt honom. Derpå bewisade han med Davids ord, att Kristus skulle uppstå, samt framställde sig och de andra apostlarna såsom wittnen dertill, att han werkligen war uppstånden. Och sedan slutar han med följande ord, hwilka utgjorde summan af allt, hwad han hade att säga: **Så skall nu hela Israels hus weta förwisso, att denne Jesus, som I hafwen korsfäst, honom har Gud gjort till en Herre och Krist** (Apg. 2). Se der på pricken samma predikan som i Rom. 10: 9; att Jesus war uppstånden ifrån de döda och war Herren, Guds Krist, det war summan af denna predikan, enkel, outsägligt enkel men mäktig att på en gång frälsa tre tusen själar.

16. Nu säger till äfwentyrs någon: "Ja, men när Petrus predikade, att Jesus war Kristus, så wisste allt folket af gamla testamentets profetior, att Kristus genom sin död skulle betala all werldens skuld, och när de derför trodde, att han war Kristus och war uppstånden, så trodde de i och med detsamma, att all werldens skuld war betald." Men att så icke war fallet, det är lätt att se. Apostlarna hade ju i mer än tre år trott, att han war Kristus, utan att hafwa någon aning derom, att han skulle dö. Ja så fjerran war tanken på hans död åtskild från deras tro på honom såsom Kristus, att när de fingo se honom dö, så **uppgåfwo de den tron**, att han war Kristus, och kunde endast genom tydliga bewis på hans uppståndelse återföras till den tron, att han war Kristus. Men huru alldeles fremmande för folkets tro om Kristus den tanken war, att han skulle dö, det wisar Joh. 12: 34. Ty der berättas, att när Herren talade om sin förestående död, så **inwände** folket: "Wi hafwa hört af lagen, att Kristus **blifwer** ewinnerligen." Efter deras uppfattning war det således twå **oförenliga** saker, att han skulle wara Kristus men **ändå** dö, och det fordrades all apostlarnas bewisningskonst för att öfwertyga folket, att han war Kristus, fastän han hade blifwit dödad. Endast öfwerbewisningen derom, att han war uppstånden, kunde öfwertyga dem derom, att han war Kristus, fastän han hade blifwit dödad.

Ja talet om en korsfäst och dödad Kristus war för judarna en stötesten, enligt hwad Paulus omtalar.

17. Men ännu ett exempel af en annan apostel! I Antiochia i Pisidien predikade Paulus uti en synagoga evangelium för de der bosatta judarna. Sedan han påmint om Israels historia intill konung David, tillade han: "Af dennes säd hafwer Gud upptagit Israels frälsare, eftersom han lofwat hade". Widare tillade han: **Eder är denna frälsningens ord sändt.** Der ser du alltså, hwad Paulus menade med frälsningens ord, **neml. det ordet, att Gud åt syndare gifwit Jesus till en frälsare.** Derpå fortsatte Paulus att wisa, huru allt, hwad judarna gjort Jesus, war förut skrifwet i profeternas skrifter, huru de hade dräpit honom, widare huru Gud hade uppwäckt honom o. s. w. Derefter tillade han: "Wi förkunna eder, att det löfte, som till fäderna gjordt war, det har Gud fullkomnat åt oss, deras barn, **i det han uppwäckt hafwer Jesus".** Att Jesus war af Gud utgifwen, af judarna dräpen, af Gud uppwäckt och upphöjd till en herre och frälsare, på det att syndare måtte tro på honom, sätta sin lit om frälsning till honom och lefwa — det är summan af den enkla apostoliska predikan till syndares frälsning. För oss kan ju ock ingenting wara förträffligare, än att saligheten kunskap är enkel. Werkningarna af den predikan kunna wi ock se i apostlagerningarna.

18. Fördenskull när du hör, att Jesus af Nazareth är Herren, Kristus, och att han är uppwäckt, så att han nu lefwer, så sätt du enfaldigt din lit till honom. Och när du hör den ene ropa hit, den andre dit, så drag dig du undan och gif dig till ro på denna klippan och säg: "Si, all eder konst, alla edra bewisningar lemnar jag derhän; jag förstår icke alla edra spörsmål, jag förstår icke alla bibelspråk, men så mycket förstår jag, att Jesus af Nazareth är Guds Krist, och att han är uppwäckt från de döda samt af Fadren upphöjd till en frälsare för mig, till hwilken jag må hålla mig med alla mina synder. Derför will jag ock under all min okunnighet blifwa wid honom". — Si, när du sålunda swarar och derefter handlar, då handlar och swarar du rätt och kristligt. Saligheten hänger icke på den eller den

fina läropunkten, eller att du i den eller den punkten tror så eller så, utan din frälsning hänger derpå, att du hänger på Kristus, den der frälsaren, som Gud har gifwit werlden. Kommer alltså djefwulen och säger: "Men si, i den eller den punkten tror du kanske icke rätt, och det är en wigtig punkt; tänk, om du tager miste, huru går det då, när du skall dö?" — så swara du: "Nuwäl, tager jag miste deri, så är det wißt illa, men jag håller mig ändå till Jesus, ty det wet jag, att han är Kristus, och att han är uppwäckt från de döda. Sedan blir wäl det andra rättadt engång." Det är en outsäglig trygghet det gifwer hjertat, när man kommer ut ur de många bekymrande teologiska spörsmålen och får kasta ankar på den aldrig werlande klippan Kristus, den lefwande personen Kristus, som war död men nu lefwer i ewighet.

19. När Petrus sådant swarat, sade Herren: **Salig är du, Simon Jona son, ty kött och blod har icke uppenbarat det för dig utan min Fader, som är i himlarna.** Salig kallar han Petrus, ty den kunskap, som han hade och som werkligen war lefwande för hans hjerta, är just den kunskap, som gör syndare saliga. Det är ewinnerligt lif att känna dig (såsom) allena sann Gud, och den du sändt hafwer, Jesus (såsom) Kristus. Så talar Herren Jesus till sin Fader. Det war wäl icke sagdt, att Petrus alltid kände sig salig. Men han war ändå salig. Ty att wara salig, det är att wara förenad med Gud, och förenad med Gud det war han, derigenom att han war förenad med Jesus, som war ett med Fadren. Den som är förenad med Gud, han är derigenom delaktig af Guds och Kristi egen salighet, hwarom Herren Jesus säger: "Fader, jag will, att der jag är, der skola de ock wara med mig, som du mig gifwit hafwer, att de skola se min herrlighet, den du mig gifwit hafwer." Att wara borta från Gud, det är att wara osalig, det är ewig, outsäglig pina, att wara ett med Gud, att wara hemma hos Gud, i himmelen hos Gud, det är ewig, outsäglig fröjd och salighet. Och denna salighet är börjad redan här på jorden genom tron på Jesus. Ja, salig är hwar och en, som tror på Jesus. Du är kanske fattig, sjuk och betryckt på allehanda sätt, men du är salig. Du är

smädad, förföljd, mißförstådd, beljugen, men du är salig, riktigt salig. Ty Jesus säger så.

20. Fördenskull när du tror på Herren Jesus, så wet och håll det fast, att du werkligen är salig. Det skall göra dig frimodig och stark, såsom du ser på helgonens exempel. Att du tycker, att det är för mycket, att du skall wara salig, det kan wäl wara rätt, om du ser på din egen wärdighet, men när Herren säger så, då är det icke för mycket, att du tror, hwad han säger. Gifwer han dig utöfwer all din wärdighet eller förtjenst, så är det ju icke för mycket, att du tager, hwad han gifwer, samt tackar och prisar honom för hans gåfwa. Det lider i alla fall alls intet twifwel, att hwar enda en, som tror på Kristus, är salig. Och det är lika afgjordt för den aldra obetydligaste kristen, som det war för Petrus. I Petrus war icke större wärdighet än i någon annan, och Petrus hade ingen annan eller bättre frälsare än någon annan. Petri tro war kanske starkare än många andras tro, men hans frälsare war icke bättre än den frälsare, på hwilken de swagaste tro. Det war samme frälsare, samme Jesus, samma blod, som renade honom och som renar alla dem, som på honom tro.

21. Men att Herren säger, att kött och blod icke hade uppenbarat detta för Petrus, dermed gifwer han tillkänna, hwad ock hela Skriften lärer, att ingen menniska kan af eget förnuft eller kraft tro på Jesus eller komma till honom. Derom säger Herren sjelf: "Jag tackar dig, Fader, att du hafwer detta fördolt för de wisa och förnuftiga och hafwer det uppenbarat för de fåkunniga." För allt hwad en menniska må studera eller weta, blir hon dock i andligt mörker, sålänge Herren ännu icke **uppenbarat** henne sin sanning. Hon kan läsa de aldra tydligaste ord utan att ändå se någonting. Hon kan läsa och höra allt, hwad Skriften säger om Jesus, och ändå aldrig se, att han är annat än en ny laglärare, hwilken blott lärer och drifwer goda gerningar såsom wägen till lifwet. Sammalunda kan hon ock läsa och studera Skriften med all flit men ändå aldrig se något annat, än att Herren Jesus kommit för att hjelpa oß emot Gud och hans rättfärdighet, ehuru Skriften öfwerallt wittnar, att

han är kommen af Gud för att hjelpa oß till rättfärdighet. Korteligen: huru tydligt än den heliga Skrift må wara skrifwen, blifwer hon dock en förseglad bok, tilldeß den himmelske Fadren uppenbarar för hjertat, hwad hon innehåller.

22. "Ja, men, säger du, då hafwa wi ju ingen skuld deri, att wi icke förstå Skriften; om den himmelske Fadren icke uppenbarar hennes innehåll för oß, så är det hans skuld, att wi ingenting förstå". — Swar: Sådant är dåraktigt taladt. Se här en bild! Ett barn som uti en skola skall lära sig t. ex. ett fremmande språk, kan ingenting förstå utan lärarens underwisning. Men deraf följer icke alls, att det är lärarens skuld, om barnet wid terminens slut ingenting förstår. Läraren kan hafwa gjort all sin flit, men om barnet icke **welat** lära, så är det barnets egen skuld, att det ingenting förstår. Sammalunda är förhållandet här. Den himmelske Fadren wille wäl uppenbara det för alla, men menniskorna wilja icke låta lära sig. De wilja, när de läsa Skriften, icke så mycket weta Guds tankar som fastmer **få bekräftelse på sina egna tankar**, och det gör dem oåtkomliga för Fadrens uppenbarelse. Wille de blott gå till Guds ord med ett sådant sinne, att de begärde af Gud få weta sanningen, endast sanningen, huru bitter den än mände wara, så skulle de icke behöfwa länge wänta på uppenbarelsens ljus.

23. Men att Herren sade, att Fadren hade uppenbarat det för Petrus, det är ett uttryck af Herrens ifwer att wid alla möjliga tillfällen upphöja och prisa Fadren. Fadren war det, som hade beslutit att frälsa syndare, Fadren war det, som hade sändt Sonen för att frälsa syndare, Fadren war det ock, som nu hade för Petrus och de andra lärjungarna uppenbarat, att denne Jesus war Kristus. Med sådana wittnesbörd om Fadren will Herren förwisso ur wåra hjertan utplåna den hedniska bild af Gud, som wi af naturen hafwa, samt i stället lära oß, att Gud är en from och huld Fader, hwilken endast will frälsa de förlorade syndarena ur deras elände samt fördenskull är färdig att offra allt, ja ock sin enfödde Son o. s. w. Sådant weta wi icke af naturen

utan tänka i stället, att ingen är så farlig som Gud, löpa fördenskull undan och gömma oß för honom, söka än i ett än i ett annat hjelp emot honom. Ja, när wi ändtligen se, huru han för wår frälsning sänder enfödde Sonen, så tänka wi, att wi skola hafwa honom till hjelp emot Gud. När wi sedan läsa, huru judarna slogo och dråpo Sonen, så tänka wi, att det war Gud, som slog honom, och när Gud sedan uppwäcker honom från de döda, så se wi deri ett bewis, att han fått slå sig mätt på honom o. s. w. Sådant är wårt naturliga mörker, ja trots den heliga Skrifts tydliga och uppenbara wittnesbörd läres och drifwes dylikt såsom den rätta guddomliga sanningen, hwilken man måste hålla, dereft man icke will gå miste om saligheten.

24. Fördenskull är det af nöden, att wi desto fastare och ihärdigare hålla fast det, som Skriften wittnar om wår himmelske Fader. Det skall ändå icke gå så lätt in i wåra hjertan. Ty om man än ser, huru det står skrifwet, så will hjertat ändå gerna bäfwa och kan icke så lätt trygga sig derwid, att Gud är en sådan der huld och trogen Fader, som heldre offrar allt än gifwer sitt brottsliga barn förloradt. Från första början har det warit djefwulens göromål att ingifwa menniskan dåliga tankar om Gud. Redan i paradiset inbillade han wåra första föräldrar, att Gud endast af miβunsamhet och elakhet hade förbjudit dem att äta af kunskapens träd, och sedan han sålunda hade bragt dem på fall, så ingaf han dem den tanken, att Gud nu bara wille dem ondt. Denna tanke är det ock, som ännu i dag trots allt, hwad Gud wittnat både med ord och gerningar om sitt hjertelags oföränderlighet, likwäl gör, att syndare bäfwa och fly för honom, der de dock borde med den förlorade sonen gå hem och falla i hans armar.

25. Men Herren tillägger: **Och jag säger dig igen, att du är Petrus.** Dermed bekräftade Herren den titel, som han hade gifwit Simon redan den dag, då han första gången af sin broder Andreas fördes till Jesus (Joh. 1: 42). Herren hade ju redan från början förutsett, hwad Petrus skulle blifwa. Men att han kallade honom Petrus (eller hälleberg), det gjorde han icke der-

för, att uti Petrus war någon egen starkhet eller förträffighet — nej hurudan Petri **egen** starkhet war, det wisade sig den natten, då Herren förråddes — utan derför att han förde en sådan bekännelse och hade en sådan tro, som gjorde honom stark som ett hälleberg. Se wi ock på den evangeliska historiens wittnesbörd, så finna wi ju, att Petrus och de andra apostlarna, hwilka i sig sjelfwa endast warit swaga, försagda menniskor, likwäl genom sin tro på Kristus samt sin bekännelse warit fasta och starka som berg.

26. Att Herren säger: **På denna klippa skall jag bygga min församling,** derom hafwa somliga ansett, att han med klippan menat Petrus, andra deremot att han menat den bekännelse, som Petrus förde. Hwad sjelfwa ordalagen angå, låter det sig icke förnekas, att de gifwa stöd åt den förra meningen, och om än de påfwiska missbrukat de orden, så böra wi dock icke wika från ordalagen. Om denna sak säger den gamle bibeltolkaren Bengel: "Wisserligen är Kristi kyrka bygd på apostlarna, så till wida som de woro de första troende samt de öfriga troende tillkommit genom deras arbete". I Eph. 2: 20 sägas ock de kristna wara uppbyggda på apostlarnas och profeternas grund, i hwilken Jesus är öfwerste hörnstenen. I Uppb. 21: 14 berättar ock Johannes, att det nya Jerusalems mur hade tolf grundwalar och på hwar och en af dem stod en af de tolf apostlars namn. Icke genom personlig wärdighet och kraft utan genom sin tro och sin bekännelse är det apostlarna intaga denna plats. Hela den kristna kyrkan uppbäres ock af tilliten till apostlarnas predikan och wittnesbörd. Men att Herren serskildt gifwer Petrus detta namn, dermed utmärker han honom såsom den förnämsta af apostlarna. Detta kunna wi ock finna deraf, att Petrus alltid nämnes först, när apostlarna uppräknas. Ja i Matth. 10: 2 kallas han **den förste,** hwilket måste syfta på hans ställning bland apostlarna, alldenstund han icke war den, som först kallades till apostel. I Joh. 1 få wi nemligen weta, att Andreas och Johannes före honom hade sällat sig till Kristus, samt att det war genom Andreas, som Petrus fördes till Herren. Det är något betecknande, att

på alla ställen, der apostlarna uppräknas, alltid Petrus nämnes först och alltid Judas, förrädaren, sist.

27. Af detta hafwa wi nu många wigtiga lärdomar att hemta. Först och främst se wi, att det är Herren Jesus, som bygger sin kyrka. Men är kyrkan ett samfund, som Herren Jesus sjelf bygt, då är uppenbart, att det samfund icke kan wara Kristi kyrka, som i sig genom borgerliga lagar sammanfattar alla, som bo inom ett wisst område, ware sig de äro trogna eller otrogna, kristna eller ogudaktiga, uti hwilket finnas lärare och biskopar, hwilka lefwa i uppenbar ogudaktighet, swordom, otukt, dryckenskap med mer sådant. Nej, Kristi kyrka är de heligas samfund d. ä. samfundet af alla dem, som tro på Herren Kristus. Dessa kallas heliga d. ä. från werlden afskilda, dels derför att de hafwa syndernas förlåtelse, dels derför att de hafwa ett heligt sinne, hwilket gör, att de icke kunna lefwa i synd utan wandra i ett heligt lefwerne. Till detta de heligas samfund sluta sig wäl ock skrymtare, hwilka icke kunna afskiljas, förrän Herren kommer, men lika litet, som de höra till kyrkan, lika litet kunna de om intet göra henne. Hwareft deremot ett samfund är, bestående af kristna och ogudaktiga utan åtskilnad, hwilket ock stödjer sig icke på Kristus utan på borgerliga lagar, riksdagsbeslut och kungliga förordningar, der är ett borgerligt samfund men ingen kyrka. Lika litet som en byggnad upphör att wara en byggnad derför, att på densamma här eller der wexer mossa, lika litet blir det en byggnad af en hög mossa för det, att i den mossan ock finnes en eller annan murften.

28. Om Kristi kyrka säger Luther i evangelii predikan på 20:de Sönd. efter Trefaldighet: "Kyrkan på jorden är, såwida man talar om den utwertes gemenskapen, en samling af dem, som höra, tro och bekänna evangelii rätta lära om Kristus samt hafwa hos sig den helige Ande, hwilken helgar dem och werkar i dem genom ordet och sakramenten; dock finnas ibland dem några, som äro falska kristna och hycklare, men likwäl endrägtigt hålla sig till samma lära samt hafwa del i sakramenterna och andra kyrkans utwertes embeten. Ty

sådana måste de kristna tåla i sin församling och kunna icke genom några menskliga åtgärder hindra eller afhålla dem från att komma bland sig; ja de kunna icke ens känna eller urskilja alla, utan måste tåla dem och låta dem förblifwa bland sig, **dock blott så länge, tills Gud sjelf kommer med sin dom, så att de blifwa uppenbara och sjelfwa genom sitt onda lefwerne eller ock genom falsk tro och partiwäsende lägga i dagen, att de icke äro rättskaffens kristna.**

29. För det andra wisar Herren, att han bygger sin kyrka på apostlarnas och profeternas grund. Der se wi alltså, att han icke till grund för sin kyrka lägger menskliga skrifter och symboliska böcker utan det profetiska och apostoliska ordet. Men der man sätter menskliga skrifter och symboliska böcker till doms öfwer Skriftens ord, der handlar man i uppenbar strid emot såwäl Kristi ord som den lutherska kyrkans hufwudgrundsats, hwilken är, att Guds ord skall wara den ende domaren öfwer menniskors tro och lefwerne och gudstjenst. Efter detta måste all lära, alla gerningar, all gudstjenst, all erfarenhet, all ordning i Guds församling bedömas och rättas, så att allt, hwad dermed öfwerensstämmer, erkännes såsom rätt och sannt, och allt, hwad deremot strider, förkastas utan afseende på, huruwida fäderna lärt så eller så. Ty äfwen de heliga fäderna hafwa icke makt öfwer Guds ord.

30. Fördenskull warnar ock Paulus i Rom. 16: 17 för dem, som åstadkomma twist och förargelse emot den lärdom, som wi undfått. Genom apostlarna och profeterna hafwa wi neml. fått lefwande Guds ord, och för hwarje afwikelse derifrån måste wi taga oß till wara. Men der afwikelse skett, der är nödigt, att rättelse åter sker, så att det orätta åter genom Guds ord aflägsnas. Det kan till en tid kännas bittert och slitande, synnerligen om en willfarelse blifwit gammal och kär för hjertat, men det kan icke hjelpas; sanningen är alltid helsosam i längden, och en fullkomlig trygghet gifwes icke, förrän man står på Guds ord. Derför långt ifrån att wi skulle förfäras öfwer den frågan: "huru står det skrifwet?" må denna fråga fastmer mana oß att i alla afseenden se efter, hwad Guds ord lärer. Ju renare man kan få

guldet, desto bättre är det. Slagg är slagg och bör aflägsnas, äfwen om man förut trott, att det warit det finaste af allt guld. Hwad wåra själar behöfwa, det är sanning, ren och oförfalskad sanning. Wi kunna ock wara förwissade, att ingen willfarelse är så tröstelig, att icke sanningen är mycket trösteligare. Så kan det synas trösteligt, att Kristus genom sitt blod blidkat Gud och betalat honom wår skuld, men oändligt mycket tröstligare är det att af Guds ord lära, att Gud aldrig behöft på det sättet blidkas, att han aldrig behöft eller begärt betalning, utan att han twertom af oförändelig kärlek sjelf gifwit och offrat allt för att frälsa oß från alla wåra synder, från döden och djefwulens wåld. Korteligen: sanningen är alltid bäst och warar längst.

31. Men att Herren säger, att dödsrikets portar icke skola warda hans församling öfwermäktiga, dermed angifwer han, att hans församling icke skall kunna af någon makt öfwerwäldigas. Derom sjunger psalmisten: Om än hafwet rasade och swallade, så att för deß bullers skull bergen omkull fölle, likwäl skall Guds stad lustig blifwa med sina brunnar, der den högstes heliga boningar uti äro; Gud är när dem derinne, derför skall han wäl blifwa wid sig, Gud hjelper honom bittida. (Ps. 46). Derom säger ock Herren till sina lärjungar: Frukta dig icke, du klena hjord, ty eder Faders goda wilja är så, att han skall gifwa eder riket (Luk. 12: 32). Derför se wi ock i den heliga Skrift, huru helgonen hafwa triumferat öfwer döden, djefwulen och allt ondt. Och för allt, hwad fienderna hafwa försökt mot denna församling, står hon dock qwar ännu idag såsom ett lefwande wittne derom, att Herrens ord är sanning. Det finnes ingenting, på hwars utrotande man spillt så mycken möda och så mycket blod som på utrotandet af Kristi församling, men aldrig har det lyckats. Gud bor i Zion (Ps. 9) och det är Zions starkhet. Zion ser ringa ut, Zion ser swagt ut, men Herren är deß starkhet. Kejsardömen, som sett wäldiga ut, hafwa störtat tillsammans, men Guds rike skall bestå i ewighet.

32. Detta will Herren för wisso hafwa sagt alla de sina till tröst och uppmuntran. När du känner dig

swag och bäfwande, när du fruktar och undrar, huru du skall kunna komma wäl igenom allt elände till Fadrens hus — käre håll stilla! Berodde det på din egen kraft, då hade du längesedan warit förlorad. Men nu har Herren åtagit sig ditt försvar. Ingen skall rycka eder ur min hand, säger han. Du känner dig plågad af ihärdiga frestelser. Gamla syndaböjelser uppwakna och du undrar, huru det skall gå till sist. Hör: Herren har åtagit sig ditt försvar. Han handlar kanske underligt med dig, mycket underligt, men så underligt skall han aldrig handla, att han öfwergifwer dig. Du skall wäl få gå genom eld och watten, men han skall sjelf följa med, så att icke elden förbränner dig eller wattnet fördränker dig. War bara lugn! Det går nog. Herren är trofast.

33. Men du har det kanske swårt i lekamlig måtto. Många kristna barn och många kristna makar måste för trons skull lida mycket, outsägligt mycket i sina hem. Dertill kan ock komma fattigdom, sjukdom och andra trångmål, hwilka wäl stundom afpressa dem det nödropet: Är Gud för oss, hwarför wederfares oss då detta? Men lider du sådant, war blott stilla. Det gäller en liten tid, endast en liten tid, och under den lilla tiden har Herren åtagit sig att bewara dig. Du frågar och frågar, hwarför han gör så eller så. Men om du icke får förklaring på alla dina frågor, så war nöjd med det, att Herren har lofwat att bewara dig. Ingen skall rycka eder ur min hand, det är hans egna ord. Fördenskull ehwad som händer, håll dig enfaldigt och owikligt wid honom. Och har du släppt, så fatta åter tag d. ä. bekänn åter dina synder och säg: Herre Jesu, tag mig igen och låt mig åter få wara din! Ibland de saker, som äro **riktigt** wissa, hörer ock det, att Herren skall bewara till ewigt lif alla dem, som Fadren dragit till honom.

34. Sedan tillägger Herren: **Och jag skall gifwa dig himmelrikets nycklar, allt hwad du binder på jorden, det skall wara bundet i himmelen, och allt hwad du löser på jorden, det skall wara löst i himmelen.** Dermed öfwerlemnar han åt Petrus makten att förlåta och behålla menniskor deras synder. Men att denna makt icke war

ämnad åt Petrus ensam, det få wi lära i Matth. 18: 18, der Herren till alla lärjungarna säger: Allt det I binden på jorden, det skall wara bundet i himmelen, och allt det I lösen på jorden, det skall wara löst i himmelen. **Makten att förlåta synder tillkommer sålunda alla Kristi lärjungar.** Såsom Fadren gifwit Sonen makt att förlåta synder, så har Sonen gifwit sina lärjungar makt att förlåta synder. Derom gälla ock hans ord i Joh. 17, att såsom Fadren sändt honom, så har han sändt dem.

35. Men har Herren gifwit sina lärjungar sådan makt, då böra de ock bruka den. Ty Gud har icke gifwit sina lärjungar något, som är onyttigt eller öfwerflödigt. Ofta måste ock själar alldeles onödigt gå under lagen långa tider blott derför, att de kristna icke begagna sin makt att förlåta synder. Detta är en **försummelse** hos de kristna, hwilken bör afläggas. Det bör komma i bruk i Guds församling, att den ene tillsäger den andre syndernas förlåtelse. Derför när du ser någon wara i bedröfwelse deröfwer, att han på ett eller annat sätt syndat, så tweka icke utan sucka i ditt hjerta och säg: "Si, käre, i Herrens Jesu namn ware dig sagdt, att alla dina synder äro dig förlåtna". Så gjorde Nathan, när David bekände sin synd. Straxt swarade han: "Herren har tagit din synd ifrån dig". Och det bör du säga utan räddhåga eller twekan. Ty Herren Kristus har sjelf gifwit dig makt dertill, ja det är ock hans bestämda wilja, att du med denna makt skall tjena honom i hans församling. Om werlden tycker, att det är galet, och om djefwulen will afskräcka dig derifrån, så blif du ändå wid ordet och handla derefter. Och kan du icke genast göra det med full troswißhet, så gör det ändå med en darrande tro och öfwa dig deri. Börja allenast en gång i Herrens namn, så skall det gå bättre sedan. Men derom hafwa wi mer skrifwit i boken: Herren är from, § 190—195.

O Herre Gud, wår käre himmelske Fader, wi tacka dig, att du äfwen för oß uppenbarat, att Jesus är Kristus. Hjelp oß, att wi måtte enfaldigt tro på honom och lefwa genom hans namn. Amen.

N:o 48.

Sjette Söndagen efter Trinitatis.

Text: Matth. 5: 27—42.

I hafwen hört, att det war sagdt till de gamla: Du skall icke göra hor. Men jag säger eder: hwilken som ser på en qwinna till att begära henne, han har allaredan gjort hor med henne i sitt hjerta o. s. w.

---

1. Detta är nu en sådan text, uti hwilken Herren tillämpar, hwad han förut sagt om sitt förhållande till lagen. I Matth. 5: 17 säger han nemligen: I skolen icke mena, att jag är kommen för att upplossa lagen eller profeterna; jag är icke kommen för att upplossa utan för att fullkomna. Långt ifrån att Herren skulle genom sin predikan göra någon afkortning på lagen eller lära menniskorna, att det icke wore så noga med lagen, wille han fastmer mycket kraftigare än någon före honom inskärpa och utlägga lagen. Han war icke kommen för att upphäfwa lagen utan för att göra syndare rättfärdiga.

2. Fördenskull måste man åter och åter förkunna, att Kristus är icke kommen för att upplossa lagen. Hwareft någon lärer, att det för nådens skull icke är så noga med lagen, der lärer han icke i enlighet med Kristi evangelium, ty han gör lagen om intet med evangelium, och dertill war evangelium aldrig gifwet. Nej lagen är ett uttryck af Guds heliga wilja och wäsende, och så länge Gud icke kan förändras, kan lagen icke heller förändras. Derför säger ock Herren, att den, som upplossar om än blott ett af de minsta buden i lagen och lä-

rer så menniskorna, han skall kallas minst i himmelriket. Att i triumf öfwer nåden tala trotsigt och föraktligt om eller emot lagen, det är icke rätt och bör af de kristna bortläggas, ty evangelii werk är icke att lära menniskor trotsa lagen, **utan att inskrifwa lagen i deras hjertan samt göra honom rättigt kär för dem.** — Likaså der man lärer, att det är Kristi werk att taga syndare i försvar emot lagen, der lärer man icke heller i öfwerensstämmelse med Kristi evangelium. Ty sådan lära finnes ingenstädes i Guds ord. Twertom är hon ett upplossande af lagen. Derför har aldrig någon profet eller apostel, icke heller Kristus sjelf predikat så, att Kristus skulle fullgöra Guds lag i wårt ställe för att sedan med sin förtjenst försvara syndare emot lagen. Nej, icke ett enda sådant ställe finnes i Skriften. Twertom lärer Skriften, att ändamålet med Kristi sändning i synds kötts likhet war, att lagens rättfärdighets kraf skulle fullbordas i oss, som wandra icke efter köttet utan efter anden. Det säger Paulus i Rom. 8: 4. Han säger icke, att den rättfärdighet, som lagen äskar, skulle fullbordas **utanför** oss af en annan i **wårt ställe**, nej utan att den skulle fullbordas **i oss**.

3. Lagens bud äro orubbliga, så länge Gud är, den han är; lagens domar äro ock orubbliga, så länge Gud är, den han är. Lagen dömer, att de, som äro rättfärdiga, skola hafwa ewigt lif, och den domen kan ingen makt i himmelen eller på jorden ändra. Lagen dömer ock, att de, som äro orättfärdiga, skola dö och förgås, och den domen kan ingen ändra. Kristus är aldrig kommen för att taga någon menniska i försvar emot den domen, utan han är sjelf den, som skall å Fadrens wägnar utföra den domen. Deremot heter det om hans ärende, att han skulle **rättfärdiga** syndare. Ja hela evangelium rör sig omkring den stora hufwudfrågan, huru en syndare skall blifwa **rättfärdig** inför lagen. Men der någon är rättfärdig, **der behöfwer han intet försvar emot lagen**, ty öfwer de rättfärdiga dömer lagen, **att de skola hafwa ewigt lif**, och emot den domen behöfwa de ju icke försvar. I och med detsamma syndaren uttages från orättfärdigheten, är han ock uttagen från den dom, som öfwer den orättfärdige hwilar. Detta är **ingen ändring** i

lagens dom utan en ändring i syndarens tillstånd. Lagen fortfar alltid att döma på samma sätt som förr öfwer de orättfärdiga, men den som, ifrån att hafwa warit orättfärdig, blifwit rättfärdiggjord, honom träffar icke widare den dom, som hwilar öfwer de orättfärdiga. Det är med detta alldeles på samma sätt som med det motsatta förhållandet, då någon ifrån att hafwa warit rättfärdig blir orättfärdig. I och med detsamma han ifrån rättfärdig blifwit orättfärdig, i och med detsamma gäller honom icke widare det, som lagen säger om de rättfärdiga, utan i stället det, som han säger om de orättfärdiga.

4. Alltså: wi säga det ännu engång: Kristus är aldrig kommen för att upplossa lagen eller för att göra hans domar kraftlösa, utan dertill är han sänd, att han skall rättfärdiga syndare samt på den wägen göra dem lefwande ewinnerligen. Fördenskull se wi ock öfwerallt i evangelium, huru han å ena sidan skärper lagen med all kraft, å andra sidan benådar, rättfärdigar, pånyttföder och helgar syndare, som wända sig till honom. Ja, det är det wissa löfte, som Guds barn hafwa, att de engång skola, renade från all synd, ställas fram utan fläck inför Gud. Och då skola de wara fullkomligen saliga, ty då äro de i fullkomligaste mening rättfärdiga. Nu hafwa de en tillräknad rättfärdighet, som öfwerskyler deras synder, men då skola de wara fullkomligt fria från allt, hwad synd heter. Sålunda warder i dem den rättfärdighet, som lagen äskar, fullbordad, och då — först då — är det ytterSta ändamålet af Kristi werk fullkomligt uppnådt med afseende på dem. När det är skedt med alla dem, som Fadren gifwit honom, då "är änden", då skall han "aflägga allt herradöme och wälde och makt", som han af Fadren för syndares frälsning emottagit, samt sjelf blifwa Fadren underlagd. Så wittnar Paulus i 1 Cor. 15.

5. Men wi gå nu till wår text. Herren talar der först om det sjette budet. **I hafwen hört, att det är sagdt åt de gamla: Du skall icke göra hor.** Detta bud fattade judarna så, som gällde det allenast den utwertes grofwa, köttsliga gerningen, när den ena förförde den andras hustru. Men Herren wisar, att äfwen detta bud, likasom

alla bud, angår hjertat. Deruti skiljer sig den borgerliga lagen och Guds lag ifrån hwarandra, att medan den borgerliga lagen endast har att göra med utwertes gerningar, ser deremot Guds lag framför allt till hjertat samt bedömer alla utwertes gerningar efter den rot och källa, från hwilken de utgå. Derför säger Herren till fullkomnande af det gammaltestamentliga budet: **Jag säger eder: Den som ser på en qwinna i affigt att begära henne, han har redan gjort hor med henne i sitt hjerta.**

6. Mot detta bud kan man alltså synda både utwertes och inwertes. Hwad angår den utwertes gerningen, är för hwar och en uppenbart, att öfwerallt uti werlden råder den grufligaste osedlighet, ja ett sådant tillstånd, att hor hwarken betraktas såsom synd eller skam. Det aktas för ingenting, ja de, som bedrifwa hor, le och skryta dermed, och de, som höra det, skratta deråt. Men öfwer allt detta wakar Guds dom. Faren icke wille; hwarken bolare eller horkarlar skola ärfwa Guds rike. O när man tänker på alla dessa förförda och af lasten lefwande qwinnor; när man tänker på alla dessa män af alla klasser, hwilka besudla sig med skökor, och ändtligen när man tänker på alla dessa utom äktenskap födda barn, hwilka ock wanligen uppfödas till samma laster — då företer wisserligen werlden en förfärlig tafla. Och Guds dom kommer! Herren har tålamod nu och wäntar på syndares bättring, men hans dom inbryter. Och den hastar!

7. Men icke blott i sammanlefnaden mellan olika kön utan ock i det enskilda kan den förfärligaste otukt öfwas. Wi mena dermed den i mörkret smygande, kropp och själ förstörande sjelfbefläckelselasten, hwilken med förfärlig makt griper omkring sig, ja ofta härjar på det förskräckligaste bland barn i skolor, wid fabriker, i familjer o. s. w. Tänk huru mången ung man och qwinna genom denna last förstöres, förfaller i andlig försoffning, kroppslig förslappning samt stiger ned i en för tidig graf! Bland de orsaker, som beröfwa menniskor förståndet och bringa dem till dårhuset, är denna last en af de förnämsta. Och dock är det nästan öfwerallt tyst om saken. Det är, som förefunnes der i werlden en tyst öfwerenskommelse

att låta denna fiende ovantastad härja, så mycket han kan och will. O fader, o moder, huru wårdar du dina barn? De späda, förhoppningsfulla barnen — der smyger sig en orm inpå dem — och I, hwad gören I för att warna och wårda dem? Ett tungt answar drabbar i denna del ofta föräldrar. Ty ofta är det de, som genom att lemna barnen utan tillsyn i hwad sällskap som helst, genom att föra dem med på baler, spektakler och andra förluftelser, genom att låta dem läsa romaner och slipprriga sånger o. s. w. blifwa första anledningen till deras fall i den hemliga otukten. Och om de engång äro fallna, äro de snart trälar, men äro de engång trälar, så fortgår deras förfall med säkra steg. Dårhusen kunna bäst wittna derom. O I arme, som liggen i denna last, o att I på förhand wisste, hwilken förfärlig dom I dragen öfwer eder! Weklingar skola icke ärfwa Guds rike, så säger Skriften. Du menar kanske, att din synd är så hemlig, att ingen wet något derom. Men o hwad du bedrager dig! Det är En, som ser allt, hwad du i det fördolda gör, det är Gud, och han skall döma dig engång.

8. Widare kan man genom utwertes gerning begå hor, när man öfwergifwer sin hustru och tager en annan. Derom säger Herren längre ned: **Det är ock sagdt: hwilken som öfwergifwer sin hustru, han skall gifwa henne skiljebref. Men jag säger eder: Hwilken som öfwergifwer sin hustru utan för hors skull, han kommer henne till att göra hor, och hwilken en öfwergifwen tager till hustru, han gör hor.** Herren förklarar här bestämdt, att hwarje giftermål, som ingås af en maka eller make, som för annan anledning än för hors skull är skild från sin förra make eller maka, är ett äktenskapsbrott. Detsamma upprepar han i Matth. 19: 9, der det heter: Hwilken som skiljer sin hustru ifrån sig utan för hors skull och tager en annan, han gör hor, och den som tager den öfwergifna, han gör hor. Det är icke i sjelfwa skilsmessan, som äktenskapsbrottet ligger. Det kan finnas fall, då upplösning af ett äktenskap äfwen utan för hors skull kan låta sig försvaras. Paulus talar ock derom i 1 Cor. 7: 10. Hustrun skilje sig icke från mannen; **skils hon ock ifrån honom**, så blifwe ogift eller förlike sig med mannen igen

o. s. w. Alltså: der skilsmessa för annan orsaks skull sker, **der må parterna lefwa ogifta eller förlika sig igen.** Det är Guds ordning och bud. Hwarje nytt giftermål, som å någondera sidan ingås, är inför Herren ett horsbrott.

9. På detta sätt dömer Herren. Men i denna werldens riken går det alldeles annorlunda till. Öfwerheten utfärdar skiljebref än för ett, än för ett annat, och presterna sammanwiga de fränskilda i nya förbindelser, samt kalla med den mest uppenbara lögn det för ett kristeligt äktenskap, som i Herrens ögon är hor. Och sådant är icke allenast i lag tillåtet, nej, wilja icke presterna göra det, så ådraga de sig näpst af lagen, och om de i längden tredskas med att lyda Gud mer än menniskor, så måste de gå ifrån embete och allt. Sådan är ställningen. Ja, der har äfwen utbildat sig en hel teologi, som söker förswara statskyrkans förfarande i denna sak såsom rätt och kristligt. O man wille ju gråta blod! Emedlertid blifwer det derwid: Hwarje giftermål, hwari den man eller qwinna lefwer, som skilts från ett föregående äktenskap utom för hors skull, hwarje sådan förbindelse är ett horsbrott, och hwarje kyrkosamfund, som tillåter sådant eller wälsignar en sådan förbindelse, såsom wore den äktenskap, trampar tydliga och oförtydbara Guds ord under sina fötter. Ingen mensklig lag, dom eller öfwerhet kan göra Herrens domslut om intet.

10. Men der äktenskapsbrott icke i **utwertes** mening sker, der kan det ske inwertes efter Herrens Jesu ord: **Den som ser på en qwinna att** (d. w. s. i afsigt att) **begära henne, han har allaredan gjort hor med henne i sitt hjerta.** Om man då afhåller sig från sjelfwa den yttre gerningen antingen af skam eller af fruktan för följderna eller af annan orsak, så är man redan genom sjelfwa begärelsen i alla fall orenad. Inför werlden står man då wisserligen ännu såsom obefläckad och sedlig, men inför Gud står man såsom fallen. Han har skådat hjertats fördolda rörelse och afsigt. Ty Gud ser till hjertat, säger Skriften.

11. Sådant böra nu äfwen de taga till hjertat, hwilka wilja wara kristna. Ty om de ock icke lefwa i hor, så-

som werlden lefwer deri, så hafwa de dock ännu ett orent kött, uti hwilket syndiga lustar bo, så att de kunna ganska grufligt frestas till synd emot sjette budet. Ja, der finnas ock sådana, hwilka under sin otros tid lefwat i hemlig otukt, hwilka sedan kommit till tron på Kristus och fått ett annat sinne, men likwäl kunna så gruf=ligt ansättas af denna frestelse, att ock syndens lag, som är i deras lemmar, griper dem fångna, så att de falla den ena gången efter den andra. De försöka allt möj=ligt, de ropa och bedja, de bruka Guds ord och sakrament, men det ser ut, som wille Gud alls icke hjelpa dem. Ja, stundom kunna de wäl wara färdiga att alldeles miß=tröfta och gifwa sig till spillo.

12. Om denna sak säger Rosenius i sin utläggning af sjette budet: "Der äro några, både wäckta och benådade själar, som hafwa den swåraste och mest mar=terande kamp med den wederstyggliga okyskhetsdjefwulen, ja en så ömkelig kamp, att stenarna kunde röras derwid. Wi tala nu om de sannt gudfruktiga. De wille så in=nerligt gerna wara alldeles fria och rena från synden men kunna icke, de ropa och qwida inför Herren dag och natt om förloßning från den nämnda djefwulen och på=len i köttet eller ock en hel förloßning från denna dödens kropp, men kunna stundom ingen hjelp förnimma utan tycka sig ofta, oaktadt all bön, wara lika långt ifrån segren. Somliga menniskor förstå icke alls, hwad wi nu tala om, hafwa ingen erfarenhet deraf, men de arma martyrer, som hafwa erfarenhet häraf, de weta, hwilken pläga och jämmer det är att nödgas känna lustarnas på=trängande makt äfwen i de heligaste stunder, så att de orena begären synas icke ens wilja gifwa wika för de kraftigaste nådemedel, för ordets eller bönens öfning utan ofta återkomma med fördubblad styrka efter de herrligaste stunder."

13. Si när nu uti de kristnas kött kan bo så mycken orenlighet, då är det wisserligen af nöden, att de äro på sin wakt, på det att denna synden icke måtte draga dem bort ifrån Herren. Om den saken är det Herren i denna text säger: **Om så är, att ditt högra öga är dig till förargelse, så rif det ut och kasta det ifrån dig; det**

är dig bättre, att ett ditt ledamot förderfwas, än att din hela kropp skulle kastas till helwetet. Är det ock så, att din högra hand är dig till förargelse, så hugg henne af och kasta henne ifrån dig; det är dig bättre, att ett ditt ledamot förderfwas, än att hela kroppen kastas till helwetet. Såsom wille han säga: Det må wara huru bittert som helst, skulle det än swida, såsom när man afhugger hand eller fot eller utrifwer ett öga, låt fara denna lustan, ty får hon taga öfwerhanden och draga dig efter sig, så förgås du, och då är det bättre, att du nu lider hwad som helst, än att du skulle gifwa dig till att följa synden och tjena henne uti hennes lustar. Det blir ett korsfäst lif, men hwad gäller? Ett korsfäst lif med derpå följande ewig herrlighet är bättre än ett lössläppt lif med derpå följande ewig fördömelse. O käre, för Guds skull war på din wakt och låt fara allt — allt som kan draga dig bort från Herren! Kommer du bort från Herren, så är allt förloradt.

14. "Ja, säger du, men jag är en af dessa arma, om hwilka du nyss talade, hwilka ropa och ropa förgäfwes; o jag wille gifwa begge mina händer och begge mina ögon, om jag blott kunde blifwa fri från denna synd. Men hwad skall jag göra, när det ser ut, som funnes för **min** själ ingen hjelp hos Herren?" — O min wän, det finnes hjelp hos Herren äfwen för din själ! Först finnes der en daglig syndaförlåtelse. **Kommen**, säger han, **och låtom oss gå med hwarandra till rätta; om än edra synder wore blodröda, skola de dock warda snöhwita, och om de än wore rosenfärgade, skola de dock warda såsom en ull.** Derför bär dagligen din synd till nådastolen, blif aldrig liggande i något fall utan efter hwarje fall stå **genast** upp och gå till nådastolen. Djefwulen skall wäl försöka intala dig, att det icke går an att komma om och om igen så der oren och tro på Jesus, men låt icke skrämma dig utan efter hwarje fall, ja efter de förfärligaste fall, gå **genast** — dröj icke en minut, gå genast till Jesus, om och om igen till Jesus, ända tilldess han sjelf säger ifrån, att du icke får komma igen! Men war wiss: den stunden skall aldrig komma!

15. Men widare will Herren hjelpa dig äfwen emot synden sjelf. Det kan ju synas underligt, att han icke hjelper genast. Men förtröttas icke. War uthållig i bönen, säger Paulus. Kom ihåg liknelsen om den orättfärdige domaren, hwilken först icke wille hjelpa den fattiga enkan men ändtligen öfwerwanns af hennes böner, och det ehuru han war en orättfärdig man, som hwarken fruktade Gud eller hade förstyn för menniskor. Herren skall icke wara sämre. Släpp honom icke utan håll ut, han skall ännu förbarma sig öfwer dig och hjelpa. Det är många, ja, otaliga Guds barn, som före dig kämpat samma kamp, hwilka ock lika ofta som du warit nära att förtwifla men ändtligen blifwit hulpna. O håll ut ännu en stund! Blott en liten tid! Din ställning är icke förtwiflad.

16. Sedan Herren sålunda talat om otukt, fortsätter han och säger: **Åter hafwen J hört, att det war sagdt till de gamla: Du skall icke swärja dig men utan skall hålla Herren din ed. Men jag säger eder, att J skolen alls intet swärja, hwarken wid himmelen, ty han är Guds stol, ej heller wid Jerusalem, ty det är en mäktig konungs stad, ej heller skall du swärja wid ditt hufwud, ty du förmår icke göra ett hår hwitt eller swart.** I gamla testamentet war det icke förbjudet att swärja. Twertom heter det i 5 Mos. 6: 13: Du skall frukta Herren din Gud och tjena honom och swärja wid hans namn. Men det war förbjudet: att swärja falskt. Derom heter det i 3 Mos. 19: 12: J skolen icke swärja falskt wid mitt namn eller ohelga din Guds namn, ty jag är Herren. Men i motsats dertill säger Herren till lärjungarna, **att de skola alls icke swärja.** Icke allt, som gick an i gamla testamentet, går an i det nya testamentet. I gamla testamentet woro mångahanda bud om sabbater, högtider, omskärelse med mera dylikt, hwilket alltsammans är i nya testamentet alldeles afskaffadt. Ja, Paulus började frukta, att hela hans evangelium uti Galatien war förspildt, när han sporde, huru de kristna läto sig bindas af lagens stadgar om sabbater, högtider och nymånader. **Att derför med gamla testamentet wilja försware saker i strid mot nya testamentets utsagor, är alldeles orätt,** ehuru det ofta

ſker. Ty i denna texten om äktenſkapsſkilnad och edgång ſer du, huruledes **Herren alldeles förbjuder ſådant, ſom i gamla teſtamentet war endels tillåtet, endels befaldt.**

17. Herren will alltſå med detta ord hafwa förbjudit allt ſwärjande. Att menniſkor ſwärja wid djefwulen och ſålunda taga lögnens fader till wittne på ſanningen af ſina ord eller wißheten af ſina löften; att de ropa till djefwulen, att han wille annamma deras eller andras ſjälar, det är ett ſå uppenbart tecken till andlig död, att man aldrig behöfwer tweka att öfwer den, ſom i ſådan ſynd lefwer, fälla den domen, att han är djefwulens barn.

18. Men icke blott ſådant ſwärjande will Herren här hafwa förbjudit utan äfwen allt annat ſwärjande, det ware wid himmelen eller jorden eller något i himmelen eller på jorden. Du kan tycka, att det är oſkyldigt, men Herren tycker icke ſå, utan han förbjuder det. Somliga hafwa menat, att Herren här endaſt affett det lättſinniga och tanklöſa ſwärjandet. Men nej! Hans ord lyda icke ſå: Du ſkall icke ſwärja tanklöſt eller lättſinnigt — utan: du ſkall **icke alls** ſwärja. Så hafwa ock andra menat, att Herren här welat förbjuda endaſt ſwärjandet wid himmelen och jorden och annat dylikt men icke wid den rätte Guden. Men nej, Herren ſätter ſitt bud gentemot det gammalteſtamentliga: Du ſkall icke ſwärja **falſkt**! Så, will han ſäga, bjuder gamla teſtamentet, men jag ſäger: I ſkolen **icke alls** ſwärja. Och efterſom judarna menade, att det war mindre farligt att ſwärja wid himmelen eller jorden än att ſwärja wid Gud, ſå förbjuder Herren **äfwen det.** Men på det man måtte rätt förſtå, hwad han menar med de orden: I ſkolen **alls intet** ſwärja, tillägger han: **Edert tal ſkall wara ja, ja, nej, nej, hwad deröfwer är, det är af den onde.** Han ſäger icke ſå: I ſkolen icke ſwärja wid himmelen utan wid Gud! Nej, hwarken wid Gud eller wid himmelen ſkolen I ſwärja, utan edert tal ſkall rätt och ſlätt wara ja och nej. Men will du då åberopa dig på gamla teſtamentet, ſå ſwarar han: Men jag ſäger: Du ſkall **icke alls** ſwärja! På ſamma ſätt ſäger ock Jacob: Öfwer allting, mina bröder, ſwärjen icke hwarken wid himmelen eller wid jor-

den **eller någon annan ed.** Men edra ord skola wara ja, ja, nej, nej.

19. Men, säger du, huru skall man då förstå det, att apostelen Paulus i sina bref flere gånger tager Gud till wittne på sanningen af sina ord, såsom t. ex. Rom. 1: 9, 2, Cor. 1: 23, Gal. 1: 20, Phil. 1: 8. Har då Paulus handlat i strid mot Herrens Jesu ord? Swar: af detta Pauli exempel lära wi, att Herren icke förbjuder ett sådant swärjande, som består deri, att en kristen, **när sakens wigt eller kärleken sådant kräfwer,** åberopar Gud till wittne på sanningen af sina ord. Att ock i wår text icke är fråga om ett sådant swärjande, det se wi deraf, att Herren här ställer sina ord emot det gammaltestamentliga budet: Du skall icke swärja dig men **utan skall betala åt Herren din ed.** Hwilka ord wisa, att det swärjande, som Herren här förbjuder, är det swärjande, som består deri, att **någon medelst nedkallande af Guds hämnd och dom bekräftar ett löfte, som han gifwer.** Att det ock är en wäsendtlig skilnad mellan det att, när kärleken sådant kräfwer, taga Gud till wittne derpå, att man talar sanning, och det att, när man lofwar något, öfwer sig nedkalla Guds hämnd och dom, ifall man icke håller allt, hwad man har lofwat, det wet ock hwarje kristen. Det förra finna wi Paulus hafwa gjort, men det sednare berättas ingenstädes om honom. Af dem, som tro på Kristus och som någon gång aflagt sådan ed, som inneburit ett löfte, torde högst få finnas, som icke känt sådan edgång såsom något widrigt och för samwetet kränkande. Om man ock menar det aldrig än så redligt med sitt löfte, är det dock något förskräckligt för en kristen att afsäga sig Guds hjelp till lif och själ, ifall man skulle synda och bryta det löftet.

20. Nu har man ock häremot plägat inwända, att när öfwerheten befaller någon att swärja, så är det egentligen öfwerheten eller domaren, som swär. Derom säger Luther: "Du, du skall icke swärja såsom för din egen del. Men här swär icke du utan domaren, som befaller dig det, och gäller det lika mycket, som om han sjelf gjorde det, och är du domarens mun". Men detta kan icke wara rätt. Ty om öfwerheten befaller mig att göra något,

som jag hör, att Herren Kristus förbjuder, så gäller det för mig att mer lyda Gud än menniskor. Det blir då aldrig rätt att säga: "Det är icke jag utan öfwerheten eller domaren, som gör det."

21. Sedermera fortsätter Herren: **I hafwen hört, att det är sagdt: Öga för öga, tand för tand.** Dessa ord äro hemtade ur 2 Mos. 21: 24, der det heter: **Öga för öga, tand för tand, hand för hand, fot för fot.** I dessa ord uttryckes öfwerhetens makt under det gamla testamentet att wedergälla lika mot lika. Men Herren will icke, att ett sådant wedergällande eller hämnande skall ega rum hos dem, som bekänna honom. Det är icke med hans rikes art och beskaffenhet öfwerensstämmande, att wedergälla ondt med ondt. Han sjelf gjorde icke så utan led heldre tåligt hwad som heldst. När han blef bannad, bannade han intet igen, och när han led, hotade han intet. Derför förmanar ock apostelen: Wedergällen icke ondt med ondt, bannor med bannor, utan twertom wälsignen, wetande, att I ären dertill kallade, att I skolen ärfwa wälsignelse. På samma sätt säger Herren här: **Men jag säger eder, att I skolen icke stå emot den, som är ond.** Will någon göra dig ondt, så lid det tåligt heldre, än att du skulle wilja eller försöka göra honom ondt tillbaka. **Om någon slår dig på det högra kindbenet, så wänd honom ock det andra till** d. ä. lid heldre ännu en gång ondt af honom, än du skulle göra honom något ondt tillbaka. **Och om någon will gå till rätta med dig och taga din kjortel ifrån dig, låt honom ock hafwa kåpan med.** Det är: will man ock under sken af lag och rätt göra dig skada eller taga något ifrån dig, så låt det fara; ja gif dem heldre mer, än de wilja taga, än att du skulle göra dem ondt tillbaka eller wedergälla dem deras gerning. **Och om någon nödgar dig en mil, så gå twå med honom** d. ä. om någon med orätt twingar dig att åt honom fortskaffa någonting en mil, så fortskaffa det heldre twå mil, än du skulle wilja wedergälla honom hans onda.

22. Men hwad som bör beweka Guds folk till ett sådant sinne, det är först hwad Petrus säger: **Wetande, att I ären kallade till att ärfwa wälsignelse.** De som

äro wälsignelsens folk, de böra icke banna, hota eller göra något ondt utan endast wälsigna och göra godt. Dem tillkommer icke att göra mot menniskor, hwad menniskor göra mot dem, utan hwad de wilja, att menniskorna skola göra mot dem. Nu will jag icke, att någon skall göra mig skada, alltså må icke heller jag göra någon menniska någon skada; men om jag skulle hafwa gjort någon menniska någon skada, så wille jag icke, att densamma skulle skada mig igen, utan mycket heldre att hon förläte mig det och gjorde mig godt. Alltså bör jag handla sammalunda. För det andra bör jag till ett sådant förhållande bewekas af Herrens Jesu exempel. Ty så gjorde han, och mig tillhör det att ju mer och mer likna honom. Hade han welat wedergälla ondt med ondt, så hade alla måst förgås. Men twertom tillrättawisade han sina lärjungar, när de wille med ondt, med eld från himmelen, wedergälla en samaritisk stad, som icke annammade honom. Ja när fienderna grepo honom för att föra honom till döden, och Petrus wille med swärd förswara honom, så befallde han honom att sticka sitt swärd i skidan. Men ännu mer: när han war kommen upp på korset, bad han Fadren om förlåtelse för dem, som dråpo honom. Se nu, om du will och beder om nåd att likna Herren Jesus, så likna honom äfwen i denna del. För det tredje bör du till sådant förhållande bewekas af den lön, som wäntar dig i himmelen. Hwad du här förlorar, är alltsammans timligt och förgängligt, något som du i alla fall engång måste lemna. Derför må det wara måttlig sorg, om du förlorar det på annan tid eller annat sätt, än du har tänkt. Men lönen, som du har att wänta, är ewig och oförgänglig. Derom säger Herren: Salige ären I, när menniskorna försmäda och förfölja eder och säga allt ondt emot eder, ljugande för min skull. Glädjens och fröjdens på den dagen, ty si eder lön är stor i himmelen. Der skall Herren gifwa dig igen oändligt mycket mer, än hwad du här kan förlora derigenom, att du will lyda och likna honom. Fördenskull war såsom en gäst och fremling här och uppehåll dig icke med att wedergälla och hämnas. Den, som reser genom ett fremmande land och händelsewis blir af

en elak menniſka ſlagen, har icke tid att ſtadna för att gå till rätta med den mannen.

23. Ja men, ſäger du, ſkall då icke rätt och ordning uppehållas i ett land, eller ſkall öfwerheten lemna all orätt oſtraffad? Swar: denna ſak hör icke hit, ty här är fråga allenaſt derom, att en kriſten icke må hämnas eller ſöka hämnd hos öfwerheten öfwer den, ſom gör honom någon ſkada. Är du deremot en öfwerhetsperſon, domare, fogde eller annan ordningsman, hwilken har till embete att upprätthålla ordning i ſamhället, då är det dig icke allenaſt tillåtet, utan det är din pligt att beifra och näpſa allt, ſom kan lända dem till ſkada, öfwer hwilkas frid och frihet du är ſatt till att waka. Detta är ju en helt annan ſak än det, att om någon gör dig ſjelf någon ſkada, du då icke hämnas utan heldre lider orätt. Derför ſäger ock Paulus, att öfwerheten är en Guds tjenare de onda till ſtraff och de goda till pris.

24. Dock har man af deſſa Herrens Jeſu ord något mycket wigtigt att lära äfwen för den borgerliga lagſkipningen. Ty Herren Jeſus aflyſer här alldeles beſtämdt hwarje ſådan lagſkipning, ſom utgår på att wedergälla ondt med ondt. Straffet är till icke för att med ondt wedergälla den, ſom gör ondt, utan dels för att ſkydda och upprätthålla rättfärdigheten inom ſamhället, på det hwar och en må bibehållas wid ſin rätt och icke hela ſamhället gå under, dels för att mana de brottsliga till bättring. Har någon gjort något ondt, då ſkall öfwerheten tillſe, dels huru det onda, ſom är gjordt, måtte botas och den lidande få den ſkada erſatt, ſom honom ſkett, dels huru ſamhället måtte ſkyddas mot den brottslige, dels huru den brottslige måtte förbättras. Söker deremot öfwerheten göra honom ſkada ſåſom lön för den ſkada han gjort, ſå gör hon ſynd och handlar i ſtrid mot Kriſti ord. Och det hjelper derwid icke, att man åberopar ſig på gamla teſtamentet. Ty Herren ſäger här beſtämdt ifrån, att deß ſtadgar i detta afſeende icke må gälla, der man bekänner ſig till honom. Fördenſkull är det rätt och äkta kriſtligt, när öfwerheten i ſtället för att wedergälla tager wård om de brottsliga — ſåſom man ju ock kallar det fångwård — d. ä. ſätter dem i förwar affides,

förser dem med arbete och sänder dem Guds ord, dels för att wärja samhället emot dem, dels för att gifwa dem tillfälle till besinning och bättring. Ty detta är att efter Kristi ord öfwerwinna ondt med godt. Göra dessa fångar ondt igen, sedan de blifwit lösgifna, så måste man åter taga dem i förwar för ännu längre tid, ja kanske för hela deras lifstid. Korteligen: öfwerheten är icke satt för att göra de onda ondt utan för att **taga dem om hand** och straffa dem till bättring, på det att samhället icke mer må behöfwa frukta dem.

25. Ja men, säger du, må då en kristen aldrig få draga någon för rätta, dereft han icke är öfwerhetsperson? Swar: Om någon sak wore af den beskaffenhet, att din pligt mot andra eller omsorgen om den brottsliges bättring fordrade det, så munde du wäl i Herrens fruktan göra det. Du gör det då icke för att sjelf winna något eller för att skada den brottslige utan för att göra både honom och andra en tjenst, och då kan det wisserligen ske i kärleken. Men gäller det allenast din egen personliga förlust eller skada, såsom att man slår dig på kindbenet, tager något ifrån dig o. s. w., så låt det wara. Drag ingen fördenskull för rätta utan lid heldre och lemna saken i Guds hand. Det är en hednisk och djurisk känsla det der begäret att gifwa den brottslige lika igen. När sådant begär uppstiger i ditt hjerta, så bed Gud om nåd att kunna qwäfwa det, såsom du qwäfwer begär till otukt och annan synd. Och kostar det på, så kom ihåg, att du ju är dertill satt, att du skall **korsfästa** ditt kött. Men att korsfästas, det smakar icke godt.

26. Nuwäl, säger åter någon, men om en kristen blir dragen för rätta, huru skall han då göra? Swar: derom talar icke denna text. Men det se wi af Kristi och apostlarnas exempel, att du då måste gå dit, säga, hwad du kan, till ditt förswar, om du annars är oskyldig, samt sedan låta öfwerheten efter lag och rätt döma dig. Men är du med sådan dom icke nöjd utan warder orätt dömd, då må du efter Pauli exempel skjuta dig till kejsaren. Det är en helt annan sak att blifwa dragen för rätta än att draga någon för rätta. Det förra hände Kristus och apostlarna, men det sednare gjorde de aldrig. Synnerligen förskräckligt är det, när någon, som tror på

Kristus, drager en broder till rätta. Många kristna hafwa på den wägen dragits bort ifrån Kristus.

27. Slutligen heter det i denna text: **Gif honom, som af dig beder, och drag dig icke undan honom, som will låna något af dig.** Med de orden will Herren uppmana sina lärjungar till att öfwa barmhertighet. Ty när han gifwer de sina något af denna werldens goda, gör han det icke i den affigten, att de skola bruka det till egennytta och girighet, utan han sätter dem då till förwaltare öfwer dessa håfwor, på det de dermed skola hjelpa och tjena den nödlidande näftan.

28. Detta är en för oß mycket wigtig punkt, på hwilken wi hafwa grufligen syndat. Ty då det skulle wara oß en sådan glädje att hjelpa och tjena den fattiga näftan, att wi borde räkna det såsom en nåd samt dagligen bedja Gud bereda oß tillfälle dertill, äfwensom af hjertat tacka honom, när han gifwit oß ett sådant tillfälle, är twertom wår natur så beskaffad, att wi känna oß beswärade och olustiga deraf. Och om wi än hjelpa och gifwa, så sker det dock ofta med njugghet och motwilja. Man tycker, att man har så mycket utgifter sjelf, att man för framtiden behöfwer det allt för egen del o. s. w., och det ändock man wäl wet, att man har så tillräckligt, att man alls icke skulle behöfwa lida någon brist för egen del, om man gåfwe den nödställde och bedjande. Wore wi sjelfwa i den nödställdes kläder, skulle wi wäl kunna säga, hwad den borde göra, som wore i wår ställning, men när det gäller att **göra**, hwad wi under liknande omständigheter sjelfwa wille af **andra erfara**, o då äro wi tröga och hafwa mycket större lust att draga igen pungen än att öppna den. Och det förskräckligaste af allt är, att ju fullare pungen är, desto swårare är han att öppna. De rikaste äro wanligen de girigaste. Har man mindre, går det mycket lättare att gifwa. Då kan man ock tänka, att om man hade mer, så wille man gifwa mer. Men när man får detta mer, som man önskat, så går det twertom.

29. Fördenskull må wi allwarligen lägga denna sak på hjertat icke allenast så, att wi se, huru uselt det är, och beskärma oß deröfwer, utan så att wi börja

kämpa deremot samt bedja Gud om förlåtelse och nåd att öfwerwinna sådan girighet. Ty Herren will, att wi skola bryta upp ur allt, som är synd. Och will icke köttet tillåta det utan är motsträfwigt, så gäller det, att wi korsfästa det med deß lustar och begärelser. Will man wänta med att göra godt, tills köttet blir med derom, så handlar man precis såsom en drinkare, som tänkte, att han wille sluta att dricka, när han förlorade lusten till starka drycker. Nej, här gäller det icke att få köttet rent utan att korsfästa det. Derför när du känner olust att göra wäl och gifwa, så gif ändå för detta ordets skull, som du här hör af Herren Kristus. Du kan kanske utan saknad gifwa en, twå, fem kronor. Nuwäl, gif det då. Men om mammon will pruta och icke will släppa så mycket, så straffa honom och säg: "Si, du leda mammon, du will icke tillåta mig att lemna denna kronan hel, hwilket jag dock utan saknad kan göra, nuwäl jag will straffa dig och gifwa twå kronor". Dereft du sålunda öfwade dig, skulle du få se, att det snart ginge lättare. Ty Gud har behag dertill, att man för hans ords skull kämpar emot köttet och öfwerwinner deß lustar.

30. Ja men, säger du, det blir ju ingen god gerning utan bara skrymteri, om jag skall **nödga** mig att gifwa. Swar: det beror alldeles på mißförstånd. Att en drinkare, som bliswit fattad af Herren, i hans namn kämpar emot dryckenskapsbegäret, så att han icke följer det, huru häftigt det än drager honom, det är icke skrymteri, så att han kunde säga: "Si att jag den gången afhöll mig från glaset, det gjorde jag owilligt, derför war det bara skrymteri och synd." Nej, utan så må han säga: "Gud ware lof, att han halp mig den gången till att öfwerwinna begärelsen!" Ty hade det warit skrymteri och synd, att han kämpade emot och öfwerwann detta begär, då borde han deraf lära att nästa gång undwika den synden och i stället — följa begäret! Men att sådant wore orätt, det förstår hwar och en. Men när du sådant wet, så döm ock om girigheten sammalunda. Ty girigheten är för wisso ock en fiende, som man icke sofwer ihjäl. När du alltså har Guds ord, huru du bör

gifwa och hjelpa, och Guds Ande manar dig dertill i ditt hjerta, men mammon reser sig deremot och börjar räkna, så gif icke efter utan öfwerwinn honom manligen, äfwen om det kostar swett. Och har du öfwerwunnit, så tacka Gud, att han hjelpt dig den gången. Det hade wißt warit bättre, om du hade warit sådan herre öfwer girigheten, att du hade kunnat gifwa utan någon kamp. Men när det kostade dig kamp, så war det bättre, att du wann, än att du skulle hafwa blifwit öfwerwunnen. Och att du wann, det gjorde Gud och hans heliga änglar glädje, och ingen i himmelen sade, att det war skrymteri.

31. Alltså, der du ser någon, som är i nöd och beder dig om hjelp, så gif. Det skall icke wara bortkastadt, utan Gud skall gifwa dig det igen. Hwad du anwänder på eget öfwerflöd, lyx och högfärd i mat, kläder och dylikt, det må du kalla bortkastadt, men hwad du anwänder efter Guds ord, det kommer igen med wälsignelse. Det är med detta såsom med den säd, som landtmannen kastar i jorden: **hon kommer igen** och det mångdubbelt. Sammalunda om du ser någon i nöd, och han will låna något af dig, så drag dig icke undan utan låna honom för Herrens skull, hwad han behöfwer eller hwad du kan.

32. Ja men, säger du, skall jag då gifwa hwarje lätting, som begär af mig, och skall jag låna mina penningar åt hwar och en slarf, som heldre har lust att lefwa på lån än på arbete, eller som lefwer öfwer sina tillgångar, när dock dessa äro sådana, att de borde räcka till, eller som will hafwa mina penningar för att dermed företaga wågsamma affärer, hwilka, om de lyckades, wisserligen kunde göra honom rik men, om de mißlyckades, kunde ruinera både honom och mig? Swar: Om sådant är här icke fråga; sådant är dig wisserligen icke befaldt, utan dylika menniskor skall du med allwar förmana att arbeta i stillhet och äta sitt eget bröd. Men hwar de det icke wilja utan wandra oskickligt, i lättja eller annan synd, så drag dig ifrån dem, såsom Paulus befaller i 2 Thess. 3, och låt dem lida de swårigheter, som de draga öfwer sig, på det de må bättra sig. Men om du ser, att de genom sådan

lättja kommit i nöd och nu wilja bättra sig, så hjelp dem. Ty så plägar ju Gud göra, och hans exempel skall du följa.

O Herre Gud, wår käre himmelske Fader, wi bekänna inför dig, att wi hafwa mycket syndat och illa gjort. Förlåt oß wåra synder, gör oß kyska, milda och barmhertiga, såsom du är, genom din Son Jesus Kristus wår Herre. Amen.

N:o 49.

Sjunde Söndagen efter Trinitatis.

Text: Luc. 14: 12—15.

Sade han ock deßlikes till honom, som honom budit hade: När du gör middagsmåltid eller nattward, bjud icke dina wänner o. s. w.

---

1. Det fjortonde kapitlet af Lucas evangelium handlar till största delen om en bjudning, wid hwilken Herren Jesus war närwarande. Wi kunna af denna berättelse se, huru Herren Jesus förhöll sig wid ett dylikt tillfälle. Bjudningen war hos en farise, "en öfwerste för de fariseer", samt hölls på en sabbat. Herren Jesus gick ock med, icke derför att han ansåg höfligheten fordra det, ännu mindre derför att det war honom angenämt att fördrifwa en stund uti ett trefligt sällskap, utan han gick dit, derför att han **war angelägen om deras frälsning, som samlades wid den bjudningen.**

2. Detta är wigtigt att betänka, alldenstund man stundom hörer kristna ursäkta sitt deltagande i werldsliga bjudningar och tillställningar dermed, att äfwen Herren Jesus deltog i dylikt. Men när de sedan äro med, så följa de icke hans exempel utan gå der antingen tysta, eller ock prata och gyckla de alldeles såsom de ogudaktiga. Att taga tillfället i akt att säga både wärden och gästerna ett ord till frälsning, såsom Herren här gör, det tänka de icke på. Derför är deras anwändning af Herrens exempel endast en förewändning för köttet. Will du alltså och kan du i allt följa Herrens exempel,

så att du, när du kommer på en werldslig bjudning, kan wittna om Herren, gå då dit! Gud torde wälsigna det till någras frälsning. Men känner du, att du saknar mod och kraft dertill, så blif derifrån! Det är något widrigt att skåda en kristen på en werldslig bjudning, skämtande och pratande eller stående med glaset i hand för att afhöra eller sjelf föreslå en skål o. s. w. Sannerligen: om Herren derwid lekamligen skulle träda in genom dörren, så skulle han nödgas **blygas.** O min wän, har du icke mod att wittna, så blif borta! Det är mindre skada, om werlden anser dig ohöflig, än om du skulle bete dig så, att du måste blygas för Herren Jesus.

3. Att nu de personer, med hwilka Herren här samlades till gästabud, icke woro hans wänner, det se wi deraf, att de waktade på honom (v. 1). I huset war nemligen en wattusigtig menniska, och fariseerna misstänkte, att han skulle bota densamma och sålunda bryta sabbaten. Deri bedrogo de sig icke heller. Den som misstänker, att Herren skall hjelpa en eländig, som ser efter honom, den misstager sig aldrig. Att Herren gjorde detta, det syntes dem emedlertid wara sabbatsbrott, men att de på sabbaten waktade efter tillfälle att få anklaga honom, det räknade de icke för sabbatsbrott. Att sila mygg och swälja kameler, det war deras konst.

4. Sedan wände sig Herren till gästerna och såg, huru de foro efter att sitta främst. Då tillrättawisade han dem, sägande: Hwar och en, som upphöjer sig, skall warda förnedrad, och den sig förnedrar, han skall warda upphöjd. Derpå wände han sig med en tillrättawisning till wärden, sägande: **När du gör middagsmåltid eller nattward, bjud icke dina wänner eller dina bröder eller dina fränder eller dina grannar, som rika äro, att de icke bjuda dig igen och löna din wälgerning.** Detta låter nu mycket underligt. Men deri ligger en lärdom, hwilken wi, som äro kristna, böra taga wara på. Att i allmänhet bjuda wänner, bröder, grannar och dem, som äro rika, det förbjuder Herren icke här. Men att bjuda **för att bliswa lönad igen,** det är, hwad han förbjuder. Bland de ogudaktiga är det mer än wanligt,

att de bjuda, emedan de anse det wara sin skyldighet. De hafwa sjelfwa warit bjudna hos andra, och då tycka de, att dessa andra kunna göra anspråk på att blifwa bjudna igen. När de sjelfwa bjuda, anse de det ock såsom en gifwen sak, att de skola blifwa bjudna igen, och blifwa de icke det, så warda de mißlynta. Af detta sinne följer, att om någon af deras rika umgängeswänner förlorar sina egodelar och råkar i armod, så glömma de honom och bjuda honom icke widare. Detta werldens wäsende känner hwar och en till, och hwar och en wet äfwen, huru mycken lögn, huru många falska artigheter, huru mycket skrymteri och annat dylikt, som utmärker umgängeslifwet bland denna werldens barn.

5. Ibland dem, som tro på Kristus, är wäl i det stora hela ett sådant wäsende aflyft, dock äro icke heller de i denna del alldeles utan synd. Pröfwe hwar och en sig sjelf! Eller om du bjudit någon till dig och du sedan spörjer, att han haft en bjudning men icke bjudit dig, säg: känner du dig då icke snart stucken? Och när du bjuder, säg: är det alltid med fritt och ledigt hjerta af glad kärlek du bjuder? Eller förekommer det icke, att du bjuder den och den, emedan du anser dig **twungen** att bjuda honom, ehuru du heldst wore af med honom? Och när han kommer, som du "twungen" bjudit, är du då sann emot honom eller skrymtar du, när du helsar på honom? Pröfwa dig sjelf såsom inför Gud! Herren will gå in äfwen i wårt enskilda lif. Han will wara med och styra i alla wåra förhållanden, äfwen wid wåra bjudningar.

6. Allt hwad man gör för att blifwa lönad igen, det har i Guds rike intet wärde. Den gudaktighet, som är anlagd på lön, will Skriften icke weta af. Hon kallar den för skrymteri. Ty det är icke en gudaktighet, som uttrycker hjertats sanna förhållande till Gud, utan en gudaktighet, som uttrycker menniskans **sjelfwiskhet**, och är derför inför Gud icke en god gerning, till hwilken han kunde hafwa behag, utan en ond gerning, till hwilken han har mißhag. Huru allwarligt, mödosamt och ordentligt den gudaktigheten än må öfwas, blir hon ändå icke något annat än skrymteri. Ty den sanna gudaktigheten som kommer af själens lefwande och innerliga förening med Gud,

hon ser icke **efter lön** utan **efter Gud**, och hennes lön är att få **ega Gud.** Såsom Asaph säger: Herre, när jag dig hafwer, frågar jag efter himmel och jord intet.

7. På samma sätt förhåller det sig ock med hwarje gerning, hwarje hjelpbewisning emot näftan. Sker det **med enfald**, af ett uppriktigt och älskande hjerta, som har behag uti att hjelpa och tjena, då är det goda gerningar, som upptecknas i Guds bok och **skola följa dig efter.** Men gör du det **af begär efter lön**, då är allt genaft skämdt och kallas i Skriften icke goda gerningar. Detta är ock förhållandet med bjudningar: går det allt af kärleken och sker i Guds fruktan af ett willigt hjerta, som icke ser efter lön, utan som har sin lust uti att tjena och glädja näftan, då har Gud ingenting deremot. Han skall då sjelf wara med och wälsigna det. Men sker det af begär efter lön eller ära, sker det i öfwerflöd och högfärd och icke såsom inför hans ögon, då är allt skämdt, och Herren will icke wara med derom.

8. Detta böra wi ju allwarligen lägga på hjertat, emedan Herren will, att wi i alla förhållanden skola handla och wandra inför hans ögon. Äfwen när kristna hafwa bjudningar, kan mycket ske, som icke behagar Herren. Der kan nemligen förekomma så mycken fåfänga i klädedrägt, så mycket öfwerdåd i mat och dryck, att det icke kan behaga Herren. Kommer så dertill, att tiden tillbringas med prat och gyckel utan gagn eller uppbyggelse för själen, så är en dylik bjudning sämre än denna werldens bjudningar. Ty werldens barn weta icke bättre. Det gifwes kristna, hwilka dels genom slägtförhållanden, dels genom affärsförhållanden, dels genom sin samhällsställning anse sig pligtiga både att bjuda och deltaga i bjudningar, der allt går till på werldens wis med ätande, drickande, skålande o. s. w. De känna det wäl tomt ibland, men wanan förslöar dem, tills de icke blygas derför utan kunna wara alldeles lugna. Synnerligen är detta fallet med sådana kristna, som ifrån att hafwa warit ringa och obemärkta komma upp, winna anseende och rikedom. Den der retelsen **att komma med** och få wara med dem, som man förut betraktat såsom stående högre — den retelsen har dragit många, många kristna in i werldens garn

igen. Ty i samma mån som man lemnar den rum, i samma mån inträder werldslikställigheten. O der är en tjusning, en förfärlig tjusning, som kostat många kristna lifwet.

9. Ja men, säger du, jag kan ju omöjligt i den ställning, hwari jag är, alldeles draga mig undan. De äro många, som tala så och som tycka, att det är inskränkthet, om man icke förstår eller gillar deras ställning. Men käre, befinner du dig i den ställning, att du icke kan bete dig såsom en kristen, så öfwergif den ställningen heldre, än du skulle fortfara att stå Herren i wägen. Ty tänk, hwad hinder det måste göra, om de ogudaktiga se dig, som will wara en kristen, likwäl wandra och wara såsom en af dem, ja att de kanske om dig måste säga: "Det är icke farligt med hans kristendom, han kan wäl hafwa underliga åsigter, men han beswärar aldrig någon dermed, utan han är alldeles såsom en af oß, fastän på ett finare och anständigare sätt". O broder, du som är på wäg att indragas i denna snara, säg: ryser du icke tillbaka? Och du, som redan sitter der bunden, kanske med din förra evangeliska bekännelse i munnen, när du träffar kristna — o huru är du så fallen, du klara morgonstjerna? Det war ju en tid, då äfwen du war en enfaldig, lefwande kristen, af hwilken Herren Kristus hade ära och glädje.

10. Men äfwen der det icke går så grost till, kan mycket ändå wara att ändra och rätta. I många fall behöfde det wid de kristnas bjudningar blifwa enklare med affeende på mat och dryck och klädedrägt. Det kan synas wara en mindre wigtig sak detta, ja kanske så obetydlig, att man icke borde predika derom. Men allt, som är egnadt att pryda eller wanpryda Kristi evangelium, är af wigt, och de kristna böra icke sofwa öfwer något sådant. Det är ock ofta fallet, att de kristna kunna känna sig beswärade af det wäsende, som i denna del råder, fastän de icke hafwa mod att ändra det. Den och den har det så, och då tycker en annan, att han kan icke hafwa det sämre o. s. w. På det sättet kan det icke allenast för många blifwa alltför kostsamt att bjuda wänner till sig, utan bjudningarna förlora ock genom lyxen och öfwerflödet mycket

af den wälsignelse, som kristnas sammanwaro annars kunde medföra. Att werlden, som icke bättre wet, wid sina bjudningar har mycket att syssla med mat, dryck och kläder m. m., det må icke wara underligt. Det skall ju dagen derefter talas om, huru det och det smakade, huru den och den war klädd o. s. w. Men **kristna**, som äro på wäg till himmelen, må ju se till, att icke werldens wäsende får insteg hos dem eller tager öfwerhanden i deras umgängelse. Korteligen, äfwen i denna sak må wi akta på apostelens förmaning: Hållen eder icke efter denna werlden utan förwandlens med edert sinnes förnyelse! När de kristna äro tillsammans, må **uppbyggelsen** wara hufwudsak samt mat och dryck bisak, på det att deras sammanwaro må uppfylla dem med ny kärlek, nytt mod, ny kraft men icke lemna efter sig tyngd i hufwudet, oreda i magen och tomhet i hjertat. Detta är wigtigare, än mången tror. Ty för en kristen är hwarje förspilld dag en oersättlig förlust. Man har förspillt det, som Gud hade gifwit till gagns, och det är synd, det bör bekännas såsom synd och afläggas såsom synd. Äfwen i denna del gäller det att wandra i ett nytt lefwerne.

11. Men Herren gifwer widare ett bud, som nästan ingenstädes efterföljes. Han säger nemligen: **När du gör gästabud, kalla de fattiga, sjuka, halta och blinda.** Det är, som trodde ingen, att Herren menar, hwad han säger i dessa ord. Att man förbarmar sig öfwer en fattig, så att man gifwer honom en skärf, det förekommer nog, men hwem gör **gästabud** för de fattiga? Och dock säger Herren, att man skulle göra det; och han menar just, hwad han säger. Att bortförklara ordalydelsen för att få fram en andemening, som icke står skrifwen i ord, det duger icke. Alltså: Herren will, att man skall hålla fattigbjudningar. Och hans wilja bör wara oss nog.

12. Det är de fattigas och eländas lott här i werlden att blifwa förgätna och föraktade. Ofta få de gå ute i regn och köld, hungriga och nakna, blickande in genom fönstren till rikt upplysta boningar, der kalas hållas, hwilkas kostnad skulle kunna göra ofantligt många fattiga lyckliga samt draga ned mycken wälsignelse öfwer den, som till de eländas tjenst anwände en lika stor

ſumma. Sådant kan Herren icke tycka om. Han är de fattigas wän, de eländas, de lidandes wän, och han will hos ſina lärjungar finna ſamma ſinne. De fattiga känna ſig ofta tillbakaſatta — och de äro det ju äfwen — blir någon af dem rik, ſå bemötes han genaſt annorlunda. Men i Kriſti rike bör det icke ſå wara. Herren gör ingen ſkilnad. Och Jacob ſäger: Mina bröder, hållen icke före (d. ä. menen icke), att tron på Jeſus Kriſtus, wår Herre, kan lida perſoners anſeende (d. ä. att man har anſeende till perſonen). Ty om uti eder förſamling komme en man med en guldring och med en herrlig klädnad, komme ock en fattig i ſnöplig klädnad; och I ſågen på den, ſom hade den herrliga klädnaden, och ſaden till honom: "Sitt här wäl!" men ſaden till den fattige: "Stå der!" eller: "Sitt här wid mina fötter!" och betänken det icke rätt utan warden domare och gören en ond åtſkilnad. Hören till, mina kära bröder, hafwer icke Gud utwalt de fattiga i denna werlden, de der woro rika på tron och arfwingar till riket, ſom han lofwat dem, ſom honom älſka. — Detta är ju tänkwärda ord, hwilka dock mycket litet betänkas. Gud gifwe oß hjerta för allt hans ord. O huru långt äro wi icke ifrån att wara helt löſa från werldens wäſende.

13. Emedan de fattiga ofta äro efterſatta och miß-aktade, äro de ock ofta förſagda och mißtrogna. De behöfde ſå wäl, att någon, ſom är bättre lottad, omhuldade dem, icke blott nödtwungen och med mulen uppſyn räckte dem en liten hjelp utan warkunnade ſig öfwer dem, omhuldade dem och wiſade wänlighet emot dem ſamt glädje uti att kunna bereda dem något godt. Och hwem ſkulle göra detta om icke de kriſtna. Men **gör** du det? Man kan ofta med ſå ofantligt litet göra den fattiga glad och lycklig. En tiondedel af, hwad ſom behöfwes för att kunna göra **en** rik till nöjes, kan ſtundom wara nog för att bereda tio fattiga rätt mycken glädje. Man hörer ofta klagas, att de fattiga äro otackſamma, och i många fall är wäl denna klagan ſann. Men ofta beror deras otackſamhet derpå, att de, ſom hjelpa dem, göra, hwad de kunna, för att göra ſin gåfwa förödmjukande och tryckande för dem. En ſkärf, många gånger wänd och tummad, innan den kommer ur

händerna, åtföljd sedan af knot öfwer de många fattiga samt gifwen med sådana åtbörder, att den fattige känner, att han skulle göra sin gifware en tjenst med att aldrig komma igen — o min wän, undra icke om sådan hjelp icke fyller den hjelptes hjerta med glädje och tacksamhet. Det är en till, som icke tackar för sådan hjelp, och det är — Gud.

14. Derför gäller det äfwen i denna del att wara Guds efterföljare. Han omhuldar de fattiga och har glädje i att hjelpa dem och will, att du med hans sinne skall gå honom tillhanda. De fattiga hafwa ock behof deraf. Tänk, huru det kan glädja en fattig, att en kristen, som i werldslig mening är något för mer än han, blott ingår i hans koja, talar med honom om hans omständigheter, funderar med honom, huru han bör ställa det, gifwer hans barn en skorpa eller twå o. s. w. Bara det kan wara nog för att sprida glädje i det huset för flere dagar. Och tänk då, huru mycket godt du skulle kunna göra, om du engång gjorde gästabud för de fattiga, om du samlade dem och deras barn jemte några af dina egna wänner, och du undfägnade dem — icke såsom en förnäm almoseutdelare utan såsom en wän, som ser några kära wänner hos sig — talade wäl med dem, sade dem ett godt Guds ord, gåfwe dem ett godt råd, smekte och uppmuntrade deras barn o. s. w. O huru många, som nu äro fallna, skulle icke kunna på den wägen upprättas! Det kan wara godt att komma till de fattiga såsom en almosegifware, såsom en predikant och dylikt, men att komma såsom en, **som har hjerta för dem**, det är aldra bäst. Ty så plägar Herren Gud komma.

15. Men här möta nu hindren. Många kristna hafwa ju så fina rum, så dyrbara möbler och mattor, att de för deras skull icke kunna göra, såsom Herren will. O min wän, känner du ingen blygsel? En fläck på din matta skulle då wara wärre än den fläcken, som heter olydnad mot Gud? Men låt nu wara, att du för de fina rummens skull icke kan. Har du råd att ha så fina rum, då har du alltid råd att annorstädes skaffa rum, när du skall göra gästabud för de fattiga. Ett sådant gästabud med hundra gäster skall icke behöfwa kosta dig så

mycket som ett af de gästabud, hwilka du annars håller för tio gäster. Och de medel, som behöfwas dertill, gå otroligt lätt att skaffa. Du skall för deras anskaffande icke behöfwa widkännas någon utgift alls. De kunna skaffas på twå sätt. Det ena sättet är, att du underlåter engång att bjuda dina wänner och bröder och grannar, som äro rika. Dermed inbesparar du alltid medel för att i stället bjuda de fattiga. Men om du detta icke kan, så finnes ett annat sätt, som är lika bra. Inskränk nemligen öfwerflödet wid de gästabud, som du håller för dina wänner. Utan mycken ansträngning skall du kunna upptäcka, huru dessa gästabud skola kunna göras så mycket enklare, att du får medel nog till öfwers för att med ett gästabud glädja de fattiga och — Herren. Will du derjemte försaka något i ditt hwardagliga lif t. ex. i klädsel och grannlåt, will du inbespara, hwad du nu till din kropps skada förtär i tobak, cigarrer, öl m. m., så skall du med mycken lätthet kunna utan någon förökning i dina utgifter göra en fattigbjudning då och då.

16. Ja men, säger du, jag brukar aldrig något sådant der, som jag kunde lägga bort; jag röker, snusar, tuggar icke; ser jag mina wänner, då sker det så enkelt, som möjligt är o. s. w. O min wän, så mycket bättre. **Då har du allaredan besparingar inne, som kunna anwändas.** Många dina likar förtära i tobak kanske femtio eller hundra kronor om året. Det har du således inbesparat, och har du gjort det redan under många år, så har du rätt mycket att anwända både för fattigbjudningar och annat, som Herren will, dereft du icke gjort af dermed på något annat sätt emot Herrens wilja. Räknar du sedan på allt det andra, som du med din och din familjs enkelhet inbesparat, så har du **mycket** qwar. En blind qwinna kom engång och lemnade en missionär en för hennes omständigheter owäntadt stor summa penningar. När hon blef tillfrågad, huru hon hade kunnat skaffa dem, swarade hon, att penningarna utgjorde den summa, som ljusen skulle hafwa kostat henne under wintren, ifall hon warit seende. Nu war hon blind, hade derigenom lärt sig arbeta i mörkret och hade derför ljuspenningarna öfwer. O min wän, du har kanske, om du räknar så,

rätt mycket tobakspenningar, kaffepenningar, lyxpenningar och andra penningar öfwer — och hwart taga de wägen? Men **har** du dem icke redan till öfwers, så kan du när som helst börja göra dig ett öfwerskott för Herrens räkning. Eller hwad? Sparar du någonsin något för att kunna gifwa åt Herren? Tänker du, när det gäller att köpa något, som är öfwerflödigt, eller att göra ett gästabud för dina wänner, tänker du då någonsin så här: Jag måste se till, att jag icke tager mig så nära, att jag icke har något qwar, när **Herren** kommer och **will** hafwa något af mig? Gud känner ju dina tankar, och honom må du swara.

17. Ja, säger du kanske, min tobak kostar mig femtio kronor om året — jag will anwända motswarande femtio kronor efter Herrens wilja, men tobaken anser jag det icke wara mig förment att fortfarande begagna. Nuwäl, du har således råd att med bibehållande af tobaken offra femtio — d. w. s. om du lägger bort tobaken, kan du då få femtio till. O min wän, med hundra kronor kunde du glädja många elända. Utför mången fattig menniskas kind rinna nu bittra tårar, hwilka du med dina hundra kronor kunde förwandla till rökoffer, som skulle behaga Herren wida mer än den rök, som nu utgår af din mun. Och detta gäller icke blott tobak utan äfwen allt annat öfwerflöd. — Men du känner dig kanske redan ledsen och frågar: hwar skulle det stadna, om wi började granska allting på det sättet? Nuwäl, wi wilja swara: Här är icke fråga om att pålägga band; nej frågan är, **huru mycket din kärlek till Herren förmår.** Och wi hafwa blott welat wisa dig **sätt och utwägar att skaffa penningar,** ifall du will lyda och tjena Herren, men icke will för hans tjensts skull öka dina utgifter.

18. Det berättas, att en egenmäktig romersk kejsare en gång befallde en biskop uti en stad att genast taga fram kyrkans alla klenoder och öfriga dyrbarheter, hwilka kejsaren ämnade tillegna sig. Den fromme biskopen gick straxt bort, hopsamlade alla den kristna församlingens fattiga, hade dem inför kejsaren och sade: "Dessa äro wår kyrkas klenoder." Gud gifwe oß sådana ögon! Wårt

förhållande till de fattiga beror alldeles uppå, huru wi betrakta dem.

19. Men wi återkomma till det, hwarom texten egentligen handlar, neml. bjudningar för de fattiga. Der man gjort sådana bjudningar, der hafwa de wisat sig wara af stor wälsignelse. Sådana fattiga och elända, som wisat sig annars nästan oåtkomliga, hafwa dock blifwit åtkomliga, när man "gjort gästabud" för dem. De hafwa då willigt samlats, och man har fått tala med dem, och många hårda hjertan hafwa derigenom blifwit uppmjukade. Många förlorade söner och döttrar hafwa just genom sådana tillfällen fått i sina hjertan det stygn, som förmått dem att wända om och gå hem till sin himmelske Fader. Tänk, om äfwen du skulle i Herrens namn försöka en sådan bjudning! Det kan ju icke skada att äfwen i detta stycke lyda Herren. Gör ett försök. Det skall kanske uppmuntra dig att göra ett till!

20. Men att du icke skulle förlora derpå, att du äfwen häri lydde Herren, det säger han bestämdt, då han tillägger: **Och salig är du, ty de förmå icke löna dig igen.** Det will med andra ord säga, **att då får du något att fordra.** När du bjuder dina wänner, som äro rika, då bjuda de dig igen, och dermed är din gerning betald och qvitterad. Men när du bjuder de fattiga och elända, då får du en fordran icke hos dem men hos deras förmyndare och borgesman, neml. Gud. Och på den fordran har du i hans ord den aldra wissaste inteckning. Salig är den, som har många sådana fordringar för sin och sina arfwingars framtid.

21. Men, säger du, när får jag då betaldt? Herren swarar här: **Dig warder igen lönt i de rättfärdigas uppståndelse.** Således: det kan wäl hända, att du icke får lönen här i lifwet, men nog händer det wanligen, att man får någon del redan här, fastän man sällan ser upp med ögonen, så att man märker det. Dock ehwad du får mer eller mindre här — den något spar, han något har — så får du då ut alltsammans i de rättfärdigas uppståndelse. Herren glömmer icke, hwad du i hans namn har gjort. Om dem, som i domen stå på Herrens högra sida, nämnes wisserligen, att de sjelfwa

glömt, hwad de gjort, men Herren påminner dem derom sägande: Jag war hungrig och I gåfwen mig äta, jag war törstig och I gåfwen mig dricka o. s. w. När du har att fordra af menniskor, då måste du sjelf bokföra och hålla reda på dina fordringar, men hwad Herren är skyldig, det håller han sjelf reda på. Hwad du i den delen glömmer, det kommer han ihåg. Den, som har affärer med Herren, slipper derför allt beswär med bokföring och all oro för förlust.

22. Den som gifwer den fattige, han lånar Herren. Så säger Guds ord. Och den som lånar Gud, han behöfwer alls icke wara rädd för att förlora. Derför säger Paulus: Gören wäl och lånen, förhoppandes der intet utaf. Det kommer igen. Gud will aldrig wara någon något skyldig. Ja, det står: Saliga äro de döde, som i Herren dö, ty Anden säger, att de skola hwila från sitt arbete, och deras gerningar följa dem efter. Hör: de komma efter. En bägare kallt watten, i Jesu namn gifwen, skall icke blifwa utan sin lön. Derför förmanar Paulus sägande: Waren faste, owikelige och rike i Herrens werk alltid, wetande, att edert arbete är icke fåfängt i Herren. Will du för hans skull wårda dig om de fattiga, offra något för de fattiga, lida något, försaka något för de fattiga, nog kan du wara wiß, att det kommer igen. Hwad du i den delen gör, behöfwer du icke räkna såsom osäkra fordringar.

23. När Herren säger: De rättfärdigas uppståndelse, så syftar han på sin återkomst och de trognas i sammanhang dermed skeende uppståndelse. Derom säger Paulus i 1 Cor. 15: 22 f.: Såsom alla dö i Adam, så skola alla i Kristus lefwandegöras, hwar och en i sin ordning: förstlingen Kristus, sedan de, som Kristus tillhöra, wid hans återkomst o. s. w. I 1 Thess. 4: 16 omtalar ock Paulus, att wid Herrens återkomst skola de i Kristus döde uppstå först. I Matth. 24: 31 säger Herren, att han wid sin tillkommelse skall sända änglar för att från de fyra wäderstrecken insamla hans utkorade. Huruwida nu de orättfärdigas uppståndelse är att wänta omedelbart derefter, eller någon tid dröja, det lemna wi derhän. Så mycket weta wi, att de orättfärdiga också skola

uppstå, såsom Paulus säger i Apostlag. 24: 15 och på många andra ställen. Men att de rättfärdigas uppståndelse skall ske före de orättfärdigas, det säger Skriften bestämdt. Och då skola lärjungarna allesammans få uppskära utan återwändo, hwad de här hafwa utsätt.

24. Ja men, säger du, huru skall jag detta förstå? Skriften säger ju, att wi icke må göra godt med afseende på lön. Herren säger ju ock, att de wingårdsarbetare, som pockade derpå, att de hade burit dagens tunga och hetta, skulle få, hwad de hade förtjenat och icke widare. Hwarför framhåller då Skriften lönen, på samma gång hon warnar för begäret efter lön? Swar: Gud behandlar i Skriften sina barn, alldeles såsom en fader på jorden behandlar sina. En jordisk fader will wisserligen icke, att barnen skola tjena honom af begär efter lön, och göra de det, så misshagar det honom mycket. Men det hindrar honom icke, att han för dem framhåller en lön, när han ser, att de af hjertat äro williga till hans tjenst. Och han tillåter dem gerna, att de då tänka på och glädjas åt lönen, såsom det heter om Mose, att han såg efter lönen, och såsom Paulus om sig betygar, att han jagade efter lönen, som förehölls honom ofwanifrån. Lönen är då icke det, som beweker dem att tjena, men när de genom nåden redan äro williga dertill, så förehåller Skriften dem lönen för att sporra dem desto mer och hjelpa dem, alldeles såsom en fader gör med barnen. Det se wi, när Paulus liknar de kristna wid dem, som löpa på wädjobanan, och säger: Alla löpa de, men en får lönen; löpen, så att I fån den! Sammalunda när han till de kristna i Korinth säger: Waren faste, owiklige och rike i Herrens werk alltid wetande, att edert arbete är icke fåfängt i Herren (1 Kor. 15). Der och på många andra ställen förehåller han dem lönen icke för att genom densamma uti dem skapa en willig ande utan för att sporra den williga ande, som nåden redan har skapat uti dem, sporra den till desto ifrigare kamp mot synden, werlden, döden och allt, som will förhindra loppet.

25. Många kristna äro rädda för att tänka på eller tala om någon lön. Men det är bestämdt icke rätt. Ty

hwarför skulle då Kristus och hans apostlar så ofta hafwa talat derom och uppmuntrat de kristna dermed? Om du är rädd för egenrättfärdighet och löneſjuka, så är det godt. Om sådan räddhåga må du ock bedja. Men aldrig är det rätt att söka undwika ett ondt derigenom, att man förbiser, hwad Skriften derom framhåller. Ty hwad Skriften framhåller, det framhåller hon oß till hjelp, och wi behöfwa förwisso all den hjelp, wi kunna få. Derför får du wißt både tänka på och glädjas åt lönen, och om du känner, att tanken på lönen, som förehålles ofwanefter, sporrar dig till mer flit, gör dig hurtigare och uthålligare i godt werk o. s. w., så behöfwer du alls icke anse dessa goda werk för skrymteri utan får förwisso wara glad deråt, att de behaga Gud. Om Kristus och apostlarna hade ansett sådana gerningar för skrymteri, så hade de ju gjort mycket illa, när de med framhållande af lönen sporrade de kristna dertill. Tänk när Herren säger: glädjens och fröjdens, ty eder lön är stor i himmelen! Och åter: Den som annammar en profet i en profets namn, han skall få en profets lön; den som gifwer en lärjunge en bägare kallt watten att dricka, han skall ingalunda mista sin lön o. s. w. Har Herren talat så, då böra wi låta hans ord wara omäſtrade. Han är i alla fall den pålitligaste själasörjaren.

26. Huru andliga wi än må wara, är dock köttet trögt och ligger anden i wägen. Köttet älskar sitt och söker sitt. Gäller det derför att något offra för Herren, straxt kommer köttet med sina beräkningar, will gerna förhindra detta offer eller förminska det. "Du kan behöfwa dessa penningar sjelf, du är utan det och utan det, du har nyß gjort den eller den förlusten" o. s. w. — så låter det då i hjertat. Der måste den williga anden utstå en hård kamp, och på det att han måtte öfwerwinna köttet, kommer Gud med ordet om lönen och säger: "Låt icke förwilla dig, såsom wore det bortkastade penningar, hwad du för min räkning utgifwer, nej, allt hwad du gifwer ut, skall komma igen med dryg ränta." Ju mer nu anden gifwer akt på detta Guds ord, desto mindre få köttets inwändningar att betyda. Ordet om lönen är alltså för anden ett wapen emot köttets trög-

het. Försummar man att begagna detta wapen, blir man snart af köttet öfwerrumplad. Ofta händer det, att en kristen under ett evangeliskt föredrags åhörande kan känna sig i anden willig att till kollekten lägga så och så mycket, t. ex. tio kronor. Men under wägen från bänken till dörren får han så mycket att göra med köttet, att när han skall lägga sin skärf i kollekten, har han kanske prutat till fem eller ändå mindre. Si, hade han nu tagit ordet om lönen till hjelp, så hade han slagit köttet. Men det försummade han och blef derför sjelf slagen. Sådant plägar ock efteråt werka ondt samwete samt förtaga den glädje, man hade af ordet. Och det är förlust.

27. Det är wisst, att den, som, när han gör godt, endast drifwes af begär efter lön, är en farise och ingen kristen. Många tusen menniskor bedraga sig ock, tänkande, att de med sina goda gerningar skola intaga himmelen. Men der redan ett hjerta är på nytt födt, willigt och böjdt att tjena Gud, der behöfwes ofta ordet om lönen till hjelp för att sporra till ifwer och uthållighet, såsom wi ofwan sagt. Det har Herren sett och derför begagnar han så ofta det ordet. Wisst wore det bättre, om de kristna utan den sporren wore lika ifriga och uthålliga i goda werk. Men när nu engång köttet är sådant, som det är, så är det ju godt, att Herren med den sporren kommer de sina till hjelp. Den, som är fader eller moder, wet wäl, att man ofta måste gå till wäga på samma sätt med sina egna barn. Derför, hwad du kan, det gör för Herren. Han skall rikligen löna dig det.

28. När nu de, som sutto wid bordet, hörde, hwad Herren sade, utropade en af dem: **Salig är den, som äter bröd i Guds rike.** Af Herrens swar kunna wi förstå, att denne mannen icke war någon troende, utan att han endast tänkte, att der i Guds rike skulle blifwa ett lekamligt gästabud, der alla judar skulle sitta till bords med Abraham, Isak och Jacob. Men emedlertid war det en stor sanning, som låg i hans ord. Herren liknar nemligen sjelf Guds rike wid ett gästabud och ett bröllopp. Uti detta rike skall wara en ewig och fullkomlig glädje. Der skall ingen synd mer wara och ingen wärk

och ingen död, ty allt det gamla är förgånget. Hela werlden och hela jordelifwet skall då ligga bakom oß med alla sina lidanden, qwal, synder och fröjder — allt skall då wara dödt och begrafwet, och Guds folk skall omkring det slagtade och uppståndna Lammets tron njuta en ewig, owanskig glädje. Der skola inga tårar mer wara, inga suckar, ingen klagan, inga förluster, inga bekymmer ware sig af synder eller af annat. Glädjen skall i ewighet af ingenting störas.

29. Salig är då förwisso den, som skall sitta till bords i det riket och äta det lefwande brödet! Om en menniska här på jorden förwärfwar hela werlden, o hwad eger hon då? Ingenting, ingenting. Alla sina hus och hemman och fabriker och penningar skall hon lemna, och då tänk, om hon ingenting eger i himmelen! Här har hon kunnat med den rike mannen hålla dyrbara och präktiga gästabud, men då skall hon förgäfwes i helwetet och pinan ropa efter en droppe watten till att swalka sin tunga. Tänk, tänk huru olyckligt att ega allt sitt på jorden och ingenting ega i himmelen! Deremot är det en owändlig sällhet midt under allt lidande och elände här, att hafwa ett arf i himmelen — ingenting här, allting der! Sådant drager hjertat uppåt; sådant gör hjertat gladt redan här. Ty det hjerta, som har alla sina skatter i himmelen, och som derför flitigt umgås i himmelen — ett sådant hjerta har mycken glädje. Men den som har sin skatt på jorden och derför sitt hjerta på jorden, han har aldrig någon riktig glädje. Tomt, dyster, oroligt är hans lif, och när han lemnar allt, har han ju ingenting i himmelen. Gråt och tandagnislan är enligt Herrens ord hans lott.

30. Men hwem är då den, som skall äta bröd i Guds rike? Skriften swarar: Hwar och en som tror på Jesus. Här gäller ingen annan åtskilnad än denna: Tro eller icke tro på Jesus. Orsaken dertill är, att Gud gifwit denne Jesus men ingen annan åt werlden till en frälsare. Allt, hwad menniskor annars försöka för att ingå i Guds rike, är förgäfwes och slutar dermed, att de finna porten stängd. Syndernas förlåtelse, lif och salighet — allt är det bundet wid denne Jesus allena, så att utom honom

är idel synd, förbannelse och död. Will du derför en gång äta bröd i Guds rike, så öfwergif alla andra wägar och wänd dig till Herren Jesus! Jag är wägen, säger Herren, ingen kommer till Fadren utan genom mig. Derför säga wi: Salig är den, som tror på Jesus, ty han skall äta bröd, det lefwande brödet, i himmelen, der Herren Gud sjelf bor.

31. Gud är mycket angelägen derom, att syndare måtte warda saliga. Det är för syndare han upprättat sitt rike, det är ock syndare han kallar till detta rike. Wid bordet i det riket sitta inga andra än sådana, som engång warit syndare. Hans bjudning är fri. Den utgår till alla. Wänden eder till mig, alla werldens ändar, så warden I saliga! säger han. Publikaner och skökor, fariseer och skriftlärda — för alla står hans dörr öppen. Och priset för ingåendet är detta: utan penningar och för intet. Nuwäl, säger han, alla I, som törstiga ären, kommen hit till watten, och I, som icke penningar hafwen, kommen hit, köpen och äten utan penningar och för intet. Så otroligt det låter, är det ändå sannt. Dörren är öppen, wägen är fri, alla syndare, äfwen de djupast förfallna, äro bjudna, och de samma göra Gud och hans änglar glädje. Här är intet anseende till personen; ingen behöfwer för sin owärdighets skull blifwa tillbaka. Nej här är ett rike, der de främsta blifwa de ytterste och de ytterste de främsta. Gud warc lof! Stån upp, alla förlorade söner och döttrar, stån upp och gån in, så warden I saliga!

O Herre Gud, wi bekänna, att wi hafwa syndat, mycket syndat. Förlåt oß wåra synder och gif oß ett nytt sinne. Fräls oß från girighet och högfärd, öfwerflöd och fåfänga! Gif oß en rätt kärlek till de fattiga! Hjelp oß att börja lyda dig i alla stycken! Och sist när wi skiljas hädan, gif oß en salig ingång i din herrlighets rike för ditt namns skull genom din Son, wår Herre Jesus Kristus. Amen.

N:o 50.

Kristi Förklaring.

Text: Matt. 17: 9—13.

När de gingo ned af berget, böd Jesus dem och sade: Sägen för ingen denna synen, till deß menniskans Son är uppstånden från de döda, o. s. w.

---

1. Hwad här berättas, tilldrog sig omedelbart efter Kristi förklaring. Lärjungarna, nemligen Petrus, Jakob och Johannes, hade sett Mose och Elia talande med Herren, och denna syn war det Herren åsyftade, när han sade, att de icke skulle omtala densamma, förrän han war uppstånden från de döda. Hwarför Herren icke wille, att synen skulle omtalas förut, det kunna wi icke weta. Möjligen skedde det derföre, att han wäl wißte, att ingen skulle kunna förstå deß egentliga betydelse. Lärjungarna woro nemligen ännu fulla af köttsliga tankar om honom och hans rike. Först sedan han war uppstånden, kunde de fatta, att hans rike icke skulle wara af denna werlden.

2. Af detta hafwa wi en god lärdom att hemta. Herren umgås med sina lärjungar såsom en god läromästare, hwilken icke kan säga dem allt på en gång utan meddelar dem sanningen så småningom, alltefterson de kunna bära densamma. Lärjungarna woro mycket fulla af fördomar och till följd deraf mycket oläraktiga, men Herren hade fördrag med dem och tänkte, att det wäl blef bättre. Wille han icke hafwa fördrag med de fåkunniga och oläraktiga, så måste han blifwa utan lärjungar. Men nu har han fördrag med dem och leder

dem så småningom till sanningens fulla kunskap. Lärjungarna äro ock lärjungar icke derför, att de äro fullärda, utan derför att de hålla på att lära. Deraf kunna wi äfwen förstå, att lärjungaskapet icke hänger på en mer eller mindre fullkomlig kunskap, utan att hwar och en är lärjunge, som håller sig intill Kristus för att lära af honom. Du kan wisserligen wara mycket okunnig och ändå wara lärjunge. Att den och den saken eller läran är oklar för dig, det skall icke förderfwa din själ. Hade man efter wåra böcker börjat examinera lärjungarna wid det tillfälle, som här omtalas, så hade de förwisso stått sig slätt. Men Herren räknade dem likwäl såsom lärjungar, emedan de höllo sig intill honom och wille lära af honom. När du alltså märker, att du är okunnig och icke wet, huru det är med den eller den saken, så håll dig äfwen du intill Herren Kristus och säg: "Herre Jesu, underwisa mig och lär mig, ty jag är okunnig"! Ty att sålunda wilja lära af Kristus, det är att, såsom wi nu sagt, wara hans lärjunge. I en skola räknas de, som sitta i lägsta klassen, såsom lärjungar, lika wäl som de, som sitta i den högsta, och det händer ofta, att sådana, som sitta i lägsta klassen, winna mer pris än sådana, som sitta i den högsta, icke derför att de förstå eller weta mer, utan derför att de såsom lärjungar äro bättre. Det rätta lärjungasinnet är mer wärdt än alla kunskaper.

3. Men förstår du nu detta, så se till, att du tillämpar det icke allenast på dig sjelf utan ock på andra, som äro okunniga eller fara wilse i kunskapen. När man träffar någon sådan, så går det lätt att tänka: "Huru kan denne wara en lärjunge, som icke har reda på det eller det?" Men låt icke förwilla dig, utan om du finner, att han har lärjungasinne, så att han gerna will lära af Kristus, så akta dig för att döma honom. Det är omöjligt, att alla skulle i denna tiden komma till samma insigt, men hwad som är wisst, det är, att hwar och en, som, så att säga, går i skola hos Kristus, är hans lärjunge och ögonsten, om hwilken han på det aldra trognaste låter sig wårda. Nog blir det någon råd med kunskapen, allenast lärjungasinnet finnes. Det är falskhet i anden men icke felaktighet i kunskapen, som af-

skiljer menniskor från Kristus. När kristna tillföljd af något mörker, hwari de råkat, äro så förwirrade, att de ingenting wisst weta, så äro de dock lika säkert lärjungar, som då de förstå allting ljust och klart. Att sönderslita sitt hjerta och ängslas, såsom wore det owisst, om man kunde få wara Guds barn, när man icke förstår den eller den läran, det är mycket dåraktigt. Tacka Gud för hwad du förstår, och när det är något, som du icke förstår, så säg: "Fastän jag icke förstår detta, så förblifwer jag likwäl wid dig, Herre." Och om det är något, som din broder icke förstår, men som du förstår, så underwisa honom; och om din underwisning icke genast går in i hans hufwud, så gör som Herren, haf tålamod och bida, tills han förstår dig bättre; och om det dröjer länge, så haf tålamod länge! Så plägar Herren Jesus göra med dig sjelf, och gjorde han det icke, så wore du längesedan förgången.

4. Att Herren kallar sig menniskans Son, dermed will han framhålla, att han är en sann menniska alldeles såsom en af oss. Han har blifwit menniska för wår frälsnings skull. Af begynnelsen war han i Guds skepelse, Gud jemlik; genom honom, såsom Guds Son, är allting skapadt. Men när det för wår frälsnings skull behöfdes, aktade han icke för rof att wara Gud jemlik utan förnedrade sig sjelf och blef menniska, ja wardt lydig allt intill korsets död. Han är såsom menniskans Son blifwen wår broder, genom lidande och frestelse gjord till en fullkommen salighetshöfding, hwilken kan till ewigt lif hjelpa alla dem, som lida och frestas. Af allt, som tilldragit sig i himmel och på jord, är ingenting större och herrligare än det, att Guds Son blifwit en menniskas Son för att frälsa menniskor, samt att han gått i döden för det werket. "Från djup och till djup i Guds ewiga råd, serafen ej skådar ett under af nåd, mer stort och mer herrligt än detta." O, har Guds Son för min, just för min frälsnings skull blifwit en menniskas Son, då will jag icke weta af någon annan frälsningsgrund än honom.

5. När nu de tre lärjungarna hörde, hwad Herren sade, swarade de: **Hwarför säga då de skriftlärda, att Elias**

måste komma tillförene? Af dessa ord förstå wi, att de skriftlärda såsom bewis, att Jesus icke kunde wara Kristus, bland annat framhållit det, att Elias ännu icke kommit, hwilken dock måste enligt profetians wittnesbörd gå före Kristus. Detta war ock en inwändning, emot hwilken lärjungarna icke kunde reda sig. Derför begärde de nu af Herren Jesus att få weta, huru det förhöll sig med denna sak. Si det war rätt gjordt. De tänkte icke så: efter wi icke kunna reda oß mot denna inwändning, så låta wi Jesus fara. Nej, utan i stället wände de sig till honom för att hemta upplysning. Lär nu häraf äfwen du, hwad du bör göra, när de, som äro fiender och stå dig emot, förwirra dig med alla sina klyftigheter. Gå till Herren Jesus och bed om ljus! Och när du i ordet ser, huru han talar, så blif stadigt derwid och låt dig icke rubbas. Jag talade en gång med en from jude om Jesus. Under samtalet frågade jag, hwad alla dessa besynnerliga stadgar skulle wara till, under hwilka de trälade. Derpå swarade han: Det weta wi icke, men wi weta, att wår Gud har sagt, att wi skola så göra. Dessa ord blefwo mig en skön lärdom. När du wet, hwad Gud har sagt, så låt dig icke rubbas af det, som menniskor säga. Och när menniskor säga något, som bekymrar dig, så skynda till Herren och fråga efter hans ord. Det skall lära dig sanningen. Utom ordet är idel willfarelse. Alla menniskors tankar måste böja sig för det, som står skrifwet i lefwande Guds ord.

6. På deras fråga swarade Herren: **Elias skall ju komma och återställa allt.** Han förnekade icke sanningen af de skriftlärdas ord. Sanning är sanning, eho den wara må, som säger den. Men Herren tillade: **Elias har redan kommit,** och hwem han menade, derom heter det längre ned, att lärjungarna förstodo, att han talade om Johannes döparen. Af Lukas evangelium weta wi ock, att när ängelen förebådade Johannes födelse, sade han, att Johannes med Elias ande och kraft skulle gå före Herren. Allt Guds ord går i fullbordan. Man behöfwer aldrig wara orolig, att Gud skall brista i något, som han har lofwat. Är det ock något ord, som man icke riktigt förstår, så behöfwer man icke bortförklara det. Nej,

Gud reder sig nog, med hwad han sagt. Låt du bara ordet stå, som det står, och lägg ingenting derin och tag ingenting derifrån! Ty om du det gör, skall det blott bringa dig skam. Det är en outsäglig trygghet att få läsa Guds ord så, som det står, och hwila wid det, som står. Guds ord gifwer hjertat den rätta wißheten. Förstår jag icke allt på en gång, så må jag wänta. Det skadar aldrig att wänta. De, som wänta efter Herren, skola få ju mer och mer ljus och kraft.

7. **Men de kände honom icke**, säger Herren. Att Johannes war en owanlig man, det insågo de nog, men att han war Elias, det wißte de icke. När de frågade honom, hwem han war, så swarade han, att han war den ropande röst, om hwilken Esaias talat. Men det trodde de icke. Ibland folket funnos wäl åtskilliga, som trodde det, och hwilka derför annammade Johannes wittnesbörd om Jesus, men bland de fariseer och skriftlärda war det nästan ingen, som trodde. Ja de sade ju om honom, att han hade djefwulen (Matth. 11: 18). De woro nu en gång så befäste i sina egna sinder, att de icke kunde tåla, att någon kom och sade något annat. Som de sade, så måste det wara rätt och gälla intill werldens ände. Kom någon med något annat, så hette det genast: "Så länge har nu werlden stått och så många heliga hafwa lefwat och dött och trott som wi, och nu måste hela denna gamla bepröfwade lära wara falsk och du ensam på werldens ände hafwa sanningen. Wore det rimligt, att Gud skulle låta sitt folk fara wilse så lång tid?" Att Johannes kunde wisa på Skriften, det bekom dem intet. Nej, då hette det: "Menar du då, att ingen före din tid kunnat läsa Skriften?" Således måste Johannes predika i ödemarken i dubbel mätto, till deß han ändtligen måste lemna sitt hufwud åt bödeln. Under tiden war han emellertid Elias och den störste af alla, som någonsin bliwit födda af qwinnor.

8. Det är underligt men på samma gång trösteligt att se, huru Herren äfwen i fordna tider har ledt sina heliga. Alltid har han gjort werlden bitter för dem, så att de aldrig kunnat känna sig riktigt hemmastadda här. Skådar man på Johannes döparen, på profeterna

och andra, så wore man frestad att tycka, att Gud icke hade bort behandla dem så hårdt. Ebreerbrefwet omtalar, huru helgonen i gamla testamentet lidit spott och hudflängning, bojor och fängelse, huru de blifwit stenade, sönderhuggna, genomstungna, döda för swärd, huru de gått i fårskinn och getskinn, fattiga, trängda och bedröfwade, huru de gått eländiga i öknar och i berg och i skrefwor och i jordkulor. Se wi ock på dem, som, menskligt att tala, haft det bäst, så hafwa de haft det allt annat än bra. Abraham war alltjemt en fremling, Isak hade bittra sorger af sina barn, Jakob sammalunda, så att han war färdig att dö af bekymmer och sorg. Job måste förlora allt, hwad han egde. David led ofta en sådan nöd, att hans klagopsalmer i alla tider gifwit helgonen ord att utgjuta sin klagan med. Korteligen: Gud har alltid ställt det för sina heliga så, att de måst känna, att de warit fremlingar här.

9. Men att han så gjort, det förklarar apostelen så här: **Werlden war dem icke wärdig.** Han ämnade dem något bättre, än hwad werlden kunde gifwa, och derför måste han se till, att de aldrig fingo nog för sina hjertan i werlden. Hade de fått nog för sina hjertan i werlden, så hade de snart blifwit försoffade och förgätit det himmelska fäderneslandet. Gud hade nog kunnat gifwa dem idel fröjd, framgång och lycka i werlden. Men om dermed deras hjertan hade blifwit dragna ned i werlden, hwad hade de då wunnit? Nu hade han bättre ting förwarade åt dem, och dem sjelfwa förwarade han genom nöd och swårigheter för dessa bättre ting. Det gjorde, att han ofta såg hård ut, fastän han aldrig war hård. Werlden war dem icke wärdig, det war hela saken. Om de någon gång sträckte sina händer ut efter något, som tillhörde werlden, så drog han det undan eller lät hwassa taggar wexa derpå, likasom hade han welat säga: "Det der är för ringa för dig! Tag icke detta, ty det är orent. Bättre ting skall du hafwa, du som tillhör mig." På det sättet måste de lida mycken nöd, bitter och swår nöd. Herren såg det nog, och deras klagan gick honom nog till hjertat, men han kunde icke ändra det, dereft de annars skulle komma hem. Likasom hade han welat säga: "O,

min wän, huru gerna skonade jag dig icke! Men hwad will jag göra? Du har ett sådant hjerta, att jag måste hålla dig hårdt, om jag skall kunna behålla dig. Men haf tålamod, jag skall wedergälla dig sedan. Ty jag plågar dig icke af hjertat."

10. Det är lärorikt för oß att se detta, säga wi. När oß wederfares detsamma, så wederfares oß ingenting nytt. Du må bära dig åt, huru du will, du må ställa allt så trefligt och bra åt dig som heldst, det hjelper icke, Gud skall snart weta att sätta en fläck derpå, så att du skall få mycket bekymmer af det, hwaraf du wäntade dig mycken trefnad. Si, wår natur är jordisk och drages åt jorden, wår Gud är i himmelen och drager oß åt himmelen. Deraf komma alla dessa slitningar, af hwilka en kristens lif är så fullt, att hjertat ibland kan brista sönder. Den ene skall all sin tid kämpa med fattigdom, den andre skall blifwa rik och med detsamma få otaliga bekymmer och lidanden, sådana som en fattig aldrig kan drömma om. När man fått det på ett sätt bra, skall man hafwa pina på ett annat sätt. Der inträffar en bekymmersam förlust, der får man swåra personer att göra med, blir beljugen, bedragen och bestulen, mißtänkt och förtalad, der tillstöter en sjukdom kanske långwarig och plågsam. O huru ofta blifwa icke de ljufligaste utsigter, de gladaste förhoppningar med ens förwandlade till grus. Det war en ros, o hon såg så ljuflig ut på afstånd — man tog efter henne, men innan man hann känna lukten af henne, stack man sig i handen, så att man blödde, och om en dag war rosen wißnad och luktade icke mer så godt. O min wän, du som tror på Jesus, håll det klart för ditt hjerta, att du är på resa. När något händer dig, som smakar ljufligt, så wandra i fruktan, ty snart skall en tagg sticka fram, som skall stinga dig och göra dig smärta. Det är en gyllene regel: bruka denna werlden, såsom brukade man henne icke, ega, såsom behölle man det icke, betrakta alla sina egodelar såsom ett lån, hwilket Gud snart skall taga igen och lemna åt andra.

11. Ja men, säger du, på det sättet skulle ju lifwet blifwa riktigt odrägligt. Man skulle aldrig få hafwa någon fröjd

eller ro på jorden. O min wän, du förstår icke saken rätt. Twertom, ju mer lös du i hjertat wore från jorden, desto mer glädje skulle du hafwa på jorden. Ju warligare och försigtigare man tager i törnen, desto mindre sticker man sig. Det är alldeles säkert, att ju mer en kristens hjerta hänger wid de jordiska tingen, desto bittrare blir hans lif, och det, som han mest älskar, skall ock alltid bereda honom de största ledsamheterna. Ju mer wärde jag sätter på menniskors gunst, desto mer pina skall jag lida af att blifwa mißförstådd, förtalad, beljugen; ju mer wärde jag sätter på penningar, desto mer pina skall jag lida af förluster, ju mer wärde jag sätter på mina boting, desto mer pina skall jag lida deraf, att de blifwa stötta eller rispade. Korteligen: jag må wända mig, huru jag will, så skall Gud alltid sätta en tagg i det, som han ser, att jag börjar fästa mitt hjerta wid, och så får jag pinas, sucka och jämra mig och kan dock aldrig få det ändradt. Det blir ett uselt lif, alltid uselt, och det uslaste af allt är, att det är jag sjelf, som gör det uselt. Ty hängde icke mitt hjerta wid dessa tingen, så skulle jag kunna lefwa det gladaste och saligaste lif midt under alla förluster och widrigheter. Summa: det trefligaste eller lyckligaste lif på jorden lefwer den, som bara lefwer med kroppen på jorden, men med hjertat i himmelen. Den som alltså will bereda sig ett lyckligt lif, till honom skall man säga: Börja på fullt allwar göra dig lös från werlden samt lefwa i himmelen! När man lefwer för jorden, lefwer man för ting, som, ehwad man will eller icke, likwäl gå enom ur händerna, och det är alltid bekymmersamt.

12. Wet alltså, att när Gud plockar ifrån dig än det ena, än det andra, eller låter dig komma i allehanda wederwärdigheter, så will han dig allenast wäl. Han will göra dig utkorad i bedröfwelsens ugn. Han will göra dig lös från werlden och wända dina ögon och ditt hjerta uppåt. När han låter fattigdom komma öfwer dig, så är det, såsom ropade han: "Se uppåt, min wän, se uppåt! Der är ingen brist, der är rikedom nog och öfwer nog." När han sänder sjukdom öfwer dig, så är det, såsom ropade han: "Se uppåt, min wän, der är helsa

och lif för ewigt!" När han låter dig komma i wanrykte och förſmädelſe, ſå är det, ſåſom ropade han: "Se uppåt, min wän, der wäntar dig ewig ära." Menniſkors ärebetygelſer äro ſåſom dam: när det bläſer, ſå bläſer det bort. Ja, låter han dig än gå från hus och hem och förlora allt, ſå är det, ſåſom ropade han: "Se uppåt, min wän, der har du ett hem, ſom icke är bygdt med menniſkohänder, det ewigt är i himmelen!" Uppåt, uppåt! Hemåt, hemåt! En liten tid ännu och du är i himmelen, der ingen ſorg är mer och ingen gråt och ingen wärk, ty det förſta är förgånget. Derför friſkt mod! Kaſta loß från werlden! Det är, hwad Gud will; det är ock, hwad ſom ſkulle wara bäſt för dig.

13. Ja, ſäger någon, ſå kan den tala, ſom ſjelf ingen ſynnerlig nöd erfarit. Nuwäl! tror du det, ſå tager du miſte, ty ſå talar en ſky af profeter och apoſtlar och andra blodswittnen, ſom lidit mer än både du och jag. Och för reſten, det kan ditt eget ſunda förnuft ſäga dig, att den ſorg, du har deraf, att werlden wänder dig ryggen, är jemt ſå ſtor, ſom den kärlek hwarmed du är fäſt wid werlden, och jemt ſå lös du i hjertat är från werlden, jemt ſå litet ſkall det bekymra dig, hwad ſom händer dig i werlden. Får enſam Gud bliſwa ſtor för ditt hjerta, ſå att ingenting är dig wigtigt mer än det att tillhöra honom, då ſkall allt annat litet eller intet bekymra dig. Du ſkall då wara ſåſom den, hwilken haſtar bort ifrån allt. Frågar man en reſande, huru det ſer ut i den eller den byn, på den eller den gäſtgifwaregården, ſå ſwarar han: "Det kan jag icke ſäga, jag dröjde der icke, jag for blott derigenom." Mången gång får man ock ſe perſoner, hwilka, ehuru de äro wana wid allehanda beqwämligheter, likwäl på reſor finna ſig ganſka bra med allehanda obeqwämligheter, ſamt tröſta ſig dermed, att på en reſa får man icke wara ſå noga. O min wän, kom ihåg det. Ty är du på wäg till himmelen, ſå är du ock en fremling och en reſenär.

14. Men Herren tillägger ytterligare: **Sammalunda ſkall ock menniſkans Son lida af dem.** Förſt märka wi här, att Herren Jeſus förutſäger, att han ſkall lida. Det war ett för lärjungarna odrägligt tal, ty de wäntade, att

han i stället skulle förherrligas på jorden. En lidande konung och frälsare war något, som de icke förstodo sig på. Men Herren wille förbereda dem på saken, på det de icke måtte blifwa öfwerraskade deraf. Ty det onda, som man wäntar, slår aldrig med hälften af den tyngd, som det har, när det kommer owäntadt. Sammalunda förutsäger han äfwen oß, att wi måste lida. Gifwa wi nu rätt akt på hans ord, så skola wi ock med lugn möta det onda, när det kommer. Hade hans lärjungar aktat på hans ord om sitt lidande, så hade de sluppit den förskräckelse, som de nu fingo erfara. Sammalunda skulle ock wi undslippa oändligt mycket af det bittra, som nu wederfares oß, dereft wi bättre aktade på det ord, som förebådar Guds folk lidanden och swårigheter på jorden. Det är icke för att störa wår ro, Herren förutsäger sådant, utan twertom för att gifwa oß ett lugnt mod i alla motgångar samt en rätt ihärdighet att löpa och icke förtröttas i den kamp, som är oß förelagd.

15. Men hwad angår menniskans Sons lidande wilja wi korteligen tillse, af hwem det war bestämdt, från hwem det utgick och hwad det tjenade till.

16. Af hwem detta lidande war bestämdt, derom upplyser oß Guds ord tydligt och klart. Herren Jesus säger sjelf: "Skall jag icke dricka den kalken, som min Fader mig gifwit hafwer?" (Joh. 18: 11). Sammalunda höra wi honom i Getsemane bedja: "Fader, om möjligt är, gånge denna kalken ifrån mig" (Matth. 26: 39, 42). Detta lidande war alltså enligt Skriftens tydliga ord af **Fadren** åt honom bestämdt. Derom läsa wi ock i Apg. 4, att när församlingen i Jerusalem prisade Gud för apostlarnas befrielse, så sade de bland annat till Gud: "Sannerligen församlade sig emot din helige tjenare Jesus, som du smort, både Herodes och Pontius Pilatus med hedningarna och Israels folk till att göra, hwad din hand och ditt råd förut beslutit, att ske skulle" (v. 27 f.). Allting war i denna delen af Fadren bestämdt både i anseende till tid, sätt och mått. För den skull heter det ock wid åtskilliga tillfällen, när judarna försökte att gripa Jesus, att de icke kunde komma åt honom, emedan hans tid ännu icke war kommen. Ingenting

skedde i denna del af en slump eller genom öfwerrumpling, utan allt skedde i den noggrannaste öfwerensstämmelse med Guds beslut och förutsägelse. Ja, när Herren efter sin uppståndelse talade med de twå lärjungarna på wägen till Emmaus, sade han: "O I galna och senhjertade till att tro, hwad Mose och profeterna hafwa skrifwit. **Skulle icke Kristus sådant lida** och sedan ingå i sin herrlighet" (Luk. 24). När Petrus wille förswara honom i örtagården, sade han: "Menar du icke, att jag kunde bedja min Fader, och han sände mig mer än tolf legioner änglar? **Men huru blefwe då Skriften fullbordad, att det måste så ske?**" (Matth. 26: 54.) I Antiochia sade ock Paulus uti en predikan, att eftersom judarna i Jerusalem icke kände profeternas röster, som alla sabbater lästes, så uppfyllde de dem genom att döma Jesus (Apg. 13: 27). I 1 Cor. 15 säger han ock, att Kristus är död för wåra synder efter Skrifterna. Och i Ebreerbrefwet heter det: "Af Guds nåd skulle han smaka döden för alla."

17. Allt war således på det noggrannaste bestämdt af den himmelske Fadren, allt war ock i enlighet med denna förutbestämmelse noggrannt af profeterna förutsagdt. Det såg **wäl ut**, som hade fienderna fått råda efter sin wilja, men det war icke så. Utöfwer Guds förutbestämmelse kunde de alldeles ingenting göra. Och huru skulle det hafwa kunnat wara annorlunda? Gud har ju med afseende på **hwar och en** af sina heliga förut på det noggrannaste bestämt, hwad och huru mycket de skola lida, ja så noggrannt, att icke ett hår skall kunna krökas på deras hufwuden utan hans wilja och förutbestämmelse. Och skulle han då icke ännu mer hafwa bestämt detta med afseende på sin enfödde Son? Jo wisserligen; derom wittna ock de heliga Skrifterna, såsom wi nu sett. **Det är Gud**, som i alla tider hållit regeringstömmarna i sin hand. Derför har det ock alltid warit **med Gud**, som de heliga hafwa handlat om sitt lidande, derför war det ock **med Gud** Herren Jesus i örtagården handlade om sitt lidande. Det är Gud, som räcker sina heliga den kalk, som de skola dricka, det war ock Gud, som räckte Herren Jesus hans kalk.

18. **Men från hwem detta lidande utgick**, derom

upplysa oß och de heliga Skrifterna. Derom säger Petrus i Apg. 2: 23 till judarna: "Honom, efter han af Guds betänkta råd och försyn war utgifwen, hafwen I tagit genom onda mäns händer, korsfäst och dödat. Den hafwer Gud uppwäckt och lossat dödens sweda." Der höra wi det: Gud hade utgifwit honom, judarna hade genom onda män gripit, korsfäst och dödat honom, och Gud hade sedan uppwäckt honom. I Apg. 3: 15 säger samma apostel till judarna: "Lifwets förste dräpen I, den hafwer Gud nu uppwäckt från de döda." Se der igen: Judarna dräpo honom, och Gud uppwäckte honom. Och åter säger han: "Wåra fäders Gud hafwer uppwäckt Jesus, den I dräpit hafwen och upphängt på träd" (Apg. 5: 31). Och åter säger han hos Cornelius: "Wi äro wittnen till allt det, som Jesus gjort hafwer i Judiska landet och i Jerusalem; den dräpte de och hängde på träd. Denne hafwer nu Gud uppwäckt på tredje dagen" (Apg. 10: 39). På samma sätt wittnar Paulus: "Ändock judarna ingen dödssak funno med Jesus, beddes de likwäl af Pilatus, att han skulle dräpa honom. Och när de hade fullbordat allt det, som war skrifwet om honom, togo de honom neder af trädet och lade honom i grafwen. Men Gud har uppwäckt honom från de döda" (Apg. 13: 29). Korteligen: hela den apostoliska predikan är enhällig i denna sak: Gud hade utgifwit honom, fienderna marterade och dråpo honom, dock intet förmående utöfwer hwad Gud hade förut bestämt och förut sagt, Gud uppwäckte honom från de döda. Den läran, att Gud skulle hafwa pinat honom, är fullkomligt fremmande för den heliga Skrift. Ja, profeten Esaias betecknar det ock såsom en willfarelse, sägande: **Wi höllo honom för att wara pinad och slagen af Gud.** Nej lika litet, som man kan säga, att det är Gud, som marterar och pinar sina heliga, derför att det är han, hwilken likasom öfwerlåter dem åt sina fiender för att pinas, eller derför att utan hans wilja och förutbestämmelse fienderna emot dem icke kunna uträtta ens så mycket som det att kröka ett hår på deras hufwuden, lika litet kan man säga, att det war Gud, som plågade och dödade Herren Jesus, derför att det war han, som lemnade honom i fiendernas wåld till att korsfästas och dödas. In-

gen säger, att Gud korsfäste Petrus eller halshögg Paulus, men ingen, som läser Guds ord, kan neka, att det war Gud, som **räckte** Petrus och Paulus deras lidandes kalk, i det han lemnade dem i deras fienders wäld till att dödas. Och för öfrigt — hwad som i alla andliga ting är huſwudsaken — det står ingenstädes skrifwet, att det war Gud, som pinade Herren Jesus, utan allestädes heter det, att det war fienderna, som gjorde det.

19. På samma sätt framställer Herren Jesus sitt lidande i denna text, då han med hänsyn till Johannes döparens lidande säger: Sammalunda skall ock menniskans Son **lida af dem.** Hör: lida **af dem,** nemligen af fienderna. Om Johannes döparen fattade sitt lidande så, att det war Gud, som räckte honom den kalken, så fattade han det rätt, men aldrig kunde den tanken falla honom in, att det war Gud, som plågade honom. Nej, det lidande, som wederfors honom, det wederfors honom af fienderna, om det ock war honom **tillmätt** af Gud och så noga tillmätt, att fienderna icke kunde göra med honom annat, än hwad Gud förut hade bestämt. Sammalunda wittnar Herren Jesus här, att det lidande, som wederfors honom, wederfors honom af fienderna. I Herrens Jesu tal finnes aldrig en antydan derom, att han kände sig såsom pinad och slagen af Gud. Nej, att lidandets kalk räcktes honom af Gud, i det att Gud för ett wißt ändamål lemnade honom i fiendernas wäld till att korsfästas och dödas, derom wittna hans ord, såsom då han i örtagården sade till fienderna: "Detta är eder stund och mörkrets makt"; och till Pilatus: "Du hade ingen makt öfwer mig, wore hon dig icke gifwen ofwanifrån"; och på korset: "Min Gud, min Gud, hwi hafwer du öfwergifwit mig?" Men aldrig ett enda ställe i Skriften finnes, som säger, att Kristi lidande i någon annan mening utgått från Gud. Men i **den** meningen utgår enligt Skriftens wittnesbörd alla heligas lidande från Gud. I den meningen heter det ock om Kristus, att Herren wille alltså slå honom (Es. 53) eller låta honom lida, såsom ordet egentligen betyder.

20. Ja, men, säger du, war det då icke Gud, som stod bakom dessa fiender och genom dem pinade Kristus?

Nuwäl, om jag frågar dig: Hwem war det, som hade förut bestämt, att Johannes döparen skulle lida? Hwad swarar du då? Du swarar: Gud. Nuwäl: om jag frågar dig: Hwem war det, som räckte Johannes döparen hans lidandes kalk? Hwad swarar du då? Du swarar: Gud. Rätt swarade du. Men om jag frågar: Hwem war det, som kastade Johannes i fängelset, som halshögg honom, o. s. w.? Hwad swarar du då? Du swarar: Herodes. Hwad? Swarar du icke: Gud? Nej, så swarar du icke. Men frågar jag dig: War det icke Gud, som stod bakom Herodes och genom honom pinade och dödade Johannes? Hwad swarar du då? Nej, det war djefwulen, som stod bakom Herodes och genom honom marterade och dödade Johannes. Rätt swarar du. Men bakom allt detta stod Gud, såsom den der hade tillmätt allt, såsom den der styrde allt, så att det icke gick utöfwer hwad han hade bestämt, samt såsom den der wände allt till ett saligt slut. Är det icke så? Jo wisserligen, swarar du, men är det ock wißt, att Skriften betraktar Guds förhållande till Kristi lidande på samma sätt? Swar: Låtom oß se.

21. I 8:de kap. af Johannes evangelium säger Herren Jesus till de judar, som foro efter att dräpa honom: "I ären af den fadren djefwulen, och eder faders begär wiljen I efterfölja; han hafwer warit en mandråpare af begynnelsen." Der hör du, hwem det war, som stod bakom dessa judar och dref dem till att dräpa Jesus. Det war icke Gud utan djefwulen. Men ännu tydligare kunna wi se det af Johannes 14. När Herren satt med sina lärjungar wid den sista måltiden och talade tröst i deras hjertan med affeende på de kommande stunder, så sade han bland annat: "Denna werldens förste kommer, och i mig hafwer han intet, men på det att werlden skall förstå, att jag har Fadren kär och så gör, som Fadren har budit mig, stån upp, låtom oß gå hädan!" Werldens furste kom, och Herren Jesus gick honom emot. Fadren wille det, och Sonen gjorde det. Det war Fadrens råd, att Sonen skulle nedlägga werldens furste, och på det att werlden skulle förstå, att han hade Fadren kär och så gjorde, som Fadren budit honom, steg han upp och gick emot honom. Men på hwad sätt werldens furste mötte

honom, derom wittnar historien om örtagården: han mötte honom i dessa fienders personer, som, drifna af honom, grepo Jesus, korsfäste och dödade honom. Men bakom allt detta stod Gud, såsom den der hade noga tillmätt honom allt, och såsom den der styrde och ledde allt till syndares frälsning.

22. Slutligen må wi ock se, hwad det lidandet tjenade till. Det är ju mycken strid om hwad Kristus skulle genom sitt lidande uträtta. Somliga säga, att han derigenom skulle utstå det lidande, som hela menskligheten med sina synder förtjenat, och de reformerta säga, att han skulle utstå det lidande, som de utkorade förtjenat. Genom att utstå sådant lidande skulle han betala Gud för wåra synder, tillfredsställa Guds rättfärdighets kraf och köpa åt werlden Guds nåd, syndernas förlåtelse och ewigt lif, släcka Guds heliga wrede och "återwinna åt werlden det Guds hjertelag, som Gud hade till werlden före fallet" (Rosenius) o. s. w. Men läser jag nu igenom min bibel för att få se, hwar allt detta står skrifwet, så finner jag, att det står ingenstädes. Nej, så förklarar icke Skriften Kristi lidande, utan den förklaringen är kommen ur menniskohjertat, för hwilket det synes naturligt, att Gud icke kan låta sig stillas, dereft han icke får utkräfwa ett wißt mått lidande såsom betalning för ett wißt mått synd, och att derför ingen kan bliswa fri det honom tillkommande lidandesmåttet, utan att en annan utstår det i hans ställe. Men så wittnar icke Gud om wår Herres Jesu Kristi Fader. Skriftens wittnesbörd om Gud är wittnesbördet om en fader, som sände sin son icke för att af honom utkräfwa, hwad wi woro skyldiga, utan för att genom honom giswa oß, hwad wi behöfde, nedrifwa och borttaga det, som skilde oß från honom, samt återwinna, återföra oß till honom.

23. Men hwad wittnar då Skriften om Kristi lidandes och döds betydelse? Swar: i Ebr. 2: 10 läsa wi: "Det höfdes honom, för hwilkens skull allting äro, och genom hwilken allting äro, den der många barn till herrlighet fört hade, att han deras salighetshöfding skulle genom lidande fullkommen göra." Detta förklaras närmare, när det i versen 18 heter: "Deraf att han wardt

pint och frestad, kan han hjelpa dem, som frestas." Och åter i 5: 8, 9: "Ändock han war Guds Son, hafwer han dock af det, han led, lärt lydnad, och när han fullkommen wardt, blef han för alla dem, som honom lyda, en orsak till ewig salighet." Derom läsa wi ock i Es. 53: "Wår frids uppfostran war på honom" (såsom orden i v. 5 egentligen lyda).

24. Om sin döds betydelse wittnar Herren Jesus sjelf, när han säger: "Utan att hwetekornet, som faller i jorden, warder dödt, så blifwer det allena, men warder det dödt, så bär det mycken frukt" (Joh. 12: 24). I Marc. 10: 45 säger han ock, att han skulle gifwa sitt lif till en återlösen för många. Och åter i Matth. 26: 28: "Mitt blod warder utgjutet för många till syndernas förlåtelse." Och åter om samma sak: "När jag warder upphöjd, skall jag draga alla till mig" (Joh. 12). Och åter: "Såsom Mose upphöjde ormen i öknen, så måste menniskans Son warda upphöjd, på det att hwar och en, som tror på honom, skall icke förgås utan få ewinnerligt lif" (Joh. 3: 15). Om samma sak säger Johannes, att Jesus skulle dö icke allenast för folket, utan på det han skulle församla Guds barn, som förströdda woro (Joh. 11: 52).

25. Om samma sak wittnar åter Ebreerbrefwet: "Efter barnen hafwa kött och blod, är han deraf delaktig worden, på det han skulle genom döden nederlägga honom, som hade döden i wåld, d. ä. djefwulen, och göra dem fria, som i allt sitt lefwerne genom dödens rädd-håga måste trälar wara" (Ebr. 2: 14). Och åter i 10 kapitlet angifwes det såsomK risti kropps offers ändamål att borttaga synder o. s. w. I Rom. 3: 24 säger Paulus, att Gud framsatt Kristus till en nådestol i hans blod till att låta se sin rättfärdighet, i det han förlåter synder. I sitt första bref säger Petrus till de troende, att de genom Kristi blod woro igenlösta från det fåfängliga från fäderna ärfda lefnadssättet. I Rom. 5 säger Paulus till de kristna, att de woro försonade med Gud genom hans Sons död. I Efeserbrefwets 2: 14 heter det, att Kristus genom sitt kött nedbrutit den medelbalk, som war mellan judar och hedningar, nemligen den mosaiska lagen o. s. w.

26. Sådant är, hwad Skriften framställer såsom ändamålet med Kristi lidande och död: att Kristus skulle bliswa en fullkommen frälsningshöfding, en nådestol, en ny och lefwande wäg för syndare (Ebr. 10), att han skulle nederlägga djefwulen, borttaga synden, göra döden kraftlös, utköpa syndare från lagens förbannelse, försona dem med Gud, förlossa dem från det fåfänga från fäderna ärfda lefwernet, nedbryta skiljemuren mellan judar och hedningar samt bringa Abrahamswälsignelsen ut till hedningarna (Gal. 3: 15) o. s. w. Derföre heter det ock om den nytta, som de troende hafwa af Kristi död, att de äro försonade med Gud genom hans Sons död, att de hafwa förloßningen genom hans blod, nemligen syndernas förlåtelse, att Jesu Kristi, Guds Sons, blod renar dem från alla synder o. s. w. Korteligen, emedan han i sin död öfwerwunnit synden, döden och djefwulen och bliswit fullkommen gjord till en saligheтshöfding för syndare, så hafwa alla, som på honom tro, genom hans död en fullkomlig frälsning, seger öfwer synd, död, djefwul och allt ondt. Långt ifrån att judarnas fiendskap kunde göra Herrens werk om intet, måste den i stället tjena det werk, som den wille förhindra. Ty det hörde till Herrens Jesu embetes werk, att han skulle låta sitt lif.

O Herre Gud, wår himmelske Fader, wi tacka dig, att du har sändt oß din Son, och att du har förklarat honom för oß, så att wi känna honom och weta, att han är din enfödde Son och wår frälsare. Nu bedja wi dig, att du wille gifwa oß din Helige Ande, på det wi måtte ju mer och mer enfaldigt tro på wår Herre Jesus samt ju mer och mer lösgjorda från werlden förwandlas efter hans beläte. Amen.

N:o 51.

Åttonde Söndagen efter Trinitatis.

Text: Matth. 7: 22—29.

På den dagen warda många sägande till mig: Herre, Herre, hafwa wi icke profeterat i ditt namn och i ditt namn utdrifwit onda andar och i ditt namn många kraftiga gerningar gjort? o. s. w.

---

1. Detta är en text af det aldra mest genomgripande innehåll. Måtte Gud gifwa oß nåd att taga de wigtiga orden till hjertat! Ty Herren låter oß här weta, att icke alla, som synas wara hans lärjungar, äro det i sanning, ja att de finnas, som skola gå ur lifwet med hopp om ewig salighet men finna himmelens port stängd för sig. Sådana texter har Herren framstält för oß, på det wi måtte drifwas till en allwarlig sjelfpröfning. Det är honom angeläget, att ingen af oß måtte bedraga sig sjelf. Ingenting kan heller wara förfärligare än det, att en bedrager sig i sitt hopp om ewigt lif.

2. Att nu de, som lefwa alldeles utan Herren Jesus i werldens ogudaktiga wäsende, bedraga sig, när de hoppas ewigt lif, derom är här icke fråga. Om sådana talar Skriften annorstädes de mest allwarliga ord. Om dem heter det: "Hwarken bolare eller afgudadyrkare eller horkarlar eller weklingar eller dräng̃afkändare eller tjufwar eller giriga eller drinkare eller hädare eller röfware skola ärfwa Guds rike" (1 Cor. 6: 9). Deras wäg är så uppenbar, att många af dem sjelfwa inse, att det är den breda wägen, ehuru de icke hafwa mod att öfwergifwa densamma. Men är det den breda wägen, så

skall ock deras slut blifwa den breda wägens slut, äfwen om de hoppas, att det dock af Guds nåd skall gå dem wäl till sist.

3. Men, såsom sagdt är, om sådant talar nu icke den här ifrågawarande texten. Nej, här är fråga om ett mycket förskräckligare förhållande, nemligen att sådana, som i det yttre bekänt Jesu namn samt gjort sådana gerningar, att ingen kunnat förstå annat, än att de warit sanna kristna, skola på den ytterste dagen blifwa bortwisade. När Herren här säger: **På den dagen**, menar han, såsom sammanhanget wisar, **domens dag.** Skriften lärer nemligen bestämdt, att Herren engång skall återkomma till att döma werlden. Om den dagen säger han sjelf, att han då skall komma i himmelens sky med stor makt och herrlighet, och att för honom skola församla sig alla folk. Derom säger ock Paulus: "Wi måste alla uppenbaras för Kristi domstol". Det må dröja längre eller kortare tid till den dagen: **Säkert är i alla fall, att han kommer.** Och Herren säger, att den dagen skall komma såsom en tjuf öfwer alla dem, som bo på jorden. När ingen wäntar, skall den dagen komma. Medan alla äro trygga och lugna, såsom wore ingenting å färde, skall han komma den dagen. Många tro, att aldrig en sådan domens dag skall komma, men ehwad någon eller ingen tror det, kommer han dock. Hwad Gud har sagt, det sker, äfwen om ingen har trott det.

4. På den dagen skola alla framträda för domstolen. Der skola framträda sådana, som lefwat i tron på Herren Jesus, der skola framträda sådana, som lefwat i synd och uselhet; och så skola dertill komma dessa arma, bedragna menniskor, som skola säga: **Herre, Herre, hafwa wi icke profeterat i ditt namn** o. s. w. Tänk, hwilket upprörande ord. De hafwa ock profeterat d. ä. underwisat andra om Herren Jesus, och skola ändå sjelfwa förgås, de hafwa ock i Jesu namn utdrifwit onda andar och gjort under, men skola ändå förgås. Hwem skulle hafwa trott något sådant? Bland dem, som stå på högra sidan skola finnas många, som aldrig kunnat predika eller göra under, många som i detta lifwet sett ofantligt mycket ringare ut än dessa, men som ändå skola ingå i lifwet.

Der skola såsom Fadrens wälsignade stå många tusen förbråkade rör och rykande wekar, medan dessa, hwilka warit såsom brinnande och skinande ljus, skola bortwisas. Gud gifwe oß nåd att wakna till en rätt besinning!

5. Men hwad är det då, som gör skilnaden? Derom upplyser oß ock den heliga Skrift. Apostelen Paulus säger i 1 Cor. 13: "Om jag kunde tala med menniskors och änglars tungor och hade icke kärleken, så wore jag en ljudande malm och en klingande bjellra, och om jag kunde profetera och wißte all hemlighet och allt förstånd och hade tro, så att jag försatte berg, och hade icke kärleken, så wore jag intet". Der talar apostelen om en sådan kunskap och en sådan tro, som, medan den yttrar sig i wäldiga gerningar, likwäl **icke förmått omskapa menniskan sjelf.** Huru djup och grundlig en sådan kunskap än må wara och huru wäldig den tron än må wara, så kommer dock ingen genom densamma in i himmelen. "I Kristus Jesus är intet bewändt utan tron, som werkar genom kärleken", säger apostelen. Hwad menniskan behöfwer för att passa för himmelen, det är att blifwa en ny skapelse. Sålänge hon befinner sig i det naturliga tillståndet, passar hon icke för himmelen. Ty för himmelen passa endast sådana, hwilkas hjertan tillhöra den Gud, som i himmelen bor, och hwilka äro honom lika. Lika omöjligt det är, att den, hwars hjerta är oomwändt, kan här i denna werlden hafwa glädje och frid i förening med dem, som rättsinneligen älska Herren Jesus, lika omöjligt ja ännu omöjligare är det, att de skulle kunna hafwa någon saligbet i himmelen hos Gud. Att hafwa saligbet i Gud förutsätter med nödwändighet, att man måste wara Gud lik.

6. Om samma sak läsa wi i Uppb. 2: "Jag wet dina gerningar och ditt arbete och ditt tålamod, och att du icke må lida de onda och har försökt dem, som säga sig wara apostlar och äro dock icke, och har befunnit dem ljugare; och du lider och har tålamod och arbetar för mitt namns skull och är icke trött worden, men jag har emot dig, att du den första din kärlek öfwergifwit hafwer. Betänk derför, hwaraf du fallen är, och bättra dig". Der talar Herren om förträffliga gerningar, som försam-

lingsläraren i Ephesus gjorde, men säger ändå, att han war fallen och behöfde omwända sig. Att han led och arbetade med tålamod **för Jesu namns skull** — märk: för Jesu namns skull — det witsordet fick han, men när det gällde frågan om andligt lif eller död, då fick han den domen, att han war fallen och död. Han **hade** lefwat; och medan han lefde, hade han lärt att arbeta. Men så småningom aftynade lifwet och dog ut, medan arbetet och gerningarna förbleſwo desamma. Detta hör till det aldra förskräckligaste, som man kan läsa i bibeln. Gud öppne oß nådeligen wåra ögon och göre oß nyktra!

7. På samma sätt talar Herren i evangelierna på många ställen. I Joh. 15: 1 talar han om grenar i sig, hwilka icke bära frukt, och hwilka derför skola afhuggas, bortkastas och brinna; i Matth. 25 talar han om owisa jungfrur, hwilka i allt yttre äro så lika de wisa jungfrurna, att skilnaden först wid Herrens ankomst blir uppenbar, o. s. w. Med sådana framställningar will ju Herren uppenbarligen wäcka oß till besinning, på det wi icke måtte låta oß af djefwulen försoffas. Det är lätt gjordt, att en kristen blir sömnaktig utan att märka det. Blifwa under tiden gerningarna och hela det utwertes lifwet desamma som förut, så är ingenting lättare än att genom detta yttre sken bedraga sig, så att man tror, att ingen fara är för handen, medan man i sjelfwa werket swäfwar i den aldra största lifsfara.

8. Med afseende på sådant förmanar apostelen de kristna: "Skaffen med fruktan och bäfwan eder frälsning!" I samma afseende bad ock David: "Utransaka mig Gud och få weta mitt hjerta, pröfwa mig och förnim, huru jag menar det; se till, om jag på en ond wäg är, och led mig på den ewiga wägen!" Och är det någon bön, wi behöfwa dagligen bedja, så är det denna. Djefwulen går ju omkring såsom ett rytande lejon, sökande, hwem han uppsluka må, af naturen äro wi ock sjelfwa ostadiga, tröttna snart, komma lätt in på willowägar o. s. w. Derför ser man ock en här, en annan der, som fallit i djefwulens garn och blifwit bedragna. O min wän, att du har en god insigt i Skriftens lära, att du ock är innerligt och wißt öfwertygad, att den läran är

sanning, att du har ett wackert lefwerne och gör många gerningar, läser och beder o. s. w., ja att du ock för en månad sedan war en kristen, allt detta hjelper dig icke. Trots allt detta kan du idag befinna dig på den breda wägen. Det låter wäl förskräckligt detta tal, men när en fara är för handen, så wore det mycket förskräckligare, om hon icke i tid blefwe uppenbar. Det är i hemliga snaror djefwulen fångar de flesta af sina offer. Derför må wi wäl tacka Herren för alla de warningar, han gifwer oß. Ingen wet bättre än han, huru wäl de behöfwas.

9. Men hwarigenom är det då man blifwer en rätt lärjunge? Då man kan hafwa god insigt utan att wara lärjunge och deremot wara lärjunge, fastän man har klen kunskap, då man kan göra underwerk utan att wara lärjunge och deremot wara lärjunge utan att kunna göra underwerk o. s. w., hwarigenom skall jag då blifwa en werklig lärjunge och icke blott en skrymtare, som på sistone skall finna porten stängd? På denna fråga lemnar evangelium oß bestämda swar, och det såwäl genom lära som genom exempel. När fängwaktaren i Philippi frågade: "Hwad skall jag göra, på det jag må blifwa salig?" swarade Paulus: **Tro på Herren Jesus.** Om samma sak bewisar han ock öfwer allt både i sina predikningar och sina bref, att tron på Herren Jesus är det enda, som gör en menniska rättfärdig och täck för Gud. "Igenom honom", säger han, "warder eder förkunnad syndernas förlåtelse, och från allt, hwarifrån I icke kunden i Mose lag rättfärdigas, blir hwar och en troende i honom rättfärdigad" (Apg. 13). Och åter: "Så hålla wi nu före, att menniskan warder rättfärdig af tron utan lagens gerningar." Ja, hela den heliga Skrifts hufwudlära är just den, att syndare rättfärdigas och blifwa Guds barn genom tron på Herren Jesus, och att derför hwar och en, som tror på Jesus, skall blifwa salig, huru skröplig, okunnig och oduglig han är, medan deremot hwar och en, som icke tror på Jesus, skall blifwa fördömd, huru mycken kunskap han än har, samt huru stora och förträffliga hans gerningar än äro.

10. I Sonen är lifwet, säger Guds ord. Likasom

grenen icke kan lefwa utan i förening med trädets ſtam, ſå kan en menniſka omöjligt hafwa andligt lif utan i förening med Herren Jeſus. Hon må företaga ſig hwilka gerningar, hwilka öfningar, hwilka ſtudier ſom helſt och det med ett ſådant nit, ſom aldrig någon förut haft — men omöjligt är det på den wägen att winna ewigt lif. Gerningarna äro goda, om de äro ett uttryck af lifwet, men icke kunna de åſtadkomma lif. Nej, **alla bemödanden och alla förhoppningar att winna ewigt lif med förbigående af Herren Jeſus äro ſåfänga.** Genom ſynden äro wi ſkilda från Gud och det lif, ſom är i honom, och enda medlet eller wägen att rättfärdigas från ſynden och återförenas med Gud är tron på den frälſare, ſom Gud har gifwit åt werlden. Derför ſäger han ſjelf: "Utan att I äten menniſkans Sons kött och dricken hans blod, hafwen I icke lif i eder". Det hjelper icke, att man anſer detta för ett hårdt tal — **det är i alla fall ſanning.** Att wara funnen i Jeſus, det är hemligheten af de kriſtnas andliga lif. Derför ſäger Paulus: "Jag lefwer, dock icke nu jag, utan Kriſtus lefwer i mig, ty det jag nu lefwer i köttet, det lefwer jag i tron på Guds Son, ſom mig älſkat hafwer och gifwit ſig ut för mig."

11. Paulus omtalar, huru han hade en idkelig pina i ſitt hjerta, när han ſåg ſådana, ſom foro med allwar efter rättfärdigheten men aldrig kommo till rättfärdigheten, emedan de icke ſökte den af tron utan af lagens gerningar. Gifwe Gud, att inga ſådana funnes ibland oß! Men äfwen ibland oß gå menniſkor på ſamma ſätt, nitiſka, allwarliga och på ſätt och wis gudfruktiga, hwilka wänta himmelen men komma aldrig till himmelen, icke derför att de icke äro nog allwarliga, utan derför att de gå förbi Kriſtus och hans kors ſamt ſöka rättfärdigheten af gerningarna. De arbeta för att komma fram, der ingen wäg är, att komma in, der ingen dörr är, och då gagnar dem deras arbete intet. Det kan ju ſkära hjertat ſönder att ſe dem, men de wilja icke höra derpå. De äro wiſſa och trygga, de ſe på ſina gerningar, ſitt arbete, ſina böner och gudstjenſter ſamt tröſta ſig för reſten med Guds nåd. O hwilket bedrägeri! De tröſta ſig af Guds nåd, men gå förbi den frälſare, ſom

Gud i sin nåd har gifwit åt werlden! Det går icke an; nej, när de engång komma och klappa på, åberopande sig på sina gerningar, skola de bortwisas. Så wigtigt kan det wara, att gifwa akt på Guds ord. Med all sin fromhet passa de dock icke för himmelen, emedan icke Jesus blifwit deras allt.

12. Men att det werkligen så är beställdt med dem, det wisa de redan här. Ty hwarheldst de komma i beröring med sådana, hwilkas A och O Herren Jesus är, hwilka hafwa allt sitt lif och sin fröjd i honom, hwilka sjunga om honom af hjertats grund, så wantrifwas de. De känna sig icke hemma bland det folk, som är frigjordt i Jesus. De förstå icke deras frihet utan akta densamma såsom något ondt. Men dermed ådagalägga de, att de sjelfwa icke ännu äro frigjorda utan ännu gå och träla under lagen. Och då hwilar öfwer dem den domen: "Alla de, som umgås med lagens gerningar, äro under förbannelse, ty det är skrifwet: förbannad är hwar och en, som icke blifwer wid allt det, som är skrifwet i lagboken, så att han det gör." O du som wandrar på denna sida af den breda wägen, du som genom egna werk och öfningar har gjort dig en smal stig wid ena kanten af den breda wägen, wakna upp, medan det heter idag, och öfwergif den wägen. Af lagens gerningar skall aldrig någon menniska kunna rättfärdigas.

13. Hwareft deremot någon är, som blifwit i Kristus Jesus frigjord från lagen, der är en sannskyldig himmelrikets arfwinge. Han har kanske inga lysande gerningar, ja är kanhända så ringa, att man wore färdig att säga: kommer han in i himmelen, så må wäl hwem annan som heldst komma derin. Men himmelen skall han dock ärfwa. Hos Gud är intet anseende till personen, intet anseende till gerningarnas sken, utan Gud ser till hjertat. Och hwarheldst någon tror på Jesus, der är genast ett hjerta, som är rätt för Gud, ett hjerta som glädes i Gud, ett hjerta som passar för himmelen. Detta wisar sig äfwen deraf, att de troende hafwa en ny, helig kärlek till Guds barn, hwilken kärlek gör dem till ett med alla dem, som älska och tro på Herren Je-

sus. Wißt kunna de ofta inbördes strida, wißt kunna stundom emellan dem allehanda ledsamheter uppstå, men att de dock i grunden äro ett folk, det ser till och med werlden.

14. Om dem, hwilka Herren här säger en gång skola komma och klappa på hans port, tillägger han, att han skall swara dem: **Jag kände eder aldrig; gån ifrån mig I ogerningsmän.** När han säger: **Jag kände eder aldrig**, låter han förstå, att mellan honom och dem ingen bekantskap egt rum. Han har wäl så till wida känt dem, att han wetat om dem, att han "pröfwat deras hjertan och njurar". Sammalunda hafwa äfwen de så till wida känt honom, att de wetat, hwem han warit, att de läst och studerat om honom, men der har icke warit någon sådan bekantskap mellan honom och dem som emellan wänner. Jag kan genom läsning weta mycket, ofantligt mycket om en person, och dock, om någon frågar mig: "Känner du honom?" så måste jag swara nej. Sammalunda kan jag ock weta mycket om Herren Jesus, ja wara den lärdaste teolog och likwäl icke känna honom. O tänk, huru oändligt många de äro, hwilka i tiotal af år studerat om Herren Jesus, ja såsom prester predikat om honom utan att dock sjelfwa känna honom. Allt hwad de weta om honom, är en genom böcker inhemtad minneslexa, och allt hwad de predikat om honom, har blott warit ett återgifwande af samma minneslexa. Genom personlig bekantskap med honom weta de ingenting, och af personlig erfarenhet hafwa de ingenting att säga om honom.

15. I sin förbön i Joh. 17 säger Herren: "Det är ewinnerligt lif att **känna** dig allena sann Gud och den du sändt hafwer, Jesus Kristus". Der talar han om **känna** i samma bemärkelse. På samma sätt säger Johannes i sitt första bref, att den, som syndar, har icke känt Gud. Der will han icke hafwa sagt, att den, som syndar, **ingenting wet** om Gud. Nej, han kan weta mycket. Men att han syndar, det bewisar, att han icke lefwer i personlig bekantskap och förening med Gud eller den han har sändt, Jesus Kristus. Ty att lefwa i Jesus och att lefwa i synd äro twå saker, som icke låta sig

förenas. Den som lefwer i synd men på samma gång bekänner sig lefwa i Jesus, han ljuger och skrymtar. Likasom grenen genom föreningen med trädet blir delaktig af trädets art, så blir ock den, som tror på Jesus och är ett med honom, delaktig af hans natur. Han kan icke synda, säger Johannes. Af sådana ord förstå wi, hwilken djup betydelse det ligger uti att **känna Herren.**

16. Men förstå wi nu detta, då inse wi ock, å ena sidan hwilken förkrossande dom, som i detta Skriftens sätt att tala afkunnas öfwer alla dem, som umgås med lagens gerningar, å andra sidan hwilken oändligt djup och rik tröst sådana ord innehålla för fattiga syndare, hwilka dock lefwa i Jesus. När allting ytterst ställes på den lefwande personliga bekantskapen och föreningen med Jesus, då är det med ens uppenbart, huru det kommer till, att menniskor med de största gerningar kunna bortwisas, medan de skröpligaste syndare kunna gå in i himmelen. O du, som har allt annat utom detta ena: lifwet i Guds Son, låt icke bedraga dig! Du kommer på den wägen **icke** till himmelen! Du känner icke honom, som i himmelen bor, och hans domar äro oryggliga. När ditt hjerta icke är rätt inför honom, så har himmelen ingen salighet för dig. Men du, som känner honom, du som trots all den skröplighet och synd, öfwer hwilken du måste klaga, likwäl kan med sanning säga, att ditt hjerta tillhör honom, låt djefwulen icke förwilla dig. Du är alldeles bestämdt på wäg till himmelen. Likasom en man heldre tager en skröplig brud, hwars hjerta han eger, än en rik och förträfflig brud, hwars hjerta han **icke** eger, så räknar ock Herren Jesus såsom sin brud alla dem, hwilkas hjertan han eger, äfwen om de annars äro mycket skröpliga.

17. Ja men, säger du, huru skall jag då weta, att mitt hjerta werkligen tillhör Herren Jesus, så att jag icke går och falskeligen inbillar mig det? Swar: det skall du ock lära af förhållandet mellan menniskor. Om du ser en qwinna wara så sinnad emot en man, att hon är glad, när han är närwarande, bedröfwad, när han reser bort, full af längtan efter honom, när han är borta, om du ser, att hennes hjertas tankar dagligen röra sig

omkring honom, så att hon icke wet något högre eller bättre än att få wara hans brud, så kan du säga: hennes hjerta tillhör den mannen. Om hon ock aldrig skulle tala om det, ja om hon än skulle förneka det, så kunde man dock bewisa, att så wore. Det hjelper icke, hwad hon då säger, **ty man ser det ändå.**

18. Se nu här, huru det sammalunda förhåller sig med den troende själen! Der går hon och ser efter Jesus. Är det ock aldrig än så mörkt, nog ser hennes hjerta efter Jesus ändå; ja ju mörkare det är, desto mer ser hon efter Jesus. Låter han henne smaka och se, att han är henne nära, så glädes hon, ja aldrig i werlden kan någonting bereda henne så mycken glädje som det, att Herren Jesus är henne nära. Känner hon det, såsom wore Herren borta, så suckar hon och är full af längtan efter honom. Alltjemt röra sig hennes hjertas tankar omkring honom, och om hon än icke alltid kan med frimodighet säga, att hon är hans brud, så wet hon dock ingenting större och herrligare än att få wara det. Sannerligen: när man sådant ser, då kan man säga: den menniskans hjerta tillhör helt och hållet Herren Jesus. Ja, om hon ock icke sjelf tror det, så är det likwäl så. Det hjelper icke, hwad hon säger, **man ser det i alla fall.** Och Herren ser det, och han glädes deråt.

19. När Herren kallar dessa, som berömma sig af sina stora gerningar, för ogerningsmän, så will han dermed hafwa sagt, att de trots alla dessa gerningar likwäl lefwat i orättfärdighet. Orden lyda enligt grundtexten närmast så: **I som gören orättfärdigheten.** Men huru kunde de, som gjorde sådana gerningar, sägas öfwa orättfärdighet? Är det då orättfärdigt att i Jesu namn utdrifwa onda andar, profetera och göra under? Swar: När det gäller en menniskas ställning till Gud, så kommer allt an på hennes hjerteförhållande till honom, såsom wi nu många gånger hafwa sagt. Derför kommer det ock wid gerningarnas rätta bedömande framför allt an på den källa eller rot, hwarur de framgå. Gerningar äro icke rättfärdiga derför, att de lysa och se förträffliga ut, utan skall Herren döma en gerning såsom rättfärdig, så är första wilkoret det, att densamma ger-

ningen har sin rot och källa i ett hjerta, som genom tron tillhör honom. Komma gerningarna från en sådan källa, då äro de honom behagliga, huru ringa de än må se ut. De äro rättfärdighetens gerningar. Komma de deremot icke från denna källa, så hjelper det icke, att de lysa. De behaga honom icke. Detta kunna wi ock förstå genom en bild ur det dagliga lifwets förhållanden. Om en brud för sin brudgum gör allt, hwad hon kan, ja de aldra mest lysande och storartade gerningar, men dessa gerningar icke komma från ett hjerta, som tillhör honom, så äro de alla icke behagliga utan mißhagliga för honom. Det är så långt ifrån, att han skulle wärdera dem, att han ock känner sig **beswärad** af dem. Och ingen mennisska anklagar honom för det. **Gerningar kunna aldrig ersätta hjertat.** Deremot om en brud gör sin brudgum den aldra ringaste tjenst eller gerning, och den gerningen kommer ifrån ett hjerta, som helt tillhör honom, så gör den honom hjertligt glad. Wäsendet eller kärnan i alla goda gerningar är kärleken; der denna kärna saknas, der äro alla gerningar endast skal utan kärna, och Herren, som genomskådar skalet och ser, att ingen kärna finnes deri, han dömer ock derefter. Derför kallar han nu dessa med alla deras stora gerningar för orättfärdighets görare. Det kan synas wara en hård dom, men det är en rätt dom, ty Herren dömer icke efter ansigtet utan efter hjertat.

20. När Herren nu till dessa orättfärdighets görare säger: **Gån bort från mig,** så wisar han dem bort i den ewiga fördömelsen. I Matth. 25: 41 säger han, att han till alla dem, som stå på hans wenstra sida, skall säga: "Gån bort ifrån mig, I förbannade, uti ewinnerlig eld, som är beredd åt djefwulen och hans änglar". När den stunden kommer, gifwes ingen räddning mer. De **måste** gå bort. O det blir en stund af outsäglig ångest. Ett sådant slut hade de dock icke wäntat. Från denna werlden skildes de med frimodighet och wäntade för wisso, att de skulle få gå in i himmelen. O Herre Gud, förbarma dig öfwer oß och pröfwa wåra hjertan, att icke wi må befinna oß bland dessa sjelfbedragna själar! I ewinnerlig, i outsläcklig eld skola de gå bort, i det rum, der deras mask icke dör och elden icke utsläckes, den eld

som är tillredd åt djefwulen och hans änglar. Ingen menniskotunga kan uttala och ingen menniskotanke fatta det förfärliga i detta tillstånd. Men det är ju ord just af honom, som skall döma på den yttersta dagen. Ingen menniska har uppfunnit detta, utan Herren af himmelen är det, som har talat så. För allt, hwad de ogudaktiga i bitterhet häremot tala och skrifwa, kan ju det icke ändras, att Herren har sagt det. Tror du det icke, så har han ju i alla fall talat så. Sedan må den yttersta dagen uppenbara, hwem som haft rätt: du eller han. Men we dig på den dagen!

21. Men nu säger du kanske: Huru öfwerensstämmer det med rättwisan, att Gud skall så förfärligt wedergälla arma syndare, som dock handlat och lefwat så godt de förstått? Swar: om här allenast wore fråga om wedergällning, så kunde wäl en sådan fråga wara berättigad. Men nu är det icke så. Att de warda bortwisade, är icke en wedergällning allenast utan har sin egentliga grund deri, **att de icke passa för himmelen.** Huru skulle de kunna hafwa salighet i himmelen, när deras hjerta icke är rätt för Gud? Komme de in i himmelen, så skulle de der finna det grufligaste helwete. Det bewisa de ock sjelfwa här, när de icke kunna fördraga det swaga återsken af Herrens klarhet, som lyser i de trogna. Tänk, när redan detta swaga återsken är dem pinsamt, hwad skulle det då wara för dem att stå inför Herren sjelf? Det hör utan twifwel till de swåraste bedrägerier, hwarmed djefwulen inbillar de ogudaktiga, att det ingen fara är, när han säger: "Det wore ju en gruflig hårdhet och orättwisa af Gud, om han kastade någon till helwetet; hwilken jordisk fader eller moder, ja hwilken menniska, wore det än den wärsta röfware, skulle hafwa hjerta att göra så? Och skulle nu Gud wara wärre än en jordisk fader, ja wärre än en röfware?" Detta låter nu wäl, och man wore färdig att swara: "Det är icke möjligt, det talet om fördömelsen måste wara en fabel." Men ser jag på werkliga förhållandet, då förfaller alltsammans. Då ser jag, att det är **menniskans egen hjertebeskaffenhet, som gör henne alldeles obeqwäm att ingå i Guds rike,** och det rår icke Herren för. Han har gjort allt,

hwad han kunnat, för att frälsa henne, men hon har sjelf förhindrat det, och en twungen saligbet är omöjlig. Eller huru skulle det för den, hwars hjerta är fremmande för Gud, wara någon saligbet att i ewighet wara hos Gud? Sådant kan man förwisso, om man will, fatta äfwen med det naturliga förståndet.

22. Men skall det nu gå på detta sätt med sådana, som dock gjort stora och herrliga gerningar, då kan man wisserligen räkna ut, hwad deras lott skall blifwa, hwilka här lefwat i allehanda laster och brott samt utan omwändelse gått ur tiden. Dem skall det icke gå bättre. Det står skrifwet, att i himmelen ingenting inkommer, som besmitteligt är, som styggelse gör och lögn. De som sådant göra, de skola icke ärfwa Guds rike. O hwilken förskräcklig syn företer icke werlden, när man betraktar henne i ljuset af sådana Guds ord! Tänk, huru otaliga menniskor rusa på det förfärligaste sätt emot den ewiga döden! De uppmuntra hwarandra under wägen att fortfara och blott låta det gå undan — tilldeß allt är förloradt och de ligga i det rummet, der det skall wara gråt och tandagnißlan. Om du, som detta läser eller hör, är en af dem, så bedja wi dig: skynda, medan det heter i dag, till Jesus, på det att han må förlossa dig! Ty ännu kan du räddas. Men en dag kommer, då ingen räddning mer är möjlig.

23. Widare fortfar Herren och säger: **Derför hwar och en, som hörer dessa mina ord och gör derefter, honom skall jag göra lik en wis man, som sitt hus byggde på ett hälleberg.** Der sammanställer Herren hörandet och görandet. Men att **göra** Guds ord, det är att med lydaktigt hjerta annamma det. När Herren sade till publikanen Mattheus: "Följ mig!" och Mattheus genast stod upp och följde honom, då gjorde han Guds ord. När Paulus tillropade fångknekten i Philippi: "Tro på Herren Jesus", och fångknekten trodde, då gjorde han Guds ord. Kortteligen: när en syndare börjar lyda Guds ord, så att han på Herrens kallelse står upp, öfwergifwer werlden och synden samt börjar i tron wandra efter Herren Jesus, då gör han Guds ord. Sådant ser man ock på alla Guds barn. Werlden säger wäl, att de äro blott hö-

rare, och nog är det sant, att i Guds barns krets gå många skrymtare, hwilka wisserligen höra men aldrig göra Guds ord, men det rå icke Guds barn för. Nej, hos dem är det ett werkligt **behof** att höra Guds ord för att göra derefter. De känna, huru det dagliga lifwets mångahanda bestyr förströ dem, och då behöfwa de Guds ord, på det deras hjerta åter må få hwila och stillhet hos Gud. För dem gäller det således icke blott att höra utan ock att följa och göra Guds ord, alldenstund det är Guds ords förnämsta ändamål att draga syndares hjertan till Herren samt behålla dem hos honom.

24. Men icke blott det. Guds barn känna, att i deras kött bor intet godt, att de äro swaga, att de falla än här än der. Sådant bekymrar dem, och de behöfwa förlåtelse samt kraft till ett nytt lefwerne. Då komma de till Guds ord. Der bestraffas deras synder, de höra det, och det drifwer dem till Herren för att bekänna sina synder och få förlåtelse. Der bjudas de att tro på Herren Jesus, det höra de, och det drager dem till honom, så att de sätta sitt hjertas lit till honom. Der förmanas de widare att wandra i ett heligt lefwerne, såsom de der nu äro döda för synden och i Kristus lefwa för Gud; sådant höra de, och det uppfyller dem med ny håg och lust att aflägga all ogudaktighet och werldslig lusta samt lefwa gudeligen, rättfärdeligen och tukteligen i denna werlden; sådant uppwäcker ock deras hjertan till att bedja Gud om hjelp emot synden och werlden o. s. w. O han, som pröfwar hjertan, han ser allt detta, fastän werlden icke ser det eller **will** se det. Men der man så lefwer i Guds ord och med Guds ord, der icke blott hör man det utan gör det ock. Detta är alla kristnas kännemärke. "Om icke din lag hade warit min tröst, så wore jag längesedan förgången i mitt elände", säger David. Och åter: "Ditt ord är mina fötters lykta och ett ljus på mina wägar" (Ps. 119). För de troende är det icke en tung gudaktighetsgerning att höra och bruka Guds ord, utan det är för deras hjertan **ett oafwisligt behof**, och allt hwad de finna hos sig, som icke öfwerensstämmer med detta ord, det straffa de såsom synd, deröfwer sörja de, deremot kämpa de och bedja. Derför kan om hela deras lif

sägas, att de höra Guds ord och gömma det och göra det.

25. Om dem, som sålunda göra Guds ord, säger Herren, att han skall göra dem lika en wis man, som byggde sitt hus på ett hälleberg. Der liknar han alltså Guds ord wid ett hälleberg för att uttrycka deß fasthet och orubblighet. Likasom ett hälleberg står och är sig likt, ehwad som än tilldrager sig deromkring, så är ock Guds ord alltid fast och oföränderligt. Tider wexla, riken uppstå och falla, krig och eld härja stora landsträckor, jordbäfningar förorsaka förstörelse, men bergen, de stå, der de stå, de ruttna icke, de brinna icke, de wexla icke, de låta sig icke flyttas. Och såsom de stå, så står Guds ord. Ja Guds ord står fastare än bergen. Det kommer werkligen en dag, då bergen skola wika, men det kommer aldrig den dag, då Guds ord skall wika eller ändras. Det wore en möjlighet för menniskor att undanspränga ett hälleberg, men att göra Guds ord om intet, det är för en menniska lika omöjligt som att rubba solens eller stjernornas gång. "Herrens ord blifwer ewinnerligen", säger profeten. Ännu har ingenting af det, som Gud talat, blifwit ouppfyldt. Hädanefter skall icke heller någonting nytt i den delen begynna.

26. Men är det så, då kan ingenting wara tryggare än att hwila på Guds ord. Menniskors tankar kunna se storartade och herrliga ut, men de äro allesammans fåfängliga. Det finnes tusende och åter tusende menniskor, som påstått, att de haft ett ljus, som är mycket bättre än Guds ord. Många hafwa ock för sådant blifwit helsade såsom wägbrytare till en ny tid. Men den enes ljus efter den andres har slocknat. Allt kött är hö, och all deß herrlighet är såsom blomster på marken. Att hwila wid menniskors tankar är en gruflig dårskap. Guds ord allena är den säkra ankargrunden. Under de årtusenden, som gått, har det ock wisat sig, att intet annat än detta ord förmått omskapa och pånyttföda syndare.

27. Om tryggheten af att hafwa sitt fäste i Guds ord talar ock Herren här, när han säger, att den, som hör och gör Guds ord, är såsom en man, som bygger

sitt hus på ett hälleberg. Det första och wigtigaste, när man skall bygga ett hus, är, att man har en säker grund att ställa huset på. Men säkrare grund finnes icke än ett hälleberg. Står mitt hus på ett sådant, då behöfwer jag icke frukta, att det skall sjunka. Om denna sak tillägger Herren ytterligare: **Så föll slagregn, och kom flod, och wädret blåste och stötte på huset, och det föll dock icke omkull.** Med denna bild will Herren uttrycka de frestelser och swårigheter, för hwilka den måste på alla sidor blifwa utsatt, som tror på honom och håller hans ord. Slagregnet störtar ned på husets tak, stormen slår mot deß wäggar, och floden störtar in mot grunden. Men det rubbas icke. Sammalunda störta frestelser in på de troende från alla håll, men de blifwa dock fasta och owikeliga.

28. Ser man nu på Guds rikes historia, så utgör hon den bästa förklaringen af dessa ord. Mot husets grund hafwa i alla tider störtfloder brusat af mensklig filosofi och teologi, som försökt att göra Guds ord om intet. Men alla ansträngningar i den delen hafwa warit förspilda. De skarpaste snillen hafwa försökt all sin konst och de hafwa hoppats, att de skulle lyckas, men de hafwa dött och deras ben hafwa multnat, och deras skrifter hafwa blifwit glömda, men Guds ord har bestått, det har gått segrande igenom. Det är ju en underlig makt i det ordet. Det finnes ingenting annat, mot hwilket man under tidernas lopp så ansträngt sina krafter, och dock har detta ord gått med seger igenom. Alla tider har det hetat, att detta ord warit en fabel, att det icke rimmat sig med det mensкliga förståndet o. s. w. Men ändå har det ju mer och mer gripit omkring sig, och den församling, som derpå warit uppbygd, har blifwit ju längre desto fastare. Men hemligheten af detta ordets makt är den, **att det winner hjertat åt Gud**, och det ord, som har wunnit hjertat, är i och med detsamma herre öfwer hela menniskan. Den krigshär, som intagit en uti en stad belägen fästning, har i och med detsamma blifwit herre öfwer den staden. Sedan Guds ord intagit en menniskas hjerta, så att hon fått smaka den salighet, som ligger i det ordet, sedan rubbas hon icke af några den mensкliga spetsfundighetens stormlöpningar emot den

grunden. Under alla disputeringar och inwändningar mot det ordet wet hon ett, nemligen att hon war död men blef genom detta ord lefwande. När den blinde, som af Jesus blifwit botad, fördes inför de öfwersteprester och de försökte att öfwertyga honom, att Jesus war en syndare, stod han fast sägande: "Ett wet jag, att jag war blind men ser nu". Ingen **bewisning** war i stånd att uppwäga, hwad han på sig sjelf hade erfarit af Herrens Jesu kraft. Och sammalunda är ännu idag ingen bewisning i stånd att för de kristna uppwäga den saligbet, som de af Guds ord erfarit på sina egna hjertan. Derför heter det: Om än hafwet rasade och swallade, så att för deß bullers skull bergen omkull fölle, likwäl skall Guds stad lustig blifwa. **Gud är när dem derinne.** Gud hjelper honom bittida.

29. Den mot wäggarna störtande stormen kan wäl wara en bild af alla de yttre förföljelser, som drabba Guds folk. O hwilken rad af lidanden företer icke Guds rike! Från Abels död alltigenom till den närwarande tiden har det warit ett föremål för affky, hat, mord, förtal, lögn och smädelse. Men det har gått alltsammans herrligt igenom. Alla kristna måste draga sin del af dessa lidanden. Troende barn måste mycket lida af ogudaktiga föräldrar, en troende man eller hustru måste outsägligt mycket lida af en ogudaktig make. I alla lefnadsställningar finnas kristna, som utstå ganska mycken förföljelse. Men de blifwa dock beståndande. De äro grundade på hälleberget, och stormen förmår icke att krossa dem. De kunna wäl wara nederböjda, ja stundom så tryckta, att det ser ut, som wore de nära undergång. **Men nej, de blifwa ändå qwar på hälleberget.** Huru trängt de än må hafwa det, wilja de dock förblifwa wid Herren. Deras **hjertan tillhöra honom nu engång,** och lifwet kunna de lemna men icke honom. Derför har det ock i alla tider wisat sig, att alla de ogudaktigas försök att om intet göra Guds rike hafwa strandat. Ja, Paulus säger äfwen: **Wi berömma oß i bedröfwelserna.** Han säger icke: Wi **beklaga** oß öfwer bedröfwelserna, såsom hände oß något ondt, **nej wi berömma** oß deraf, ty ehuru werlden tror, att hon gör oß ondt dermed så

gör hon oß dock i werkligheten godt. Bedröfwelse werkar tålamod, men tålamod gör förfarenhet och förfarenhet gör hopp. Stormen går öfwer, men Herrens ord blifwer ewinnerligen.

30. Det ofwanifrån nedstörtande regnet må ock wara en bild af alla andliga fienders anlopp, djefwulens glödande skott, syndens frestelser, dödens förskräckelse. Sådant måste ock alla kristna lida, somliga härdare andra lindrigare. Men de hålla dock ut. Köttet drager dem till synden, ty det behåller alltid sin gamla art; här och der kan det ock taga öfwerhanden, så att en kristen faller; sådant förorsakar samwetet nöd, mycken nöd. Ja mer än en gång äro de färdiga att ropa: Jag, arma menniska, hwem skall lösa mig från denna dödens kropp? Så inställa sig ock allehanda twifwel, hwilka kunna alldeles sönderslita själen, ja stundom wore de färdiga att ropa högt af ångest. Men de hålla dock i. De gå såsom genom eld och watten; men wattnet fördränker dem icke och elden förtär dem icke. Efter allehanda frestelser, wedermödor, lidanden och nederlag slutar dock deras lif med seger, seger öfwer synden, werlden, döden, djefwulen och allt ondt. Ty Herren håller dem wid handen. Ja han bär dem, och deras hus är grundadt på klippan.

31. Deremot går det helt annorlunda med dem, som wäl höra ordet men aldrig annamma det i sanning och göra det. De äro såsom de, som bygga hus utan grund på lösa sanden. Störtflod, regn och storm komma — det gäller att för Guds ords skull lida, och då falla de af. Deras hus kan se präktigt ut, hafwa tjocka wäggar, spegelprydda wäggar, d. ä. deras gudaktighet kan se mycket förträfflig ut, om man allenast ser på ytan, men den har ingen grund. Den står på lös sand, och då hjelper skenet icke. De förgås, ja de förgås ewinnerligen.

O Herre Gud, förbarma dig nådeligen öfwer oß, bewara oß för sjelfbedrägeri! Hjelp oß, att wi icke allenast må höra ditt ord utan ock göra det för ditt namns skull genom din Son, wår Herre Jesus. Amen.

N:o 52.

Nionde Söndagen efter Trinitatis.

Text: Luk. 16: 10—17.

Den som är trogen i det minsta, han är ock trogen i det, som mer är, och den som i det minsta orättfärdig är, han är ock orättfärdig i det, som mer är o. s. w.

---

1. Denna text följer omedelbart efter och utgör en fortsättning af texten om den otrogne gårdsfogden. Hwad Herren med dessa sina ord förnämligast will inskärpa, är wigten af trohet mot Herren i förwaltningen af de jordiska egodelarna samt faran af träldom under mammon. Herren framställer i det föregående mammon såsom en rik man och husbonde, hwilken hade en tjenare, som förfor hans egodelar samt fortfor dermed in i det aldra sista. Denne tjenare framställer Herren ock för sina lärjungar såsom ett berömligt exempel samt wisar dem, huru de sammalunda icke må låta sig regeras af, hwad mammon will, utan wara honom otrogna och förfara hans egodelar för att dermed skaffa sig wänner för ewigheten. Mammon will allenast, att man skall hopa egodelar på egodelar, men Herren will, att man skall anwända dem till näftans tjenst. Lyder jag nu mammon, så bryter jag emot Guds wilja, lyder jag Gud, så blifwer jag mammon otrogen och förfar hans egodelar, och sådan otrohet mot den husbonden, som heter mammon, will Herren här lära sina lärjungar. Derför sätter han ock emot hwarandra dessa två husbönder, Gud och mammon, hwilka man icke kan tillsammans tjena, utan af hwilka man måste wara otrogen mot den ena.

2. Den der trogen är i det minsta, han är ock tro-

gen i det, som mer är, och den i det minsta orätt är, han är ock orätt i det, som mer är. Detta är en allmän sats, hwilken gäller i många afseenden. Skall man sätta förtroende till någon i det, som är stort och wigtigt, så will man först pröfwa honom i det, som är mindre. Finner man honom då i det lilla trogen, så anförtror man honom det, som är mer, finner man honom deremot orättfärdig i det, som är ringa, så sluter man deraf, att han ock skulle wara orättfärdig i det, som är mer, och anförtror honom det derför icke. Huru Herren för den sak, som här är i fråga, tillämpar denna allmänna sats, det se wi af följande vers, der han säger:

3. **Ären I nu icke trogna uti den orätta mammon, ho will då betro eder om det sannskyldiga?** Att Herren kallar mammon för **orättfärdighetens** mammon, det gör han derför, att jordiska rikedomar ofta äro werktyg för ett orättfärdigt handlingssätt samt föranleda till ett sådant. Dels förleda de egaren att handla orättfärdigt, dels förleda de andra att handla orättfärdigt emot honom för att åtkomma hans egodelar. Nu säger Herren: Om I icke ären trogna mot Gud och lydaktiga mot hans wilja i begagnandet af de jordiska egodelar, som han anförtror eder, huru skall han då kunna anförtro eder det, som är mer, nemligen det sannskyldiga goda, det som icke allenast synes wara godt, utan som werkligen är det.

4. Att wara trogen emot Gud i den orätta mammon, det är enligt den föregående liknelsen att anwända mammons skatter, hwilka man förwaltar, till att dermed öfwa barmhertighet och derigenom skaffa sig wänner, som, när man behöfwer det, annamma oß i ewinnerliga hyddor. Att deremot anwända dessa skatter för att samla mer och mer, det är att wara trogen emot mammon men otrogen emot Herren. Nu säger Herren: Om I uti förwaltningen af de ringare skatterna, som Gud anförtrott eder, ären trogna mot mammon, men otrogna mot Gud, huru skall Gud då kunna anförtro eder de skatter, som skulle tillkomma eder i mitt rike? Detsamma uttrycker han ock med de tillagda orden: **Om I icke ären trogna uti en annans**, d. w. s. uti det, som tillhör en annan, uti de skatter, öfwer hwilka I endast ären för-

waltare, och hwilka I derför en dag måsten lemna, **hwem skall då få eder det, som är edert?** Huru skolen I då kunna få det sannskyldiga goda, som I skullen hafwa icke såsom förwaltare allenast utan såsom egare?

5. Med detta sannskyldiga goda menar Herren Jesus den ewiga herrlighet, som uti hans rike är ämnad åt hans lärjungar. Denna herrlighet kallas deras arf eller arfslott, såsom Paulus säger i Apg. 20: 32: Gud är mäktig att uppbygga eder och gifwa eder arf bland dem, som helgas. Och åter i Rom. 8: 17: Ären I barn, så ären I ock arfwingar, nemligen Guds arfwingar och Kristi medarfwingar. I jemförelse med denna herrlighet är all herrlighet och rikedom på jorden endast fattigdom och uselhet. Allt, hwad man eger på jorden, ruttnar, rostar, nötes och förgås, och när döden kommer, måste man lemna allt. Rosten, malen, förruttnelsen och döden hafwa ingen försyn för prakt och rikedom. Och hwad har man då af allt, hwad man har egt? Har man nu med dessa jordiska egodelar tjenat mammon, så går man ur werlden fattig och utblottad och eger ingenting i himmelen. Men att ingenting ega i himmelen, det är fattigdom, förfärlig fattigdom. Frälsaren beskrifwer denna fattigdom i den rike mannens historia, då han säger, att han förgäfwes bad om en droppe watten att swalka sin tunga med. Eger man deremot arfslott i himmelen, då är man rik utan afseende på, hwad man egt på jorden. Har man då haft rikedom på jorden, så behöfwer man icke wara rädd att lemna den — man får annan och bättre rikedom i stället; och har man warit fattig på jorden, så behöfwer man ju icke heller wara rädd att lemna den för att gå och besitta de ewiga arfwegodsen i himmelen.

6. Hwad Herren alltså i denna text warnar sina lärjungar för, det är, att de icke måtte anwända de jordiska egodelarna så, att de gå miste om det himmelska arfwet. Men på det sättet anwändas de jordiska egodelarna, när de anwändas i mammons tjenst och icke i Guds.

7. Detta är nu en för oß utomordentligt wigtig lärdom. Det ligger annars så nära till hands att tänka,

att det icke är så synnerligen wigtigt, huru wi umgås med de jordiska egodelar, som wi hafwa. Men annat lärer oß Guds ord. Ty på denna sak ligger twertom en så utomordentligt stor wigt, att såsom wi här se, det till och med kan gälla förlusten af det ewiga lifwet. Bland alla synder, som den heliga Skrift omtalar, finnes kanske ingen, för hwilken hon så ofta warnar som för girigheten. Öfwer allt hwareft hedniska styggelser omtalas, nämnes alltid girigheten med. Ty mammon är en afgud fullt ut så farlig som alla andra afgudar. Och om man än icke gör belåten åt honom och dyrkar dem, så är det dock knappt någon afgud, hwilken så helt som mammon intager deras hjertan, som älska honom. Dertill kommer, att, medan andra synder, såsom hor, mord, wrede, dryckenskap o. s. w. hafwa ett groft utseende, så att man lättare igenkänner och förskräckes och flyr för dem, så har deremot girigheten ett mycket fint och förföriskt sken, så att man kan lefwa deri, utan att man sjelf förstår det eller någon annan wet det. Derför säger ock en andens man, att enligt hans mening ingen synd i den närwarande tiden dödar så mångas nådelif som just girigheten.

8. Nya testamentet har twenne uttryck för att beteckna girigheten. Det ena uttrycket betyder egentligen **kärlek till penningar.** Detta uttryck förekommer i v. 14 af denna text, så ock i 1 Tim. 6: 10, 2 Tim. 3: 2. I 1 Tim. 6: 10 säger ock Paulus, att kärlek till penningen är en rot till allt ondt. Det ser ju icke så farligt ut **att tycka om penningar,** och dock säger Skriften, att dödsfara är förenad med den kärleken. Man behöfwer icke wara rik i lekamlig mått för att ligga i den synden. Äfwen den **fattige** kan älska penningen. Man behöfwer icke heller wara njugg eller wara en gnidare för att ligga i den synden. Äfwen **slösaren** kan älska penningar. Man behöfwer icke heller på orättrådigt sätt slå under sig näftans gods; äfwen den **rättrådige** kan älska penningen. Och det är en förfärlig kärlek, en gyllene snara, med hwilken djefwulen leder många till döden, utan att de weta det. Tänk, detta, just detta, att man **älskar** penningen, är hwad Skriften menar med girighet. I hwardagligt tal menar man med girighet det, att nå-

gon är en gnidare, men Skriften går ofantligt mycket djupare.

9. Det andra ord, som Skriften begagnar att uttrycka girighet, är **begär att hafwa mer.** Detta ord förekommer t. ex. i Marc. 7: 22, Luk. 12: 15, Rom. 1: 29 o. s. w. Af kärleken till penningen följer alltid, att man will hafwa penningar, och när penningar aldrig kunna mätta själen, så will den girige alltid hafwa **mer.** I detta begär att hafwa och winna mer är det ock, som girigheten wisar sig. Många föreställa sig, att om de egde så eller så mycket, skulle de känna sig nöjda och lugna. Men detta är en **stor** willfarelse. Ty om de sedan winna, hwad de ansett wara nog för tryggheten, så har under tiden deras begär och kärlek till penningen wuxit. Det är med detta såsom med dryckenskapen: ju mer man tillfredsställer begäret, desto mer wexer det. Lika litet som drinkaren kan dricka sig nykter, lika omöjligt är det, att den girige kan winna så mycket, att han upphör att wilja hafwa mer. Menniskoanden är icke så beskaffad, att han **kan** tillfredsställas med förgängligt guld. Detta wisar ock erfarenheten. Den, som lefwer i girighet, tillwexer fortfarande i den synden likasom den, som lefwer i någon annan synd. Och tillwexten förökas derigenom, att man winner, hwad man söker. **Lustarnas tillfredsställande förökar alltid deras tillwext.**

10. I 1 Tim. 6: 9 säger Paulus: De, som wilja blifwa rika, falla i många skadliga begärelser, hwilka sänka själen i förderf och fördömelse. Begäret efter penningar föder af sig allehanda skadliga begärelser och synder. Begäret efter penningar föder af sig tjufnad och oärlighet i handel och wandel. Det gör, att en köpman försöker på allehanda oädla sätt skinna dem, som handla med honom, det gör, att en arbetare, när han kommer åt, är oskälig i sina fordringar, eller att en arbetsgifware är oskälig i sina fordringar mot arbetaren och will icke gifwa honom hans förtjenta lön. Begäret efter penningar gör, att waror förfalskas, att bedrägligt arbete göres, att den ene ljuger för den andre, o. s. w. Begäret efter penningar werkar inbördes afund, förtal och fiendskap. De bäste wänner kunna blifwa de argaste fiender derige-

nom, att deras winstbegär råkar i inbördes strid. Det ser man oupphörligt. Och hafwa de blifwit owänner, så följer strax, att de inför sina wänner förtala och nedswärta hwarandra, ja taga heder och ära af hwarandra. Allt sådant och ändå många andra synder föder girigheten af sig, så att hon wisserligen är en rot till allt ondt. Men på detta sätt sänker hon menniskor i förderf och fördömelse. Hon gör deras hjertan fremmande för Gud och förhärdar dem, hon förwillar deras omdöme om rätt och orätt, hon upptager hjerta och sinne och alla krafter, gör hela lifwet oroligt, gör menniskan oduglig till tron och obeqwäm att ingå i Guds rike.

11. Men girigheten är icke allenast en förderflig synd, utan hon är ock en den aldra **dåraktigaste** last. Herren talar om en man, hwars åker bar så mycken frukt, att han beslöt rifwa ned sina lador och bygga större samt sade till sin själ: Själ, du har mycket godt förwaradt intill många år, gör dig goda dagar, ät, drick och war glad. Men Herren sade: Du dåre, i denna natt skall man taga din själ ifrån dig, och hwem skall då få det, som du har tillredt? Den girige är alltid en dåre, ehwad han winner eller icke winner, hwad han far efter. Winner han det icke, så måste han ängslas för det och sist efter ett ängsligt lif gå bort i det rum, der deras mask icke dör och elden icke slocknar. Winner han deremot, hwad han söker, så drager han öfwer sig tusen bojor och bekymmer och hinner aldrig börja rätt njuta af sin rikedom, förrän han måste lemna allt och gå bort till det rum, der gråten och tandagnißlan är.

12. Här kan wisserligen någon inwända, att han ju lemnar sina egodelar till gagn åt sina efterkommande. Men detta är en dåraktig inwändning. Det är alldeles icke sagdt, att de barn äro att skatta lyckliga, som få mottaga rikedomar i arf efter sina föräldrar. Ofta äro dessa rikedomar för dem ingenting annat än gyllene snaror, hwarigenom äfwen deras hjertan försoffas. Ja, ofta blifwa barnen just genom dessa rikedomar odågor. De tycka, att de icke behöfwa arbeta, emedan de ändå hafwa nog att lefwa af. Korteligen, huru man än wänder på saken, så blir girigheten alltid en dåraktig last.

13. Men, säger någon, icke kan wäl detta träffa de kristna? Swar: om Kristus och apostlarna hade tänkt så, då hade de säkert icke med sådan ifwer warnat de kristna för denna synd. Äfwen de kristna hafwa ännu kött och äro derför i fara att genom syndens bedragelser föras bort från Gud och försoffas. Det går så småningom, man will ega något, och när man eger det, så will man ega mer. Man tänker på sin framtid och will ega mer, man tänker, att man kan blifwa sjuk, och will derför ega mer, man tänker, att man kan göra en förluft, och will derför ega mer, man tänker på sina barn och will derför ega mer. Korteligen: det ena med det andra är egnadt att draga ögat till mammon, och med ögat följer hjertat, alldeles såsom Evas hjerta följde med ögat, sedan detta blifwit wändt på den förbjudna frukten. O min wän, är du en kristen, så waka! Göm dig hos Gud i fruktan och bön! Annars är du förlorad.

14. Men Herren icke allenast warnar och skrämmer de sina för girigheten, utan han wisar dem ock, att de icke skola behöfwa fäkta och äflas för att winna egodelar på jorden. Sen på foglarna under himmelen, de så icke, skära icke heller upp, församla intet i lador, och likwäl föder eder himmelske Fader dem. Sen på liljorna på marken, de arbeta icke, de spinna icke, och likwäl kläder Gud dem i en drägt, herrligare än Salomos war. Hwarför ären I då bekymrade? Skulle icke Gud föda och kläda eder? Skulle han akta eder ringare än foglarna och liljorna? Dermed will Herren uppmuntra sina lärjungar och lofwa dem, att de skola få kasta alla sina omsorger på Gud och med wißhet af honom wänta allt, hwad de behöfwa. När han ock skildes från sina första apostlar och frågade dem, om något hade fattats dem, så swarade de: Nej, Herre, ingenting. Fåfängt skall man ock leta efter den kristen, som kastat alla sina omsorger på Herren, men funnit sig beswiken på hans löften. Gud kan wäl stundom låta sina kristna sitta trångt, men icke swiker han dem, icke öfwergifwer han dem. När de i stället för att hwila wid honom börja lita på sin egen kraft, då skall han wäl ofta låta dem komma i trångmål och bekymmer, men då sker detta just för det, att

de icke tro, samt på det att de måtte kasta alla sina omsorger på honom. Deßutom kunna en kristens trångmål bero derpå, att han will hafwa mer, än han behöfwer, eller att han lefwer och will lefwa större, än Gud will. Och då må han ju skylla sig sjelf. Det är mången, som sitter i swåra ekonomiska bekymmer, hwilken dock har så många egodelar och så goda inkomster, att tusende lefwa lyckliga och nöjda med wida mindre. Men om Gud icke rättar sig efter sådana önskningar, så bryter han dock icke sitt löfte. Han har icke lofwat någon af de sina rikedom, han har icke lofwat dem så mycket, att de skola hafwa råd att lefwa likt hela werlden, han har icke lofwat dem så mycket, som de efter köttet kunde önska. Han har lofwat dem och deras barn föda och kläder. Det håller han ock, och Paulus säger: När wi hafwa kläder och föda, så låtom oß nöja dermed.

15. Derför, om du är en kristen, så sörj icke öfwer, hwad du skall äta eller dricka eller kläda dig med. Lemna alla dylika omsorger åt hedningarna, som hafwa döda gudar! För dig, som har en lefwande Gud, äro alla sådana omsorger owärdiga, syndiga och förderfliga. Sörj ännu mindre öfwer, huru du skall kunna winna och blifwa rik i werlden! Gud har bättre rikedomar åt dig, skatter, som hwarken mal eller rost förderfwa, och som inga tjufwar kunna borttaga. O det går igenom. Ju mindre hjertat hänger wid denna werlden och ju mindre man har att lemna, desto lättare går det att lemna det. Jakobus och Johannes hade blott några nät och en båt att lemna, och det gick lätt; den unge synagogföreståndaren, som hade stora rikedomar, gick heldre bort från Herren än från sina rikedomar, och Herren sade derwid: Lättare är det för en kamel att gå genom ett nålsöga än för en rik att gå in i Guds rike. O min wän, börja att bedja Gud emot rikedom, ty rikedom är farlig. Bed såsom Salomo: Fattigdom och rikedom gif mig icke, men låt mig min afskilda del få! Gud gifwe oß nåd att börja frukta för rikedom!

16. Ytterligare tillägger Herren: Ingen kan tjena två herrar, ty antingen skall han hata den ene och älska den andre eller ock hålla sig intill den ene och förakta den

andre. **I kunnen icke tjena Gud och mammon.** Dermed will han säga: Så mot hwarandra, som Gud och mammon äro, är det alldeles omöjligt att tjena dem begge. Antingen måste man älska Gud och hata mammon, eller ock måste man hålla sig till mammon och förakta Gud. Att i denna werlden lefwa **både** för Gud och för mammon det är omöjligt. Sådant är Herrens Jesu bestämda och allwarliga domslut, på hwilken ingen jemkning eller prutning är möjlig. Gud ransake wåra hjertan! Gud rene wåra hjertan från girighetens förfärliga snara!

17. **Allt detta hörde ock de fariseer, som giriga woro, och gjorde spe af honom.** Herrens allwarliga ord gick dem intet till hjertat. De älskade mammon men wille ändå heta Guds tjenare. Derför hatade de det ljus, som låg i Herrens ord, samt sökte wärja sig deremot genom att göra spe af honom. Det är alltid, hwad som utmärker den ogudaktige och skrymtaren — **han känner sig beswärad af Guds ord.** Om han än i många afseenden synes allwarligt hålla på Guds ord, så är det dock alltid någon eller några punkter i Guds ord, hwaraf han känner sig beswärad, och som han söker komma undan. Han har någon skötesynd, i hwilken han will lefwa. När derför Guds ord öfwer den synden träffar honom, så söker han utwägar att förtyda det ordet så, att han må undkomma det, eller ock begabbar och föraktar han det. Han kan wara nitisk om Guds ord i allt, **utom när det träffar hans egen synd.** Detta är hwad Skriften kallar falskhet i anden, hwilket är ett förskräckligt tillstånd och raka motsatsen till den uppriktiga anden, som utmärkes deraf, att man "fruktar sig för Guds ord" och will i allt weta och göra Guds wilja. Guds ord tar i dem, uti hwilka den uppriktige anden bor, och om det bestraffar dem, så känna de sig deraf icke eggade till motstånd, utan de blifwa deraf bekymrade och förödmjukade samt drifna till Herren för att finna nåd och barmhertighet och hjelp. Ja stundom ser man kristna, som äro riktigt swärmodiga af fruktan, att de möjligen månde i något stycke wara falska i anden, ehuru de icke weta det.

18. Derför säger ock Herren: Detta är domen,

att ljuset är kommet i werlden. Ljuset är det, som skiljer menniskorna åt, ty när ljuset kommer, då äro der somliga, som älska ljuset och komma till ljuset, wilja låta sig dömas af ljuset samt wandra i ljuset, andra åter som hata ljuset, gömma sig undan för detsamma och begabba det. Att detta ock ännu i dag eger rum, det wet hwar och en. Och att det kan ske under en wacker och from yta, derom wittnar både Skriften och erfarenheten. Ja, största och bittraste fiendskapen röner Guds ljus just bland dem, som synas något wara i yttre fromhet och rättfärdighet. Publikaner, skökor och andra syndare läto sig af ljuset straffas, samt kommo till Jesus. Fariseerna deremot, som skulle wara de bästa och frommaste i folket, föraktade Guds råd emot sig sjelfwa. Derför är det ock flere publikaner och skökor än fariseer, som ingå i Guds rike. Huruwida en menniska kan ingå i Guds rike eller icke, det beror icke på, huruwida hon gjort flere eller färre synder, utan det beror på det förhållande, hwari hon ställer sig till Kristus och ljuset. Will hon blott låta sig af ljuset dömas samt tro på Kristus, så skola icke ens blodröda och rosenfärgade synder kunna uteslänga henne från Guds rike. Drager hon sig deremot undan domen och Kristus, så skall hon gå förlorad, om hon än i anseende till sin utwertes fromhet icke hade flere fläckar, än solen har.

19. Nu swarade Herren på fariseernas begabberi: **I ären de, som gören eder sjelfwa rättfärdiga för menniskor.** Det will säga: I framställen eder sjelfwa genom eder utwertes gudaktighet inför menniskor såsom fromma. **Men Gud wet edert hjerta,** d. ä. Gud dömer efter hjertat, efter sanningen. **Ty det som för menniskor högt är, det stygges Gud wid** d. ä. hwad I prisen samt inför menniskor framställen såsom en synnerlig fromhet, det är för Gud en **styggelse.** Huru fariseerna gjorde sig sjelfwa rättfärdiga inför menniskor, ja ock wille göra sig rättfärdiga inför Gud, derom talar Herren i liknelsen om fariseen och publikanen. Fariseen sade nemligen: "Jag tackar dig Gud, att jag icke är såsom andra menniskor, röfware, horkarlar, eller såsom denne publikanen. Jag fastar twå resor i weckan och gifwer tionde af alla mina

egodelar". Så gifwas det ännu i dag många tusen menniskor, som icke weta af någon högre berömmelse än den, som kommer af deras egen rättfärdighet. När de hafwa "gjort alla rätt", när de bewisat barmhertighet mot fattiga samt deßutom ordentligt gjort sina böner och gudstjenstöfningar, så tro de, att allt är wäl. Wißt kunna de erkänna, att ännu ett eller annat fattas, men det ursäkta de dermed, att ju ingen kan wara fullkomlig, samt trösta sig dermed, att Gud wäl skall wara dem nådig, när de icke hafwa större eller swårare synder än så. Kommer man nu till dem med evangelii ljus och wisar dem, att deras wäg är den breda wägen, så werkar det förbittring.

20. Så synas de för sig sjelfwa och för andra rättfärdiga, **men Gud wet deras hjerta**, och det är deras dom. Gud dömer icke efter det utwertes anseendet utan efter hjertat. Och då ligger icke hufwudwigten uppå, hwad man gjort eller icke gjort, utan då är hufwudfrågan den, **om hjertat är rätt för Gud.** O min wän, bedrag dig icke! Herren talar om, att på ytterſta dagen skola komma till honom sådana, som säga: Hafwa wi icke profeterat i ditt namn, i ditt namn utdrifwit djeflar och i ditt namn många kraftiga gerningar gjort, och han skall swara dem: jag kände eder aldrig. Deras gerningar woro höga och förträffliga, men deras hjerta war icke rätt för Gud, och då kunde deras gerningar icke hjelpa dem in i himmelen. Sammalunda läsa wi i Upph. 2: 1 Herrens ord till församlingsläraren i Ephesus: Jag wet dina gerningar och ditt arbete och ditt tålamod, och att du icke må lida de onda och hafwer försökt dem, som säga sig wara apostlar, och äro dock icke, och hafwer befunnit dem ljugare. Och du lider och hafwer tålamod och arbetar för mitt namns skull och är icke trött worden. Men jag hafwer emot dig, att du den första din kärlek öfwergifwit hafwer. — Se der, o hwilka förträffliga gerningar. Men när **hjertat** icke war rätt för Gud, då war allt skämdt och förstördt.

21. Det är **hjertat** Gud frågar efter. Han säger icke: Gif mig din hand eller din fot! utan: Gif mig **ditt hjerta.** En brudgum begär brudens hjerta. Får

han hennes hjerta, då wet han, att han ock får hennes hand och alla hennes egodelar. Men om hon swarar: "Min hand och mina egodelar skall du få, men icke mitt hjerta, ty det tillhör en annan", då swarar han: Behåll då din hand och dina egodelar! Sammalunda gör ock Herren. För honom hafwa dina gerningar betydelse, endast för så widt de utgå från ett hjerta, som är rätt inför honom. Allt hwad du företager dig för att behaga honom, medan ännu ditt hjerta icke tillhör honom, det är alltsammans för honom en styggelse, alldeles såsom det för en brudgum wore en styggelse att se brudens gerningar, dereft han wisste, att hennes hjerta tillhörde en annan. O min wän, bedrag dig icke! Gud wet ditt hjerta. Och får han icke ditt hjerta, så skall du aldrig ega hans himmel.

22. Att Gud känner hjertat och ser till hjertat, det bewisar Herren med det tillägget: **Det som för menniskor högt är, det stygges Gud wid.** Skulle Gud döma efter skenet, såsom menniskor döma, så skulle ock han kalla det stort, som af menniskor kallas stort. Men nu dömer han efter hjertat, och derför blir ofta sådant, som för menniskor synes stort, för honom en styggelse.

23. Det är för oss af mycket stor wigt att wäl besinna skilnaden mellan Guds dom och menniskors dom. Hwad gagnar dig det bästa omdöme af menniskor, hwad gagnar det dig, att man en gång följer din bår till grafwen under förwissning, att du är salig, och sjunger en psalm på din graf — o hwad gagnar det dig, om han, som pröswar hjertan, dömer annorlunda? Medan de efterlefwande sjunga ditt lof, skall du wara i det rum, der det är gråt och tandagnisslan. Låt icke bedraga dig. Det finnes menniskor, som säga frid, frid, der ingen frid är, som säga: det är icke så farligt, icke kan den gode Guden förkasta någon. Men akta dig, Gud wet ditt hjerta, och lika wisst som en brud aldrig kan blifwa lycklig i sin mans rika hus och lysande palats, dereft hennes hjerta icke tillhör honom, lika wisst skulle du aldrig kunna blifwa salig i himmelen. Det finnas qwinnor, fattiga qwinnor, som gift sig utan kärlek med rika män, och om hwilka man säger: ack hwad de äro lyckliga, som

fått det så bra. Men under tiden wandra de i de rika palatsen, midt i allt öfwerflöd och all prakt såsom uti ett helwete. De kunna stundom nästan brista sönder af ångest. Så olyckliga äro de — bara derför, att deras hjertan icke tillhöra deras män. War wiß, döden är ingen frälsare, som skall omskapa ditt hjerta. Nej, har du här icke haft ett hjerta, som tillhört Herren, icke skall döden förwandla den saken.

24. Men hwad är då ett hjerta, som är rätt för Gud? Swar: ett hjerta, som är rätt för Gud, är ett sådant hjerta, som genom tron på Jesus funnit uti Gud sitt hjertas tröst och sin del. De, som lefwa i ett orätt förhållande till Gud, äro skygga för Gud, trifwas icke med honom utan gömma sig undan honom. Det ser man genast af Adams och Evas exempel, när de hade fallit. Så snart de derefter hörde Guds röst, blefwo de skygga och gömde sig för honom bakom buskarna. Ett hjerta, som är rätt för Gud, gifwer sig deremot till känna deri, att själen icke kan umbära Gud, icke kan känna sig lugn eller lycklig utan Gud, men deremot att hon känner sig salig, när hon får hwila i Gud. Widare gifwer sig ett sådant hjerta till känna deri, att själen icke kan dölja sina synder för Gud. Nej, har en kristen syndat, då kan han framför allt icke gömma sig undan Gud, utan då isynnerhet behöfwer han komma till Gud. Han kan wäl icke göra allt, hwad Gud will, men han will allt, hwad han förstår, att Gud will, det wore hans hjertas lust, att han kunde göra allt, och det är hans bedröfwelse och pina, att han icke kan det, men öppen och ärlig inför Gud med alla sina synder will han wara. Och Gud känner hans hjerta. Af menniskor warder han hånad, men Gud wet hans hjerta, och salig är han.

25. Ytterligare tillägger Herren: **Lagen och profeterna hafwa spått intill Johannes.** Med Johannes döparen deremot tager gamla testamentet en ände, och öfwergång sker till det nya testamentet. **Ifrån den tiden warder Guds rike förkunnadt genom evangelium.** Under gamla testamentet lofwade Gud, att han framdeles skulle upprätta sitt rike på jorden genom en konung af Davids hus, som skulle heta underlig, råd, Gud, hjelte, ewig fa-

der, fridförste. Nu deremot går den glada tidningen ut, att hwad som i gamla testamentet lofwades, redan är kommet i och genom denne personen, Kristus, Konungen af Davids hus, Guds enfödde Son. Och evangelium förkunnar detta rike icke såsom ett utwertes, werldsligt rike, utan som ett himmelskt, andligt och ewigt rike af rättfärdighet, frid och fröjd i den helige Ande. Och hwar man gör wåld på det d. w. s. öfwerallt spörjes angelägenhet att gå in i det riket. Detta syftar på de stora andliga rörelser, som då genom Johannes och Kristi predikan woro å färde. Det war likasom en stormlöpning på Guds rike. Fariseerna deremot stodo styfwa och stolta, gingo sjelfwa icke derin samt förhindrade, så widt de kunde, andra att der ingå.

26. Detta är alldeles, som wore det en beskrifning på den tid, i hwilken wi lefwa. Äfwen nu, Gud ware lof, pågår en stor andlig rörelse bland syndare, som wilja in i Guds rike. Och denna rörelse är ock åstadkommen genom evangelium. För alla står ock himmelrikets port öppen. Öfwer allt ljuder det: Si dörren är öppen, allting äro nu redo! Kommen till bröllop! Här nämnes ingen och glömmes ingen — alla, det will säga alla utan åtskilnad. Will du blott wara med, så kom! Men att ingå i detta rike sker allenast genom tron på Herren Jesus. Och i himmelen ljuder jubel och lof för hwar och en syndare, som kommer.

27. Men, tillägger Herren, snarare skola himmel och jord förgås, än en titel af lagen faller. Såsom wille han säga: Ehuru en ny tid nu gått in genom evangelii predikan, skall dock icke en enda prick af lagen falla. Alla de, som icke genom tron på Kristus bliswa rättfärdigade och omwända, skola owilkorligt träffas af lagens dom. Och enligt lagens dom war det Herren sade till de fariseer, att de woro en styggelse för Gud.

O Herre Gud, pröfwa wåra hjertan och se till, att wi icke måtte wara bundna i girighetens eller någon annan snara. Intag du helt wåra hjertan, rena oss från alla wåra synder och gif oss ett sådant hjerta, som är rätt inför dig, genom din Son, wår Herre Jesus Kristus. Amen.

N:o 53.

Tionde Söndagen efter Trinitatis.

Text: Matth. 11: 20—24.

Då begynte Jesus till att förewita de städer, i hwilka han hade gjort sina mesta krafter, och de hade likwäl icke bättrat sig o. s. w.

---

1. Detta är en text till wäckelse. Herren Jesus wisar, att der nådens predikan och werk förut warit eller blifwit föraktade, der följer ändtligen wredens dom. Detta är ock en sak, som bekräftas af all erfarenhet. Men icke blott det: Herren wisar ock, att en menniskas ansvarighet och dom står i förhållande till den uppenbarelse af Guds nåd, som warit för henne tillgänglig.

2. När det här heter, att han begynte förewita de städer, i hwilka han hade gjort sina mesta krafter, och de hade likwäl icke ändrat sitt sinne, då se wi deraf först, att ändamålet med de underwerk, som Kristus gjorde, war **syndares sinnesändring.** Detta är ock Skriftens enhälliga wittnesbörd: Allt hwad Herren Jesus predikade och allt hwad han gjorde, alla hans under — allt hade det ett enda mål, neml. att syndare skulle ändra sitt sinne. När Johannes döparen först uppträdde, så predikade han **sinnesändringens döpelse till syndernas förlåtelse.** När Jesus började predika, så lydde hans predikan så: **Ändren edert sinne, himmelriket är kommet hardt när** (Matth. 4: 17). Samma predikan förde ock hans apostlar. **Ändren edert sinne, och hwar och en af eder låte sig döpas till Jesu namn,** så predikade Petrus för de 3,000, som på den första kristna pingstdagen frågade,

hwad de skulle göra för att blifwa frälsta. Och när Herren Jesus satt på oljoberget och grät öfwer Jerusalem, då grät han deröfwer, att Jerusalem icke befinnade, hwad deß frid tillhörde, och ändrade sitt sinne.

3. I paradiset rådde ett godt förhållande mellan Gud och menniskorna. De woro rättfärdiga och heliga, kunde derför ock på det aldra förtroligaste umgås med Gud såsom barn med sin fader. Der war ingen synd och ingen fruktan, som störde deras förhållande till honom. Men snart inträdde en **sinnesändring, en olycklig sinnesändring.** Djefwulen kom, frestade wåra första föräldrar, **deras hjertan wände sig efter hans frestelse bort från Gud,** och de föllo i synd. Med detsamma war det ock slut på deras förra förtroliga förhållande till Gud; blygsel och fruktan hade nu intagit de hjertan, der förut frid hade herrskat. Såsnart de nu hörde Guds röst, bäfwade de och försökte gömma sig undan honom. De gladdes nu ej mer åt den röften — nej, när de hörde den, började de darra och sökte ett gömsle bakom buskarna. Sådan förändring hade fallet åstadkommit. Och från detta fall härleder sig sedan all den nöd, allt det lidande, som herrskat eller kommer att herrska på jorden. Ja, icke blott all timlig nöd utan ock all helwetets nöd härleder sig från detta fall.

4. Detta är icke swårt att förstå. Menniskan war nemligen skapad för att lefwa i förening med Gud. Denna förening war alltså hennes salighet. Men genom synden slet hon sig lös från Gud, och deraf måste då följa osalighet. En lem i menniskans kropp befinner sig wäl, när han sitter i rätt förhållande till kroppen, men blir han wriden ur led, så följa deraf smärtor och qwal. Det kan icke annorlunda wara, ty **han är så skapad,** att hans lif och wälbefinnande beror derpå, att han är förenad med och står i ett rätt förhållande till den kropp, hwaraf han är en lem. Sammalunda förhåller det sig ock med menniskans ställning till Gud: **hon är så skapad,** att hon icke kan wara lycklig, dereft hon icke står i rätt förhållande till Gud. När derför synden kom och lösslet menniskan från Gud, så bragte hon henne ock i

ofalighet. Det hade Herren redan förut sagt: "På hwad dag du deraf äter, skall du döden dö".

5. Att ock detta förhållande drabbat icke blott wåra första föräldrar utan äfwen alla deras efterkommande, det wittnar både Guds ord och all erfarenhet. Menniskonaturen behåller hos alla Adams efterkommande den art, som hon genom fallet fick. Lika wißt, som Adams alla efterkommande hade warit födda rättfärdiga, om Adam hade bestått profwet, lika wißt är ock det, att Adam, sedan han fallit, icke kunde föda annat än syndiga barn. Detta är, hwad som kallas arfsynd, och har sin grund i den allmänna regeln, att det, som födes, är af samma beskaffenhet som det, som föder. Ja i den dagliga erfarenheten se wi ock, att detta icke gäller allenast den allmänna syndiga beskaffenheten, utan att ock ofta serskilda syndiga böjelser gå i arf, så att deraf kommit det ordspråket: Äpplet faller icke långt från trädet d. ä. man må icke wänta, att barnen skola wara mycket olika sina föräldrar. Huru mycket denna werldens wisa än må disputera emot läran om arfsynden, ädagalägger dock all erfarenhet hennes tillwaro. Men har nu synden från Adams fall kommit öfwer och trängt igenom hela hans slägte, så har ock döden i och med detsamma trängt igenom hela slägtet. Döden följer synden, såsom skuggan följer warelsen. Deraf kommer det, att menskligheten suckar under en oändlig nöd, ja att en stor del af denna menskligheten går bort i ewig fördömelse.

6. Af detta är ock uppenbart, att ingen salighet för menniskan är möjlig utan sinnets ändring. Det är en gruflig förförelse, när menniskor utan sinnets ändring hoppas ewigt lif. Och dock wandrar hela werlden i det hoppet. Det är alldeles, som trodde de, att döden skulle wara någon frälsare. Hela sitt lif igenom wandra de alldeles fremmande för Gud, ja hata och förfölja hans ord och hans barn, men när döden kommer, mena de ändå, att de skola gå in i himmelen. Om Gud nu trädde dem nära, så skulle de bäfwa i känslan deraf, att deras hjerta icke är rätt inför honom, och ändå hoppas de, att de genom döden skola gå in för att i ewig salighet wara hos Gud. Men huru skola de kunna wara sa-

liga hos Gud, när deras hjerta icke är rätt för honom? Eller skall döden förwandla deras hjertan? Hwar finnes något löfte derom? Nej, de hoppas på måfå. O du som lefwer efter den wägen, besinna dig dock, medan det är tid! Det blifwer dock alldeles omöjligt att hafwa saligbet i himmelen, dereft icke hjertat tillhör Herren Gud.

7. Af detta skall man ock förstå, huru alldeles förwänd den tanken är, att det skulle wara obarmhertigt af Gud, om han läte en menniska förgås. Gälde det blott Guds barmhertighet, så skulle ingen enda behöfwa förgås. Nej han har gjort allt, han är willig att göra allt. Men huru skall han ändå kunna göra menniskan lycklig, när hon icke will gifwa sitt hjerta åt honom? Tänk dig en rik man, som älskade en fattig och nödställd qwinna och som gjorde allt för att winna henne — hwad wille han ändtligen göra, om hon trots alla hans gerningar ändå ihärdigt wägrade att gifwa honom sitt hjerta? Skulle han taga henne mot hennes wilja? Nej, det skulle icke göra henne lycklig, midt i all rikedom och prakt; uti hans hus skulle hon känna sig såsom en olycklig fånge. Men förstå wi detta, då är det ock lätt att förstå, att lika omöjligt det wore för Gud att göra lögn till sanning, lika omöjligt wore det för honom att i himmelen göra den lycklig, som icke wille gifwa honom sitt hjerta. Ty de saligas salighet i himmelen består deri, att de ega honom, men en sådan salighet är icke möjlig för den, hwars hjerta icke tillhör honom.

8. Derför ropar Herren i denna text we öfwer de städer, i hwilka han hade gjort sina mesta krafter, och de hade dock icke ändrat sitt sinne. Och när han, som är kommen att frälsa, uttalar we, då kunna wi weta, att det är en säker dom. Det är alldeles wisst: will du icke ändra ditt sinne, så måste du förgås. Om du ock ändrar ditt lefwerne, så att du börjar wandra och lefwa annorlunda och bättre, så hjelper det dig icke, dereft du icke ändrar ditt sinne. När en man begär en qwinna till hustru, så är han icke nöjd dermed, att han får hennes hand och hennes egendom, utan hwad han framför allt will hafwa, det är hennes hjerta. Får han hennes hjerta, då får han ock hennes hand och hennes egendom.

Men får han icke hennes hjerta, så will han icke heller hafwa hennes hand, dereft hans kärlek är den rätta kärleken. Det finnes, såsom wi i förra predikan sagt, makar, som äro rika, så att de kunna tillfredsställa alla sina önskningar, ja som hafwa allting så utmärkt, att hela werlden afundas dem, och de hafwa dock ett dagligt helwete blott derigenom, att deras hjertan icke tillhöra hwarandra. En man kan taga en skröplig brud, en fattig brud och hon kan blifwa lycklig med honom, men en brud, hwars hjerta tillhör en annan, kan han icke taga, och gör han det, så skall han dock aldrig kunna göra henne lycklig, hade han än den största rikedom att erbjuda henne. O min wän, hör och hör omigen! Att du ändrar ditt lefwerne efter Guds ord, att du med munnen prisar honom, det kan wara godt och wäl, men när det gäller att gå in i himmelen, då kommer det an på den frågan, om ditt hjerta tillhör honom eller icke. Då skola de skröpligaste syndare, hwilkas hjertan tillhört honom, gå derin, och de utmärktaste menniskor, hwilkas hjertan icke tillhört honom, blifwa der utanför.

9. Detta framställer Herren sjelf, när han säger, att på den yttersta dagen skola till honom komma sådana, som skola säga: Herre, hafwa wi icke profeterat i ditt namn, i ditt namn utdrifwit onda andar, i ditt namn många kraftiga gerningar gjort, och jag skall bekänna och säga dem: Jag kände eder aldrig; gån ifrån mig, I ogerningsmän. På ett annat ställe, der han liknar himmelriket wid ett bröllop, talar han om en bland gästerna, som kommit derin, men som saknade bröllopskläder. Och om församlingens ängel i Ephesus heter det efter uppräknandet af alla hans gerningar, att han hade öfwergifwit den första kärleken, och då gagnade hans gerningar ingenting. Gerningar skall du kunna hafwa, stora och lysande, och ändå drabbas af den domen: gå bort! Ty hwad Herren begär af dig, det är först och framför allt ditt hjerta.

10. I evangelium läsa wi om ett folk, som mer än andra menniskor winnlade sig om gerningar, neml. farisеerna, och de woro dock osaliga, och det just derigenom, att deras hjerta och sinne war obrutet och frem-

mande för Gud. Derom säger ock Gud: Detta folk nalkas mig med sin mun och hedrar mig med sina läppar, men deras hjerta är långt ifrån mig. Men fåfängt dyrka de mig, lärande sådana stadgar, som äro menniskors bud. All gudstjenst, alla böner, goda gerningar och fromma önskningar duga till intet, när icke hjertat är rätt för Gud. Du hafwer ingen del eller lott i detta ordet, säger Petrus, ty ditt hjerta är icke rätt för Gud. O det är en förfärande sanning, att en menniska kan, efter ett lif fullt af arbete och nit för att göra Guds wilja, ändtligen gå förlorad, och det blott för detta felet, att hennes hjerta icke warit rätt inför Gud. Hon skall kanske kunna bewisa, att hennes gerningar i det yttre warit sådana, som Guds ord fordrar, att de skola wara, men när detta är bewisadt, skall hon fällas blott genom detta ena, att hjertat icke warit rätt för Gud.

11. "Ja men, säger du, nog älskar jag Gud". Så tala många, hwilka dock lefwa fritt i synden. Ja, när menniskors lefwerne är sådant, att de icke kunna förswara sina gerningar, så pläga de dock åberopa sig derpå, att deras hjerta är godt. Men är nu ditt hjerta rätt inför Gud, så att du werkligen älskar honom, då måste wäl ock sådant wisa sig på något sätt. Tänk om någon sade sig älska en annan menniska, men det sedan wisade sig, att han alls icke wille hafwa något med henne att skaffa, att han icke hade någon lust att umgås med henne, icke frågade efter hennes wilja o. s. w., hwad skulle du wäl säga om en sådan kärlek? Du skulle sannerligen förklara allt tal om kärlek för en lögn. Och det med rätta. Men hwad skall man då säga om dem, som påstå, att de älska Gud men under tiden med hela sitt lif och wäsende bewisa, att de alls icke fråga efter honom eller hans wilja, att de alls ingen lust hafwa att umgås med honom, att hans närhet alls icke är dem ljuflig o. s. w.? Man skall säga, att de ljuga, när de tala om kärlek. Allt detta deras tal är endast ett bemödande för dem att nedtysta samwetet. Men Gud låter sig icke bedragas. Guds dom är icke efter skenet utan efter sanningen.

12. "Ja men, säger du åter, Kristus har ju lidit och dött för mig, och derför må jag wäl kunna hoppas

Guds nåd och salighet?" Swar: Kristus har icke förden-skull lidit och dött för dig, på det att du skulle blifwa salig utan att gifwa ditt hjerta åt Gud, utan han har lidit och dött för att göra dig salig genom att draga ditt hjerta till Gud. Låter du dig nu icke dragas, så gagnar dig hans lidande och död intet. Allt, hwad Gud har gjort för att frälsa syndare, är förspildt på den, som icke will låta sig frälsas, eller som, om han ock will låta sig frälsas, likwäl icke will låta det ske på den enda möjliga wägen, genom att ändra sitt sinne. Guds planer och wägar låta sig aldrig ändras efter menniskors tankar.

13. Men hwad det är, som wäntar alla dem, hwilka icke hafwa ändrat sitt sinne, derom talar Skriften med förfärliga ord. Herren säger, att de, som wandra på den breda wägen, gå till **förbömelse**. Och hwad han menar med denna fördömelse, derom upplyser han, när han säger, att de skola gå bort i ewinnerlig eld, som är tillredd åt djefwulen och hans änglar. Samma fördömelse, som drabbar djefwulen och hans änglar, drabbar äfwen alla dem, som lefwa och dö i sina synder. Derför säger ock Herren, att deras mask skall icke dö och deras eld skall icke slockna. Ehwad man än deremot må inwända, stå dock orden klara, och Herren har uttalat dem till warning. Han har icke lust till dens död, som dör, heter det hos profeten Hesekiel, men han kan icke heller hindra, att den dör, som icke will låta sig frälsas.

14. O du, som detta hör, och som ännu icke är omwänd till Herren Jesus, låt warna dig, medan det är tid! Ingenting förfärligare finnes eller kan tänkas än det, att en menniska gifwer sig sjelf till spillo. Att en menniska blir mördad af en annan, det är wisserligen förfärligt, men ännu förfärligare är det, om någon afhänder sig sjelf lifwet, men aldra förfärligast är det, att en menniska gifwer sin själ till spillo. När själen är förlorad, då är allt förloradt. Att man wunnit gods, ära, wänner, förtroende, lärdom — allt, allt är då såsom förloradt, när själen är förlorad. De rika, de berömda, de lärda skola icke hafwa det bättre i helwetet än de, som saknat både rikedom, ära och lärdom. O min wän, haf barmhertighet med dig sjelf! Har du ock allt hittills aldrig

tänkt derpå, så haf nu barmhertighet med din själ! Du är skapad för något bättre än ewinnerlig eld, Gud har icke lust till din död. Derför har han ock utgifwit sin enfödde Son för att frälsa dig! Haf barmhertighet med dig sjelf och gif dig då icke till spillo! Gud uträcker sina händer till dig och ropar, att du mätte hafwa barmhertighet med din arma själ. Du kan icke frälsa henne dermed, att du inbillar dig, att det icke är så noga med hwad Herren säger. Efter alla dina inbillningar kommer ändå det förfärliga slutet, och när du är färdig att ursäkta dig dermed, att du icke trodde, att det war så farligt, skall Herren swara: Hwarför trodde du då icke det, som jag sade dig? Det är just detta, som är din fördömelse, att du icke trott.

15. "Men, säger någon, det kan wäl ändå icke gå oß så förfärligt; wi äro ju kristna, hafwa hört Guds ord, äro döpta, hafwa ock brukat nattwarden med wördnad samt bjudit till att lefwa, så godt wi kunnat." Nuwäl, långt ifrån att sådant skulle tjena dig till förswar, tjenar det dig blott till desto swårare dom. Ty det är ock en lärdom, som denna text inskärper, nemligen att answaret och domen är större, ju större den bewisade och föraktade nåden är. Det skulle gå Chorazin och Bethsaida på domens dag wärre än Sodom och Tyrus, och det just derför, att de hade mer hört och sett, mer bewisning af Guds näd erfarit men ändå icke ändrat sitt sinne. Om den saken säger Herren: Den åt hwilken mycket är gifwet, af honom skall ock mycket blifwa utkrafdt, och åter: Den tjenaren, som wißte sin herres wilja och icke beredde sig och icke gjorde efter hans wilja, han skall lida många hugg, men den som icke wißte sin herres wilja och icke gjorde derefter, han skall lida få hugg. Hade du icke hört så mycket Guds ord, hade du icke haft så många nådetillfällen, så wore din dom mindre. Men nu, nu har Herren öfweröst dig med sin näd, och du har ändå föraktat allt och blifwit borta från honom. Hade jag icke kommit och talat med dem, så hade de icke synd, säger ock Herren annorstädes, men nu hafwa de ingen ursäkt för sin synd. Nej, just det, som du åberopar dig på, just detta är det, som gör din dom swårare.

Judarna tröstade på Mose, men Herren wisade dem, att just Mose war den, som anklagade dem; du tröstar på ditt hörande af evangelium och ditt erkännande af evangelii sanning o. s. w. Men just detta är det, som bringar den swåraste domen öfwer dig: att du wetat och erkänt evangelii sanning och ändå aldrig ändrat ditt sinne, ändå aldrig gifwit denna sanning rum i ditt hjerta.

16. Men hwad är då det att "göra bättring"? Detta är en wigtig fråga, som wi wisserligen må låta Guds ord beswara för oß. Att nu det att ändra sitt lefwerne eller sina gerningar icke är att göra bättring, det hafwa wi redan sett. Att ock icke heller det är bättring, att en menniska i andliga ting ändrar öfwertygelse, det hafwa wi äfwen wisat. Af samma bewisning är ock tydligt, att bättringen icke heller består deri, att man ändrar både sin öfwertygelse och sitt lefwerne. Hwarest bättring är, der följer ock alltid en ändring af lefwerne och öfwertygelse, men denna ändring kan ock ske utan bättring. Att göra bättring betyder, såsom wi ofta sagt: att ändra sitt sinne. Det är ock egentliga betydelsen af det bibliska ord, som på wårt modersmål blifwit öfwersatt med att göra bättring. Men denna sinnesändring består deri, att menniskans sinne blir wändt till Gud. Derför kallas den af Paulus den sinnesändring, som är till Gud. Den sinnesändring, som genom syndafallet skedde, bestod neml. deri, att menniskans sinne wändes bort ifrån Gud. Derför är ett återwändande af nöden.

17. Denna sinnesändring werkas endast genom Guds ord. Wisserligen kunna äfwen yttre omständigheter bidraga att göra ordet wigtigt för hjertat, men de kunna icke sjelfwa werka denna sinnesändring. Ett dödsfall, en olyckshändelse och annat sådant kunna wisserligen blifwa medel att nödga menniskan gifwa akt på ordet, men hwarest icke ordet tillkommer, blir ingen sinnesändring utaf, utan det stadnar wid en uppskakning, som inom längre eller kortare tid går öfwer. Det händer mycket ofta, att menniskor blifwa genom sådana ting uppskakade och besluta att omwända sig, utan att det sedan blifwer något deraf. Efter några dagar äro de lugna igen. Serdeles får man se sådant, när menniskor häftigt

insjukna och tro, att de skola dö. Då ropa de och jämra sig, och det ser ut, som wille de ändra sitt sinne, men när sjukdomen går öfwer, så warda de lugna igen. Icke sällan händer det ock, att till och med förnekare wid en hotande olycka, ett häftigt åskwäder eller, om de äro på sjön, wid en häftig storm kunna blifwa så uppskakade, att de kasta sig på knä och ropa till Gud, men när wädret går öfwer, äro de samma lugna förnekare igen, ja blygas för sin fruktan och sitt rop till Gud.

18. Af sådant lärer man, att det är endast Guds ord, som förmår ändra en menniskas sinne. Och Guds ord gör detta dels derigenom, att det för menniskan uppenbarar hennes synd, dels derigenom att det förklarar frälsaren för henne. Guds ord wänder sig till menniskans samwete, wisar henne, hwad Gud kräfwer af henne, widare huru långt hon är ifrån att hafwa gjort, hwad Gud kräfwer, samt huru omöjligt det är för henne att göra det. Detta gör henne brottslig. Derom säger Paulus: Lagen är derjemte inkommen, på det att synden skulle öfwerflöda; och åter: Men det lagen säger, det säger han till dem, som äro under lagen, på det att hwarje mun må tillstoppas och all werlden blifwa brottslig för Gud. Det är enligt Pauli teologi lagens werk att uppwäcka synden och göra menniskan brottslig. Sjelf hade Paulus på sitt hjerta erfarit detta. Ty, säger han, när budordet kom, fick synden lif och uppwäckte uti mig all begärelse. Synden tog tillfälle af budordet och besweк mig och drap mig dermed, och jag blef död. Långt ifrån att det skulle wara lagens ändamål att genom sina hotelser eller löften stärka oß till att öfwerwinna synden, är det twertom hans ändamål att uppwäcka och stärka synden, på det att syndaren måtte blifwa riktigt syndig. Men detta gör icke lagen till den ändan, att menniskan skall förblifwa uti synden och i synden förgås, utan på det att hon måtte se, i hwilket djup af elände synden bragt henne, samt wända sig till Herren Jesus.

19. Det är en wanlig klagan hos dem, som lagen wäckt till besinning, att de äro så grufligt syndiga, att de omöjligt kunna få tro på Jesus. Frågar man dem nu, hwar detta står skrifwet, så kunna de wäl icke säga

det, men de känna det så. Det synes dem alldeles klart, att så måste wara. Men de äro i willfarelse, i stor willfarelse. Ty just i den affigten är det Gud för dem uppenbarat deras synd, att de måtte tro på Jesus och blifwa frälsta. Detta syndens uppenbarande är alltså så långt ifrån ett förbud för dem att tro, att det twertom är ett Guds försök att twinga dem att tro. Det är bara djefwulen, som inbillar dem motsatsen. Ty när han ser, att han icke längre kan behålla syndare i den tron, att det icke är så farligt, då wänder han bladet om och söker intala dem, att det är för sent. Och när då Gud för att twinga dem till Kristus låter dem känna sina synder samt sin wanmakt mot synden, då wänder djefwulen det emot dem som ett bewis, att Gud har förkastat dem. I denna nöd kunna själar onödigtwis gå länga tider. Ehwad man än säger dem om Kristus och Guds nåd, swara de: Detta är icke för mig. Men o att wi kunde säga någon sådan själ in i hjertat: du gör bara djefwulen glädje dermed, att du går på det sättet. Handlade du efter Guds wilja, så skulle du genast gå till Herren Jesus, kasta dig med all din uselhet på honom och tro på honom.

20. "Ja men, säger du, det är alldeles omöjligt. Jag måste wäl först öfwerwinna åtminstone syndautbrotten eller få något rätt allwar med bättringen. Men nu har jag icke något rätt allwar. Det kan wara någon stund, som jag är förskräckt, men så är jag lugn igen, och Guds domar betyda ingenting för mig; såsnart frestelsen kommer, faller jag åter i min synd." O min wän, wi kunna säga dig, att detta aldrig skall kunna förändras genom lagen. I lagen ligger ingen kraft emot synden, utan twertom är lagen syndens kraft. Ju längre du går och arbetar under lagen, desto wärre skall ditt tillstånd blifwa. Det som är född af kött, det är kött. Om du arbetar ihjäl dig, så kan du ändå aldrig förwandla köttet till ande. Allt, allt är på den wägen förloradt. Och hör då engång, att det icke är någon tillfällighet eller något serskildt, som wederfares dig, när du får känna detta, utan det ingår rent af i Guds frälsningsråd, det är Gud sjelf, som affigtligt genom lagen för dig upp-

täcker denna din uselhet, på det han måtte twinga dig till Kristus.

21. Fördenskull bör du, när du ser din förtappade belägenhet, icke tänka så: Jag är så förfärligt syndig, att jag icke kan komma till Kristus, utan twertom: Jag är så förfärligt syndig, att jag icke kan låta bli att komma till Kristus. Derför hörer det ock till sinnets ändring, att en syndare, bedröfwad öfwer synden, icke stadnar qwar i synden eller i förtwiflan utan wänder sig till Herren Jesus. Ty att wända sig till Jesus, det är att wända sig till Gud, emedan det är Gud, som gifwit och sändt Jesus till att wara syndares frälsare. Men att wända sig till Gud — det är just den sinnets ändring, som är af nöden, såsom wi redan sett. Derför säger Jesus: Den som tror på mig, han tror icke på mig utan på honom, som har sändt mig.

22. Den rätta sinnesändringen (eller bättringen) består således af twenne delar nemligen ånger öfwer synden och tro på Kristus. Med ångren öfwer synden menas det, att syndaren, af Guds lag öfwerbewisad om sina synder, blir orolig och bekymrad öfwer sitt tillstånd samt börjar ropa efter nåd. Det se wi på Davids exempel. När han hade syndat, kom till honom profeten Nathan och straffade honom för hans synd. Då blef David ängslig, erkände sin synd och började ropa: Gud war mig nådig efter din godhet och afplana min synd efter din stora barmhertighet. Detsamma se wi ock på Petrus. När han hade förnekat Herren och Herren såg på honom, då slog honom hans samwete och han gick ut och grät bitterligen. O huru gerna hade han icke haft den synden ogjord! Men nu war det skedt och kunde icke göras om, och då war det blott ett han begärde: nåd, nåd. Si, hwareft du alltså ser en syndare blifwa bekymrad öfwer sina synder, så att han begär nåd, der ser du den rätta ångren. Och om du sjelf är bekymrad öfwer dina synder, så att du begär nåd, då är det ock hos dig en rätt ånger.

23. Det råder bland wäckta och bekymrade själar ofta stor willfarelse i den frågan, hwad en rätt ånger är, och hwad betydelse den har. Merändels mena de,

att ångren skall wara något, som skall beweka Gud till nåd. Deraf följer, att de aldrig tycka sig få en nog grundlig ånger och aldrig blifwa wissa, att deras ånger är sådan, att de wåga tillegna sig Guds nåd. Ja sådant synes dem så naturligt, att de rent af hißna för den predikan, som förkunnar dem en alldeles fri och oförskylld nåd. Men att ångren icke har något sådant ändamål, det wisar sig tillfylleſt deraf, att Gud, långt innan du war född, med tanken på dig och din synd, af nåd utgaf sin enfödde Son, så ock deraf, att det är hans egen nåd, som förekommit all din ånger, uppsökt dig, klappat på din dörr och uppwäckt dig till besinning. Skulle derför din ånger wara till för att göra Gud nådig, så kunde han aldrig blifwa nådig, emedan det endaſt är genom Guds nåd en syndare kan föras till ånger. Men kan han endaſt genom Guds nåd föras till ånger, då måſte ju Gud wara nådig, innan syndaren börjar ångra sin synd.

24. Fördenskull är ångren något, som Gud genom sin förekommande nåd uppwäcker hos syndaren, icke på det att Gud må blifwa nådig, icke heller på det att Gud må blifwa mer nådig, utan **på det att syndaren måtte wända om till honom** eller wända sig till den frälsare, som Gud har gifwit syndare. Och då är det lätt att förstå, hwad en rätt ånger är, nemligen ett sådant bekymmer öfwer synden, som gör, att du måſte gå till Jesus för att finna nåd och få barmhertighet. När du derför af dina synder drifwes till Jesus, då ligger juſt deri ett wittnesbörd derom, att din ånger är riktig. Ty riktig är en sak, när den uträttar, hwad den är beſtämd att uträtta, och syndakännedomens ändamål är att drifwa syndaren till Jesus. När du derför hör en syndare klaga: "Nog wet och känner jag, att jag är en syndare, nog behöfwer jag nåd, nog ser jag ock efter Jesus, kan icke heller låta bli att i mitt hjerta sucka efter nåd, men jag har ändå ingen frid, emedan jag icke wet, om min ånger är riktig" — när du hör en syndare klaga så, då bör du swara honom: Käre broder, låt fara sådana skrupler; det är nog, att du kommer till Kristus; när du kommit till honom, då har allt gått rätt och då är allt riktigt. Den

ånger är aldrig rätt, som du sjelf finner så riktig, att du får tröst i densamma, men deremot är alltid den ånger riktig, som gör, att du icke får tröst i något annat än Kristus.

25. Det andra stycke, som hörer till sinnesändringen, är tron, hwilken består deri, att syndaren sätter sitt hjertas lit om nåd och syndernas förlåtelse allenast till Kristus, hwilken är af Gud för wåra synders skull utgifwen samt för wår rättfärdiggörelses skull uppwäckt. Detta se wi ock öfwerallt af nya testamentets exempel. Hwarheldst en syndare kom i nöd öfwer sina synder, der hänwisades han till Herren Jesus. När fångwaktaren i Philippi frågade, hwad han skulle göra för att blifwa salig, swarade Paulus: Tro på Herren Jesus, så blifwer du och ditt hus saligt. Ja, wi kunna säga, att hela Skriften är gifwen förnämligast för att hänwisa syndare till Guds Lam, som borttager werldens synder, på det de genom honom måtte komma till Gud. Skriften wet icke af någon annan frälsare än honom eller något annat sätt att frälsas än det att tro på honom. Utan genom honom kan ingen komma till Gud, derför finnes icke heller någon sinnesändring till Gud utan genom tron på Jesus. Men hwarheldst en syndare är, som, bedröfwad öfwer sina synder, kommer till Jesus och hos honom söker nåd och syndernas förlåtelse, der är den rätta sinnesändringen. Fördenskull när du ser, att du är en syndare, så tag saken på det aldra enfaldigaste, så att du med allt ditt elände går till Herren Jesus. Och när du det gör, så låt icke bekymra dig med den frågan, huruwida din bättring är riktig, utan wet, att det, såsom wi nu ofta sagt, är den rätta sinnesändringen: att du så kommer till Jesus. Synderskan i Simons hus sporde och spekulerade icke mycket öfwer bättringens riktighet, utan hon kom till Jesus, och det war hennes riktiga bättring. Följ du nu hennes exempel, så går du rätt.

O Herre Gud, wälsigna ditt ord på wåra hjertan! Hjelp oß, att wi icke måtte sofwa öfwer wåra synder, och gif oß en rätt sinnesändring för ditt namns skull. Genom din Son Jesus Kristus. Amen.

N:o 54.

Elfte Söndagen efter Trinitatis.

Text: Matth. 23: 1—12.

Då talade Jesus till folket och till sina lärjungar, sägande: På Mose stol sitta de fariseer och skriftlärda o. s. w.

---

1. Herren talar i denna text först till folket, huru de skulle förhålla sig emot de fariseer, som sutto på Mose stol, sedan till sina lärjungar, huru de skulle förhålla sig såsom lärare eller predikanter. Derefter talar han i samma kapitel till de fariseer och skriftlärda sjelfwa, samt ropar öfwer dem ett mångfaldigt we.

2. Att sitta på Mose stol will säga att wara en lärare och ledare för folket enligt Mose exempel. Sådana lärare och ledare woro de fariseer och skriftlärda. De hade studerat skriften och fädernas stadgar, woro ock både i folkets och i sina egna ögon lärda och förträffliga män samt fordrade fördenskull, att folket skulle höra och lyda dem och wisa dem en djup wördnad. Men under tiden woro de, såsom Herren här säger, blinda och andligen döda ledare, hwilka sjelfwa ingenting förnummo af det, som tillhörer Guds rike. Dock tålde de icke, att någon sade dem det, utan om det skedde, så förbittrades de.

3. Dessa fariseer och skriftlärda äro en bild af alla andligen döda lärare eller prester. Ty såsom fariseerna sutto på Mose stol för att underwisa folket ur Mose lag, så sitta dessa prester på Kristi stol för att underwisa folket ur Kristi evangelium. Dessa hafwa ock studerat samt förwärfwat sig en ofta widsträckt lärdom samt fordra derför, att folket skall lyda och wörda dem och deras predikan. Men under tiden äro de andligen döda och blinda.

Att detta icke är någon sällsynt företeelse, det wet hwar och en. Ty i wårt land sitta såsom prester och lärare ofantligt många sådana. Utan någon inre kallelse hafwa de studerat och aflagt de prof, som i wårt land fordras för att blifwa prester. Sedan hafwa de blifwit prestwigda och utsända i församlingarna. Huruwida uti dem warit eller är något andligt lif, det har man icke frågat dem. De, som underwisat och pröfwat dem, samt sedan prestwigt och utsändt dem, hafwa wanligen sjelfwa warit lika döda. Allt har gått såsom ett maskineri, och sedan sitta de der i sitt embete, berömma sig af sin kallelse, kallas ock herdar, samt taga lön såsom herdar. Waknar ett andligt lif i deras församlingar, så gläder det dem icke, utan twertom förorsakar det dem bekymmer, och de resa sig deremot, alldeles såsom fariseerna och de skriftlärda gjorde mot Johannes döparen och Kristus. Många af dem lefwa ock i uppenbara synder såsom dryckenskap, swordom, otukt och dylikt.

4. Det har warit mycket taladt och skrifwet om den frågan, huruwida en ogudaktig prest kunde anses wara kallad af Gud. Wi måste på den frågan swara nej, och wi wilja försöka gifwa skäl derför. Herren säger: Kan ock en blind leda en blind? Falla de icke begge i gropen? Men eftersom Herren icke will, att de själar, för hwilka han lidit döden, skola ledas i gropen, så har han icke heller insatt och kallat sådana ledare, som leda dem dit. Men icke blott det. Dessa ogudaktiga lärare äro hans fiender, de der enligt hans egna ord slagta och förgöra hans får. Lika litet som nu en menniska sätter en warg eller tjuf till herde för sina får, lika litet har Herren satt sina fiender i lärowembetet. Det wore wisserligen en märkwärdig herre, som först skulle wara så angelägen om själarnas frälsning, att han ginge i döden för dem, men sedan icke mer wårdade sig om dem, än att han till deras lärare satte sådana, som ledde dem bort ifrån honom! Nej, sådant sinne har han icke. Twertom ropar han we öfwer sådana lärare, och det betyder wisserligen icke, att det är han, som kallat dem. De hafwa derför kommit in i embetet utan honom. Men den som kommit in annorledes än genom honom, han kallas af Herren

icke en herde utan en tjuf, såsom man kan läsa i Joh. 10. Det synes wisserligen wara en hård dom, men när det är Herrens egen dom, så är det en rätt dom.

5. De som påstå, att det är Herren, som kallat dessa ogudaktiga lärare, såsnart de allenast i en rätt mensklig ordning kommit till sitt embete, de anföra ofta till bewis för sin mening detta språket: På Mose stol sitta de fariseer och skriftlärda. Men först och främst står det alldeles icke i detta språk, att det är Gud, som satt de skriftlärda och fariseer på Mose stol; att de sitta der, det säger han wäl, men icke att det är Gud, som satt dem dit. Men icke blott det; det grekiska ord, som här i grundtexten anwändes, betyder: "de hafwa satt sig", så att språket egentligen lyder så här: **På Mose stol hafwa de fariseer och skriftlärda satt sig.** Det är de sjelfwa, som hafwa satt sig dit, och samma förhållande eger rum med alla andligen döda lärare. Mot Guds wilja hafwa de med andra menniskors hjelp trängt sig in i predikoembetet.

6. Widare tillägger Herren: **Allt det de bjuda eder hålla, det hållen och gören.** Wi förstå, att Herren med dessa ord icke will förmana folket att i alla punkter följa de skriftlärdas lära. Ty när t. ex. de skriftlärda kallade Jesus en bedragare samt förmanade folket att icke tro på honom eller följa honom, när de lärde, att man genom lagens gerningar skulle bliswa salig o. s. w., så kunde det naturligtwis icke wara Herrens mening, att folket skulle göra så, som deras lärare sade dem. Twertom warnade han sina lärjungar för deras lära såsom en surdeg (Matth. 16: 6), ja befallde lärjungarna att låta dem fara, emedan de woro blinda ledare (Matth. 15: 14). I enlighet dermed förklarade ock Petrus för dem i Apg. 5: 29, att man måste mer lyda Gud än menniskor. Hwad Herren i denna text menar, det lära wi af de orden, att de satt sig **på Mose stol.** Allt, will han säga, hwad de på Mose stol, d. ä **ur Mose lag,** bjuda eder att hålla, det hållen, äfwen fastän de sjelfwa icke hålla det. Ty det som är rätt och godt, det blir icke orätt derigenom, att det är en ond menniska, som säger det.

7. Dessa ord gifwa oß en mycket wigtig lärdom.

Det händer nemligen ofta, att en kriſten kan wara färdig att förkaſta, hwad fiender ſäga, blott derför att det är fiender, ſom ſäga det. Men deri gör man alldeles beſtämdt orätt. Ehwad en wän eller en fiende ſäger något, ſå må man pröfwa det, och finner man det wara rätt, ſå ſkall man hålla det utan anſeende till dens perſon, ſom ſagt det. Synnerligen wigtigt är det att, när det gäller wårt leſwerne, icke förakta hwad fienderna ſäga. Ty ofta händer det, att man af dem i det afſeendet får weta mer ſanning än af wännerna. Har jag en wän och han ſer något hos mig, ſom behöfwer rättas, ſå kan han gå och grufwa ſig för att ſäga mig det, medan en owän ofta ſäger rent ut. Låt nu wara, att han icke gör det i god affigt utan för att ſåra eller nedſwärta mig, om det i alla fall är ſannt, hwad han ſäger, ſå är ſanningen lika helig, ſom ſades den mig af en wän, och mycket illa gör jag, om jag icke will pröfwa ſaken för det, att det är en owän, ſom ſäger den. Det hände en gång en kriſten köpman i wårt land, att till honom kom en fremmande perſon, hwilken angaf ſig ſåſom en broder i Herren. Derpå ſwarade köpmannen: "Att ni är en broder i Herren, det kan jag icke tro, alldenſtund ni är drucken". Till följd af deſſa ord råkade fremlingen i wredesmod ſamt började mot köpmannen utöſa en mängd anklagelſer, ſägande honom, att han war blott en ſkrymtare o. ſ. w. Af deſſa anklagelſer blef köpmannen förſkräckt, ſå att han i ſtor nöd wände ſig till Herren och ropade: Utranſaka mig, Gud, och få weta mitt hjerta! Si der, det war ett rätt förhållande! Han föraktade icke orden för det, att de ſades honom af en owän, utan han tog dem till hjertat och gick till Herren med dem för att pröfwa ſaken.

8. Om derför en ogudaktig beſtraffar dig eller påpekar för dig, huru du borde leſwa och göra, ſå låna honom genaſt ett lyßnande öra. Och om han icke gör det på rätt ſätt, ſå ſe bort från ſättet och ſkåda på ſaken och pröfwa den inför Gud! Gud kan äfwen genom ſmädare låta ſäga dig många wigtiga ting, och då gör du en ſtor förluſt genom att icke akta derpå. Fienderna hålla alltid ett ſkarpt öga på Guds folk, och det gör,

att de ofta upptäcka saker, som Guds folk borde akta på. Tag derför icke för gifwet, att hwad de säga, är bara illwilja och lögn. Men om så är, att hwad de säga befinnes wara orättwist, så skall du ingen förlust göra genom att undersöka saken, utan twertom skall du göra en winst äfwen då, emedan du genom en sådan undersökning endast skall blifwa frimodigare.

9. Men icke allenast när det gäller lefwernet utan ock när fråga är om läran, kan man stundom hafwa mycket att lära af fienderna. Det är icke rådligt att taga för gifwet, att något är osanning derför, att det säges af en fiende eller af en willoande. Sådant är emellertid ganska wanligt, nemligen att man bedömer det, som säges, efter hwad man tror eller wet om honom, som säger det. Ja ofta händer, att man för att wederlägga läror, som man icke tycker om, säger: "Sådant lärde ock den och den willoanden" eller dylikt. Men akta dig för det sättet! Om ock djefwulen säger, att twå gånger tre är sex, så blir det ändå icke osannt. Endast en regel finnes, hwarefter du skall pröfwa allt, och den regeln är Guds ord. Derför heter det: Pröfwen allt och behållen det, som är godt! Antag ingenting utan pröfning och förkasta ingenting utan pröfning. Pröfwa det och behåll det, om det är godt och sannt, utan afseende på, hwem det är, som sagt det; men håller det icke profwet, så förkasta det, eho det wara må, som har sagt det. Sanningen winner ingenting, förlorar ock ingenting genom den person, som säger henne. Hon är ändå alltid af Gud. Äfwen om djefwulen sade, att Gud älskar werlden, så wore det ändå icke lögn, och om än en ängel sade motsatsen, så blefwe den ändå icke sann. Guds ord och sanning förblir oföränderligen densamma.

10. Men på samma gång Herren förmanar folket att hålla och göra det, som fariseerna lärde dem att hålla, tillägger han: **Men efter deras gerningar gören icke, ty de säga och göra det icke.** De kunde wisserligen gifwa ganska förträffliga regler angående ett godt lefwerne, men sjelfwa frågade de icke efter dessa regler utan lefde för egen del annorlunda, än de ur Mose lag lärde andra att lefwa. De woro derför skrymtare, och Herren ut-

talade ett mångfaldigt we öfwer dem, men han wille dock icke, att folket för deras lefwernes skull skulle ringa akta Mose bud, som de predikade. Personen är ett, ordet är ett annat, och lika litet som diamanten blir något annat än en diamant, om han faller i smutsen och blir liggande der, lika litet blir Guds bud något annat än Guds bud derigenom, att den, som framhåller och predikar det, lefwer i synd. Dessa fariseer och skriftlärda woro falska lärare och skrymtare, men lagen, som de läste, war ändå Guds ord och trots deras onda lefwerne lika wigtig och förbindande för folket. Att lärarena icke sjelfwa lefde efter densamma, det skulle ådraga dem dom, men aldrig kunde deras onda lefwerne tjena någon annan till ursäkt för det, att han öfwerträdde Guds lag. Det står ingen syndaförlåtelse eller ursäkt att få på en annans skuldregister. Hwar och en skall dömas efter sitt eget och icke efter en annans förhållande till lagen.

11. **De binda tunga och odrägliga bördor tillsammans och lägga menniskorna på skuldrorna.** Detta syftar derpå, att de alltjemt dreswo och jagade folket med sina bud, hwarigenom folket förtyngdes. I deras predikan fanns ingenting annat än: Du skall göra det, och du skall icke göra det. Att förbinda de sargade och läka de kranka, upprätta de fallna och trösta de bedröfwade, det förstodo de icke, nej lägga på, bara lägga på, börda på börda och sten på börda, det war, hwad de förstodo. Sammalunda gifwas ock ibland oss sådana predikanter, som med bara bud och stadgar binda och förtrycka samweten; i deras predikningar är der idel föreskrifter, om huru man skall waka, bedja, aflägga synden, med trohet bruka nåden och nådemedlen, wandra i helgelse o. s. w., hwilket allt gör, att själarna blifwa utarmade, suckande, fridlösa och olyckliga, der det icke går ändå wärre, så att de blifwa försoffade och nöjda med sin fromhet. Deras predikan är såsom en kall, uttorkande bläst, som gör jorden hård och förhindrar all wextlighet. Komma nu själar i bekymmer och wända sig till dem, så få de åter nya föreskrifter och så gång efter annan. Talar man med dem om detta, så swara de: Bjuda wi folket något annat, än hwad Guds ord bjuder? Befaller icke Guds ord äfwen, att man skall

bedja, waka, strida o. s. w.? Alltså mena de, att de göra rätt och wäl i det, som de göra. Men att trösta de bedröfwade, läka de sargade, predika evangelium för de fattiga samt wisa dem till Guds Lam för att rättfärdigas genom tron på honom utan gerningar, det förstå de sig icke på. Nej, tala de om nåden, så sker det med mycken försigtighet, med många om och men och många warningar, så att det ser ut, som wore för dem ingenting så äfwentyrligt som det att tala om nåd. Att utropa, att allt är redo, att hwar och en, huru owärdig, huru oren, huru förtappad han än är, har en öppen och fri tillgång till nådastolen och det just nu, utan att behöfwa wänta en enda timme — det synes dem wara en alldeles förskräcklig predikan. Men följden blir ock den, att själarna i stället för att lösgöras twertom allt mer bindas och komma aldrig till den barnaskapets frihetsande, i hwilken wi ropa: Abba, käre fader. Det blir aldrig ett förtroligt barnaförhållande till Gud, ja ännu mer: der blir aldrig lif utan allenast en trältjenst samt en dermed förenad tung och nedtryckt ande, eller ock en försoffad ande.

12. Men medan de lägga sådana bördor på andra, wilja de sjelfwa icke röra dem med ett finger, säger Herren. Långt ifrån att de skulle taga dem på sina skuldror och bära dem eller hjelpa andra att bära dem, långt ifrån att deras eget lif skulle wara ett lefwande exempel för de andra, så wisa de intet tecken dertill, att de för egen del bry sig om att lefwa så, som de lära. Med somliga kan det wäl wara fallet, att de werkligen sjelfwa bemöda sig om att lefwa så, som de predika, men många, ja de flesta fråga intet derefter. Detta är uppenbart för allas ögon. Ja just de, som minst röra wid bördorna, äro de, som mest sysselsätta sig med att lägga bördor på andra. Detta ser man alltför ofta. Jemför man hwad en andligen död prest är i orden på predikstolen, med hwad han är i lefwernet bland folket, så blir skilnaden mycket stor.

13. Widare tillägger Herren om dessa falska lärare: **Alla sina gerningar göra de, på det de skola warda sedda af menniskorna**; d. ä. göra de något, så sker det icke af

gudsfruktan eller kärlek till Gud eller för Guds ära eller af kärlek till näftan, utan blott för egen ära. Men en sådan bewekelsegrund skämmer alla gerningar, huru lysande de än må wara. Guds ord frågar icke efter gerningarnas sken utan efter deras wäsende, och deras wäsende **bestämmes af den källa, hwarifrån de komma.** Det osmakligaste bitterwatten är **till utseendet** lika klart som det skönaste källwatten, men **smakar** man derpå, så känner man skilnaden. Sammalunda äro ofta de fariseers gerningar till utseendet lysande, såsom wore de goda gerningar, men när man efter Guds ord pröfwar deras wäsende, så äro de icke komna från den rätta källan. Allt hwad du gör för att lysa med, är förfelade gerningar, och winner du än menniskors pris, så winner du icke Guds. Ty det som för menniskor högt är, det stygges Gud wid. Hwad som kommer ur ett på Kristus troende hjerta och af kärlek till honom, det är goda gerningar, som behaga honom, huru ringa de än må wara, men allt annat, som en menniska gör, är förfeladt. Herren gör såsom en brudgum: **han ser efter brudens hjerta,** och när han i brudens gåfwor ser hennes hjerta, då är allting behagligt och dyrbart för honom. Men deßförutan behagar honom ingenting.

14. **De göra sina tänkeskrifter breda och fållarna på deras kläder stora.** Med tänkeskrifterna menas pergamentsremsor, på hwilka wissa bibelställen stodo uppskrifna, och hwilka, inlagda i en liten kapsel, bindas af judarna på deras panna och deras arm, när de skola bedja. Nu plägade fariseerna göra dessa tänkeskrifter breda, på det att de för andra skulle synas synnerligen andäktiga och heliga. Med de här omtalade "fållarna" menas de i 4 Mos. 15: 38 omtalade tossarna, om hwilka Herren säger: Tala med Israels barn och säg till dem, att de skola göra sig tossar på fållarna af deras kläder, intill deras efterkommande, och skola de tossarna tjena dertill, att I skolen se på dem och ihågkomma alla Herrens bud. — Dessa tossar, hwilka af judarna hängdes en wid hwart hörn af manteln, skulle således wara en påminnelse om Guds bud, och fariseerna gjorde dem stora, på det att deras nitälskan om Guds bud skulle synas stor.

Allt war anlagdt på att lysa med gudaktigheten. Men om en sådan gudaktighet säger Herren: Detta folket nalkas mig med sin mun och hedrar mig med sina läppar, men deras hjertan äro långt ifrån mig. Samma dom fäller han ock nu öfwer all de ogudaktigas falska gudstjenst. De sitta der wäl, höra och sjunga, läsa böner och gå till nattwarden, men under tiden är deras hjerta Herran från honom. O att de kunde wakna upp rätteligen! Allt ditt arbete i gudstjenst och lagens gerningar är förgäfwes, dereft du icke är **född** ofwanefter.

15. Emedan nu deras gudaktighet war af detta slag, så wille de ock gerna sitta främst wid borden och i synagogorna, såsom Herren widare säger, wille ock gerna warda helsade på torgen och heta af menniskorna: Rabbi, rabbi. De woro skrymtare men wille dock, att folket skulle wörda och ära dem såsom lärare. Wi se, att det på den tiden war alldeles såsom nu. Men Herren hade icke försyn för deras stora anseende utan lät folket weta, hwad de egentligen woro. Ty för honom war det wigtigt, att icke folket måtte förföras genom att wisa dessa falska lärare en wördnad, som icke tillkom dem. Det kan wisserligen se wackert ut, att man hos folket inplantar wördnad för andligen döda lärare, men faran är mycket stor. Ty derigenom händer, att ett hinder lägges för deras frälsning. Nej, må man i stället enligt Herrens exempel warna själar för dem. Derigenom skall man wäl ådraga sig misznöje och tadel, men sådant får man icke akta. Herren säger icke: Wörden och följen, utan: Wakten eder för de falska profeter! Hwad de säga eder ur Guds ord, det hållen, men för öfrigt låten dem fara, akten eder för dem.

16. Sedan Herren sålunda talat till folket om de fariseer och skriftlärda, wände han sig till lärjungarna sägande: **Men I skolen icke låta kalla eder rabbi; ty en är eder lärare Kristus.** Det will säga: I skolen icke såsom de fariseer eftertrakta att kallas lärare, rabbi, ja om man ock börjar kalla och betrakta eder så, skolen I dock icke tåla det. Innan wi betrakta denna förmaning widare, wilja wi fästa uppmärksamheten derpå, att det icke är åt sjelfwa namnet: "lärare", han mättar sitt hugg,

utan åt den **myndighet**, som fariseerna tillmätte sig såsom warande lärare, i det de wille wara förmer än andra samt i kraft af sitt lärareembete regera öfwer själarna. Att det icke war sjelfwa **namnet**, såsom sådant, han wille utdöma, det wisar Paulus, när han i 1 Cor. 12: 28 talar om, huru Gud i församlingen insatt lärare (se ock Eph. 4: 11). Detsamma gäller ock de följande orden **fader** och **mästare**. Det förra ordet begagnar Paulus, när han i 1 Cor. 4: 15 säger: Om I ock haden tio tusen tuktomästare, så hafwen I dock icke många fäder. Det är alltså, såsom wi sagt, icke namnet, Herren åsyftar, utan den falska myndighet, som derunder dolde sig. Detta wisar han ock, då han i slutet af wår text säger: Den sig upphöjer, han skall warda förnedrad.

17. Huru behöflig denna warning war, det wisar historien. Ty det dröjde icke länge efter Kristi och apostlarnas död, förrän lärarena började wilja wara herrar öfwer församlingen i stället för tjenare och medhjelpare till deß frälsning och glädje. De började betrakta sig såsom något förmer än de andra, hwilka de kallade "folket" eller "lekmän", samt wille utöfwa en andlig **myndighet** öfwer dem. Deraf uppkom så småningom påfwedömet, der förhållandet just blef sådant, som det Herren här warnar för. Presterna wille heta **andliga fäder** och wille, att folket skulle låta sig ledas af dem. När sedermera Gud genom Luther åter drog sitt ord fram i ljuset, led wäl detta förhållande afbräck, men snart började samma wäsende intränga äfwen i den s. k. lutherska kyrkan. Så gick det äfwen i wårt land. Presterna wille åter börja heta andliga, det andliga ståndet, samt yrkade åter, att folket skulle gå i deras ledband. När då Gud åter lät sin Ande blåsa bland folket, så att många kommo till lif, då blef det bland de döda lärarena stor uppståndelse och de skyndade att genom allehanda lagar befästa sin myndighet. Men det halp icke. Genom Guds stora barmhertighet hafwa dessa lagar måst wika undan, så att icke mycket af dem ännu återstår. Wisserligen klaga många deröfwer, men det är nu en gång kommet derhän. Hwarheldst en kristen lärare är, der skall han alltid af de kristna komma att älskas och wärderas, och det är

Herren behagligt. Ja, Paulus berömmer Galaterna derför, att de hade en sådan kärlek till honom, att de ock, om det hade fordrats, hade uttagit sina ögon och gifwit honom. Men någon myndighet öfwer dem tillkommer honom icke. Och han bör wara angelägen att icke bekomma någon sådan myndighet, såsom Gideon swarade folket, när det wille, att han och efter honom hans son skulle wara konungar öfwer det: "Hwarken jag eller min son skall wara konung öfwer eder, utan Gud skall wara det".

18. Denna Herrens förmaning gäller dock icke blott prester utan äfwen lekmän, som hafwa till uppgift att predika och underwisa folket. Om de icke akta denna förmaning, så skall det lätt hända, att äfwen bland dem intränger en myndig ande, genom hwilken de wilja regera öfwer själarna i stället för att tjena dem. Djefwulen försofwer sig icke utan skall wisserligen uppbjuda hela sin förmåga för att på det sättet förderfwa alla rätta predikanter. Derför war på din wakt, att du icke må falla under Herrens dom. Wigtigt är det ock, att Guds församling i den delen är på sin wakt, så att hon icke hänger på menniskor utan aktar hwar och en efter den nåd och gåfwa, han fått, samt den kärlek och trohet, som han bewisar. Annars lärer hon snart få ångra sig.

19. Hwareft själarna börja hänga wid menniskor, der utgör sådant för den person, wid hwilken de hänga, en frestelse att tycka sig något wara. Sänder då Gud en annan af sina tjenare till samma ställe eller i hans närhet och menniskorna börja hylla honom, då uppwexer hos den förre afundsjuka. Deraf föranledes han lätt att börja tala illa om den andre och motwerka honom, hwilket ofta har till följd, att den andre gör sammaledes. När nu somliga hålla med den ene, andra med den andre, så uppstår kif, slitningar, hårda domar, parti, så att Guds församling blir söndrad, hans werk blir förhindradt och djefwulen får glädje. På sådant kan ock följa, att många Guds barn, ja kanske ock predikanterna, förlora det andliga lifwet. När man betänker detta, så kan man förstå wigten af Herrens förmaning. O min

wän, är du predikant, waka och bed, att du icke må falla i frestelse! Och der frestelse är för handen, och menniskor börja att hänga wid dig, wik undan i tid, att du ej faller i snaran! Och I andra Guds barn, sen till, att I icke inleden predikanterna i frestelse!

20. **En är eder lärare, nemligen Kristus,** till honom mågen I hälla eder! När alla hålla sig till honom, då råder endrägt, frid och styrka; när man deremot håller sig wid menniskor, då kan ingen endrägt uppehållas. Allt hwad menniskor säga eller tänka, måste derför dömas och pröfwas efter det, som denne mästaren säger och tänker. Allt som tjenar till att föra syndare bort från menniskor till denne Kristus, det är godt och kommer från Gud, äfwen om det kommer genom de aldra ringaste redskap; men allt som är egnadt att draga menniskor från Kristus till menniskor, är förderfligt, äfwen om det kommer genom de aldra mest lysande redskap. Hwarheldst du derföre hör en röst, som ständigt wisar till Kristus och hans ord, följ då den! Men hwarheldst du hör en röst, som will draga och binda dig wid menniskors ord, wik då tillbaka. Ty menniskor, huru heliga och lärda och förträffliga de än må wara, falla dock under den domen, att de äro kött, och allt kött är hö. En ensam kan om sig säga: Jag är werldens ljus, den mig följer, han skall icke wandra i mörker. Och den mannen är Kristus.

21. **Men I ären alla bröder.** Ibland eder är ingen förmer än den andre. I ären alla bröder, den ene med en gåfwa, den andre med en annan. Den ene har gåfwa att predika, den andre har en annan gåfwa, men ingen har för sin gåfwas skull något företräde framför den andre. Har du fått en gåfwa, så har Herren dermed anwisat dig icke ett företräde utan en tjenst, ty alla gåfwor har han gifwit till församlingens tjenst. Derför må din gåfwa snarare hos dig alstra fruktan än egenkärlek. Ty när Herren gifwit dig en gåfwa, så skall han ock se efter, huru du anwänder den, och du skall stända answar derför. Summa: i Guds församling bör ett sådant sinne råda, att alla lefwa för Kristus, att alla betrakta sig såsom bröder, och att hwar och en räknar den andre yppare än sig samt uti hwarje gåfwa, som han

fått, ser något, som gör honom icke till församlingens herre utan till deß gäldenär. Hwarje gåfwa, som Gud gifwit en kristen, är anförtrodt gods, som Gud lemnat honom för de andras tjenst, och det gör honom till allas gäldenär. Så betraktade Paulus sin gåfwa att predika evangelium, såsom han säger: Jag är en gäldenär både åt greker och barbarer, både åt wisa och owisa. Allt, hwad wi hafwa, är lån af Gud för församlingens uppbyggelse i Kristus, och den, som har lån, är ju gäldenär.

22. Widare tillägger Herren: **I skolen ingen fader kalla eder på jorden, ty en är eder fader, som är i himmelen.** Dessa ord hafwa samma syfte som de föregående och wisa, huru man rätteligen bör bedöma det, att somliga wilja häfwa sig upp och kallas fäder. Sådant är nemligen twert i strid emot Kristi ord. **En** fader hafwen I, icke flere, och denne fadren är Gud i himmelen.

23. Här se wi åter, huru angelägen Herren är att wisa oß bort ifrån menniskor samt hänwisa oß till Gud. Menniskor kunna wisserligen wara wälmenande, wara wisa, lärda och fromma, men att hwila wid dem, det gifwer ändå aldrig hjertat den sanna friden och tryggheten. Deremot finnes ingenting tryggare och lugnare än att hwila wid Gud. Menniskor tröttna, Gud tröttnar icke, menniskor kunna wilseleda, Gud wilseleder aldrig, menniskor kunna dö, Gud dör icke. När himmel och jord förgås, då står Gud qwar, trofast och sannfärdig, och saliga äro alla de, som trösta på honom. Saligt är det folk, hwilkets Gud Herren är. De, som hoppas på honom, skola icke blifwa till skam.

24. Herren kallar Gud en Fader. Detta är ock den aldra skönaste titel, som tillkommer Gud. Att han kallas en klippa, en borg, en förlossare o. s. w., allt detta är sköna och herrliga namn, men skönast är det namnet fader. Ty detta namn innefattar alla de andra men innefattas sjelft icke i något af de andra. Beskyddare, förlossare, hjelpare kan han wara utan att wara fader, men fader kan han icke wara utan att wara beskyddare, förlossare, hjelpare. Är han min fader, då är han allt, hwad jag behöfwer både till kropp och själ, och så will Herren, att wi skola tänka om Gud. Derför

har han ock lärt oß bedja så: Fader wår, som är i himmelen. Af naturen hafwa wi helt andra föreställningar om Gud och mena, att han är icke en fader utan en tyrann eller bödel. Och om wi än kalla honom fader, så fruktar och flyr dock hjertat för honom, hwilket wisar, att det blott är munwäder, att wi kalla honom fader. Ja, så fremmande är fadersbilden för wårt hjerta, att det ock gifwes upplysta lärare, som lära syndare såsom något rätt och tillbörligt, att de mände fly och gömma sig för Gud bakom Kristus, ändock Kristus är kommen icke för att skydda och gömma oß mot Gud utan för att föra oß hem till Gud.

25. Gif derför akt på Herrens tal här i denna text samt annorstädes i evangelium. Ty här föremålar han dig den käre Guden med den aldra ljufligaste bild. När du derför will tänka och föreställa dig Gud i sanning, så samla allt hwad skönt och ljufligt du kan få se hos en fader, samla det i en bild och wet, att sådan är Gud, ja ännu mycket bättre. Är du sjelf fader, så tänk efter, huru du är sinnad mot dina barn, hwad du är beredd att göra, offra och lida för dem! Jag talade för en tid sedan med en fader, som tyckte, att det dock icke war rätt att fatta Gud allenast såsom god, utan att man ock måste tänka honom såsom helig och rättfärdig. Nuwäl, sade jag, om du skulle få se en jordisk fader så sinnad eller få se honom handla så, som du tänker, att Gud är sinnad och handlar, skulle du då kalla honom en helig och rättfärdig fader? Derpå måste han swara nej. O min wän, gör icke Gud orätt. Bland alla fäder finnes det endast en, som är riktigt wärdig att bära det namnet, och det är den himmelske Fadren. Allt hwad godt man säger om en jordisk fader, att han är barmhertig, öm, sjelfuppoffrande m. m., det är alltsammans endast en skugga af hwad den himmelske Fadren är. Den som tänder en dank samt pekar derpå och säger: "Så der ser solen ut", han är icke längre från sanningen än den, som sätter fram en jordisk fader med alla hans sköna egenskaper och säger: Så ser Gud ut. När jag tänkt och sagt allt, hwad stort och skönt jag förmår om en fader, samt sätter denna bild jemte Gud, då har jag satt

en dank bredwid solen. Och dock finnas tusen sinom tusen kristna säder, som tycka, att det är en alldeles förfärlig predikan att om Gud säga så mycket godt, som man kunde säga om dem sjelfwa; ja hwilka betrakta det såsom en helig pligt att bekämpa sådan willfarelse, emedan de anse, att den gör om intet Guds rättfärdighet. Men du som genom Guds nåd förstår bättre, blif du wid denne Fadren allena och håll honom för den ende, som i sanning är wärd att bära det sköna namnet. Ty tror du det icke, så förblifwer det ändock så, och det är wäl för dig.

26. För att närmare inskärpa detta tillägger Herren: **Den som ypperst är ibland eder, han skall wara eder tjenare, ty den sig upphöjer, han skall warda förnedrad, men den sig förnedrar, han skall warda upphöjd.** Af dessa ord se wi, hwad wi förr anmärkt, nemligen att Herrens hela tal till lärjungarna på detta ställe är riktadt emot begäret att upphöja sig sjelf. Detta begär är kanske mer än något annat inrotadt i wår natur, allt sedan den dagen då ormen inbillade wåra första föräldrar, att de skulle warda Gud lika. Det behöfwes icke mycket för att det skall bryta fram. Litet penningar, wackra kläder eller andra egodelar, en högre härkomst, litet mer kunskaper eller naturgåfwor äro ofta nog för att komma den ene att förhäfwa sig öfwer den andre. Men i synnerhet är detta fallet, när någon blir af menniskor prisad och firad. O huru hjertat då will swälla. Synnerligen framträder detta högmod uti olust och owilja mot dem, som icke deltaga i berömmet. Man får swårt att lida dem, man hör dem gerna tadlas, nedsättas o. s. w. I sällskap med dem, som bara berömma, känner man just ingenting, ja der kan man t. o. m. känna sig ödmjuk, men bara berömmet tystnar eller wänder sig till en annan, då är det man får se, huru förfärligt djupt denna syndiga rot sitter. Det är med detta såsom med alla andra syndiga lustar; så länge man bara följer med och ingenting stöter emot, så länge kan man känna sig riktigt from, men om bara något stöter emot, då är det, som begärelsen wisar sig i all sin kraft.

27. War derför på din wakt! Ty på samma gång

ingen begärelse sitter djupare än denna, så är ock ingen begärelse mäktigare och farligare än denna, så snart hon en gång fått wäldet i en kristens hjerta. Högmod war djefwulens fall, genom högmod hafwa många troende kristna kommit bort från Herren. När ingenting annat förmådde fälla dem, så föllo de ändtligen genom denna snara. O du, som är predikant, war på din wakt! Djefwulen wet wäl, huru han skall gillra; han är en gammal jägare. Och du, som icke är predikant, war på din wakt, ty äfwen du kan falla. Wet att den rätta storheten i Guds rike är den rätta ödmjukheten! Se på Jesus! Ändock han war i Guds skepelse, räknade han icke för rof att wara Gud jemlik utan förnedrade sig sjelf och wardt lydig intill döden, ja intill korsets död. Han kom icke för att tjenas utan för att tjena. Hwar du derför ser någon, som är af hjertat ödmjuk, som gerna twär sina bröders fötter, som gerna låter sätta sig i skuggan, som gerna lider, att andra berömmas, samt intet frågar efter beröm för egen del, der ser du en, som är rätteligen stor i Guds rike, wore han ock för öfrigt den aldra enfaldigaste och obetydligaste menniska. Det ser wäl stort ut, att en är utmärkt genom gåfwor, lärdom, kraft o. s. w., så att alla måste beundra honom. Men Gud räknar icke så. Det der är en storhet, som han icke ser. Den som söker ett förloradt guldmynt eller annat sådant, han går nedåtlutad, så att han icke märker tuppen på kyrkotornet. Så ser ock Gud nedåt efter det låga så, att han icke märker det höga. Jemt så mycket du ödmjukar dig, jemt så stor är du i Guds ögon. Johannes döparen war stor icke genom sina gåfwor utan genom sin ödmjukhet. Allt hwad högt är, det når djefwulen lätt, men det som ödmjukar sig, det når han icke, ty de ringa — dem öfwertäcker Gud med sina wingar.

28. Den som upphöjer sig, han skall warda förnedrad, det är afgjordt och bestämdt. Gud sjelf skall förnedra honom. Ty Gud står emot de högfärdiga. Och när Gud står emot någon, då är det omöjligt att bestå. Den högmodige måste falla. Du må wara huru wis, lärd och försigtig som helst: börjar du högmodas, så måste du förblindas och falla. Derför säger Petrus:

Hållen eder härdt wid ödmjukheten. Och Petrus hade erfarit, hwad det hade för följder, att man högmodas. Han berömde sig, att han skulle wara förmer än de andra, men o huru djupt måste han då icke falla! Gud bewarc dig. Göm dig hos Gud i fruktan och bön! Wi säga om igen: bara något litet gifwa wika, ett stycke i sender, blott se på någon gåfwa man har, börja med att berömma Gud derför och sluta med att tycka om sig sjelf derför — o det är lätt gjordt, fallluckan står öppen, och o huru många som funnit sin graf deri. Gud ware oß nådig.

29. Men, säger du, huru skall jag då blifwa bewarad? Jo hör! Han sjelf, som talat dessa allwarliga orden, han sjelf will bewara dig. Ja han talar dessa ord just i den affigt, att du må inse nödwändigheten att stilla blifwa hos honom. Ty det är då alltid wißt: så länge du håller dig till honom, så länge skall det komma an på honom att förswara och bewara dig. Han har nemligen af Fadren det budet att icke borttappa något af allt det, som Fadren gifwit honom. Och i lydnad för det budet lärer han nog icke brista. Det är wår trygghet. Derför göm dig hos honom i fruktan och bön!

O Herre Gud, förbarma dig öfwer oß och förlåt oß all wår synd! Utrota allt högmod och parti ibland oß och bewara oß till ewigt lif genom din enfödde Son, wår Herre Jesus. Amen.